

MANUAL PRACTIC — DE — LIMBA MAGHIARĂ

Manual practic
de
LIMBA MAGHIARĂ

D. Balogh

V. Pamfil

L. Balázs

Készült az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság támogatásával

Kiadja az Erdélyi Magyarok Egyesülete
A kiadásért felelős: B. Kis Béla elnök
Printed in Hungary

Cuvînt înainte

Manualul de față se adresează începătorilor, oferindu-le indicații suficiente pentru o pronunțare acceptabilă, o conversație simplă și pentru înțelegerea unor texte maghiare de uz curent.

Manualul pune un mare accent și pe latura scrisă a limbii; astfel, paralel cu deprinderile de vorbire, se formează și deprinderi de scriere.

În elaborarea cărții am ținut seamă în permanență de specificul ambelor limbi, chiar dacă nu întotdeauna apare explicit avertismentul: „Spre deosebire de limba română...în limba maghiară...”

Lecțiile – după partea întâi, consacrată mai cu seamă problemelor de fonetică – sînt făcute în așa fel, să ofere, într-o gradație firească, cunoștințe de vocabular și de gramatică, necesare formării unor propoziții corecte, la început foarte simple, apoi tot mai complexe și mai variate.

Textele de la începutul fiecărei lecții oferă un număr de cuvinte uzuale legate în propoziții și cîteva fenomene gramaticale ce urmează să fie analizate–explicate în cadrul lecției. Adevărata învățare a limbii este asigurată însă nu de aceste texte, ci de aplicațiile (sperăm destul de variate) și explicațiile practice care se dau în interiorul lecțiilor. La un număr de lecții apar, după vocabular și explicații, niște texte, cel mai adesea dialogate, denumite *Conversații* sau *Exerciții* (exersarea unor structuri), menite să reia cuvintele și formele gramaticale ale lecției anterioare în combinații noi.

Exercițiile de la sfîrșitul fiecărei lecții constituie un prilej de verificare a însușirii fenomenelor tratate. Pentru autocontrol, la sfîrșitul cărții se dă cheia exercițiilor. Tot acolo se mai găsește și traducerea textului lecțiilor. Recomandăm cititorului să nu recurgă la ajutorul acestei traduceri decît în cazul în care mijloacele oferite în lecții se dovedesc insuficiente pentru înțelegerea deplină a textului maghiar.

Manualul fiind destinat marelui public și nu specialiștilor în filologie, am renunțat pe cît era cu putință la terminologia de strictă specialitate (care depășește cea cuprinsă în gramaticile școlare), înlocuind-o cu explicații simple.

Prima parte a cărții prezintă literele alfabetului maghiar, face o descriere cât mai exactă a modului cum se formează sunetele notate cu acest alfabet, dă o serie de cuvinte, exerciții și câteva propoziții. Unele din ele, puțin căutate la prima vedere, au unica menire de a oferi un cadru natural (propoziția) pentru exersarea pronunțării cuvintelor care conțin sunetul de învățat. În această parte am inclus și regulile de despărțire a cuvintelor în silabe, câteva indicații elementare privind accentul și intonația, o listă cu nume de familie și cu nume proprii de persoane, precum și câteva expresii, formule uzuale (tip „ghid de conversație”). În această parte n-am dat nici o explicație gramaticală. Propozițiile, luate din limba maghiară vorbită, pot fi învățate prin exersare, repetare și memorare, reținându-se înțelesul lor global. De aceea am dat și traducerea românească a fiecărei propoziții.

După citirea atentă a fiecărui fragment va trebui să urmeze repetarea, reluarea de cât mai multe ori a exercițiului de pronunțare pentru ca să se formeze deprinderea de a identifica litera cu sunetul maghiar și aceea de a pronunța fără efort și încordare sunetele în succesiunea lor naturală.

Numai după însușirea temeinică a primei părți, adică a pronunțării, se poate trece la studiul sistematic al părții a doua, unde începe prezentarea structurii gramaticale. Și aici recomandarea noastră cea mai importantă este ca cititorul să nu înceapă studierea unei lecții pînă nu și-a însușit foarte bine lecția precedentă.

Partea a treia a cărții cuprinde o scurtă gramatică sistematică a limbii maghiare, un vocabular maghiar-român și unul român-maghiar, o listă de cuvinte grupate pe sfere semantice, o listă de structuri lexico-gramaticale cu specială privire la regimul unor verbe și adjective. La sfîrșitul cărții am dat traducerea românească a textului lecțiilor precum și cheia exercițiilor. Tabla de materii suficient de amănunțită și scurta gramatică (cu trimiteri la lecții) suplinesc, sperăm, indicele de materii.

Sîntem conștienți că fără efort și perseverență nu se poate realiza scopul propus: însușirea unei limbi frumoase, expresive, purtătoare a unei bogate culturi.

Fiind prima lucrare de acest gen la noi, cartea noastră are, fără îndoială, destule lipsuri de ordin metodologic, tehnic și poate și de conținut. De aceea vom fi – în vederea realizării unei ediții îmbunătățite – deosebit de receptivi la sugestiile venite din partea specialiștilor și mai ales a cursanților. Îi rugăm și pe această cale să ne scrie despre toate dificultățile (mari și mici) pe care le întîmpină în utilizarea – sperăm cu folos – a acestei cărți.

Autorii

I.
PARTEA ÎNTÎI

Az első lépések – Primii pași

Literele alfabetului maghiar și sunetele pe care le notează

În cartea de față considerăm necesar să prezentăm literele din alfabetul maghiar împreună cu sunetele pe care le reprezintă, înlesnind astfel transpunerea în pronunțare a aspectului scris al limbii.

În scriere, limba maghiară se folosește de alfabetul latin, completat, potrivit necesităților sale interne, cu câteva semne diacritice și cu câteva semne grafice compuse.

Unele litere au exact aceeași valoare fonetică ca în limba română. Ele constituie un mare avantaj în studiu. Există apoi litere cărora le corespund alte sunete decât în românește. În sfârșit, în alfabetul maghiar sînt câteva litere simple și un număr de litere compuse care nu se găsesc în alfabetul românesc. Acestea notează fie sunete inexistente în românește, fie sunete pe care scrierea românească le notează cu alte litere.

1. Literele care se găsesc atît în alfabetul românesc cît și în cel maghiar

a) Cu aceeași valoare fonetică în ambele limbi

B, D, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, R, T, U, V, Z

dob	–	tobă	por	–	praf	–	Ki kopog?
fog	–	dinte	film	–	film		Cine bate la ușă?
doboz	–	cutie	Tibor	–	Tiberiu	–	Tibor kopog.
bot	–	bîță	volt	–	a fost		Finom rumot hoz.
hoz	–	aduce	ki?	–	cine		Tibor bate la ușă.
finom	–	fin, gustos	kopog	–	bate la ușă		Aduce rom gustos.
rumot	–	rom (acuz.)					

b) Cu altă valoare fonetică decît în română

Magh. A, C, E, J, S ≠ Rom. A, C, E, J, S

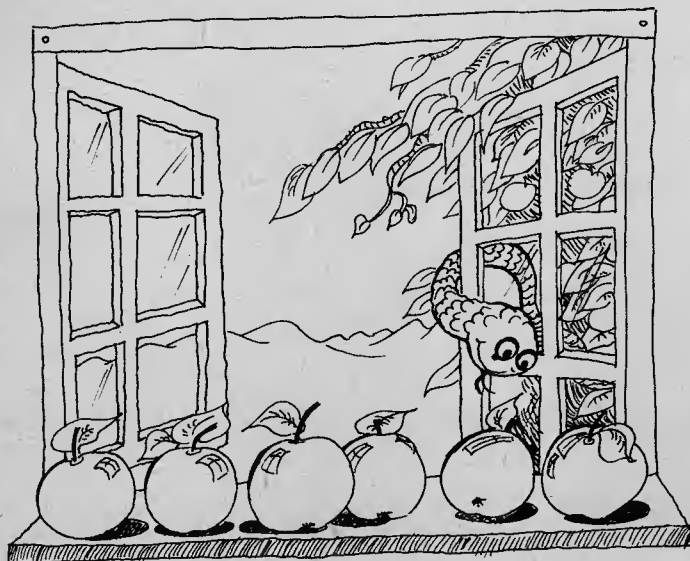
Magh. a ≠ Rom. a

Sunetul a seamănă cu un o românesc foarte deschis ca în dialectul transilvănean *more, cosă, coboră*, dar e mai scurt. E identic cu englezul o („) din *hot* (h,,t) „fierbinte”.

Exercițiu: Să se repete silabele, cuvintele și propozițiile următoare, avîndu-se grijă să nu se confunde magh. a cu rom. a sau cu o: *ta-ta, a-pa, ma-ma, na-na, ha-za, al-ma, da-rab, hat nap.*

az	– acela, aceea	kalap	– pălărie	lap	– foaie, ziar
hat	– șase	ablak	– fereastră	katona	– soldat
alma	– măr	van	– este	ma	– azi
haza	– acasă	mutat	– arată	nap	– zi, soare
darab	– bucată	taxi	– taximetru		

Ki az?	– Cine-i?	Van alma?	– Aveți mere? (literal: este)
Mi az?	– Ce-i?	Van.	– Avem (=este)
Mi van ma?	– Ce e (avem) azi?		

Az ablakban hat alma
van.
Pe fereastră sînt șase
meri.

Magh. c ≠ Rom. c.

Magh. c = Rom. ț

c

notează consoana identică cu cea notată în română prin litera ț.

cica – pisică

cukor – zahăr

harc – luptă

polc – raft

cincog – chițcăie

Laci – diminutiv al lui László

citrom – lămâie

civil – civil

cucli – biberon

kocka – cub, zar

kockacukor – zahăr cubic

Exerciții: Repetați atent cele de mai jos. Nu confundați magh. c (=rom. ț) cu rom.

c sau c^e cⁱ: ci-ca, cu-ci, i-ci-pi-ci

– Mit hozol, Laci?

Ce aduci, Laci?

– Cukrot, citromot hozok.

Aduc zahăr, lămâi.

Cica van a polcon!

E o pisică pe raft!

Magh. e ≠ Rom. e

e

notează o vocală scurtă, mult mai deschisă decât rom. e. Acest sunet seamănă cu dial. (Trans.) e din mere, pere, cu fr. è din mère, „mamă”, père „tată”, cu engl. a (ae) din man (maen) „om”, bad (baed) „rău”, Jack (dzaek), dar e întotdeauna scurt, indiferent dacă e în silabă accentuată sau neaccentuată.

Exerciții: Pronunțați silabele și cuvintele de mai jos. Atenție la scurtime și la gradul de deschidere, să nu se confunde cu rom. e.
e-lem, pe-rec, be-teg, me-leg, e-me-let

elem – element
eper – fragă
perec – covrig
perc – minut
kilenc – nouă (9)
beteg – bolnav

meleg – cald
hideg – rece, frig
ecet – oțet
vizet – apă (acuz.)
telefon – telefon
ember – om

idegen – străin
kert – grădină
terem – sală
emelet – etaj
nem – nu
elment – s-a dus

– Hol van Elek? Elment?
Unde-i Elek? A plecat?

– Nem ment el. Az emeleten van.
N-a plecat. E la etaj.

Meleg van. – E cald.
Hideg van. – E frig.

Idegen ember van a kertben.
E un om străin în grădină.

Magh. j ≠ Rom. j

Magh. j = Rom. i din diftongi (i)

j

notează consoana *j*, identică cu *i* din rom. iarnă, tăia, lei, cu *y* (j) din engl. yes, you.

jaj!	- vai!	tej	- lapte	vaj	- unt
haj	- păr	fej	- cap	majom	- maimuță
lej	- leu (lei)	jog	- drept	baj	- necaz
				zaj	- zgomot

Exerciții: Repetați cele de mai jos. Nu confundați magh. j (i) cu rom. j!

ja-ja-ja	Kilenc lejem van.
aj-aj-aj	Am nouă lei.
te-jet, va-jat	A haja fekete, a feje kerek.
fe-je, ha-ja	Părul îi e negru, capul îi e rotund.

Magh. s ≠ Rom. s
Magh. s = Rom. ș

Jaj a fejem!
Vai, capul meu!

s
notează o consoană identică cu cea notată, de litera ș din română.

esik	- plouă, cade	este	- seara	mos	- spală
sok	- mult	has	- burtă, abdomen	most	- acum
sajnos	- din păcate	vas	- fier	okos	- deștept
sajt	- cașcaval	sebesen	- repede (adv.)		

Exerciții: Repetați cele de mai jos. Nu confundați magh. s cu rom. s!

sok - sok vas, este mosok

- Esik? Plouă?
- Most nem esik.
Acum nu plouă.

Sas mama mos.
Mama (doamna) Sas spală.

2. Litere din alfabetul maghiar inexistente în alfabetul românesc

a) Litere simple

Á, É, Í, Ó, Ö, Ő, Ú, Ŭ, Ű

Magh. á = Rom. aa!

á

notează o vocală puțin posterioară, asemănătoare cu un a românesc pronunțat foarte lung. Sunetul maghiar á este lung atît în poziție accentuată, cît și în poziție neaccentuată.

ág	– ramură	házat	– casă (acuz.)	fáj	– doare
ár	– preț	házát	– casa lui (acuz.)	tanár	– profesor
Pál	– Paul	Adám	– Adam	tábla	– tablă
lát	– vede	Kálmán	– Coloman	világ	– lume
három	– trei	hazám	– patria mea	láb	– picior
ház	– casă	barát	– prieten	hát	– spate

Exerciții: Atenție la lungime!

(Se realizează un tempo lent, tărăgănat).

Három tanár van a táblánál.

Sînt trei profesori la tablă.

Kálmán a barátom.

Kálmán e prietenul
meu.

Adám a tanárom.

Adám e profesorul
meu.

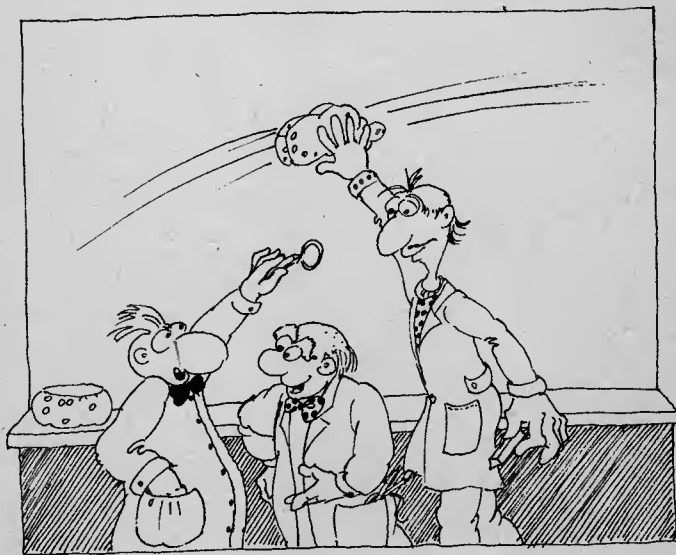
Pál három házat lát.

Pál vede trei case.

– Mi a bajod? Ce ai?

– Fáj a lábam
(a hátam).

Mă doare piciorul
(spatele).

Magh. é ≠ Rom. e

é

Sunetul é seamănă cu e din rom. chei, tei, iei, dar e mai lung, indiferent de accent.

él	– trăiește	télen	– iarna
két (subst.)	– doi...	képét	– chipul (fotografia lui; acuz.)
bér	– salariu	krém	– cremă
fél	– jumătate	kezét	– mîna (acuz.)
én	– eu		(lui, ei)
év	– an	nézem	– (îl,o) privesc
vége	– sfîrșit	gép	– mașină
elég	– destul	idén	– anul acesta
félek	– mă tem		

Exerciții: Atenție la durată și la gradul de închidere! Să nu se confunde cu rom. e care e mai deschis și mai scurt!

ép, ég, él, fél

- Elemér két gépen dolgozik.
Elemér lucrează la două mașini.
- Hideg tél van az idén.
Avem o iarnă friguroasă anul acesta.
- Nem fázom a télen.
Nu mi-e frig iarna.
- Kérek két doboz krémet.
Vă rog două cutii de cremă.
- Hét lej!
Șapte lei!

Év végén nézem a képét.
La sfîrșit de an îi privesc fotografia.

Magh. ó = Rom. oo!

ó

notează un o lung, ca în interjecția românească o! Vocala este deci sensibil mai lungă decît un o obișnuit.

ólom - plumb

tanuló - elev

ajtó - ușă

ló - cal

tanító - învățător

hó - zăpadă

jó - bun

bíró - judecător,

óriás - uriaș

só - sare (subst.)

arbitru

kórház - spital

háló - plasă

igazgató - director

hajó - vapor

író - scriitor

Exerciții: Atenție la durata lui ó!

jó-jó, há-ló, aj-tó

A jó tanuló ír.

- Jó napot kívánok!

Elevul cel bun scrie.

Bună ziua!

- Jó hírt hozok. János telefonált a kórházból. Már nem beteg. Holnap kiengedik. Aduc o veste bună. János a dat telefon din spital. Nu mai e bolnav. Mîine îl dă drumul acasă.

- Jaj de jó! (Vai) Ce bine!

Óriási hajó! (Un) Vapor uriaș!

Magh. ő = Rom. ø

ő

Sunetul e foarte asemănător cu eu din fr. bleu, peu, din rom. sufleur, bleumarin, cu e din fr. je, me, le. E o vocală scurtă, indiferent de accent.

öt	– cinci	őreg	– bătrîn	köhögök	– tușesc
köt	– leagă, tricotează	görög	– grec	dörög	– tună
örök	– etern	kötet	– volum	jön	– vine
török	– turc	föld	– pămînt		

Sok örömet és boldogságot!
Multe bucurii și fericire!

Exerciții: Să se exerseze cât mai mult și cât mai atent pronunțarea lui ő. Să nu se confunde cu io!

öt, tö-rök, gö-rög, ő-nök

Sokat köhögök. Tușesc mult.

Öt öreg görögöt látok. Văd cinci greci bătrîni.

– Mikor jön Ödön? Cînd vine Ödön?

– Vasárnap ötkor jön. Vine duminică la cinci.

– Örvendek. Mă bucur. (Îmi pare bine.)

Magh. ő = ø

ő

notează un ő lung, asemănător cu *oeu* din fr. *coeur*, dar puțin mai închis. Vezi și rom. *bleu*.

ő – el, ea
ők – ei, ele
őr – paznic, gardian,
santinelă
örök – paznici
tör – pumnal
török – pumnale

török – zdrobitoare
festő – pictor
költő – poet
cipő – pantof
nő – femeie, crește
felhő – nor
lő – trage cu pușca

Exerciții: Atenție la pronunțarea lui ő, la durată (la diferența față de ö scurt)

ő-ő-ő, ő-ő-ő

ő-ő, ő-ő, ő-ő-ő

bő, fő, lő, nő, öl, őt, őz

Ők öregek. Ei sînt bătrîni.

Sötét felhő jön. Vine un nor întunecos.

Ismerem őt. Îl cunosc.

– Mi ő? Festő? Ce e el? Pictor?

– Nem. Ő költő. Nu. El e poet.

Öt görög költő kötete van a polcon.
Pe raft este un volum a cinci poeți greci.

Magh. ú = Rom. uu!

ú

notează un *u* lung, indiferent de accent.

új	- nou	túl	- dincolo	túró	- brânză
út	- drum	búsul	- (el) este trist	hús	- carne
kút	- fântână	háború	- război	fiú	- băiat
húz	- trage (aici: scoate)	múlt	- trecut	újság	- ziar, noutate

Exerciții: Atenție la durată!

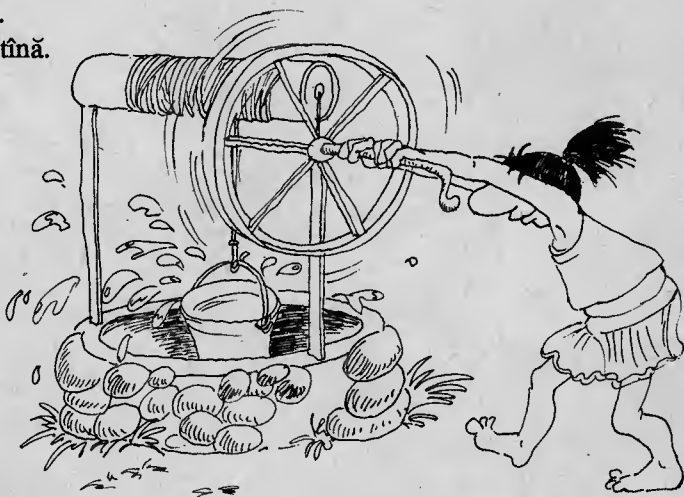
Az új fiú búsul. Băiatul cel nou e trist.

- Mi újság? Ce-i nou?

- Új igazgatónk van. Avem un nou director.

Ő vizet húz a kútból.

El scoate apă din fântână.

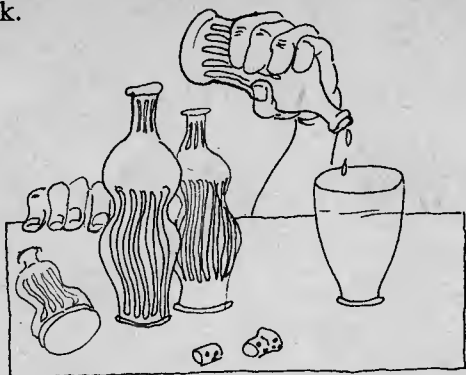
Magh. ű = Rom. ø

ű

Sunet identic cu *u* din fr. tu, but, une, venu. E o vocală scurtă.

üt	- lovește	füst	- fum	repülő(gép)	- avion
ül	- șade	füstöl	- fumegă	tükör	- oglindă
süt	- frige, coace, arde	örül	- se bucură	füzet	- caiet
üres	- gol	ürül	- se golește	Üdvözlöm!	- Vă salut!
üveg	- sticlă	küldök	- trimit		

Az üvegek kiürültek.
Sticlele s-au golit.

Exerciții: Să se pronunțe repetat, atent, un *ü* scurt, neconfundându-l nici cu *ö*, nici cu *iu*.

ötven füzet -- cincizeci de caiete

Örülök. Mă bucur.

Üdvözlöm Jenőt! Îl salut pe Jenő! (Salutări lui Jenő!)

– Külön repülővel utaztak ök? Ei au călători cu un avion special?

– Nem repülővel utaztak. A repülőn zúg a fülük, fáj a fejük. N-au călătorit cu avionul. În avion le țiue urechile, îi doare capul.

Magh. ü = Rom. ø

ü

notează un *ü* lung. Vocala *ü* este lungă în orice poziție. Seamănă cu *u* din fr. pur „pur”, sâr „sigur”.

tűz – foc

tűr – rabdă

űz – gonește

űr – vid, spațiu

extraterestru

betű – literă

sűrű – des, dens

fésű – pieptene

keserű – amar

hűség – fidelitate

hűvös – răcoros

bűnös – vinovat,

păcătos

hegedű – vioară

Exerciții: Atenție la durata și la rostirea exactă a lui *ü*!
tű, sú-rű, fé-sű, tűz

Öt betűt írok: türk. Scriu cinci litere: türk.

Keserű az élete. Îi e amară viața. (Are o viață amară.)

Ő nem bűnös! El nu e vinovat!

- Ég a tűz?
Arde focul?
- Igen. Da.
- Hűvös van.
E răcoare.
- Sűrű a köd.
Ceața e densă.

Hűvös az idő!
Vremea e răcoroasă.

b) Litere compuse

Cs, Gy, Ly, Ny, Sz, Ty, Zs, Dz, Dzs

Magh. cs = Rom. c^e, cⁱ

cs

notează o consoană palatală, identică aproximativ cu rom. *ce, ci* din *ceai, cioc, ceapă, cinci*

csak	- numai
csirke	- pui
csont	- os
csütörtök	- joi
kicsi	- mic
kocsi	- trăsură
csepeg	- picură
csipog	- puie

bácsi	- nenea
tanács	- sfat
kovács	- fierar
csók	- sărut
csókolom	- sărut
csend	- liniște
csónak	- barcă, luntre
kölcsön	- împrumut

Exerciții: Atenție! Să nu se confunde cu x (k-s)!

Csendet kérek! Liniște, vă rog!

Kezét csókolom! Sărut mâna!

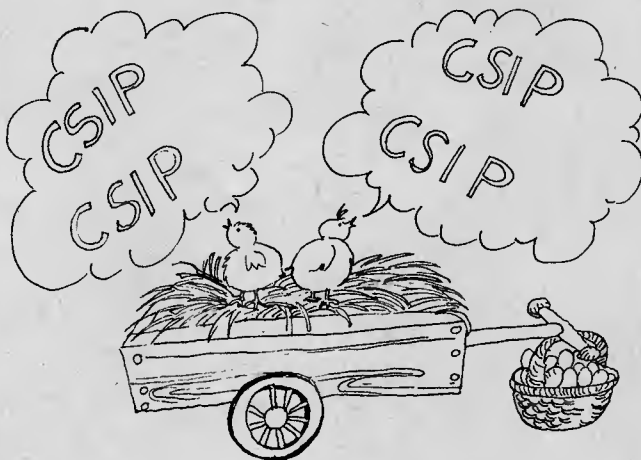
Kovács bácsi jó tanácsot ad. Nenea Kovács ne dă sfaturi bune.

– Mit csináltak holnap? Ce faceți mâine?

– Csónakázunk. Ne plimbăm cu barca.

– Van csónakotok? Aveți barcă?

– Nincs. Nu (n-avem).

Két kicsi csirke csipog a kocsiban.

Doi pui mici piuie în trăsură.

Magh. gy = Rom. ø

Magh. gy ≠ rom. gh, dⁱ

gy

notează o consoană asemănătoare cu rom.dial. (Trans.) d' din d'e, d'inte, d'eparte.

Nu e un sunet format din succesiunea a două sunete (d+i sau g+i).

agy – creier

ágy – pat

nagy – mare

így – așa

úgy – așa

ágyú – tun

gyufa – chibrit

gyár – fabrică

gyors – rapid, iute

vagyok – (eu) sînt

vagy – ești

vagy – sau

hogy? – cum?

hogy – că, să

gyomor – stomac

gyógyul – se vindecă

magyar – maghiar

György – Gheorghe

gyűrű – inel, verighetă

megy – merge

György a gyufagyárba megy.
György merge la fabrica de chibrituri.

Exerciții: Repetați mult! Atenție la pronunțare: nu este *dⁱ*, nici *gh*!

Így, úgy, egy, ágy

Gyors vagyok. Sînt rapid (iute).

– Hogy vagy? Ce mai faci?

– Fáj a gyomrom. Mă doare stomacul.

– Gyöngyi is beteg. Ágyban várja, hogy meggyógyuljon. Și Gyöngyi e bolnavă.

Așteaptă în pat să se vindece.

– Gyere gyorsan! Vino repede!

– Jó hírt hozol? Aduci o veste bună?

– Igen! Győztünk! Da! Am câștigat!

Magh. ly = magh. j = Rom. i din diftongi

ly

notează un sunet simplu identică cu *y* din engl. yes, cu rom. *i* din iar, băiat, noi.

lyuk – gaură

ilyen – asemenea

milyen? – cum este?

olyan – așa, asemenea

király – rege

moly – molie

mosoly – zîmbet

golyó – bilă, glonte

hógolyó – bulgăre de zăpadă

folyó – râu

mély – adînc

bélyeg – timbru

ölyv – uliu

sólyom – șoim

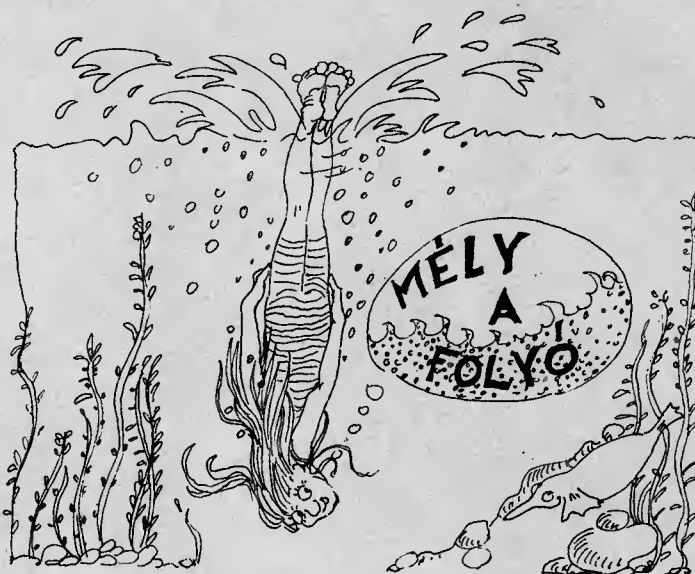
dölyf – îngîmfare

Exerciții: Atenție la pronunțarea lui *ly* ca *i* și nu ca *î*, *î*!

o-lyan, lyu-kas
ilyen, olyan, golyó

Nagy a hógolyó! E mare bulgărele de zăpadă!

- Milyen mély a tó? Cât e de adânc lacul?
- A közepén nagyon mély. La mijloc e foarte adânc.
- Olyan jó volna fürödni! Ce bine ar fi să facem baie!

Mély a folyó! E adânc râul!

Magh. *ny* = Rom. *ø*

Magh. *ny* ≠ rom. *n*!

ny

Sunetul seamănă cu *gn* din fr. *vigne*, *signe*, cu *n* din sp. *senor*, cu *gn* din ital. *signor*. Sunetul românesc dialectal (Trans.) *ni* din *neam*, *nime* este și el foarte apropiat de magh. *ny*.

nyár	- vară	nyit	- deschide	nyelv	- limbă
nyom	- urmă	hány	- cât	anyanyelv	- limbă maternă
nyúl	- iepure	anya	- mamă	nagyanya	- bunică

bánya	– mină	konyha	– bucătărie	nyelvtan	– gramatică
savanyú	– acru	nyolc	– opt	nyelvész	– lingvist
könyv	– carte	bonyolult	– complicat	nyelvészet	– lingvistică
kenyér	– pâine				

Exerciții: Exersați timp îndelungat rostirea lui *ny!*
nyá-vog, nagy-a-nyó

A bánya kapuja nyitva van. Poarta minei e deschisă.
Nyúl nyom van a hóban. Sînt urme de iepure în zăpadă.
Savanyú a citrom. Lămîia e acră.

- Hánykor nyit az üzlet? Cînd se deschide magazinul?
- Nyolc órákor. La ora opt.
- Most hány óra? Acum cît e ceasul?
- Háromnegyed nyolc. Opt fără un sfert.

- Hány nyelvet ismer?
Cîte limbi cunoașteți?
- Néhányat, de nem valami jól.
Cîteva, dar nu prea bine.
- Mi az anyanyelve?
Care vă e limba maternă?
- A magyar. Maghiara.
- A magyar nyelv nyelvtana nehéz?
E grea gramatica limbii maghiare?
- Egy kicsit bonyolult, de meg lehet tanulni.
E puțin complicată, dar se poate învăța.
- Hány könyv van a polcon?
Cîte cărți sînt pe rafturi?
- Nyolc. Opt.

Magh. sz = Rom. s

sz

száz	– o sută	szél	– vînt	szódavíz	– sifon
szó	– cuvînt	szem	– ochi	szabad	– liber
szabó	– croitor	száj	– gură	szeretem	– îmi place
lesz	– va fi	tiszta	– curat	színház	– teatru
szűcs	– blănar	szeretlek	– te iubesc	szombat	– sîmbătă
sziszeg	– sîsîie	szalma	– pai	szív	– inimă
veszek	– cumpăr	széna	– fîn	szívesen	– cu plăcere
eszik	– mănîncă	szamár	– măgar	köszönöm	– mulțumesc
iszik	– bea	szőlő	– strugure, vie	szeret	– iubi (și: a-i plăcea)

Exerciții: Să se pronunțe atent cele de mai jos:

szí-szeg, sze-gez
szabad, szél, szív

- Mit vesz Szabó bácsi? Ce cumpără nenea Szabó?
- Száz tojást. O sută de ouă.
- Szombaton csak szőlőt eszem. Sîmbătă mănînc numai struguri.
- És mit iszik? Și ce beji?
- Tiszta vizet. Apă curată.
- Szeretnék kérdezni valamit. Aș vrea să (vă, te) întreb ceva.
- Hol van a színház? Unde e teatrul?
- Száz lépésre balra. O sută de pași la stînga.
- Köszönöm. Mulțumesc.
- Szívesen. Cu plăcere.
- Szeretsz? Mă iubești?
- Természetesen. Firește.

Sok szép szó! Elfújta a szél.
Multe vorbe frumoase! Le-a dus vîntul.

Nem szeretem a szódavizet!
Nu-mi place sifonul!

Magh. ty = Rom. ø

Magh. ty ≠ rom. tⁱ, ch!

ty

E un sunet simplu (nu e t + i, să nu se confunde nici cu rom. *che*, i care se pronunță sensibil diferit. E asemănător cu t' rom. dialectal din t'ină.

tyúk – găină

kutya – câine

bátyám – fratele meu
mai mare

betyár – haiduc

ketyeg – face tic-tac

korty – înghițitură

kesztyű – mănușă

konty – coc

ponty – crap

fütyül – fluieră

Exerciții:

korty, kutya, potya, ponty

A kesztyű jó meleg. Mănușile sînt călduroase.

Az óra ketyeg. Ceasul face tic-tac.

– A kutya ugat. Câinele latră.

– Nem szereti a tyúkokat. Nu-i plac găinile.

– Bátyám fütyül neki.

Fratele meu mai mare îi fluieră (îl cheamă printr-un fluierat).

– A kutya jön. Szájában a tyúk! Câinele vine. Găina îi e în gură!

– A kutya szereti a tyúkot! Câinelui îi plac găinile!

A betyár iszik „egy kortyot”.
Haiducul bea „o înghițitură”.

Magh. zs = Rom. j

zs

notează o consoană identică cu rom. j din jar, jug, cojoc.

zsák	–	sac	pizsama	–	pijama
zsinór	–	șnur	mázsa	–	chintal
zsir	–	untură	rizs	–	orez
zseb	–	buzunar	rozs	–	secară
Zsiga	–	diminutiv	rózsa	–	trandafir
		de la Zsigmond	vizsga	–	examen
		(Sigismund)	pezsgő	–	șampanie

Exerciții: Atenție să nu se confunde zs (=rom.j) cu z, cu s, sau cu sz (=rom. s)!

Száz kiló (egy mázsa) rozs van a zsákban. În sac sînt o sută de kg (un chintal) de secară.

Darázs van a rózsán! E o viespe pe trandafir!

A garázsban nincs darázs, de rózsa sincs. În garaj nu sînt viespi, dar nu sînt nici trandafiri.

– Sikerült a vizsga? Ai reușit la examen?

– Nehéz volt a vizsga, de sikerült. Examenul a fost greu, dar am reușit.

– Vizsga után jól esik egy pohár pezsgő. Dupa examen vine (cade) bine un pahar de șampanie.

– Mi van a zsákban?

Ce este în sac?

– Rizs. Orez.

Magh. dz = Rom. ø

dz

notează perechea sonoră a lui *c* (=rom.ț). E un sunet foarte rar în limba maghiară. Se pronunță ca o combinație între un *d* și un *z*, pronunțați concomitent, nu unul după celălalt. În română apare numai dialectal (ex. Mold. dzîse=zice). Un sunet similar cu magh. *dz* se aude când un *t* românesc e urmat de o consoană sonoră (de ex. *b*): în mulți bani = muldz bani, toți băieții = todz băieți).

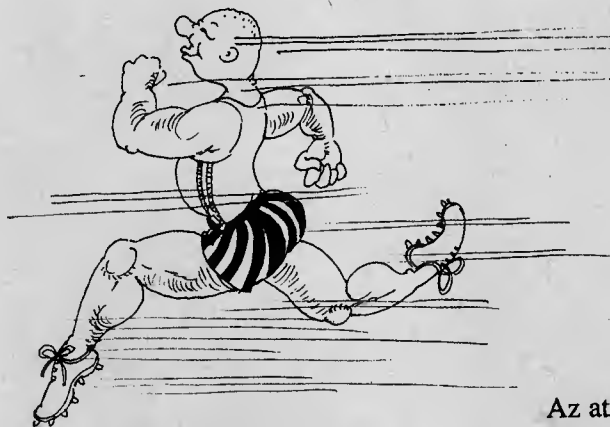
edz – se antrenează, face antrenament
edzõ – antrenor
pedzi – mușcă la momeală
(fig. începe să înțeleagă)

bodza – soc
madzag – sfoară
vakaródzik – se scarpină

Exersați pronunțarea lui *dz* prin repetarea cuvintelor de mai jos:

edzõ, edz, pedz, madzag

- Ha köhögök, bodzateát iszom. Când tușesc, beau ceai (din flori) de soc.
- Jó a bodza! E bun ceaiul de soc!

Az atléta edz.
Atletul se antrenează.

Magh. dzs = Rom. *g^e*, *gⁱ*

dzs

notează o consoană identică cu rom. *g^e*, *gⁱ* din geam, mergi.

dzsem – gem (de fructe)
lándzsa – lance, sulită
findzsa – ceașcă

maharadzsa – maharadja
bandzsi – sașiu

A lándzsás őr bandzsít.
Santinelă cu lance e sașiu.

Pronunțați: bandzsi, lándzsás, findzsák, eperdzsem, barackdzsem, dzsessz (jaz).

– Hová mész? Unde mergi?

– A boltba, eperdzsemet veszek. La prăvălie, cumpăr gem de căpșuni.

– Szereted? Îți place?

– Nem. Nu.

3. Notarea consoanelor lungi

O particularitate a limbii maghiare este că ea operează atât la vocale, cât și la consoane, cu opoziția (diferența) dintre sunetele scurte și lungi. Am văzut la prezentarea alfabetului că toate vocalele sînt organizate în perechi, vocala lungă fiind notată cu o virgulă sau două așezate deasupra literei: a–á, e–é, i–í, o–ó, o–ő, u–ú, ü–ű. Cunoașterea și respectarea acestor deosebiri de durată sînt foarte importante, deoarece caracterul lung sau scurt al vocalelor modifică sensul lexical sau gramatical al cuvintelor.

hat „șase”	–	hát „spate”
ver „bate”	–	vér „sînge”
nyírok „umezeală”	–	nyírok „tund”

kor „vîrstă”	—	kór „boală”
öt „cinci”	—	öt „pe el”
huzat „curent de aer”	—	húzat „pune (face) pe cineva să tragă
fűzet „caiet”	—	fűzet „pune să broșeze”

Exemplele date subliniază încă odată necesitatea pronunțării exacte, a respectării cu strictețe a deosebirilor de durată. La vocale aceste deosebiri au fost consfințite și în scriere, literele care notează vocalele lungi deosebindu-se de cele care notează vocalele scurte.

În maghiară și consoanele cunosc deosebirile de durată. Consoanele lungi sînt redate în scris prin dublarea literei care notează consoana scurtă corespunzătoare.

b-bb	f-ff	k-kk	ny-nny	t-tt
c-cc	g-gg	l-ll	p-pp	ty-tty
cs-ccs	gy-ggy	ly-lly	r-rr	v-vv
d-dd	h-hh	m-mm	s-ss	z-zz
dz-ddz	j-jj	n-nn	sz-ssz	zs-zzs
dzs-ddzs				

La literele compuse, se dublează numai prima literă. Importanța respectării deosebirii dintre consoanele scurte și lungi s-ar putea ilustra prin următoarele exemple:

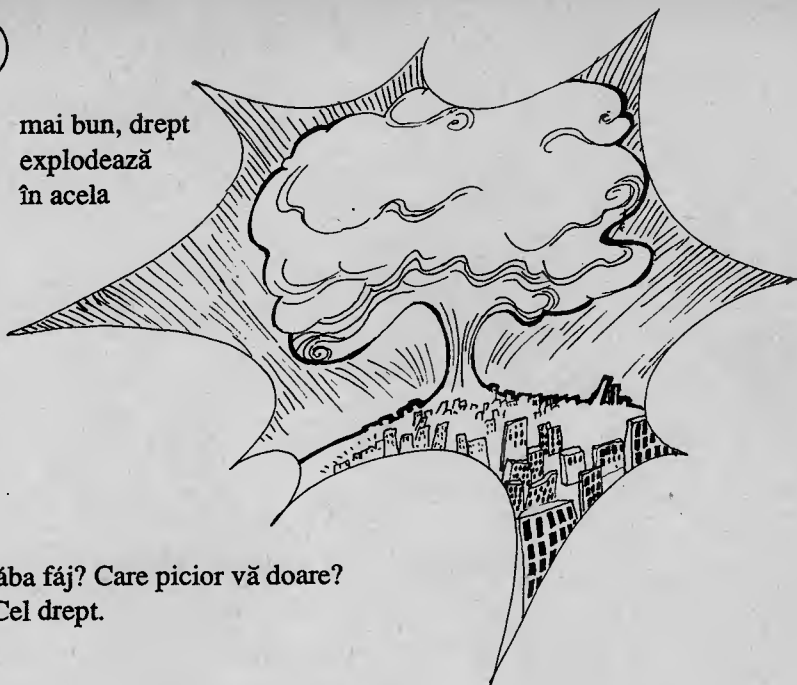
Szeben „Sibiu”	—	szebben „mai frumos” (adv.)
had „oștire”	—	hádď „lasă” (imperativ)
megy „merge”	—	meggy „vișină”
új „nou”	—	ujj „deget, mîneacă”
hal „pește”	—	hall „aude”
len „în”	—	lenn „jos”
vasal „calcă rufe”	—	vassal „cu fierul”
vet „seamănă”	—	vett „a luat”
ráz „scutură”	—	rázz „scutură” (imperativ)

Pronunțarea consoanelor lungi

Deoarece în limba română nu se cunosc consoane lungi decît în unele interjecții și la înfîlnirea a două consoane de același fel la granița dintre două cuvinte (eventual între un prefix și prima consoană a rădăcinii cuvîntului), vom ilustra modul cum se pronunță consoanele maghiare lungi prin combinații de cuvinte românești.

bb

- jobb – mai bun, drept
robban – explodează
abban – în acela

- Melyik lába fáj? Care picior vă doare?
– A jobb. Cel drept.

cc

koccint	– ciocnește	– Találkoztam Ferivel az utcán.
vicc	– banc, glumă	M-am întâlnit cu Feri pe stradă.
utca (pron. ucca)	– uliță, stradă	– Mondott megint egy viccet?
tetszik (pron. teccik)	– a plăcea	A mai spus vreun banc?

ccs

reccs! – trosc!
 boccsal – cu ursulețul
 nagyság (pron. naccság) – mărire

- Megjött az öccse!
- V-a venit fratele mai mic!
- Igazán? Adevărat?
- Nem viccelek. Nu glumesc.

dd

Vedd! – ia-l(o)!

kedd – marți

haddal – cu armata

- Mikor érkezik a lánya? Cînd sosește fiica Dv.?
- Kedden. Marți.

ddz

un dz pronunțat cu un efort mai mare, prelungîndu-se cu o clipă ținerea vârfului limbii la dinții superiori

eddz! – antrenează-te!

jegyző (pron. jeddző) – notar

ddzs

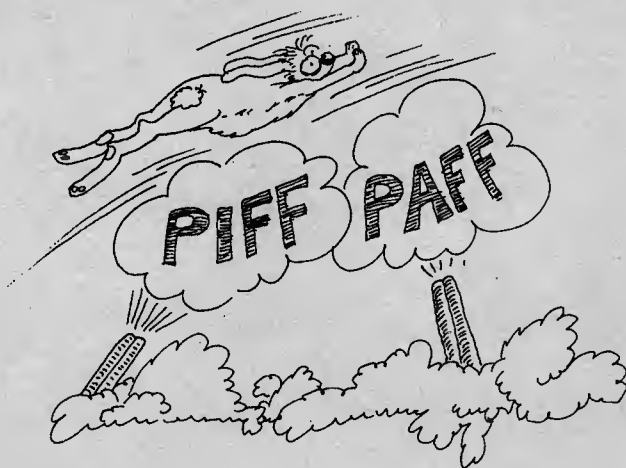
maharadzsa (pron. maharaddzsa)

ff

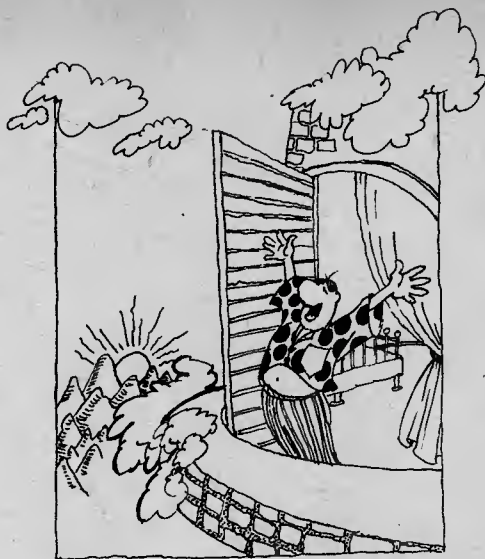
koffer – valiză
puffog – e bosumflat
piff-paff – poc-poc

– Mivel foglalkozol? Cu ce te ocupi?
– A differenciálszámítást tanulom. Învăț calculul diferențial.

gg

reggel	-	dimineața
haraggal	-	cu supărare
agg	-	moșneag

– Jó reggelt kívánok! Bună dimineața!

egy

pronunțarea unui gy cu menținerea prelungită a dosului limbii la palatul anterior.

meggy	-	vișină
egy (pron. egyy)	-	unu
néggyel	-	cu patru
tudj! (pron. tuggy)	-	să știi!

Megérett a meggy! S-au copt vișinele!

Ez meggy, nem cseresznye.
Acestea sînt vișine, nu cireșe.

hh

ahhoz	-	la acela
ehhez	-	la acesta

-	Mit szólsz ehhez? Ce zici de asta?
-	Tetszik. Ímí place.

jj

- fejjel – cu cap, cu capul
 vajjal – cu unt
 széjjel – în toate părțile
 bajjal – cu necaz, cu bucluc, cu dificultate

Üggyel-bajjal – cu chiu cu vai

- Mivel eszed a kenyeret? Vajjal?
 Cu ce mănânci pîinea? Cu unt?
 – Nem. Szájjal. Nu. Cu gura.

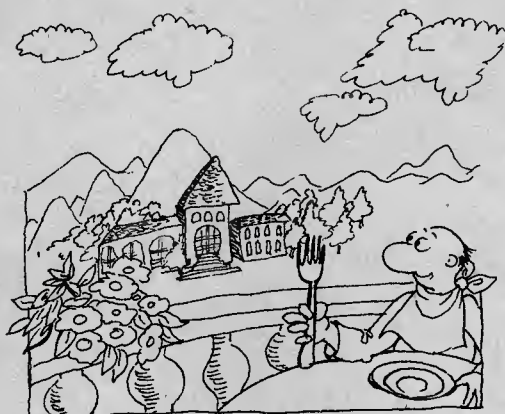
Fejjel, nem lábbal. Cu capul, nu cu piciorul.

kk

- makk – ghindă
 akkor – atunci
 sokkal – cu mult
 sakk – șah

- Sakkozik? Jucăți șah?
 – Szívesen. Cu plăcere.

váll – umăr
villa – furcă, furculiță, vilă
kell – trebuie
villany – lumină electrică

– Szabad? E voie?
– Egy pillanat! O clipă!
– Oltsd el a villanyt! Stinge lumina!
– Nem lehet. Látnom kell.
Nu se poate. Trebuie să văd.

Károlyyal – cu Carol
Mihályal – cu Mihai
műhellyel – cu atelierul

– Eladó a ház. Casa e de vânzare.
– Műhellyel együtt? Împreună cu atelierul?

mm

semmi – nimic
krémmel – cu cremă
tanmenet – programă învățământ
(pron. tammenet)

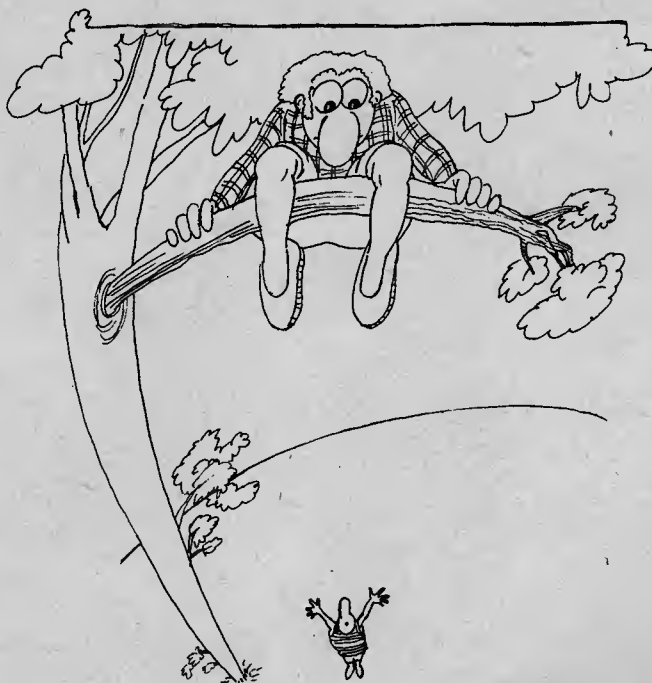
– Mi van a zsebben? Ce e în buzunar?
– Semmi. Nîmic.

– Saját szememmel láttam. Am văzut cu ochii mei.
– Én meg a saját fülemmel hallottam! Iar eu am auzit cu propriile mele urechi!

nn

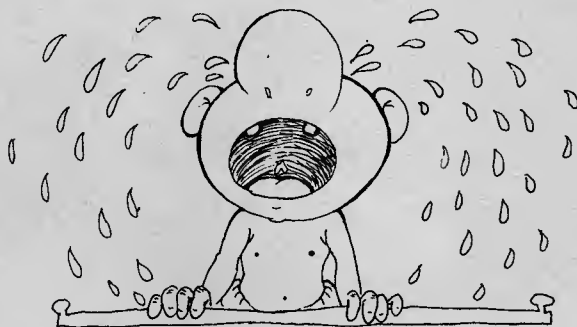
lenn – jos
lenne – ar fi
fenn – sus
benn – înăuntru
ünnep – sărbătoare

– Kellemes ünnepeket!
Sărbători ferícite!

nny

un ny pronunțat cu păstrarea prelungită a limbii în poziția lui ny.^{oo}

annyi – afita
 mennyi? – cât?
 dinnye – pepene
 könny – lacrimă
 menj! – du-te!
 (pron. menny)

– Nem könnyű apának lenni! Nu-i ușor sa fii tată!
 – Anyának lenni nehezebb. E mai greu să fii mamă.

– Annyi mondanivalóm van. Am atâtea de spus!
 – Mennyi volt a dinnye? Cât a costat pepenele?

pp

szappan – săpun
 éppen – tocmai
 képpel – cu fața
 csepp – pic(ătură)
 néppel – cu poporul

– Kérek egy mosdószappant. Vă rog un săpun de toaletă.
 – Haragszol? Ești supărat?

rr

orr	-	nas
arra	-	într-acolo
sorra	-	pe rînd
merre?	-	încotro? pe unde?
osztály	-	clasă, aici: raion

- Merre van a fehérnemű-osztály?
- Unde e raionul de lenjerie?
- Erre tessék! Pe aici, Vă rog!

ss

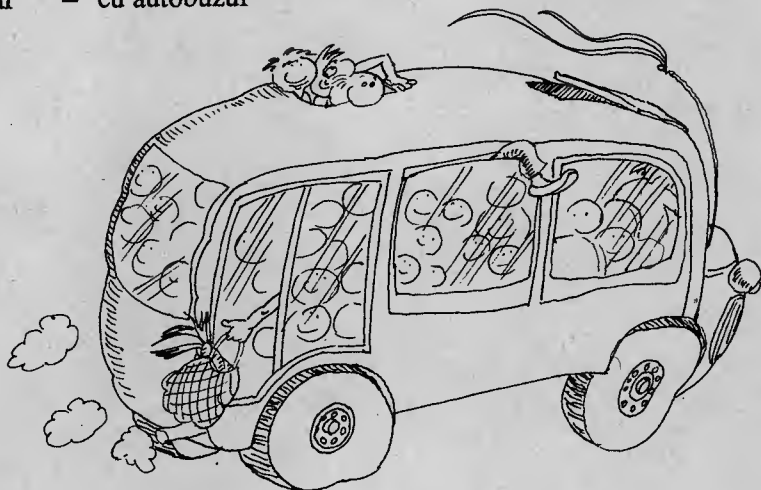
fuss	-	fugi!
friss	-	proaspăt
mosson	-	să spele
üss!	-	lovește (imp.)

- Tessék helyet foglalni! Pofitiți, luați loc!
- Friss a kenyér? E proaspătă pîinea?
- Még meleg. E încă caldă.

ssz

rossz	- rău
asszony	- femeie
ésszel	- cu mintea
busszal	- cu autobuzul

- Messze van az állomás? E departe gara?
- Elég messze. Gyalog húsz perc. Busszal harminc.
- Pe jos 20 de minute, cu autobuzul treizeci.

tt

itt	- aici
ott	- acolo
kettő	- doi
evett	- a mânca
cigaretta	- țigaretă

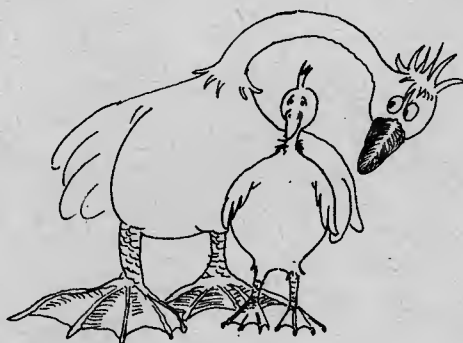
- Hány gyermeke van? Câți copii aveți?
- Kettő. Doi.
- Hol vette a narancsot? Unde ați cumpărat portocalele?
- Itt, nem messze. Aici, nu departe.
- Rosszul teszi, hogy cigarettázik! Faceți rău că fumați!

ty

e un ty pronunțat lung, prin menținerea prelungită a limbii în poziția „ty”.

petty	– picătea	– Kérek egy fehér pettyes kék nyakkendőt!
hattyú	– lebădă	
kútja (pron. kútya)	– fântâna sa	Vă rog o cravată albastră, cu picățele
lătja (pron. láttya)	– (îl) vede	albe!

- Ez liba? Asta-i o gîscă?
 – Nem. Hattyú. Nu. E o lebădă.

vv

avval	– cu aceea
szívvel	– cu inimă, din inimă
övvel	– cu cordon

Egy évvel ezelőtt vettem egy ruhát, széles övvel.
 Acum un an am cumpărat o rochie cu cordon lat.

ZZ

hozz! – adu!
vízzel! – cu apa
nézze! – priviți!
sizzél! – schiază!

– Nézze csak, milyen szép az az asszony! Uitati-vă numai, cât e de frumoasă femeia aceea!
– Csak vízzel iszom a bort. Vinul îl beau numai cu apă.
– Szódavízzel? Cu sifon?
– Nem Ásványvízzel. Nu. Cu apă minerală.

ZZS

e un zs lung.

rizzsel – cu orez
garázzsal – cu garaj

– Mivel szereti a húst? Cu ce vă place (să mîncați) carnea?
– Mindegy, csak rizzsel nem. Mi-e totuna. Numai cu orez nu.

Exerciții: Pronunțați cu atenție următoarele perechi de cuvinte, controlându-vă în permanență modul în care realizați consoanele lungi. Nu vă lăsați pînă nu simțiți exact diferența dintre consoanele scurte și cele lungi.

aba – abba, ebe – ebbe, vice – vicce, ad – add, szed – szedd, pofa – poffal, rege – reggel, hegye – hegygé, fejel – fejjel, mosolya – mosollyal, szál – száll, haló – halló, rímél – rímmel, fen – fenn, asszonya – asszonnyá, épen – éppen, bora – borral, hasal – hassal, kasza – kassza, tetem – tettem, potyog – pottyán, övé – övvé, vize – vízzé, rizse – rizzsé.

Alfabetul maghiar

a, A	– a	i, I	– i	p, P	– pé
á, Á	– á	í, Í	– í	r, R	– er
b, B	– bé	j, J	– jé	s, S	– es
c, C	– cé	k, K	– ká	sz, Sz	– esz
cs, Cs	– csé	l, L	– el	t, T	– té
d, D	– dé	ly, Ly	– elj	ty, Ty	– tyé
dz, Dz	– dzé		(el ipszilon)	u, U	– u
dzs, Dzs	– dzsé	m, M	– em	ú, Ú	– ú
e, E	– e	n, N	– en	ü, Ü	– ü
é, É	– é	ny, Ny	– eny	ű, Ű	– ű
f, F	– ef	o, O	– o	v, V	– vé
g, G	– gé	ó, Ó	– ó	z, Z	– zé
gy, Gy	– gyé	ö, Ö	– ö	zs, Zs	– zse
h, H	– há	ő, Ő	– ő		

În afară de cele 40 de litere, în ortografia limbii maghiare se mai folosesc unele litere în scrierea unor nume de familie mai vechi:

aá	– á	Gaál (gál)	gh	– g	Balogh (balog)
eő	– ő	Eötvös (ötvös)	cz	– c	Czuczor (cucor)
oó	– ó	Soós (sós)	th	– t	Kossuth (kosút)
őő	– ő	Vőő (vő)	ts	– cs	Kováts (kovács)
y	– i	Pálfi (pálfi)	tz	– c	Rátz (rác)
ch	– cs	Madách (madács)	w	– v	Wesselényi (veselényi)

Mai adăugăm ca, în scrierea unor cuvinte de origine străină, se mai folosesc două litere: *ch* ca în *tehnika* seamănă ca pronunțare cu *h* din rom. *tehnica* și *x* (=ksz) ca în *maximum*, *xilofon*.

Accentul

Limba maghiară are un accent dinamic. El este puțin mai puternic decât cel din limba română și se găsește întotdeauna pe prima silabă a cuvântului.

<i>ajtó</i>	– ușa	<i>ember</i>	– om
<i>ablak</i>	– fereastră	<i>emberek</i>	– oameni
<i>tanító</i>	– învățător	<i>embereket</i>	– (pe) oameni (acuz.)

Atenție! Semnele grafice așezate deasupra unor vocale nu indică locul accentului, ci durata lungă a vocalei respective (cf. á, é, í, ó, ő, ú, ű).

<i>tanár</i>	– profesor	<i>kezdő</i>	– începător
<i>enyém</i>	– al meu	<i>háború</i>	– război
<i>segít</i>	– ajuta	<i>savanyú</i>	– acru
<i>tanuló</i>	– elev	<i>késérő</i>	– amar

Între durată și accent nu există, în maghiară, nici o legătură. Vocale scurte rămân scurte și sub accent (*baba* „păpușă”, *apa* „tată”, *kerek* „rotund”), iar vocale lungă rămân lungă și în silaba neaccentuată (*barát* „prieten”, *kenyér* „pâine”, *diák* „student”).

Ca și în limba română, cuvintele ajutoare (articolul, conjuncția etc.) nu se accentuează:

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok (Petőfi)
Mai înfloresc în vale florile din grădini.

Szeretném, ha szeretnének (Ady)
Aș dori să fiu iubit.

Ca și în limba română, vocalele din silabele neaccentuate își păstrează integral timbrul (calitatea), numai că se rostesc cu o intensitate mai mică.

Exerciții. Pronunțați, cu multă atenție la locul și intensitatea accentului, următoarele cuvinte: *alma*, *beteg*, *cukor*, *haza*, *kilenc*, *ember*, *kopog*, *gyufa*, *örül*, *kocsi*, *török*, *öreg*, *búsul*, *három*, *édes*, *élet*, *papír*, *kiló*, *kanál*, „lingură”, *világ*, „lume”, *elég*, „destul”, *ajtó*, „ușă”, *hajó*, *golyó*, *tanács*, *román*, *kenyér*, *háború*, *hógolyó*, *kesztyű*, *szeretlek*, *hegedű*, *késérő*, *savanyú*, *táblánál* „la tablă”.

Tempoul vorbirii maghiare este ceva mai lent decât cel al limbii române. Motivul este, printre altele, necesitatea respectării diferențelor de durată între sunetele scurte și lungi.

În *kereset* „venit”, vocalele sînt scurte, deci tempoul este accelerat. În *kérését* „cererea lui” (acuz.) vocalele sînt lungi, deci pentru rostirea clară a cuvîntului este nevoie de mai mult timp:

Ke re set
ké ré sét

Tot așa *kelet* „răsărit” e sensibil mai scurt decît *kellett* „a trebuit” din cauza consoanelor lungi din cel de al doilea civînt.

În privința *intonației* (a melodiei vorbirii), se remarcă o ușoară monotonie a limbii maghiare în comparație cu limba română. Urcarea și coborîrea vocii se produce, firește, și în maghiară, de aceea, menținînd în mare tipurile de intonație cunoscute din limba română (enunțiativ, interogativ, imperativ), nu se produc abateri sensibile de la normele intonației maghiare.

1	Megyek az iskolába. Mă duc la școală.	(enunțiativ)
2a	Mész az iskolába? Mergi la școală?	(interogativ)
2b	Mikor mésh az iskolába? Cînd mergi la școală?	(interogativ)
3	Menj az iskolába! Du-te la școală!	(imperativ)

Exerciții: Pentru a exersa pronunțarea în text a sunetelor, a accentului și a intonației, citiți de mai multe ori și învățați expresiile uzuale pe care le dăm în continuare.

Expresii uzuale

Faceți deocamdată abstracție de problemele gramaticale pe care le ridică aceste expresii și rămâneți la semnificația lor globală pe care o redăm în coloana a doua:

Kovács Péter vagyok.	- Sînt Kovács Péter.
Jó reggelt (kívánok)!	- Bună dimineața!
Jó napot (kívánok)!	- Bună ziua!
Jó estét!	- Bună seara!
Jó éjszakát!	- Noapte bună!
Kérdezhetek valamit?	- Pot să vă întreb ceva?
Tessék!	- Poftiți.
Itt van a (az). . . ?	- Aici este. . . ?
	- Este aici. . . ?
Itt van.	- E aici.
Nincs itt.	- Nu e aici.
Hol van?	- Unde este?
Nem tudom.	- Nu știu.
Nem értem.	- Nu înțeleg.
Nem tudok magyarul.	- Nu știu ungurește.
Kérem (szépen).	- Vă rog (frumos).
Köszönöm (szépen).	- (frumos).
X urat keresném.	- Îl caut pe domnul X.
Bocsánatot kérek.	- Vă cer scuze.
sau Bocsánat!	- (Iertați-mă) Scuzați.
Szabad?	- E voie?
Tessék. Foglaljon helyet.	- Poftiți. Luați loc.
Zavarok?	- Vă deranjez?
Dehogy.	- Nici vorbă.
Szeretnék mondani valamit.	- Aș vrea să vă spun ceva.
Hallgatom.	- Vă ascult.
Kérek egy csomag cigarettát.	- Dați-mi, vă rog, un pachet de țigări.
egy borítékot	- un plic
egy bélyeg	- un timbru
egy kiló kenyeret	- un kg de pâine
egy kiló húst	- un kg de carne
egy kiló almát	- un kg mere
egy borotvapengét	- o lamă de ras
egy szappan	- un săpun
egy üveg kölnit	- un flacon de apă de colonie
egy kávét (sau: egy feketét) -	- o cafea

egy üveg sör
egy pohár vizet
egy pohár konyakot
Egészségére!

Hogy vagy?
Köszönöm, jól.
Rosszul érzem magam.
Fáj a fejem.

a gyomrom
a hátam
a lábam
a szívem

Fáj a torkom.
Szeretnék telefonálni.
táviratozni

Egy kérvényt akarok beadni.
Hol találok egy jó szállodát?
Hol találok vendéglőt?
Jó étvágyat!

Milyen volt az ebéd?
Pompás!
Kedves egészségére!

Igen. Igen?

Nem. Nem?

Köszönöm a felvilágosítást.
a tanácsát.

Szívesen.

Nincs mit.

Mikor érkezik a vonat?

a hajó?

a repülő?

Mikor indul az autóbusz?

(Most) hány óra?

Negyed három.

Fél négy.

Háromnegyed négy.

Kettő múlt tíz perccel.

Három perc múlva tíz.

Hová megy?

Honnan jön?

Bukarestből.

- o sticlă de bere
- un pahar de apă
- un păhărel de coniac
- Noroc! La mulți ani! În sănătatea Dvs.! Să vă fie de bine!
- Ce mai faci?
- Mulțumesc, bine.
- Mă simt rău.
- Mă doare capul.
- stomacul
- spatele
- piciorul
- inima
- Mă doare în gât.
- Aș vrea să dau un telefon.
- să trimit o telegramă
- Aș vrea să depun o cerere.
- Unde găesc un hotel bun?
- Unde găesc un restaurant bun?
- Poftă bună!
- Cum a fost masa (de prânz)?
- Excelentă!
- Să vă fie de bine!
- Da. Da?
- Nu. Nu?
- Mulțumesc pentru informații.
- sfatul dvs.
- Cu plăcere.
- N-aveți pentru ce.
- Când sosește trenul?
- vaporul?
- avionul?
- Când pleacă autobuzul?
- Cît e ceasul (acum)?
- Două și un sfert.
- Trei și jumătate.
- Patru fără un sfert.
- Două și zece minute.
- E zece fără trei minute.
- Unde mergeți?
- De unde veniți?
- Din București.

Jó szórakozást!	- Petrecere plăcută!
A viziontlátásra!	- La revedere!
A nevem...	- Mă numesc...
... vagyok.	- Sînt ...
Örvendek.	- Îmi pare bine.

Nume proprii

Citiți cu atenție următoarele liste de nume proprii. Rețineți ortografia lor!

a) Nume de familie

Balog(h)	Galambos	Magyari	Szűcs (Szócs)
Bíró	Győrfi (Győrfy)	Molnár	Takács
Csák	Horvát(h)	Nagy	Tatár
Csiki	Járai	Német(h)	Timár
Csiszár	Joó	Orosz	Tót(h)
Csont	Kapusi	Pap(p)	Török
Dobai (Dobay)	Kerekes	Pataki	Újvári
Erdélyi	Király	Rácz	Vadász
Faragó	Kis(s)	Soó	Vig(h)
Fazekas	Kocsis	Szabó	Veres (Vörös)
Fehér	Kovács	Szatmári	Vizi
Fekete	Lakatos	Szász	Zilahi
Fogarasi	Lengyel	Szigeti	

b) Nume de bărbai. Cu excepția celor cîteva însoțite de semnul (-), ele sînt (pot fi) și nume de familie. Fenomenul e cunoscut și în limba română (cf. Ion Vasile).

Adorján	Béla	Fülöp	Jakab
Albert	Csaba -	Gábor	János
András	Dániel	Gáspár	Jenő -
Antal	Dávid	Gergely	József
Attila -	Dezső	Géza -	Kálmán
Adám	Dénes	Gusztáv-	Károly
Agoston	Domokos	György	Kelemen
Áron -	Elek	Gyula -	Lajos
Árpád	Elemér -	Illés	László
Balázs	Ernő -	Imre	Lázár
Bálint	Farkas	István	Lukács
Benedek	Ferenc	Izsák	Márton

Mát(h)é	Ottó -	Salamon	Vilmos -
Mátyás	Pál	Sándor	Vince
Mihály	Péter	Simon	Zakariás
Miklós	Rezső -	Tamás	Zoltán
Móric(z)	Róbert	Tibor -	Zsigmond
Mózes	Rudolf	Vencel	Zsolt
Orbán		Viktor	

c) *Nume de femei.* Dintre ele numai cele notate cu (+) sînt și nume de familie.

Anna	Éva	Karolina	Piroska +
Aranka +	Gabriella	Katalin	Regina
Agnes	Gizella	Klára +	Réka
Berta +	Gyöngyi	Lenke	Róza
Borbála	Györgyi +	Lídia	Sára +
Cecília	Hajnal +	Lujza	Teréz
Csilla	Ibolya	Magda	Tünde
Edit	Ida	Margit	Vilma
Ella +	Ilona	Mária	Viola +
Emese	Irma	Márta	Virág +
Emma	Izabella	Melinda	Zsófia
Enikő	Jolán	Nóra	Zsuzsánna
Erzsébet	Judit	Olga	
Eszter	Júlia	Paula	

Silaba.

Despărțirea cuvintelor în silabe

Ca și în limba română, silaba din limba maghiară e alcătuită dintr-o singură vocală sau dintr-o vocală la care se atașează un număr de consoane.

1. fi - a - i fiai
băieții lui

(1) Fiecare vocală reprezintă o silabă: Mária, Viola – Má-ri-a, Vi-o-la

2. ka - to- na katona
militar, soldat

(2) Consoana aflată între două vocale trece în silaba (la vocala) următoare:
Kelemen – Ke-le-men

3. ket-rec-ben ketrecben
 în coteț (cușcă)

(3) Dintre două consoane a doua trece în silaba următoare. Atenție! Grupurile *tr*, *br*, *kr*, *tl*, *pl*, *kl* etc. se despart și ele: Gabriella – Gab-ri-el-la

4. Pest - ről Pestről
 de la Budapesta

4a konst-ruk-tív konstruktív
 constructiv

(4) Dintr-un grup mai mare de două consoane, numai ultima trece în silaba următoare. Astfel, în fața vocalei nu există decît o singură consoană: András – And-rás

5. ki - csi ku - tyá kicsi kutya
 cățeluș

(5) Literele compuse (*cs*, *dz*, *dzs*, *gy*, *ly*, *ny*, *ty*, *sz*, *zs*) nu se despart, deoarece notează sunete simple: Kocsis – Ko-csis

6. ag - go - da - lom - mal aggodalommal
 cu îngrijorare

(6) Consoanele lungi, notate prin dublarea literei, se despart dacă se află între două vocale. Anna, Attila – An-na, At-ti-la

7. ga - rázs - zsal garázzsal
 cu garaj

(7) Consoanele lungi notate prin dublarea primei litere a unei litere compuse (*ccs*, *ggy*, *lly*, *ssz* etc.) se transformă în două consoane compuse, dintre care una rămîne, alta trece: *ccs* - *cs-cs*, *ggy* - *gy-gy*, *lly* - *ly-ly*, *nnny* - *ny-ny*, *ssz* - *sz-sz*, *tty* - *ty-ty*, *zzs* - *zs-zs*: Györggyel – György-gyel, Száásszal – Szász-szal

8. al - ez - re - des alezredes
 locotenent colonel

8a kül - ügy külügy
 afaceri, externe

(8) Cuvintele compuse se despart conform unităților componente. (Vezi și rom. *in-egal*, *sub-lo-co-te-nent* și nu *i-ne-gal*, *su-blo-co-te-nent*).

Exerciții. Despărțiți în silabe cuvintele din următoarele propoziții. Exersați totodată pronunțarea sunetelor, accentul și intonația.

Tibor kopog. Finom rumot hoz. Hat alma van az ablakban. Cükrot, citromot hozok. Idegen ember van a kertben. A haja fekete. Sokat mosok. Három tanár van a táblánál. Elemér két gépen dolgozik. Kérek tíz ív papírt. János telefonált a kórházból. Sok örömet és boldogságot! Őt görög költő. Új igazgatónk van. Külön repülőgéppel érkeztek ők. Az üvegek kiürültek. Kovács bácsi jó tanácsot ad. Györgyi a gyufagyárba megy. Nagyon mély a folyó. A magyar nyelv nyelvtana nehéz. Mi az anyanyelve? Háromnegyed kilenc. Szeretnék kérdezni valamit. A betyár iszik egy kortyot. A garázsban nincsen darázs. Az atléta edzett. Robban a bomba. Feri mondott egy viccet. Megjött az öccse! Kedden jöttem. Jó reggelt! Meggyet ettem. Mit szólsz ehhez? Üggyél-bajjal. Ottó jól sakkozik. Egy pillanat! Műhellyel együtt. Saját szememmel láttam. Kellemes ünnepeket! Mennyi volt a dinnye? Kérek egy mosdószappant. Erre tessék! Friss a kenyér. Messze van az állomás? Itt vette a narancsot? Kérek egy fehér pettyes kék nyakkendőt. Egy évvel ezelőtt vettem. Nem eszem rizzsel a húst.

II. PARTEA A DOUA

Csak az a nyelvtan...!
Doar gramatica aceea...!

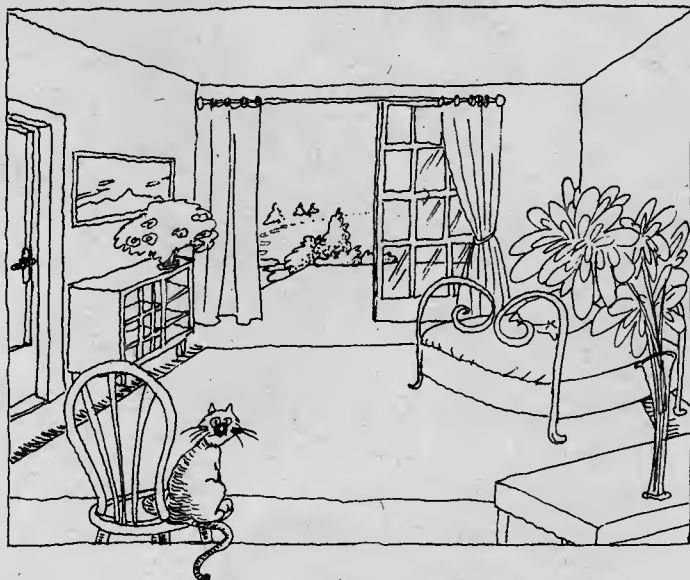
Első lecke 1 Lectia întâi

Ez - acesta
 - aceasta

Az - acela
 - aceea

Mi? - Ce? Ce este?

Mi ez?

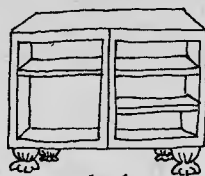
szoba

szék

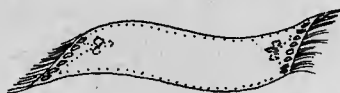

kép

szekrény

szőnyeg

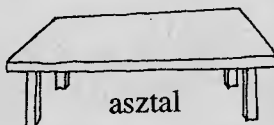

ajtó

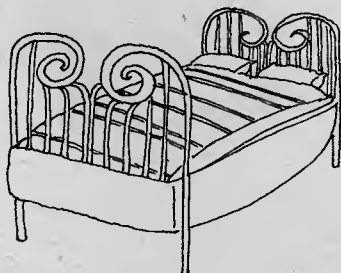
Ez asztal.
 Asztal ez?
 Ez asztal?
 Igen. – Da.
 Igen, ez asztal.
 Mi ez?
 Ez szék.
 Ez szék?
 Igen. Szék.

Asztal ez?
 Nem. – Nu.
 Nem. Nem asztal.
 Ez nem asztal.
 Szék ez?
 Nem. Nem szék.

asztal

Ez szoba. Szoba ez?
 Igen, ez szoba.
 Mi ez?
 Ez ágy.
 Hát ez? – Dar asta?
 Ez ablak. Ez ajtó.
 Ez szőnyeg. Ez kép.
 Ez szekrény.
 Ez mi? Ablak?
 Igen. Ez ablak.

ágy

Ajtó ez?

Nem ... hanem – Nu ... cí

Nem, ez nem ajtó, hanem ablak.
 Ez asztal?
 Nem. Ez nem asztal, hanem szék.

ablak

Mi az?

Az szék.	És – Şi	Hát mi?
Szék az?		Az szőnyeg.
Igen. Az szék.	És az?	Ajtó az?
Asztal az?	Az ablak.	Az nem ajtó, hanem ablak.
	Az szekrény?	Az asztal, az szék.
Nem. Nem asztal.	Igen. Szekrény.	Ajtó az?
Az nem asztal, hanem szék.		Nem, az nem ajtó, hanem ágy.
Hát az mi?	Az kép?	Szoba az?
Az kép.	Nem, az nem kép.	Igen. Az szoba.

Mi ez? Mi az?

Ez udvar. Az kert. Ez ház. Az garázs. Ez virág. Az fa. Ez lépcső, az pedig kapu.

udvar	– curte	garázs	– garaj	lépcső	– scară
kert	– grădină	virág	– floare	pedig	– iar
ház	– casă	fa	– pom	kapu	– poartă

Údvar ez? Igen, ez udvar. Hát ez? Ez nem udvar, ez kert. Az fa? Igen, az fa. Kapu az? Nem, az nem kapu, hanem ajtó. Mi ez? Ez virág. Ez virág? Nem, ez nem virág, hanem fa. Ez ház, az pedig garázs.

Gramatică

1. Pronumele demonstrativ

Ez – pronume demonstrativ al apropiării

Az – pronume demonstrativ al depărtării

Limba maghiară nu cunoaşte genul gramatical. De aceea *ez* corespunde atât rom. *acesta* cât şi lui *aceasta*. La fel, *az* se traduce fie prin *acela*, fie prin *aceea*.

2. Propoziția nominală pură

a) Subiect + predicat nominal

Ez ajtó. – Aceasta este o ușă.
Az kép. – Acela e un tablou.

La persoana a III-a sg. (și pl.), propoziția nominală se construiește fără verb copulativ.

Ez könyv. – Aceasta este (o) carte.
Az ló. – Acela este (un) cal.

b) Subiect + NEM + predicat nominal

Ez nem ajtó. – Aceasta nu e ușă.
Az nem ablak. – Aceea nu e fereastră.

Forma negativă a propoziției nominale pure se realizează prin așezarea negației NEM „nu” înaintea predicatului.

Ez ház.	Ez nem ház.	Asta e o casă.	Asta nu e casă.
Az a kert.	Az nem kert.	Asta e o grădină.	Aceasta nu e grădină.

c) Corespondentul construcției românești nu ... ci este în maghiară nem ... hanem. Conjuncția *hanem* se folosește exact ca rom. *ci*.

Ez nem ló, *hanem* kutya. – Acesta nu e cal, *ci* câine.
Az nem liba, *hanem* hattyú. – Aceea nu e gâscă, *ci* lebădă.

Exerciții. – Răspundeți:

Mi ez?

Ez

Mi ez?

.....

Mi ez?

.....

Könyv ez?

Ez nem..... Ez füzet.

Fa ez?

....., hanem ceruza.

Cipő ez?

Ez, toll.

Ez cipő?

Igen,

Ez ház?

Nem. Ez nem, ruha.

Mi az?

.....

Pohár ez?

Igen, az

Szék az?

....., hanem

Virág ez?

..... kéz.

Macska az?

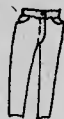
..... fej.

Az macska?

Igen.

Pohár az?

..... nadrág.

Második lecke 2 Lecția a doua

Mi? Ce este?

Ki? Cine?

Milyen?
Cum este?

A, Az
Articol hotărît.

Az apa mérnök. Mi az apa? Az apa mérnök. Mi az anya? Az anya tanárnő. A fiú tanuló, a lány óvodás. Péter munkás, Anna orvos. Ki ez? Ez Zoltán. Mi ő? Ő író. Hát az ki? Az János. Mi ő? Ő könyvelő. A kutya állat. A kutya állat? Igen. Mi a macska? A macska is állat.

Milyen a ház? A ház magas. Milyen a fa? A fa is magas. Milyen a fal? A fal fehér. Milyen a levél, az ég és a hó? A levél zöld, az ég kék, a hó fehér. A ruha szép. A cukor édes. A citrom savanyú. A rózsza piros. A béke jó. Milyen a háború? A háború rossz.

Vocabular

apa	– tatăl	könyvelő	– contabil	szép	– frumos
mérnök	– inginer	kutya	– câine	cukor	– zahăr
anya	– mama	állat	– animal	édes	– dulce
tanárnő	– profesoară	macska	– pisică	citrom	– lămâie
tanuló	– elev	magas	– înalt	savanyú	– acru
lány	– fată	fal	– zid, perete	rózsza	– trandafir
óvodás	– copil	levél	– frunză	piros	– roșu
	la grădiniță	ég	– cer	béke	– pace
munkás	– muncitor	hó	– zăpadă	jó	– bun
orvos	– medic	zöld	– verde	is	– și
ő	– el, ea	kék	– albastru	háború	– război
író	– scriitor	fehér	– alb	rossz	– rău

Gramatică

1. Articolul hotărît: A Az

În limba maghiară, articolul hotărît se pune înaintea substantivului, este invariabil (nu se schimbă după număr și caz). Articolul hotărît are formele *a* și *az*, în funcție de sunetul inițial al cuvîntului imediat următor.

A + consoană	Az + vocală
a ház	az alma „mărul”
a fal	az apa
a levél	az anya
a ruha	az író
a zászló	az ember „omul”
a béke	az állat

Așadar, înainte de consoană, articolul e *a*, iar înainte de vocală are forma *az*.

2. Adjectivul

În limba maghiară neexistînd categoria genului, adjectivul are o singură formă:

Az apa jó. Tatăl e bun.

Az anya jó. Mama e bună.

Prin urmare, adjectivul în maghiară nu are forme diferite de tipul rom. *alb-albă, frumos-frumoasă*.

3. Propoziția nominală pură

Numele predicativ (adică, de fapt, predicatul nominal) se alătură subiectului fără verb copulativ, cînd subiectul este un substantiv sau un pronume de persoana a III-a.

Subiect	+	Predicat nominal
A ló	+	állat.
A fal	+	fehér.
Az ég	+	kék.
Ő	+	tanár.

Forma negativă a propoziției nominale pure se exprimă prin introducerea negației *nem* în fața predicatului:

A ló állat.

Az ember nem ló.

Ő könyvelő.

Ő nem egészséges („sănătos”).

Exerciții:

1. Puneți forma corespunzătoare a articolului hotărât în fața următoarelor substantive: cigaretta, csók „sărut”, csirke „pui”, dolog „lucru”, gép „mașină”, gyár „fabrică”, ecet „oțet”, élet „viață”, étel „mîncare”, füst „fum”, idő „timp, vreme”, játék „joc”, lyuk „gaură”, óra „ceas, oră”, nyár „vară”, ünnep „sărbătoare”, víz „apă”, út „drum”.

2. Puneți în forma negativă următoarele propoziții:

Az apa mérnök. Az anya tanárnő. Anna írónő (scriitoare). Ő könyvelő. A ház szép. A fal fehér. A macska fekete (negru). A levél zöld, az ég kék.

3. Traduceți în limba maghiară:

Mama nu e profesoară, ci doctoriță (orvosnő). Băiatul este elev? Nu, el nu este elev, ci muncitor. Petre nu e muncitor, ci tehnician (technikus). Ce este Ana? Scriitoare? Nu, ea nu e scriitoare, ci contabilă. Zoltán nu e scriitor, ci profesor. Cine este acesta? Acesta este Tiberiu. Ce este el? El e inginer? Nu, el este șofer (sofőr). Cîinele nu e om, ci animal. Omul nu e animal, el e om. Casa nu e înaltă. Cum este ea (az)? Casa e mică. E alb peretele? Nu, peretele nu e alb, ci cenușiu (szürke). Cum e frunza? Verde? Nu, frunza nu e verde, ci galbenă (sárga). Zahărul nu e acru, ci dulce. Războiul nu e bun.

4. Construiți propoziții (nominale pure) afirmative și negative, folosind următoarele substantive și adjective. Atenție la forma articolului! *Model: A szoba nagy.*

szoba	szép
szőnyeg	nagy
ablak	tiszta „curat”
ajtó	feketé
asztal	sárga
virág	magas
könyv	kicsi „mic”

ágy	zöld
fa	kék
kert	jó
ceruza	fehér
fűzet	piros
cipő	érdekes „interesant”

Harmadik lecke 3 Lecția a treia

Mik?
Ce sînt?

Milyenek?
Cum sînt?

Mik?

Péter és Vasile barátok. Ők diákok. Mik a kutyák és a macskák? A kutyák és a macskák állatok. Az állatok emberek? Nem, az állatok nem emberek.

Milyenek?

A hajók nagyok. Milyenek a virágok? A virágok pirosak. Az emberek jók. A gyermekek boldogok. Milyenek a fák, az utak, a járdák? A fák magasak, az utak tiszták, a járdák szélesek. A mesék szépek. Az üzletek tágasak. A folyók mélyek. Az erdők és a mezők zöldek? Igen, az erdők és a mezők zöldek.

Vocabular

barát	– prieten	magas	– înalt	üzlet	– magazin
diák	– student	folyó	– râu	tágas	– spațios
boldog	– fericit	tiszta	– curat	mély	– adînc
út pl. utak	– drum	széles	– larg	erdő	– pădure
járda	– trotuar	mese	– poveste	mező	– cîmp
fa	– pom				

Gramatică

Pluralul numelor (substantive și adjective) I.

Pluralul substantivelor, al adjectivei (și al unui mare număr de pronume) se formează cu ajutorul desinenței -k, atașată fie direct, fie printr-o vocală de legătură, formei de singular.

1. hajó-k

A hajók fehérek.

Cuvintele terminate în vocala *i, ó, ő, u, ú, ű* formează pluralul fără vocală de legătură: desinența *-k* se atașează direct vocalei finale a formei de singular.

kocsi „trăsură”	– kocsi-k	– kocsik
tanuló „elev”	– tanuló-k	– tanulók
tanító „învățător”	– tanító-k	– tanítók
jó	– jó-k	– jók
költő „poet”	– költő-k	– költők
erdő	– erdő-k	– erdők
ő „el, ea”	– ő-k	– ők
kapu	– kapu-k	– kapuk
tanú „martor”	– tanú-k	– tanúk
háború	– háború-k	– háborúk
fiú „băiat”	– fiú-k	– fiúk
betű „literă”	– betű-k	– betűk
tű „ac”	– tű-k	– tűk

Ex. A kocsik kicsik. A tanulók jók. A tanulók és a tanítók jók. Ők költők. A betűk kicsik.

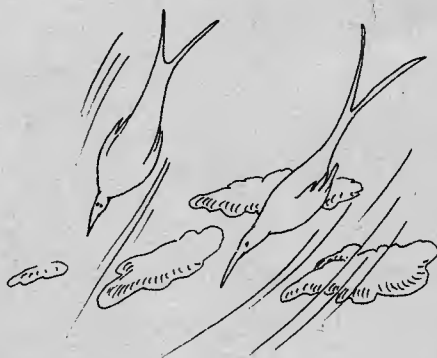
Notă: Cuvinte maghiare (fără sufixe posesive) care să se termin în *-á, -é* nu există. Sînt foarte puține cuvintele terminate la singular în *-i* și *-ű*. Și ele primesc direct desinența *-k*.

2.

-e → -é + k mese – mesék
-a → -á apa – apák

apák

Cuvintele terminate la singular în -e și -a schimbă aceste vocale în -é respectiv -á înainte de a primi desinența -k a pluralului.

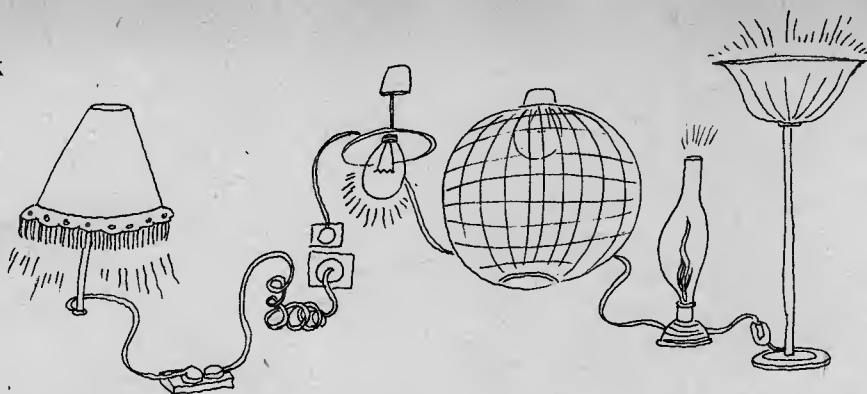
e → ék fecskék
 kecskék

eke „plug”	– éké-k	– ekék
körte „pară”	– körté-k	– körték
kefe „perie”	– kefé-k	– kefék
fecske „rândunică”	– fecské-k	– fecskék
szürke	– szürké-k	– szürkék
fekete	– feketé-k	– feketék
kecske „capră”	– kecské-k	– kecskék
csirke „pui”	– csirké-k	– csirkék
kicsike „micuț”	– kicsiké-k	– kicsikék

A körték jók. A kefék szürkék.
A kecskék feketék. A csirkék kicsikék.

a → ák
lámpák

lámpa „lampă”	– lámpá-k	– lámpák
járda	– járdá-k	– járdák
tiszta	– tisztá-k	– tiszták
kutya	– kutyá-k	– kutyák
macska	– macská-k	– macskák
sárga	– sárgá-k	– sárgák
barna „maro, cafeniu”	– barná-k	– barnák
fa	– fá-k	– fák

Milyenek a kutyák? A kutyák barnák. Hát a macskák? A macskák tiszták. A lámpák sárgák.

Exerciții: Repetați cât mai mult aceste tipuri de formare a pluralului, pînă vă obișnuți cu ele:

eke-ekék, körte-körték, kefe-kefék, fecske-fecskék, lámpa-lámpák, apa-apák, anya-anyák, tiszta-tiszták, fekete-feketék, kutya-kutyák, kecske-kecskék, macska-macskák, csirke-csirkék, sárga-sárgák, kicsike-kicsikék, barna-barnák.

3.

-cons. +	-e-, -ö- + -k	kert-e-k	ór-ö-k
	-a-, -o-	ház-a-k	ablak-o-k

Cuvintele terminate în consoană primesc, înaintea desinenței -k, o vocală de legătură e, ö, a, o, în funcție de caracterul vocalei sau vocalelor din rădăcina (sau tema) cuvîntului.

a) Temele avînd vocale „înalte” (anterioare, adică e, é, ö, ő, ü, ű) primesc ca vocală de legătură un -e- sau -ö-.

-e-

hölgyek

kert	- kert-e-k	- kertek
üzem „uzină”	- üzem-ek	- üzemek
könyv	- könyv-e-k	- könyvek
gyermek „copil”	- gyermek-e-k	- gyermekek
ember „om”	- ember-e-k	- emberek
víz	- viz-e-k	- vizek
zöld	- zöld-e-k	- zöldek
kék	- kék-ek	- kékek
szép	- szép-e-k	- szépek
öreg „bătrîn”	- öreg-e-k	- öregek
széles „lat, larg”	- széles-e-k	- szélesek
hegyes „ascuțit” (cu vîrf)	- hegyes-e-k	- hegyesek
meleg „cald”	- meleg-e-k	- melegek
hölgy „doamnă”	- hölgy-e-k	- hölgyek
völgy „vale”	- völgy-e-k	- völgyek
ez	- ez-e-k	- ezek

Exersați, repetați, obișnuindu-vă cu structura vocalică a formelor de plural: ezek, zöldek, vizek, könyvek, milyenek?, szépek, kékek, emberek, gyermekek, kertek, üzemek, völgyek, öregek, hegyesek, hölgyek, szélesek, hírek, színek, melegek, hidegek.

Exemple: A gyermekek szépek. Milyenek ezek? Ezek betegek „bolnavi”. A völgyek szélesek, a vizek zöldek, a hölgyek öregek.

Notă: Cuvîntul *víz* schimbă vocala lungă în *i* scurt: *víz*–*vizek*.

-ő-

bőr „piele”	- bőr-ő-k	- bőrok
tör „pumnal”	- tör-ő-k	- török
török „turc”	- török-ő-k	- törökök
görög „grec”	- görög-ő-k	- görögök
őr „santinellă, paznic”	- őr-ő-k	- őrok
ördög „drac”	- ördög-ő-k	- ördögök
eszköz „unealtă”	- eszköz-ő-k	- eszközök
öröm „bucurie”	- öröm-ő-k	- örömök
örökös „moștenitor”	- örökös-ő-k	- örökösök
ötös „nota cinci”	- ötös-ő-k	- ötösök
gyöngy „perlă”	- gyöngy-ő-k	- gyöngyök

ördögök

Repetaji:

ők, örök, gyöngyök, török, ötösök, örömök, ördögök, eszközök, örökösök, törökök, görögök.

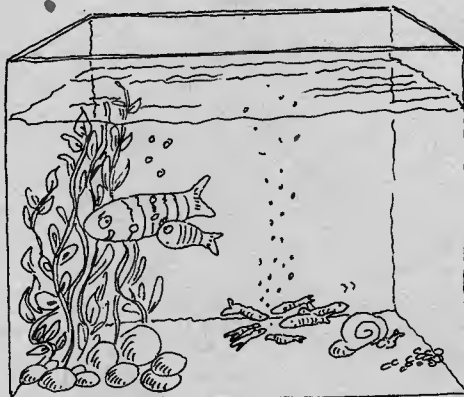
Exemple: A bőrök fehérek. A török hegyesek. A gyöngyök szépek.

b) Temele cu vocale „joase” (posterioare, adică *a, á, o, ó, u, ú*) primesc, ca vocală de legătură un *-a-* sau un *-o-*.

-a-

ház	– ház-a-k	– házak
gyár „fabrică”	– gyár-a-k	– gyáarak
toll	– toll-a-k	– tollak
út	– ut-a-k	– utak
hal „pește”	– hal-a-k	– halak
magas	– magas-a-k	– magasak
piros	– piros-a-k	– pirosak
új	– új-a-k	– újak
fal	– fal-a-k	– falak
híd „pod”	– hid-a-k	– hidak

halak

Exersaji, repetînd cu atenție: halak, falak, gyáarak, házak, újak, utak, tollak, pirosak, magasak.

Exemple: A házak magasak. A tollak újak. Az utak tiszták.

Notă: În substantivul *út*, vocala *ú* devine *u* la forma de plural: *út-utak*. În *híd*, *í* devine *i*: *híd-hidak*.

-o-

nagy	- nagy-o-k	- nagyok
nap „zi”	- nap-o-k	- napok
virág	- virág-o-k	- virágok
boldog	- boldog-o-k	- boldogok
diák	- diák-o-k	- diákok
állat	- állat-o-k	- állatok
barát	- barát-o-k	- barátok
asztal	- asztal-o-k	- asztalok
ablak	- ablak-o-k	- ablakok
kalap „pălărie”	- kalap-o-k	- kalapok
tudós „savant”	- tudós-o-k	- tudósok
az	- az-o-k	- azok
sír	- sír-o-k	- sírok

tudósok

Repetăți: nagyok, azok, asztalok, ablakok, állatok, virágok, napok, tudósok, barátok, kalapok, boldogok, sírok, papírok.

Exemple: Azok tudósok. Az asztalok és az ablakok fehérek. A diákok boldogok. Ezek virágok, azok állatok.

Observații:

1. O temă avînd vocala *i* (*-i*) poate primi, ca vocală de legătură, atît un *-e-* (*hír-hír-e-k*, *víz-víz-e-k*, *szív-szív-e-k*), cît și un *-o-* (*sír „mormînt”-sír-o-k*, *zsír „untură”-zsír-o-k* – *zsírok „uleiuri”* [în chim.], *papír „hîrtie”-papír-o-k*).
2. Nu se pot stabili reguli precise dacă un cuvînt cu vocale înalte trebuie să primească *-e-* sau *-ő-* ca vocală de legătură. La fel, nu există reguli nici în privința atașării unui *-a-* sau *-o-* la tema unui cuvînt cu vocale joase. Se poate observa, la substantive, o pondere numerică mai mare a vocalelor de legătură *-e-* și *-o-* în comparație cu *-a-* și *-ő-*. De altfel, toate dicționarele limbii maghiare (astfel și Dicționarul maghiar-român aflat în circulație) indică forma de plural a substantivelor.

Exerciții

1. Transpuneti în plural următoarele propoziții. Atenție la acordul în număr între subiect și predicat!

A kocsí kicsi. A tanuló jó. A hajó nagy. A háború nem jó. A járda tiszta. A mese szép. A könyv fehér. A kutya barna. A macska szürke. A ház magas. A kalap fekete. Az apa öreg. Ő ember. A lecke (lecția) unalmas (plictisitor)? Nem, a lecke nem unalmas, hanem érdekes (interesant).

2. Traduceți în limba maghiară:

Rîurile sînt adînci. Oamenii sînt fericiți. Tablourile sînt frumoase. Caprele sînt albe. Copacii sînt verzi. Magazinele (üzlet) sînt curate. Iarna (téli) pădurile și cîmpurile sînt albe. Copiii sînt mici. Aceștia sînt studenți. Ei nu sînt greci și turci, ci români.

3. Răspundeți la întrebările de mai jos, utilizînd forme de plural. (Dăm în paranteză răspunsul la forma de singular.)

Kik ezek? (*diák*) Mik ezek? (*eszköz*) Kik azok? (*ember*) Mik azok? (*asztal*).
Kik ők? (*tanár*) Hát ők? (*tanuló*) Mik a kutyák, a macskák és a halak? (*állat*)
Milyenek a fák, az erdők, a mezők nyáron „vara”? (*zöld*) Hát télen? (*fehér*)
Milyenek az utak, a járdák? (*széles*) Milyenek a virágok? (*piros*) Hát azok? (*kék, fehér*)
Milyenek az emberek? (*nagy, öreg*) Milyenek a gyermekek? (*kicsi, boldog*)
Milyenek a hölgyek? (*szép, jó*) Milyenek a napok télen? (*rövid „scurt”*)
Milyenek a gyakorlatok („*exercițiile*”)? (*hasznos „util”*)
De exemplu: Télen a napok rövidek. A gyakorlatok hasznosak.

Negyedik lecke 4 Lecția a patra

Mik? Milyenek?
(Continuare)

A kosarak most üresek. Télen a madarak éhesek. A kanalak, kések, villák, tányérok és poharak evőeszközök. Télen hidegek a szelek. Nyáron hosszúak a napok, mégis rövidek a hetek, a hónapok: a vakáció rövid.

Milyenek az ajkak? Az ajkak kékek, mint a szilva, sárgák, mint a barack, pirosak, mint az eprek. Mik azok? Azok sátrak. Milyenek a sátrak? Szürkék vagy zöldek és alacsonyok. A tornyok magasak.

A lovak éhesek. A kövek között kevés a fű. Mik ezek? Tavak vagy folyók? Ezek tavak. A városok zajosak, a falvak csendesek.

Vocabular

kosár	– coș	hosszú	– lung	alacsony	– scund,
most	– acum	mégis	– totuși		mic
üres	– gol	hét	– săptămînă	torony	– turn
madár	– pasăre	hónap	– lună	ló	– cal
éhes	– flămînd		(30 de zile)	kő	– piatră
kanál	– lingură	rövid	– scurt	fű	– iarbă
kés	– cuțit	vakáció	– vacanță	kevés	– puțin
villa	– furculiță	ajak	– buză	tó	– lac
tányér	– farfurie	mint	– ca	város	– oraș
pohár	– pahar	szilva	– prună	csendes	– liniștit
evőeszköz	– tacîm	barack	– caisă	falu	– sat
hideg	– rece	eper	– fragă,	zajos	– zgomotos
szél	– vînt		căpșună		
nyáron	– vara	sátor	– cort		

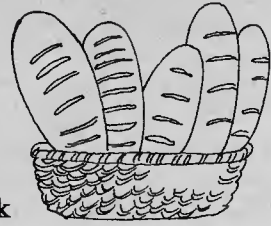
Gramatică

Pluralul numelor II.

1.

é → e kenyér – kenyerek
á → a kosár – kosarak

kenyerek

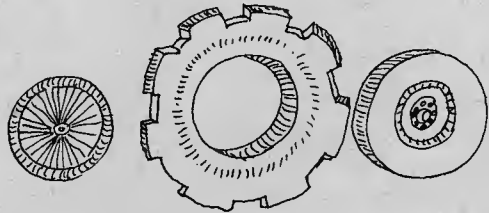

Unele substantive terminate în consoană, care în ultima lor silabă au un *é* sau un *á*, schimbă aceste vocale în *e* respectiv *a*. Aceste modificări sînt indicate în dicționare.

é → e

Dar:

szekrény – szekrények
edény „vas” – edények
fehér – fehérek *etc.*
kerék „roată” – kerekek
veréb „vrăbie” – verebek
kenyér „pîine” – kenyerek
tehén „vacă” – tehenek
hét „săptămînă” – hetek
szél – szelek
tél – telek
nehéz „greu” – nehezek
egér „șoarece” – egerek

kerekek

á → a

kosár – kosarak
madár – madarak
bogár „insectă” – bogarak
kanál – kanalak
pohár – poharak
szamár „măgar” – szamarak
sugár „rază” – sugarak
nyár „vară” – nyarak

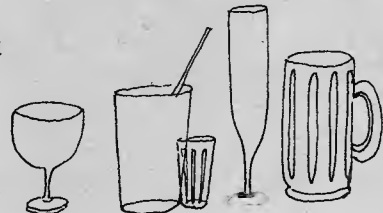

kanalak

Dar:

ág „ramură” – ágak
száj „gură” – szájak
tanár – tanárok *etc.*

poharak

Exemple: A telek nehezek. A nyarak melegek. A tehenek állatok. A verebek madarak. A sugarak melegek.

Exersați cât mai mult cuvintele date ca exemple. Rețineți însă că a fost vorba de unele cuvinte, nu de toate cu o structură fonetică similară.

2.

e	→	ø	eper – eprek
ö	→	ø	ökör – ökrök
a	→	ø	ajak – ajkak
o	→	ø	sátor – sátrak

La unele cuvinte, vocala scurtă din ultima silabă dispare înaintea consoanei finale la care se adaugă apoi desinența *-ek*, *-ök*, *-ak*, *-ok* a pluralului.

e → ø

eper „fragă, căpșună”	– epr-ek	– eprek
fészek „cuib”	– fészk-ek	– fészkek
iker „geamăn”	– ikr-ek	– ikrek
cseber „ciubăr”	– csebr-ek	– csebrek

tükrök

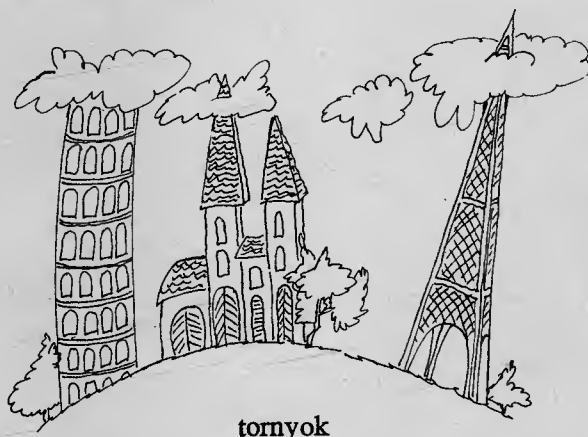
ö → ø

ökör „bou”	– ökr-ök	– ökrök
köröm „unghie”	– körm-ök	– körmök
tükör „oglină”	– tükr-ök	– tükrök

a → ø
ajak - ajk-ak - ajkak

o → ø

bátor „îndrăzneț”	-	bátr-ak	-	bátrak
bokor „tufă”, „boschet”	-	bokr-ok	-	bokrok
torony „turn”	-	torny-ok	-	tornyok
gyomor „stomac”	-	gyomr-ok	-	gyomrok
dolog „lucru”	-	dolg-ok	-	dolgok
irodalom „literatură”	-	irodalm-ak	-	irodalmak

Notă: Fenomenele semnalate în acest punct (2) sînt departe de a fi generale. Căderea ultimei vocale scurte este semnalată în dicționare. Cititorul va ști astfel, că *alak* „formă, figură” își formează pluralul în mod normal, adică *alakok* și nu *alkok*.

3.

-é, -ő, -ű → -o, -a, -ő, -ű + -ek -ak

Unele cuvinte monosilabice (dicționarele le indică întotdeauna!), terminate în -ó, -ő sau -ű, transformă aceste vocale în -o, -a, -ő, -ű, după care, înaintea desinenței -ak -ek, se introduce un v.

lő	-	lo-v-ak	-	lovak
tő	-	ta-v-ak	-	tavak
szó „cuvînt”	-	sza-v-ak	-	szavak
tő „tulpină, rădăcină”	-	tő-v-ek	-	tövek
kő	-	kő-v-ek	-	kövek
fű „iarbă”	-	fű-v-ek	-	füvek „ierburi”

lovak

În mod similar, cuvîntul falu „sat” face pluralul în fal-v-ak – falvak.

Cazurile speciale de formare a pluralului, prezentate în această lecție, constituie oarecum excepții de la normele generale, învățate în lecția precedentă. Dar cum, în general, formele aberante sînt deosebit de frecvente, ele trebuie învățate și exersate cît mai mult. Cititorul are latitudinea de a alege și reține cuvintele care i se par mai importante și mai utile.

Exerciții

1. Repetați pînă reușiți să le învățați, formele de singular și de plural ale cuvintelor din lecția a patra. *Ex.* kosár-kosarak, üres-üressek, madár-madarak etc.

2. Transpuneți la forma de singular toate propozițiile date la începutul lecțiilor III și IV (cu excepția acelor care nu se pot pune la singular).

3. Traduceți în limba maghiară:

Caii, boii, cîinii și pisicile sînt animale domestice (animal domestic = háziállat). Șoarecii sînt animale domestice? Lingurile, cuțitele și furculițele sînt tacîmuri. Fragile sînt roșii. Turnurile sînt înalte. Rîurile și lacurile sînt adînci. Satele nu sînt zgomotoase. Lecțiile nu sînt foarte (nagyon) grele. Aici iernile nu sînt foarte reci și verile nu sînt foarte calde.

Ötödik lecke 5 Lectia a cincea

Hol? Unde?

van – este
vannak – sînt

Hol van?
Hol vannak?

Hol van a szék? A szék *itt* van. A kert *közel* van. Az erdő *közel* van? Nem. Az erdő *messze* van. Hol az ablak? Az ablak *ott* van. A lámpa *fent* van, a szőnyeg *lent*. Hol (van) a szekrény? A szekrény a fal *mellett* van. Hát az asztal? Az asztal az ablak *előtt* van. A macska hol van? A szék *alatt*.

Én *itt* vagyok. Te *közel* vagy. János *messze* van. A könyv *elől* van, a szekrény *hátul*. Hol a kép? A kép az ágy *felett* van. Az asztal az ágy *előtt* van, az ágy az asztal *mögött* van.

Hol vannak a székek? *Ott* vannak. Az asztalok, a képek, a lámpák és a szekrények *itt* vannak. A macskák a szék *alatt* vannak.

Hol vagyunk? *Fent* vagy *lent*? *Fent* vagyunk. Ti hol vagytok? *Kint* vagyunk az ajtó *előtt*. Hol vannak a gyermekek? Az ajtó *mögött* vannak. Az apa és az anya *otthon* van. A szekrény az ajtó és az ablak *között* van.

Vocabular

itt – aici
közel – aproape
messze – departe
ott – acolo
fent – sus
lent – jos
mellett – lângă

előtt – în fața ...
înaintea ...
alatt – sub
elől – în față
hátul – în spate
felett – deasupra
mögött – în spatele...

kint – afară
bent – înăuntru
itthon – acasă
otthon – acasă
között – între
táska – geantă

Gramatică

1. Pronumele personal

én	–	eu	mi	–	noi
te	–	tu	ti	–	voi
ő	–	el, ea	ők	–	si, ele

a) Genul gramatical fiind inexistent în maghiară, ő se traduce fie prin *el*, fie prin *ea*, iar ők înseamnă, deopotrivă, „ei” și „ele”

b) Ca și în română, folosirea pronumelui personal lângă verb nu e necesară, formele verbului indicând, cu suficientă precizie, persoana.

2. Verbul *lenni* a fi (Timpul prezent)

vagyok	vagyunk
vagy	vagytok
van	vannak

a) Verbul *lenni* cu sensul „a exista, a se afla” se folosește la toate persoanele.

Ca verb predicativ:

Itthon vagyok.	–	Sînt acasă.
Messze vagy.	–	Ești departe.
Otthon van.	–	E acasă.
Bent vagyunk.	–	Sîntem înăuntru.
Kint vagytok.	–	Sînteți afară.
Közel vannak.	–	Sînt aproape.

b) Ca auxiliar sintactic, servind la alcătuirea predicatului nominal, verbul *lenni*, la timpul prezent, modul indicativ, se folosește numai la persoana I și a II-a. singular și plural.

Notă: Locul verbului *lenni* este după numele predicativ sau după complementul de loc.

Ca verb auxiliar

Egészséges vagyok. (pron. egészséges)	–	Sînt sănătos.
Munkás vagy.	–	Ești muncitor.
Ő jó.	–	El este bun.
Betegek vagyunk.	–	Sîntem bolnavi.
Szépek vagytok.	–	Sînteți frumoși.
Ők boldogok.	–	Ei sînt fericiți.

Notă: Două sau mai multe subiecte exprimate prin substantive la numărul singular cer un predicat la numărul singular.

A fiú és a lány *beteg*. – Băiatul și fata *sînt bolnavi*.

Az apa és az anya otthon *van*. – Tatăl și mama *sînt* acasă.

Cînd subiectul multiplu este reluat prin pronumele personal *ők*, predicatul este la numărul plural:

Ők betegek. – Ei *sînt* bolnavi.

Ők otthon vannak. – Ei *sînt* acasă.

3. Postpoziții

În limba maghiară nu există prepoziții. Pentru a exprima diverse raporturi, în limba maghiară se folosesc numeroase desinențe atașate cuvîntului, precum și un mare număr de *postpoziții*. Acestea sînt cuvinte independente și – cum arată și numele – se pun după substantiv.

Cîteva postpoziții indicînd locul:

alatt	– sub	A cipő az úgy <i>alatt</i> van.
felett	– deasupra	A lámpa az asztal <i>felett</i> van.
mellett	– lîngă	A székek az asztal <i>mellett</i> vannak.
előtt	– în fața	Virágok vannak az ablak <i>előtt</i> .
mögött	– în spatele	A seprű (mătura) az ajtó <i>mögött</i> van.
között	– între	A kép az ablakok <i>között</i> van.

alatt

felett

mellett

előtt

mögött

között

De observat că substantivul urmat de postpoziție este articulat cu articol hotărât:

Hol van a kutya?	A ház előtt.
Hol van a macska?	Az asztal alatt.
Hol a kép?	Az ágy felett.
Hol a szőnyeg?	Az ajtó mellett.
Hol a garázs?	A ház mögött.
Hol a pad?	A fák között.

4. Câteva adverbale de loc

Răspund la întrebarea *hol?*, sînt – firește – invariabile și se găsesc în fața verbului *lenni*.

itt	– aici	ott	– acolo
fent	– sus	lent	– jos
elöl	– în față	hátul	– în spate
közel	– aproape	messze	– departe
itthon	– acasă	otthon	– acasă
kint	– afară	bent	– înăuntru

Observații:

1. *fent* și *lent*, *kint* și *bent* au și variantele literare *fenn*, *lenn*, *kinn*, *benn*.

2. *Itthon* și *otthon* indică ideea de „acasă” raportată la locul unde se află cel care vorbește. Cînd spun *Péter itthon van*, se înțelege să Péter este acasă acolo unde mă aflu eu, vorbitorul. Cînd spun *Péter otthon van*, înseamnă că eu, vorbitorul, nu mă aflu în același loc unde Péter e acasă.

Stînd acasă, eu spun la un prieten: *délután itthon vagyok* „după amiază sînt (aici) acasă”.

La birou, spun: *délután otthon vagyok*, adică „după amiază sînt (acolo, la mine) acasă”.

Exerciții:

1. Înlocuiți simbolurile din textul de mai jos cu postpozițiile corespunzătoare:

A füzet a táska ... van. Mi van a táska ...? A táska ...doboz van. Mi van az asztal ...? A lámpa az ágy ... van? Nem, hanem az asztal Ki van az ajtó ...? Az ajtó ... van valaki (cineva)? Az ajtó ... senki (nimeni) sincs (nu este). Hol van a szekrény? Az ablak ...? Igen. Mi van a két ablak ...? Az ablakok ... tükör (ogîndă) van.

2. Traduceți în limba maghiară:

Petru este aici? Nu. Unde este Petru? Petru este acolo. Unde este avionul (repülőgép)? E sus, deasupra ... casei. Unde e copilul? El e jos, în fața ... casei. Unde sînt copiii? Ei sînt departe. E departe gara (állomás)? Nu e departe. E aici aproape. Mama este acasă? Da, este acasă și (is) mama și tata. După amiază (délután) sînteți acasă? Da, sîntem acasă.

3. Înlocuiți adverbul de loc din propozițiile următoare cu alte adverbe de loc cunoscute:

Tibor *ott* van. A tanulók *itt* vannak.

4. Înlocuiți postpoziția din propozițiile următoare cu altele cunoscute:

Szék van az asztal *előtt*. A ház *mögött* udvar van. a szék az asztal *előtt* van. Az asztal *előtt* szék van. Udvar van a ház *mögött*. Az udvar a ház *mögött* van.

Hatodik lecke 6 Lectia a șasea

-ban - -ben - -în
-n - -on - -en - -ön - -pe
-nál - -nél - -la

A képek a könyvben vannak. A könyv a táskában van. Mi van az üvegben? Az üvegben bor van. Miben van a bor? Üvegekben. Miben van a tej? Üvegekben? Pohárban? Nem, a tej tasakokban van. Hol vannak a halak? A tóban, a folyóban, a tengerben vagy a fazéokban.

Hol van a térkép? A térkép a falon van. Hol van a hold? Az égen. Hol vannak a poharak? A poharak a tálcán vannak. Hol a tálca? Az asztalon. Mi van az asztalon? Az asztalon könyv van, a könyvön füzet, a füzetten ceruza. Hol a hajó? A vízen. És a hajón? A hajón emberek vannak.

Hol a tanár? Ő a táblánál van. Hol van Ágnes? A színháznál: ő színésznő. Kinél van a kulcs? Emesénél. Hol vannak a gyermekek? A nagymamánál. Hol van az autóbusz-megálló? Van egy az egyetemnél, az állomásnál is van egy.

Vocabular

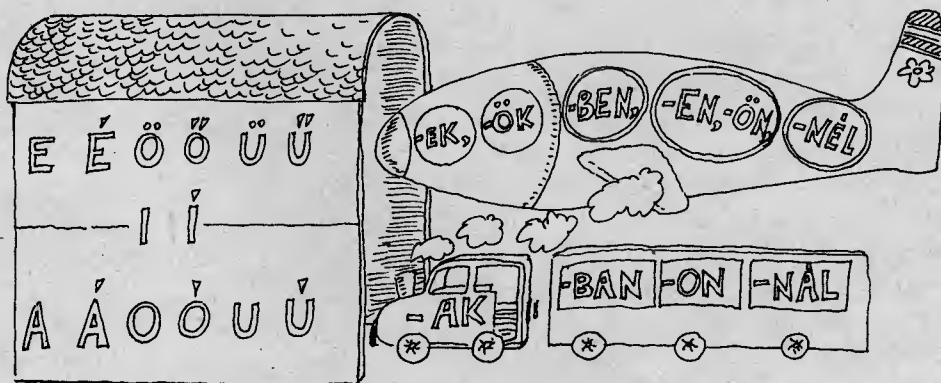
terem	- sală
üveg	- sticlă
bor	- vin
miben?	- în ce?
tasak	- pungă
tenger	- mare (subst.)
fazék	- oală
(pl. fazekak)	
egyetem	- universitate
térkép	- hartă

hold	- lună
ég	- cer
tálca	- tavă
színház	- teatru
színésznő	- actriță
kinél?	- la cine?
kulcs	- cheie
megálló	- stație
állomás	- gară

Gramatică

1. Acomodarea vocalică

În limba maghiară, aproape toate afixele gramaticale au două (sau chiar trei) variante, în funcție de caracterul vocalei (sau al vocalelor) din rădăcină sau temă. Temele cu vocale înalte (*e, é, ő, ö, ü, ű*) primesc afixe care au vocale înalte, iar temele cu vocale joase (*a, á, o, ó, u, ú*) primesc afixe care au vocale joase. Acest fenomen, această potrivire a vocalei din terminații cu vocala (vocalele) din temă se numește acomodare vocalică.

2. Cîteva desinențe pentru exprimarea unor raporturi circumstanțiale

a)

-BAN

-BEN

„în”

-N, -EN

-ON, ÖN

„pe”

„la”

-NÁL

-NÉL

Ele răspund la întrebarea *hol?* și indică locul unde *se află* cineva sau ceva. Cunoaștem cele două pronume interogative *ki?* „cine” *mi?* „ce”. Atașînd acestor pronume desinențele *-ben*, *-n* sau *-nél*, obținem formele *kiben?* „în cine”, *miben?* „în ce”, *kín?* „pe cine”, *min?* „pe ce”, *kinél?* „la cine”, *minél?* „la ce” care pot fi, de asemenea, utilizate în propozițiile interogative.

Hol van a bor?

A bor az üvegben van.

Miben van a bor?

A bor az üvegben van.

Hol vannak a poharak?

A poharak a tálcán vannak.

Min vannak a poharak?

A poharak a tálcán vannak.

Hol vannak a gyermekek?

A gyermekek a nagymamánál vannak.

Kinél vannak a gyermekek?

A gyermekek Máriánál vannak.

-ban, -ben

- Hol vagy?

- Hol vagytok?

- Itt vagyok a szobában.

- A házban vagyunk.

(A szobában vagyok.)

(A házban.)

(A szobában.)

- Hol vagytok?

- Hol vagyunk?

- Itt vagy a kertben.

- A toronyban vagytok.

(A kertben vagy.)

(A toronyban.)

(A kertben.)

(A vízben.)

- Hol van a fiú?

- Hol vannak a képek?

- A fiú a padban van.

- A könyvben vannak.

(A padban van.)

- (A könyvben.)

(A padban.)

(Az albumban.)

Dacă ultima vocală din temă este o vocală joasă (posterioară, adică a, á, o, ó, u, ú), desinența este *-ban*. Dacă vocala (sau vocalele) din temă este înaltă (anterioară, adică e, é, ö, ő, ü, ű), desinența este *-ben*.

Deși *i* și *í* sînt vocale înalte (anterioare), unele cuvinte avînd aceste vocale pot primi nu *-ben*, care e regula generală, ci *-ban*. Cf. *A hal a vízben van*. dar: *A hal most a zsírban van*.

-on ~ -en ~ -ön

– Hol van a könyv?	– Hol a ceruza?
– Az asztalon van.	– A könyvön.
– Hol vannak a képek?	– Hol vagytok?
– A falon vannak.	– A széken.
– Hol az asztal?	– Hol vannak?
– A szőnyegen.	– A földön. „de pămînt”
– Hol a hajó?	– A hídon. „pe pod”
– A vízén.	

Alegerea dintre *-on*, *-en*, *-ön* depinde și ea de caracterul vocalei din rădăcină (sau temă), se face deci conform acomodării vocaleice.

a ház – a házon	a kéz – a kézen „pe mînă”
a pad – a padon	a fül – a fülön „pe ureche”
a dob – a dobon	a kör – a körön „pe cerc”
az út – az úton	a víz – a vízén „pe apă”
a hely – a helyen	a sír – a síron „pe mormînt”

Cînd cuvîntul se termină în vocală, se adaugă numai *-n*. Dacă vocala finală e *-a* sau *-e*, acestea se transformă, înainte de a primi pe *-n*, în *á, é*:

a hajó	– a hajón
a fa	– a fán
a kocsi	– a kocsin
a repülő	– a repülőn
Nagybánya „Baia Mare”	– Nagybányán
a kefe	– a kefén „pe perie”

-nál ~ -nél

– Hol van a virág?	– Hol vagyunk most?
– Az ablaknál.	– Az egyetemnél vagyunk.
– Kinél (hol) van a gyermek?	– Péternél.
– A nagymamánál.	– Évánál.

Ataşarea uneia dintre cele două variante (-*nál* sau -*nél*) ale desinenţei se face în virtutea acomodării vocalice.

Hol a könyv? – Árpádnál (Eleknél).

Cînd cuvîntul se termină în -*a* sau -*e*, acestea se transformă în -*á* sau -*é* pentru a putea primi desinenţa:

Ilona – Ilonánál

Imre – Imrénél

b)

-ban -ben

-k + -on -en -ön

-nál -nél

Atenţie! Înainte de *b* consoana *k* se pronunţă *g*.

Desinenţele circumstanţiale se ataşează şi formei de plural a substantivului. Legea acomodării vocalice acţionează şi aici, vocala din desinenţele circumstanţiale fiind determinată de vocala care precedă desinenţa a pluralului. De exemplu:

ház + ak + ban házak-on házaknál

kert + ek + ben kertek-en kerteknél

Dacă desinenţa pluralului -*k* este precedată de o vocală joasă, desinenţele circumstanţiale învăţate pînă acum vor fi -*ban*, -*on*, -*nál*.

Dacă desinenţa pluralului -*k* este precedată de o vocală înaltă, desinenţele vor fi -*ben* -*en*, -*ön* şi -*nél*. Desinenţa -*on* se foloseşte numai în cazul cînd forma de plural se termină în -*ök*.

Deci:

színházak – színházakban, színházakon, színházaknál

emberek – emberekben, embereken, embereknél

eszközök – eszközökben, eszközökön, eszközöknél

Este, prin urmare, relativ uşor să formăm complementele de loc învăţate, dacă cunoaştem formele de plural ale substantivelor.

Exerciţii

1. Completaţi spaţiile punctate cu varianta corespunzătoare a desinenţelor circumstanţiale -*ban*, -*ben*, -*n*, -*on*, -*en*, -*ön*, -*nál*, -*nél*:

A gyermekek a kert... vannak. A fiú... labda (minge) van, a lány... játékbaba (păpuşă). Sok fa van a kert.... A fa... madarak vannak. A pad a kút... van. Az asztal a szoba... van. A könyv az asztal... van. Hol vannak a képek? A könyv... vagy a fal...?

2. Traduceți în limba maghiară:

Laptele este în sticlă. Și vinul este în sticlă. În ce sunt creioanele? Creioanele sunt în geantă (táska). Geanta e pe scaun. Scaunul este la fereastră. La perete este un (egy) dulap. În dulap sunt haine. Hainele sunt curate. Pe ce este (așezată) cartea? Cartea e pe raft. În carte sunt povești și poze (kép). Pe masă este o cutie (doboz). În cutie sunt țigări (cigaretta – utilizați singularul!). Chibriturile (gyufa – singular!) sunt lângă cutie. La cine sunt caietele? La Grigore (Gergely). Nu la Ileana (Iлона)? Nu, la Ileana și Margareta (Margit) sunt cărți, nu caiete.

3. Transcrieți propozițiile de la începutul lecției a șasea în așa fel, ca complementele de loc să fie la numărul plural.

De exemplu: A képek a könyvekben vannak. Az üvegekben bor van.

4. Traduceți în limba maghiară.

În păduri sînt animale. Izvorul (a forrás) este acolo, la copaci (fa). Le cine (kik-) sînt copiii acum? La bunici? (nagy szülők) Pe pămînt, pe copaci, pe case este zăpadă acum. Elevii sînt în bănci, cărțile sînt pe bănci. Un (egy) elev și profesorul sînt (în magh. sg.!) la tablă. Hainele sînt în dulapuri.

Hetedik lecke 7 Lectia a șaptea

van
este

nincs(en)
nu este

vannak
sînt

nincsenek
nu sînt

- Jó napot! Van fagyalt?
- Van, kérem. (Nincs, kérem.)
- Van hely az asztalnál?
- *Nincs.*
- Van jegy?
- *Nincs(en).*
- Itt van Péter?
- *Nincs* itt. Otthon van.

- Itthon vannak a gyermekek?
- *Nincsenek* itthon.
- Hol vannak?
- Az iskolában.
- *Nincsenek az iskolában!*
- Jaj, hol vannak?
- *Nincsenek a kertben?*
- De igen. Ott vannak!

Vocabular

fagyalt – înghețată
hely, -ek – loc
jegy, -ek – билет

de igen – ba da
kérem – vă rog

Explicație: În *Jó estét!* „bună ziua”, *Jó napot!* „bună seara” etc. substantivul este la forma de acuzativ. (Vezi lecția a noua și cele următoare.)

Gramatică

Negația

Spre deosebire de celelalte persoane, la care forma negativă se formează prin așezarea negației *nem* în fața verbului de existență, la persoana a treia singular și plural negația se face prin *nincs(en)* respectiv (*nincsenek*).

Jól vagyok.	– Nem vagyok jól.
Mă simt bine.	Nu mă simt bine.
Itt vagy?	– Nem vagy otthon?
Ești aici?	Nu ești acasă?
Ott van.	– Nincs ott.
E acolo.	Nu-i acolo.
Nem vagyunk jól.	– Jól vagyunk
Sîntem bine.	Nu sîntem bine.
Ott vagytok.	– Nem vagytok ott.
Sînteți acolo.	Nu sînteți acolo.
Itt vannak?	– <i>Nincsenek</i> itt.
Sînt aici?	Nu sînt aici.

Notă: Cînd verbul *lenni* „a fi” e verb copulativ, negația *nem* se așează în fața acestui verb la persoana I și a II-a sg. și pl. (Vezi *Beteg vagyok*. „Sînt bolnav – *Nem vagyok beteg*. „Nu sînt bolnav), iar la persoana a III-a sg. și pl. negația *nem* se pune în fața predicatului nominal pur: *Ő jó*. „El e bun” – *Ő nem jó*. „El nu e bun.”

is – și

sem – nici

van – nincs – sincs
vannak – nincsenek – sincsenek

Conjuncția maghiară *is* (în română îi corespunde adverbul *și*) se așează după cuvîntul pe care îl determină.

Și el e aici. – *Ő is* itt van.
Și cartea, *și* caietul sînt frumoase. – A könyv *is*, a füzet *is* szép.

Negarea lui *is* se face prin *sem* –:

A virág kék, az ég *is* kék. – Floarea e albastră, e albastru *și* cerul.
A virág nem fekete, az ég *sem* fekete. – Floarea nu e neagră, *nici* cerul nu e negru.

Én <i>is</i> itt vagyok.	– Én <i>sem</i> vagyok itt.
Én <i>is</i> beteg vagyok.	– Én <i>sem</i> vagyok beteg.
Te <i>is</i> sofőr vagy?	– Te <i>sem</i> vagy sofőr?
Ő <i>is</i> éhes. „flămînd”	– Ő <i>sem</i> éhes.
Mi <i>is</i> kicsik vagyunk.	– Mi <i>sem</i> vagyunk nagyok.
Ti <i>is</i> jól vagytok?	– Ti <i>sem</i> vagytok jól?
Ők <i>is</i> emberek.	– Ők <i>sem</i> rosszak. „răi”

is van

sincs

János itt van.
Péter *is* itt van.
Tibor *is* itt van?
Ő *is* itt van.
Mária *is*?
Ő *is*.

János nincs itt.
Péter *sincs* itt.
Tibor *sincs* itt?
Ő *sincs* itt.
Mária *sincs*?
Ő *sincs*.

– Hol van a fiú?
– A házban.

– A házban van.
– *Nincs* a házban.

– Hát a lány?
– Ő *is*.

– A lány *sincs*?
– Ő *sincs*.

– Hát Feri?
– Ő *nincs* a házban.

– Feri *sincs*?
– Ő *a* házban van.

– Hát Klári?
– Ő *sincs*.

– Klári *is*?
– Ő *is*.

– Van élesztő (drojdie de bere)?
– Van.

– Van élesztő?
– *Nincs*.

– Hát citrom (lămîie)?
– Citrom *is* van.

– Hát citrom?
– Citrom *sincs*.

– Narancs (portocală) *is* van?
– Az *is* van.

– Narancs *sincs*?
– Az *sincs*.

Minden *van*.
Sînt(avem) de toate.

Semmi *sincs*.
Nu este (avem) nimic.

Exerciții

1. Transpuneți în forma negativă propozițiile de mai jos:

Az apa tanár.

A gyermekek betegek.

Az anya is beteg.

Az üzletben van kávé (cafea).

A konyhában (bucătărie) is van.

Péter munkás.

Feri is munkás.

János is az.

A szülők (părinții) a kertben vannak.

A nagyszülők is ott vannak?

Igen, és a gyermekek is.

De exemplu: A nagyszülők sincsenek ott?

2. Traduceți în limba maghiară:

Copiii sînt aici? Nu, copiii nu sînt aici. Nu sînt nici la (-ban, -ben) școală? Nu, nu sînt la școală. Aveți (van) pîine? N-avem (nu este). Franzele (vekni) aveți? N-avem nici franzele, nici cornuri (kifli). Tata este inginer? Nu, el nu e inginer, ci profesor. E acasă profesorul? Nu e acasă. E la (-on, -en, -ön) universitate (egyetem)? Nu e la universitate, nici la bibliotecă (la=aici: -ban, -ben).

Nyolcadik lecke 8 Lecția a opta

jó ember
om bun

Az új ruha kék. A kék ruha szép. A szép kék ruha a nagy szekrényben van. Milyen a virág? A virág fehér. Hol a fehér virág? A fehér virág a vázában van. És hol a váza? A kicsi asztalon. Hol vannak a piros ceruzák? A fekete táskában. Hol van a fekete táska? A sárga padon. Egy sárga pad van? Nem. Sok sárga pad van a teremben. A sárga padokon könyvek vannak és füzetek. A könyvek érdekesek, a füzetek tiszták. Érdekes könyvek vannak a nagy könyvtárban.

Vocabular

új	- nou	sárga	- galben
kék	- albastru	egy	- una, una singură
váza	- vază, gلاstră	sok (+ sg.)	- múlt, multă, mulți, multe
terem	- sală	érdekes	- interesant
tiszta	- curat	könyvtár	- bibliotecă

Gramatică

1. Atributul adjectival

În calitatea sa de atribut, adjectivul precede substantivul și rămâne invariabil:

- a szép virág - floarea (cea) frumoasă
- a szép virágok - florile frumoase
- az új táskák - poșetele noi
- az új táskákban - în poșetele noi

Trebuie respectată cu strictețe ordinea adjectiv + substantiv. Dacă în limba română este posibil ca atributul adjectival să fie plasat atât în fața cât și în urma substantivului (vezi un *bun* prieten – un prieten *bun*) fără să se schimbe în general sensul comunicării, în limba maghiară atributul adjectival nu poate fi așezat după substantiv. Așezat după substantiv, adjectivul devine predicat nominal: *A virág szép* nu mai e echivalentul semantic și gramatical al lui *a szép virág* „floarea frumoasă”, ci are sensul „floarea este frumoasă”.

Articolul se așează în fața adjectivului și are forma *a* sau *az* în funcție de sunetul cu care începe cuvântul (de astă dată adjectivul) următor.

Az ember	–	omul
A jó ember.	–	Omul bun.
A könyv	–	cartea
Az érdekes könyv.	–	Cartea interesantă.

Nici articolul, nici adjectivul nu-și schimbă forma dacă substantivul primește desinența de plural sau alte afixe:

Az új könyv itt van *a fekete* asztalon.
Cartea nouă e aici pe masa neagră.
Az új könyvek itt vannak *a fekete* asztalokon.
Cărțile noi sînt aici pe mesele negre.
Az új könyvekben *érdekes* dolgok vannak.
În cărțile noi sînt lucruri interesante.

2. Subiectul multiplu și numărul predicatului

Dacă propoziția are mai multe subiecte la numărul singular, predicatul este la numărul singular.

A szép könyv és a tiszta fűzet a szekrényben *van*.
Cartea frumoasă și caietul curat *sînt* în dulap.
A fehér és a fekete kutya az udvaron *van*.
Cîinele alb și cel negru *sînt* în curte.

Observați că, în ultimul exemplu, articolul *a* (din *a fekete kutya*) este echivalent cu articolul demonstrativ românesc *cel*. Omițînd articolul, obținem *a fehér és fekete kutya* „cîinele alb și negru”, adică un singur cîine de culoare albă și neagră.

Cînd predicatul nominal e exprimat prin substantiv nume de ființe, după un subiect multiplu predicatul e la plural: *A fiú és a lány jó barátok*. – Băiatul și fata sînt prieteni buni.

3. Apoziția

Apozițiile simple *szaktárs* „coleg”, *úr* „domn”, *bácsi* „nenea” etc. se așează după substantiv:

Kovács *szaktárs* a gyárban van.

A professzor *úr* az egyetemen van.

Itt van a doktor *úr* is.

Béla *bácsi* nincs a szobában.

4. După numeralul cardinal și cel nehotărît sok „mulți”, kevés „puțini” substantivul rămîne la singular: sok szép könyv, kevés jó ember.

Exerciții:

1. Formați propoziții cu următoarele substantive precedate de adjective:

nagy ház, zöld levél, magas fa, jó barát, okos „deștept” ember, tágas üzlet, gazdag „bogat” vidék „regiune”.

De exemplu: Péter és Pál jó barátok.

2. Traduceți în limba maghiară:

Ușa înaltă și albă este acolo, lângă dulapul (cel) mare. În cartea cea nouă și frumoasă sînt lucruri (dolog, -lgok) interesante. În grădina mică sînt flori albe. În orașe sînt case înalte. Creionul negru, stiloul (toll) nou și caietul gros (vastag) sînt (sg.!) în bancă. Domnul doctor nu e aici. El este la (-ban) spitalul (kórház) nou. Domnul profesor este la școală. Pe munții (hegy, -ek) înalți este zăpadă (hó) groasă (vastag). În curtea cea largă (széles) sînt două (két + sg.!) mașini (kocsi), una albastră și una neagră. Mașina albastră și cea neagră sînt (sg.!) în curte. Profesoara (tanárnő) cea tînă (fiatal) și frumoasă (szép) este acolo.

3. Introduceți adjectivele de mai jos (la locul potrivit!) în următoarele propoziții: román, új, piros, szürke, magas, vastag, fehér, tiszta, barna, szép.

A tanár beteg. A tanárok betegek. A tanárnő itt van. A tanítónők itt vannak. A virágok szépek. A ruha a szekrényben van. A hegyekben hó van. A zsebkendők (batiste) a szekrényben vannak.

Kilencedik lecke 9 Lectia a noua

Jönnék az igék! Vin verbele!
Mit csinál? Ce face?

- Mit csinálsz?
- Nézek egy képet.
- Érdekes?
- Nem, de tanulságos. Nézd csak! A nagyapa karosszékekben pihen. A nagymama a kályha mellett ül és köt.
- Ez ki?
- Ez egy kislány, az ablaknál áll.
- Mit gondolsz, mit csinál a fiú?
- Olvas vagy tanul.
- Ez az apa, ugye?
- Igen. Ő az asztalnál ül és ír.
- Mit ír?
- Nem tudom. talán levelet.
- Hol az anya? Nincs otthon.
- De igen. A konyhában van. Vacsorát főz. Mikor a vacsora kész, mindnyájan vacsoráznak. Csak a nagymama nem eszik húst.
- Jó étvágyat!
- Kedves vagy, de ez csak egy kép!
- Nem számít. Mit eszik a nagymama?
- Tejeskávét iszik.
- Vacsora után mit csinál a család?
- A gyermekek játszanak, a felnőttek olvasnak, beszélgetnek. Tíz óra után mindenki alszik.
- Rendes kis család! Jó éjszakát! Szép álmokat!

De aici înainte verbele vor fi indicate ca în dicționar, nu la infinitiv, ci la indicativ prezent persoana a III-a singular.

Vocabular

mit?	– ce? (acuz.)	vacsora, ák	– cină
csinál	– a face	vacsorázik	– a cina
néz	– a privi	főz	– a găti
nézd csak!	– privește numai!	mindnyájan	– toți, cu toți
egy	– un, o	eszik	– a mânca
érdekes	– interesant	hús, -ok	– carne
de	– dar (conj.)	mikor	– când
tanulságos	– instructiv	kész	– gata
csak	– numai	tejeskávé	– cafea cu lapte
nagyapa, -ák	– bunic	étvágy	– poftă de mâncare
karosszék	– fotoliu	kedves	– draguț, amabil
(atenție: karos „cu brațe” + szék „scaun”)		számít	– a conta
pihen	– a se odihni	után	– după
nagyanya, -ák	– bunică	család, -ok	– familie
kályha, -ák	– sobă	játszik	– a se juca
köt	– a tricota	(pron. jáccik)	
kislány, -ok	– fetiță	felnőtt, -ek	– adult
áll	– a sta	beszélget	– a conversa
gondol	– a crede, a gândi	tíz	– zece
fiú, -k	– băiat	óra, -ák	– oră
olvas	– a citi	mindenki	– toată lumea
tanul	– a învăța	alszik	– a dormi
ír	– a scrie	rendes	– de treabă
tud	– a ști	álom, álmok	– vis
talán	– poate		
levél, -velek	– scrisoare, frunză	Jó étvágyat!	– Poftă bună!
éjszaka, -ák	– noapte	Jó éjszakát!	– Noapte bună!
konyha, -ák	– bucătărie	Szép álmokat!	– Vise plăcute!

Exersarea unor construcții

Az ember néz egy képet. Képet néz az ember. Néz az ember egy képet. Mit lát a képen? A képen egy család van. Egy családot lát a képen. Te mit látsz a képen? Én is egy családot látok. A képen én is egy családot látok.

Itt van a nagypapa. Ül. Pihen. Hol pihen? A karosszékben. A karosszékben ül és pihen. Nem olvas? Nem. Ő most pihen. Nem olvas újságot. Könyvet sem olvas. Nem beszél? Most nem Most nem beszél.

A nagymama is ott van? Igen, ott van. Ő is pihen? Ő nem pihen. Ül és köt. Hol köt? A kályhánál. A nagymama a kályhánál ül. A kályhánál vagy a kályha mellett? Mindegy (e totuna). Mit köt? Szvettert (jerseu) köt. Te nem kötsz? Én férfi vagyok. Kötni tudok én is: bogot (nod) a nyakkendőre (la cravată). Én nem kötök szvettert.

A kislány hol áll? Az ablaknál. Mit csinál? Semmit. Csak néz. Mit néz? Egy kocsit. Az utcán van egy kocsi. Szép fekete kocsi van az utcán. A fiú könyvet olvas? Igen, könyvet. Tanul? Most nem tanul. Most olvas. Te tanulsz? Igen. Magyarul. Tudsz már magyarul? Tudok egy kicsit.

Az apa ír. Mit ír? Levelet ír. Hol ül? Az asztalnál ül és levelet ír. Te nem írsz? Nem írok levelet. Most képet nézek. A képen ott van az anya is? Az anya nincs a képen. Nincs otthon? De otthon van. A konyhában dolgozik. Mit dolgozik? Vacsorát főz. te tudsz főzni? Én nem. Ő tud. Délben ebédet főz, este vacsorát.

Gramatică

1. Conjugarea verbelor la indicativ prezent

Verbele maghiare se împart în două clase mari, potrivit desinenței (terminației) persoanei a III-a singular:

- (1) verbe cu desinența „zero” (ø) főz „gătește”
 (2) verbe cu desinența -ik dolgozik „lucrează”

(1) Desinențele verbelor din (1) sînt următoarele:

-ok, -ek, -ök	írok „scriu”	vetek „seamăn”	ülök „șed”
-sz (-l)	írsz	vetsz	ülsz
-ø	ír	vet	ül
-unk, -ünk	írunk	vetünk	ülünk
-tok, -tek, -tök	írtok	vettek	ültök
-nak, -nek	írnak	vetnek	ülnek

(2) Desinențele verbelor din (2) sînt următoarele:

-om, -em, -öm	iszom „beau”	eszem „mănînc”	öltözöm „mă îmbrac”
-ol, -el, -öl	iszol	eszel	öltözöl
-ik	iszik	eszik	öltözik
-unk, -ünk	iszunk	eszünk	öltözünk
-tök, -tek, -tök	isztok	esztek	öltöztök
-nak, -nek	isznak	esznek	öltöznek

Se poate constata ușor că vocala din desinență se modifică (se alege) în conformitate cu acomodarea vocalică.

Dăm în continuare verbele din textul lecției:

<i>csinál</i>	<i>néz</i>	<i>pihen</i>	<i>köt</i>
csinállok	nézek	pihenek	kötök
csinálsz	nézel	pihensz	kötsz
csinál	néz	pihen	köt
csinálunk	nézünk	pihenünk	kötünk
csináltok	néztek	pihentek	köttök
csinálnak	néznek	pihennek	kötnek
<i>gondol</i>	<i>olvas</i>	<i>áll</i>	<i>tanul</i>
gondolok	olvasok	állok	tanulok
gondolsz	olvasol	állsz	tanulsz
gondol	olvas	áll	tanul
gondolunk	olvasunk	állunk	tanulunk
gondoltok	olvastok	álltok	tanultok
gondolnak	olvasnak	állnak	tanulnak
<i>főz</i>	<i>számít</i>	<i>vacsorázik</i>	<i>játszik</i>
főzök	számítok	vacsorázom	játszom
főzöl	számítasz	vacsorázol	játszol
főz	számít	vacsorázik	játszik
főzünk	számítunk	vacsorázunk	játszunk
főztök	számítottok	vacsoráztok	játszotok
főznek	számítanak	vacsoráznak	játszanak
<i>beszélget</i>	<i>alszik</i>	<i>dolgozik</i>	<i>lakik „a locui”</i>
beszélgetek	alszom	dolgozom	lakom
beszélgetsz	alszol	dolgozol	laksz
beszélget	alszik	dolgozik	lakik
beszélgetünk	alszunk	dolgozunk	lakunk
beszélgették	alusztok	dolgoztok	laktok
beszélgetnek	alusznak	dolgoznak	laknak

Notă: „Abateri” de la normă se observă la *néz*, *főz* unde persoana a II-a singular ar trebui să fie *néz+sz*, *főzsz*, eventual, prin intercalarea unei vocale de sprijin: *nézesz*, *főzesz* dar au împrumutat desinența de la verbele din categoria (2).

Mai apar și câteva intercalări de vocale pentru ușurarea pronunțării; formele *játszotok*, *játsznak* există, dar sînt greu de pronunțat, de aceea între tema *játsz* și desinența *-tok* (resp. *-nak*) s-a introdus o vocală de sprijin.

Tot din aceleași motive, *aluszток*, *alusznaк* au vocala de sprijin *-u-*, forma **alsztok*, **alszناк* fiind imposibilă de pronunțat.

Verbele *ül*, *áll*, *pihen*, *beszélget*, *alszik*, *lakik* sînt intransitive, neputînd avea complement direct, exact așa cum nici verbele românești corespunzătoare a *șede*a, a *sta*, a *se odihni*, a *conversa*, a *dormi*, a *locui* nu pot avea complement direct.

Celelalte verbe din text sînt tranzitive, ele putînd avea un complement direct.

Verbele tranzitive din limba maghiară au două feluri de conjugări: *a*) conjugarea subiectivă (*alanyi ragozás*) și *b*) conjugarea obiectivă (*tárgyas ragozás*). Cînd complementul direct este un substantiv nearticulat sau articulat cu articol nehotărît sau un pronume nehotărît, verbul e la conjugarea subiectivă.

látok egy házat – văd o casă

látok valamit – văd ceva

Formele conjugării obiective le vom învăța mai tîrziu.

2. Articolul nehotărît

În limba maghiară, articolul nehotărît este *egy*, invariabil, proclitic. N-are o formă de plural care să corespundă formei niște a articolului nehotărît românesc.

Exemple:

A táskában egy füzet és egy szótár van.

În servietă este un caiet și un dicționar.

A táskában egy kék füzet és egy román–magyar szótár van.

În servietă e un caiet albastru și un dicționar român–maghiar.

Cum se vede, în cazul unui substantiv precedat de adjectiv, articolul nehotărît se pune în fața adjectivului.

Cînd substantivul este înzestrat cu afixe (e complemente circumstanțiale), articolul rămîne neschimbat.

A könyv egy barna táskában van.

A füzet egy szürke padon látom.

(Unele aspecte specifice ale utilizării articolului nehotărît vor fi abordate în lecțiile următoare.)

3. Complementul direct.

Complementul direct, răspunzînd la întrebările *kit?* pe cine? *mit?* ce? *kiket?* *miket?* are în mod obligatoriu desinența *-t* a acuzativului. Ca și desinența pluralului – și aproximativ după aceleași reguli – desinența *-t* se alipește direct de temă sau prin vocale de legătură, respectînd legea acomodării vocalice.

ember	– ember-t	– embert
hajó	– hajó-t	– hajót
apa	– apá-t	– apát
ablak	– ablak-o-t	– ablakot
szék	– szék-e-t	– széket
eper	– epr-e-t	– epret
sátor	– sátr-a-t	– sátrat
lével	– level-e-t	– levelet

(Vom reveni, în lecțiile următoare, asupra problemei formării și utilizării formei de acuzativ.)

Este însă deosebit de important să se știe că un verb tranzitiv, însoțit de un complement direct la forma nearticulată sau nehotărât, se conjugă după normele conjugării subiective.

- Mit csinálsz?
- *Írok egy könyvet. Nézek egy képet.*
- Mit köt a nagymama?
- A nagymama szvettért (jerseu) köt.
- A fiú könyvet olvas, vagy leckét tanul?
- *Regényt (roman) olvas, és irodalmat tanul.*
- Mit csinál az apa?
- Az apa levelet ír.
- Mit eszik a család?
- A család kenyeret, húst, főzeléket (legume), levest (supă), gyümölcsöt (fructe) vagy süteményt (prăjituri) eszik.
- Iszol bort?
- Nem iszom bort, sem sört (bere), sem pálinkát (rachiu). Nem iszom tejet sem. Csak vizet iszom és kávét (cafea).
- Tejeskávét?
- Nem, hanem feketét (feketekávét).

Exerciții

1. Traduceți în limba maghiară:

Ce faci aici? Lucrez. Ce lucrezi? Scriu un articol (cikk). Ce face domnul Kerekes? O, el e pensionar (nyugdíjas). Dimineța (reggel) mănâncă ceva (valami), citește ziare (újság, în magh. sg.), se plimbă (sétál) în parc (park), la amiază (délben) mănâncă, apoi (aztán) doarme o oră (óra în acuz.!) Fumează? Da, dar puțin (kevés la acuz.!). Dimineța își cumpără (vesz) două țigări, după amiază mai (még) cumpără două (kettő la acuz.). Mănâncă mult? Nu, mănâncă puțin. Bea? Numai (csak) bere. Un pahar nu strică (árt).

2. Traduceți în românește:

- Jó napot kívánok! Egy urat keresek (a căuta). Ferenczi urat. Bent van?
- Igen. Fent van a második (al doilea) emeleten (etaj), a harmincas (nr. 30) szobában.
- Egyedül (singur) dolgozik ott?
- Nem. Még két ember van a szobában.
- Hogy lehet (a se putea) őt megismerni (a cunoaște, a recunoaște)?
- Barna ruhát, fehér inget (cămașă), zöld nyakkendőt (cravată) visel (a purta). És szemüveget (ochelari).
- Köszönöm.
- Nincs mit.

Tizedik lecke 10 Lectia a zecea

Mit?

- Hová mész?
- Megyek vásárolni.
- Mit veszel?
- Veszek egy rend ruhát, egy pár fekete cipőt, egy fehér inget.
- Megyek én is. Télikabátot és sálát akarok venni.
- Pompás!
- Feri nem jön?
- Nem, mert holnap a szemináriumon egy dolgozatot olvas fel. Aztán még levelet ír.

A két barát együtt vásárol. Kiválasztanak egy szép szürke öltönyt, egy zöld télikabátot. A cipőüzletben Zoltán felpróbál egy pár cipőt, aztán még egyet, de nincs megelégedve. Egy másik üzletben aztán talál egy pár szép és kényelmes cipőt.

- Most már csak inget kell találnunk.

Vesznek egy inget. Péter lát egy szép nyakkendőt a kirakatban.

- Tetszik?

- Szép.

A boltban sok a vásárló. Nem vesznek nyakkendőt.

Vocabulary

hová?	-	încotro?, unde?
megy	-	a merge
vásárolni	-	a cumpăra
vesz	-	a lua, a cumpăra

rend, -ek	-	rînd
ruha, -ák	-	haină
rend ruha	-	costum
jön	-	a veni

pár, -ok	– pereche	öltöny, -ök	– costum
ing, -ek	– cămașă	cipőüzlet, -ek	– magazin de
télikabát, -ok	– palton		încălțăminte
sál, -ak	– fular	sok	– mult
akar	– a vrea	aztán	– apoi
venni	– a lua	megelégedve	– mulțumit
pompás	– excelent	másik	– alt
felpróbál	– a încerca	talál	– a găsi
mert	– pentru că	kényelmes	– comod
holnap	– mâine	már	– deja, mai
szeminárium, -ok	– seminar	kell	– trebuie
dolgozat, -ok	– lucrare	találnunk	– să găsim
felolvas	– a citi	nyakkendő, -k	– cravată
még	– încă, mai	kirakat, -ok	– vitrină
együtt	– împreună	tetszik?	– îți place?
kiválaszt	– a alege	bolt, -ok	– magazin
szürke	– cenușiu	vásárló, -k	– cumpărător

Gramatică

1. Articolul nehotărît

Articolul nehotărît *egy* – ca și rom. *un, o*, individualizează, dar nu identifică „obiectul” denumit prin substantiv.

Spre deosebire însă de limba română, în maghiară articolul nehotărît se folosește destul de rar. Aproape întotdeauna există două posibilități de exprimare mai mult sau mai puțin echivalente, una cu articol, alta fără articol nehotărît – și limba maghiară o preferă, în marea majoritate a cazurilor, pe cea fără articol.

Dacă în propozițiile de tipul

Van egy ország, csak ott vagyok boldog.

Există o țară, numai acolo sînt fericit.

Jön egy ember.

Vine un om.

Veszek egy pár cipőt.

Îmi cumpăr o pereche de pantofi.

unica formă posibilă este cea cu articol nehotărît, în aceste prepoziții de tipul

Írok egy levelet.

Scriu o scrisoare.

Péter mond egy beszédet.

Petre rostește o cuvîntare.

Olvasok egy regényt.

Citesc un roman.

articolul poate fi omis, iar propoziția capătă următoarea înfățișare

Levelet írok.

Péter beszélget mond.

Regényt olvasok.

Se vede că substantivul precedat de articol nehotărît se mută în fața predicatului și atunci articolul nehotărît dispăre.

Există apoi propoziții, în care apariția articolului nehotărît nici nu este cu putință, cîtă vreme în limba română articolul nehotărît este și aici prezent. Propoziția românească *Ea poartă o rochie albă* se transpune în maghiară omițîndu-se articolul: *Ő fehér ruhát visel.* (E incorect să se spună: *Ő egy fehér ruhát visel.*)

Substantivul folosit ca nume predicativ nu primește articol nici dacă e însoțit de adjectiv:

János munkás. – Ion e muncitor.

János jó munkás. – Ion e un bun muncitor.

A farkas vadállat. – Lupul e un animal sălbatic.

Notă: 1. Să nu se confunde articolul nehotărît *egy* cu numeralul cardinal *egy* „unu” care este accentuat.

2. Rom. *unul, una* (pronume nehotărît) are în maghiară ca echivalent nu pe *egy*, ci pe *(az) egyik*.

2. Verbul

a) Infinitivul verbului are sufixul *-ni*: *ül*ni „a șede”, *néz*ni „a privi”, *olvas*ni „a citi”, *ír*ni „a scrie”, *dolgoz*ni „a lucra” etc.

b) Verbele din textul lecției:

<i>menni</i>	<i>vásárolni</i>	<i>venni</i>	<i>akarni</i>	<i>tetszeni</i>
a merge	a cumpăra	a lua	a vrea	a plăcea
megyek	vásárolok	veszek	akarok	tetszem
mész	vásárolsz	veszel	akarsz	tetszel
megy	vásárol	vesz	akar	tetszik
megyünk	vásárolunk	veszünk	akarunk	tetszünk
mentek	vásároltok	vesztek	akartok	tetszettek
mennek	vásárolnak	vesznek	akarnak	tetszenek

<i>jönni</i>	<i>választani</i>	<i>próbálni</i>	<i>találni</i>
a veni	a alege	a încerca	a găsi
jövök	választok	próbálok	találok
jössz	választasz	próbálsz	találsz
jön	választ	próbál	talál
jövünk	választunk	próbálunk	találunk
jöttök	választotok	próbáltok	találtok
jönnek	választanak	próbálnak	találnak

Să le exersăm puțin!

Mit veszel? Kenyeret és húst veszek. Jössz vásárolni? Megyek. Mikor mentek vacsorázni? Este. Tetszik ez a kalap? Nem tetszik. Ha (dacă) ez nem tetszik, akkor választunk egy barna kalapot. Ez jó? Nagyon jó. Felprobálok egy szürkét is. Hol találunk egy jó szállodát (hotel) és egy nem nagyon (prea) drága (scump) vendéglőt? Itt, nem messze, van egy kis szálloda. A földszinten (parter) van vendéglő is. Kitűnő flekkent (grătar) lehet (se poate) ott kapni. Rendelek (comand) egy-egy (cîte o) adagot (porție), jó? Iszunk utána egy liter jó bort.

Observați că, în cazul în care se întîlnesc două verbe, cel de al doilea este, în limba maghiară, la modul infinitiv. În situații similare, româna utilizează modul conjunctiv.

megyek vacsorázni	–	mă duc să cinez
szeretek énekelni	–	îmi place să cînt
akarok venni valamit	–	vreau să cumpăr ceva
próbálok választani	–	încerc să aleg

3. Complementul direct

Am văzut în lecția precedentă că desinența acuzativului este -t sau, cu vocală de legătură, -at, -et, -ot, -öt. Legea acomodării vocalice este valabilă și aici.

-t

se atașează (ca și desinența -k a pluralului) temelor terminate în vocală:

<i>tanuló-t</i>	–	tanulót	Látok egy tanulót.
<i>cipő-t</i>	–	cipőt	Cipőt húzok. Mă încălț.

Temele terminate în -a, -e schimbă aceste vocale în -á, -é:

alma	–	<i>almá-t</i>	–	almát	Almát eszem.
körte	–	<i>körté-t</i>	–	körtét	Körtét eszem.

Multe substantive terminate în consoanele *l, ly, j, n, ny, r, s, sz, z* și *zs* precedate de vocale primesc desinența *-t* fără vocală de legătură:

asztal-t	—	asztalt	Látunk egy asztalt.
Mihály-t	—	Mihályt	Sok Mihályt ismerek.
baj-t	—	bajt „necaz”	Nem csinálok bajt.
len-t	—	lent „in”	Lent vet. „Seamănă in.”
lány-t	—	lányt	Ismerek egy lányt. Cunosc o fată.
bőr-t	—	bőrt	Bőrt hoz. Aduce piele.
vér-t	—	vért	Vért vesz. Ia sînge.
sas-t	—	sast „vultur”	Sast látok.
vadász-t	—	vadászt	Hívunk egy vadászt.
	—	„vînător”	Chemăm un vînător.
blúz-t	—	blúzt „bluză”	Fehér blúzt visel.
garázs-t	—	garázst	Új garázst építünk. Construim un garaj nou.

-at se adaugă substantivelor care fac pluralul în *-ak*:

ház	—	ház-a-t	—	házat	Házat építék.
gyár	—	gyár-a-t	—	gyárat	Gyárat látogatunk. Vizităm o fabrică.
madár	—	madar-a-t	—	madarat	Madarat fog. Prinde păsări.

-et se adaugă la substantivele care fac pluralul în *-ek*:

kert	—	kert-e-t	—	kertet	Kertet vásárolsz?
könyv	—	könyv-e-t	—	könyvet	Könyvet olvas.

-ot se adaugă substantivelor care fac pluralul în *-ok*:

kalap	—	kalap-o-t	—	kalapot	Kalapot emel. Scoate pălăria (salutînd).
virág	—	virág-o-t	—	virágot	Virágot szedtek. Culegeți flori.

-öt se adaugă substantivelor care fac pluralul în *-ök* (cf. elnökök, törökök):

elnök „președinte”	—	elnök-ö-t	—	elnököt	Elnököt választunk.
					Alegem un președinte.
török	—	török-ö-t	—	törököt	Ismerek egy törököt.

La forma de plural se pot atașa numai desinențele *-at* și *-et*.

-at la plurale în *-ak, -ok* sau la teme cu vocală joasă:

asztalok-at	—	asztalokat	Asztalokat hoznak.
fák-at	—	fákat	Fákat ültetünk. Sădim pomi.
tanulók-at	—	tanulókat	Tanulókat látok a moziban!
			Văd elevi la cinema!

-et la plurale în -ek, -ök sau la teme cu vocală înaltă:

<i>emberek-et</i>	–	embereket	Embereket hívunk.
<i>kertek-et</i>	–	kérteket	Kerteket vásárolnak.
<i>eszközök-et</i>	–	eszközöket	Ezüst evőeszközöket veszünk. Cumpărăm tacîmuri de argint.
<i>esők-et</i>	–	esőket	Nagy esőket hoz az ős. Toamna aduce ploii mari.
<i>törökök-et</i>	–	törököket	Törököket is látunk Konstancán. Vedem şi turci la Constanţa.

Exerciții:

1. Traduceți în limba maghiară:

Mă duc să cumpăr (folosiți aici infinitivul!) un caiet, un creion și un dicționar. Știu (tud) o librărie aici, în strada (utca) vecină (szomszéd). Unde vrei să mănânci la prînz (ebédel) astăzi? La (-ban, -ben) cantină (kantin, étkezdé) sau la restaurant (vendéglő)? La restaurant. Ce vei (fogsz) comanda (rendel)? Beau un păhărel de coniac, mănînc o supă (tányér leves), apoi o porție de şniţel (bécsi szelet). Și ce bei? La prînz nu beau decît, apă minerală (ásványvíz), apoi la o cafenea (kávéház) beau o cafea. La restaurant nu se poate (lehet)? Se poate, dar (de) cafeaua de acolo (ottani) nu e destul de (elég) bună.

2. Traduceți în limba română:

Ki kopog? Ó kopog, virágot (pl.!) hoz. Én cukrot, citromot hozok. Idegen (străin) embereket látok a kertben. Nagymama ruhát mos. A táblánál három tanuló (pl.!) felel (a răspunde). Kérek két doboz cipőkrémet (pastă, cremă de ghete). Kilenc óra, híreket mondunk. Óriás hajót látunk a kikötőben (port). Mikor (cînd) hideg van, tüzet (foc) gyújtunk (a aprinde) a kályhában (sobă). Kovács bácsi jó tanácsot (sfat) ad (a da). György a gyufagyárban két gépen dolgozik. Ismerek (a cunoaște) egy embert. Nyolc nyelven (în) beszél. Én csak három nyelvet ismerek. Jó reggelt! Jó napot! Jó étvágyat! Jó szórakozást (petrecere)! Jó estét! Jó éjszakát!

3. Transpuneți textul exercițiului (1) la persoana a III-a singular și plural.

De exemplu: Megy vásárolni egy füzetet, egy ceruzát és egy szótárt.
Mennek vásárolni...

Atenție! Forma mai potrivită va fi: Megy füzetet, ceruzát és szótárt vásárolni, sau Füzetet, ceruzát és szótárt megy vásárolni. E corectă și forma: Egy füzetet, egy ceruzát és egy szótárt megy vásárolni.

Tizenegyedik lecke 11 Lecția a unsprezecea

Kit? – Pe
cine?

- Mit csinálsz?
- Olvasom az újságot.
- Ír valami érdekeset?
- Azt írja, hogy ismét emelik a fizetéseket.
- Hallottam én is a rádióban.
- Megveszed a lakást?
- Elhatároztuk, hogy megvesszük. Az előleget összegyűjtjük, a többi kölcsön vesszük. Nagyon szép helyen lakunk, nem szeretném elveszíteni az alkalmat.
- Megtarthatod, ha fizeted a házbért.
- Tudom, de akkor már inkább megveszem. A részlet alig nagyobb, mint a lakbér.

Vocabular

újság, -ok, -ot	– ziar	elhatároztuk	– am hotărît
valami, -t	– ceva	a többi, -t	– restul
érdekes, -et	– interesant	kölcsön vesz	– a lua ca împrumut
ismét	– din nou	lakik	– a locui
emel	– a ridica,	szeretném	– aș vrea
	– a mări,	alkalom, -lmat	– ocazie, prilej
	– a majora	elveszít	– a pierde
fizetés, -ek, -t	– salar	megtart	– a păstra
hallottam	– am auzit	akkor	– atunci
megvesz	– a cumpăra	ha	– dacă
lakás, -ok, -t	– locuință	fizet	– a plăti

előleg, -ek, -et	– avans	házbér, -ek, -t	
összegyűjt	– a strînge,	lakbér, -ek, -t	– chirie
	– a aduna,	inkább	– mai bine
	– a economisi	részlet, -ek, -et	– rată
alig	– abia, cu puțin	nagyobb	– mai mare

Exerciții – conversații

Minden reggel és minden este hallgatom a rádiót és nézem a televíziót. Ő minden nap olvassa az újságot. Mit mond a rádió? Azt mondja, hogy emelik a fizetéseket. Írja az újság is. Az újság is írja: emelik a fizetéseket. A rádió, a televízió és az újság közli a határozatot (hotărîrea). Olvasod a határozatot? A határozatot olvasod? Igen. Mi van a határozatban? Az, hogy emelik a fizetéseket.

Két ember találkozik (a se întâlni) az utcán. Az utcán két ember találkozik. Beszélgetnek (a discuta, a conversa).

- Azt mondja a rádió: emelik a fizetéseket.
- Az újság is közli a határozatot. Nagyon örvendek.
- Mindenki (toată lumea) örvend.
- De én különösen (în mod special).
- Miért?
- Megveszem a lakást. Szép a lakás. Három szoba.
- Messze van?
- Ott van a központban (în centru).
- Nagy a házbér? Nagy házbért fizetsz?
- Nem. Más országokban (în alte țări) a lakberek magasabbak (mai mari, mai ridicate). Az este kérdi az asszony (soția mea): Megvesszük a lakást? Mondom: meg. Egy év múlva (peste) kifizetjük az előleget.
- Nagy az előleg? Az előleg nagy?
- Nem olyan nagy (Nu-i așa de mare): harminc (treizeci) százalék (procente, la sută).
- A többi hogyan (cum) fizetitek?
- Kölcsönt veszünk. A részletek nem nagyok.

Explicații:

1. *emelik* – plural pers. a III-a cu valoare de subiect general.
2. *nem veszítéd el, nem veszed meg*. La verbele cu prefix (*elveszít, megvesz, elhatároz, megtart*), la forma negatívă prefixul (preverb) se detașează și se pune după verb: *nem veszítem el, nem veszem meg, nem határoztuk el, nem tartom meg*.
3. *Meg*. La un răspuns afirmativ la o întrebare formulată cu un verb cu prefix verbal, rămîne numai prefixul: *Megveszed? Meg. Elolvasod? El. Kijön? Ki.*

Gramatică

Conjugarea obiectivă

Comparați propozițiile:

– Îl cunoști pe Ion	– Ismered Jánost?
– Îl cunosc.	– Ismerem.

Se observă ușor că ceea ce în românește se exprimă prin pronume personal, în maghiară se redă prin desinențele speciale ale verbului.

Am semnalat în lecția a noua că în limba maghiară există două conjugări *a*) cea subiectivă și *b*) cea obiectivă. *Conjugarea obiectivă* înseamnă că verbul are forme specifice prin care se exprimă și complementul direct. Se înțelege că numai verbele tranzitive pot avea o conjugare obiectivă și una subiectivă. Cele intransitive au numai conjugare subiectivă.

Comparați acum:

(1)

(2)

Látok egy embert.	– Látom az embert.
Néz egy képet	– Nézi a képet.
Ismerek egy lányt.	– Ismerem Ilonát.
Olvasok valamit.	– Olvasom a cikket.

Formele conjugării obiective [coloana (2)] se folosesc în cazul când complementul direct este un substantiv articulat cu articol hotărît, un nume propriu sau orice parte de vorbire cu sens hotărît.

Valamit (ceva)

Azt (aceea)

írok	írom
olvasok	olvasom
tudok	tudom
mondok „spun”	mondom
tanulok	tanulom
gondolok	gondolom
köszönök	köszönöm
adok „dau”	adom
kérek	kérem
küldök „trimit”	küldöm

Desinențele conjugării obiective la indicativ prezent

-om, -em, -öm	várom	kérem	küldöm
-od, -ed, -öd	várod	kéred	küldöd
-ja, -i	várja	kéri	küldi
-juk, -jük	várjuk	kérjük	küldjük
-játok, -iktek	várjátok	kéritek	külditek
-ják, -ik	várják	kérik	küldik

Exemple:

Kéri a pénzt, írod a levelet, küldöm a csomagot, kérjük a csomagot, írjátok a levelet, küldik a pénzt.

Observație:

Da verbele terminate la rădăcină în -s, -sz și -z, consoana -j din desinențe se asimilează cu aceste consoane care astfel devin lungi (și se notează în scris prin dublarea literei).

mos „a spăla”

mos-sa	–	mossa
mos-suk	–	mossuk
mos-sátok	–	mossátok
mos-sák	–	mossák

olvas „a citi”

olvas-sa	–	olvassa
olvas-suk	–	olvassuk
olvas-sátok	–	olvassátok
olvas-sák	–	olvassák

visz „a duce”

visz-szük	–	visszük
-----------	---	---------

hoz „a aduce”

hoz-za	–	hozza
hoz-zuk	–	hozzuk
hoz-zátok	–	hozzátok
hoz-zák	–	hozzák

néz „a privi”

néz-zük	–	nézzük
---------	---	--------

Să exersăm puțin formele conjugării obiective:

– Kérem a panaszkönyvet!	– Vă rog condica de sugestii și reclamații!
– Köszönjük a segítséget!	– Mulțumim pentru ajutor!
(<i>nj</i> se transformă în <i>nny</i> în pronunțare)	
– Látod a repülőt?	– Vezi avionul?
– Látom.	– Îl văd.
– Látja a gyermek is?	– Îl vede și copilul?
– Nem tudom.	– Nu știu.
– Mit gondoltok, esik az eső?	– Ce credeți, plouă?
– Azt gondolom, hogy esik.	– Cred că plouă.
– Nem hiszem.	– Nu cred.

- Nem gondoljátok, hogy meg is lehet nézni? (*lj > jj*)
- Nu credeți că s-ar putea și vedea?
- A macska szereti az egeret?
- Szereti.
- Akkor miért eszi meg?
- Pisicii îi place șoarecele?
- Îi place.
- Atunci de ce îl mănâncă?
- Látja a betűket?
- Látom, de nem tudom elolvasni.
- Miért?
- Nem ismerem a betűket.
- Vedeți literele?
- Le văd, dar nu le pot citi.
- De ce?
- Nu cunosc literele.
- Jó napot, mester!
- Nem szeretem, ha azt mondják: „mester”.
- Bună ziua, maestre!
- Nu-mi place să mi se spună: „maestre”.
- Ha elolvasom az összes műveit, mondhatom?
- Dacă Vă citesc toate operele, pot să Vă spun așa?
- Akkor már nem mondja.
(*dj > ggy, cons.+dj > cons.+gy*)
- Atunci nu mi-o mai spui.
- Hová mész, Pistike?
- Unde te duci, Fănică?
- Leviszem a leveleket a postaládába.
- Să duc scrisoarea asta la cutia poștală.
- Ilyen rossz időben a kutyát sem engedem ki.
- Pe o vreme ca asta nici câinele nu-l las să iasă.
- Akkor ki viszi le, mama?
- Atunci, cine o pune, mămico?
- A papa.
- Tăticul.

Se constată că legea acomodării fonetice acționează și aici. Temele cu vocală joasă au desinențe cu vocală joasă:

vár		Várom a vakációt.
hoz		Hozod a kávé?
vásárol		Megvásárolja az ékszereket
tanul	+	(bijuteriile).
lát		Tanuljuk a nyelvet.
gondol		Látjátok a lovat?
ad		Azt gondolják, hogy alszom.

Asimilări: *tj > tty, dj > ggy, lj > jj, zj > zz* (asta și în scris)

Temele în vocală înaltă au desinențe cu vocală înaltă:

kér			Kérem a következőt!
vesz			„Următorul!
vezet „a conduce”		-em, -öm	Hová vezeted a kocsit?
főz „a găti”		-ed, -öd	A mama főzi az ebédet.
tör „a rupe, sparge”	+	-i	Kitöröd az ablakot!
keres „a căuta”		-juk	Én rendelem a vacsorát, ti eszitek
rendel „a comanda”		-itek	meg, a főnök (şeful) fizeti ki. Vagy
fizet „a plăti”		-ik	fordítva (invers). A főnök rendeli
etc.			meg, ti eszitek meg, én fizetem ki.

Asimilări: *tj* > *tty*, *sj* > *ss*, *zj* > *zz* (ultimele două şi în scris)

Exerciții

1. Treceți următoarele propoziții prin toate persoanele conjugării obiective:
 Iszom a bort. Eszem a kenyeret. Tanulom a leckét. elköltöm (a cheltui) a pénzt.
 Hozom a csomagot (pachet), nyitom (a deschide) az ablakot, becsukom a
 (închide) az ajtót.

2. Traduceți în limba maghiară:

Pe domnul Fekete îl cunosc demult (régóta). Tu îl cunoști? E un om cumsecade
 (rendes). Pantofii (sg.!) și haina le cumpărăm de la (folosiți -ban, -ben „în”)
 magazinul universal (nagyáruház). De când (mióta) conduci mașina (kocsi)?
 Cunoști regulile de circulație (forgalmi szabályok)? Le cunosc. Ce înseamnă
 semnul acesta (ez a jel)? Semnul înseamnă că pe pod (híd) nu pot trece (mehet
 át) camioane (teherautó) grele (nehéz). Sînt foarte (nagyon) obosit (fáradt).

3. Puneți verbele din paranteze la conjugarea obiectivă:

Én jól (tud) a leckét. Te (olvas) az újságot. Ő nem(hall („a auzi”) jól a beszédet.
 Mi (szeret) a sört. Ti (lát) a magas házat. Ők (tanul) a magyar nyelvet.

4. Treceți prepozițiile din exercițiul (3) la toate persoanele.

5. Puneți la acuzativ substantivele aflate între paranteze:

Én megveszem a (lakás). Mi szeretjük az (emberek). Az emberek szeretik a
 (béke) és nem akarnak (háború). Mindig (intotdeauna) olvasom az újságban a
 (határozatok). Te a rádióban hallgatod meg (azok). Ők is meghallgatják a (hírek).
 (Kenyér, hús és gyümölcs) vásárolunk a városban. A magyar (nyelv) nem
 könnyű „úsor” megtanulni. Érted a (magyarázat „explicație”)? Megveszed a
 (szótár)? Meg.

Napi program

- Milyen programod van holnap?
- Elég zsúfolt. Reggel a gyárba megyek. Sok a munkám.
- A délutánod szabad.
- Négy óra felé jövök ki a gyárból. Alsom egy órát. Őt után elviszem a fiamat sétálni. Utána bemegyünk egy cukrászdába. Sanyika nem szereti a süteményeket, de imádja a fagylaltot. Én egy kávét iszom.
- Mit szoktatok csinálni este?
- Az sok mindentől függ. Rendes körülmények között otthon töltjük az esténket. Ha jó a műsor, tévét nézünk. Gyakran olvasunk. Sok jó könyvünk van. Havonta egyszer elmegyünk a színházba, egyszer az operába. Bérletünk van. Néha elmegyünk egy-egy jó hangversenyre.
- Ma mit csináltok?
- Ma este az állomásra megyek. A bátyám fia érkezik.
- Mekkora az unokaöcséd?
- Tizennégy éves. Először utazik kísérő nélkül. Most már elég nagy, hogy egyedül utazzék. Ügyes gyermek.

Vocabular

program, -ok	– program	kijön	– a ieși
holnap	– mâine	után	– după
zsúfolt, -ak	– încârcat	sétál	– a se plimba
munka, -ák	– lucru	utána	– după aceea
délután (subst.), -ok	– după amiază	bemegy	– a intra
szabad, -ok	– liber	cukrászda, -ák	– cofetărie
felé	– către	sütemény, -ek	– prăjituri
négy, -et	– patru	imád	– a adora

fagylalt, -ok	- înghețată	-ból, -ből	- din, de la
szokott	- a obișnui. de obicei	függ	- a depinde
sok minden	- multe lucruri	állomás, -ok	- gară
Sanyika	- Săndel, Sandu	bátyám	- fratele meu
elvisz	- a duce	a bátyám fia	- mai mare fiul fratelui meu
rendes	- obișnuit, normal		mai mare
körülmény, -ek	- împrejurări	érkezik	- a sosi
között	- aici: în	mekkora	- cât e de mare
tölt	- a petrece	unokaöcs	- nepot (de unchi)
este, -ék (subst.)	- seară	tizennégy éves	- are paisprezece ani
műsor, -ok	- program	először	- pentru prima dată
tévé (televízió)	- televizor	utazik	- a călători
gyakran	- adesea	utazzék	- să călătorească
havonta	- pe lună	kísérő, -k	- însoțitor
egyszer	- o dată	nélkül	- fără
színház, -ak	- teatru	egyedül	- singur
opera, -ák	- operă	-tól, -től	- de, de la
hangverseny, -ek	- concert	-ra, -re	- la, pe
-ba, -be	- în, la	ügyes	- abil, iscusit

Explicații

1. *Elég zsúfolt.* Observați că în dialog propozițiile sînt eliptice. Partea din propoziție care ar trebui să se reia din propoziția precedentă nu se mai repetă.

2. *Mit szoktatok csinálni?* Verbul *szoktatok* (și celelalte forme: *szoktam, szoktál, szokott, szoktunk, szoktak*) este la timpul trecut (vezi lecția a XVI-a), dar are sens de prezent. Se combină cu infinitivul: *szoktam sízni „obișnuiesc să schiez”, szoktál sétálni? „obișnuiești să te plimbi?”, szoktunk kirándulni „obișnuim să facem excursii”.*

3. *Az sok mindentől függ.* „Asta depinde de o mulțime de lucruri”.

4. *Tizennégy éves.* Vîrsta unei persoane sau a unui lucru se exprimă prin substantivul *év* „an”, *hónap* „lună”, *hét* „săptămîină”, *nap* „zi”, *évtized* „deceniu”, (*év*)*század* „secol”, (*év*)*ezred* „mileniu”, la care se atașează sufixul *-es, -os*, iar înaintea acestui adjectiv (căci *éves, hónapos, hetes, napos, évtizedes, évszázados, évezredes* sînt adjective) se pune numeralul cardinal. Întrebarea ce se pune este: *Hány éves (vagy? ő? ön? „Dv.” maga? „d-ta”)? Hány évesek (vagytok? ők? önök? „Dv.” maguk „dv.”)? Milyen idős? „Ce vîrstă are?” Mekkora? „Cît e de mare?”* (contextul arată că a vorba de timp, nu de mărime).

- Hány éves vagy?
- Tizenöt (15). Tizenöt éves.
- Mekkora a gyermek?
- Négy hónapos és két napos (4 luni și 2 zile).
- Hány éves Kovács úr? (Câți ani are dl. Kovács?)
- Negyvenkettő (42). Negyvenkét éves.
- Hány éves tetszik lenni, Matild néni? (Câți ani aveți, tanti Matilda?)
- Szentelen! (Obraznicule!)

Gramatică

1. Suffixul personal posesiv

Ceea ce în românește se exprimă prin adjectivul posesiv în maghiară se exprimă prin sufixe personale posesive.

Comparați:

casa mea	- a házam	copilul nostru	- a gyermekünk
mîna ta	- a kezed	locuința voastră	- a lakásotok
soțul său	- a férje	orașul lor	- a városuk

1. -m, -am, -em, -om, -öm	- ... meu, ... mea
2. -d, -ad, -ed, -od, -öd	- ... tău, ...ta
3. -ja, -je, -a, -e	- ... său, ... sa (lui, ei)
4. -nk, -unk, -ünk	- ... nostru, ... noastră
5. -tok, -tek, -tök, -atok, -etek, -otok, -ötök	- ... vostru, ... voastră
6. -juk, -jük, -uk, -ük	- ... lor

Sufixele acestea se atașează formei de singular a cuvintelor. Exemplele pe care le dăm imediat vor demonstra modul cum sufixul personal posesiv se alătură cuvîntului: acționează și legea acomodării vocalice, și diferența dintre temele terminate în vocală și în consoană.

hajó-m	cipő-m	Hatkor indul a hajóm.
hajó-d	cipő-d	A hajója szép fehér.
hajó-ja	cipő-je	Süllyed a hajójuk!
hajó-nk	cipő-nk	(Se scufundă vaporul lor!)
hajó-tok	cipő-tök	Tiszta a cipőtök?
hajó-juk	cipő-jük	A cipőd fekete.
„vaporul meu”	„pantoful meu”	Rongyos a cipőnk.
etc.	etc.	(Ni-s rupți pantofii.)

láb-am	fej-em	
láb-ad	fej-ed	Fáj a lábam.
láb-a	fej-e	Fáj a fejed?
láb-unk	fej-ünk	Hosszú lábatok van?
láb-atok	fejetek	Jó fejük van.
láb-uk	fej-ük	Szép lába van.
„piciorul meu”	„capul meu”	
etc.	etc.	
kar-om	bőrönd-öm	A karod elég erős?
kar-od	bőrönd-öd	Nehéz a bőröndöd?
kar-ja	bőrönd-je	A bőröndötök tele van.
kar-unk	bőrönd-ünk	
kar-otok	bőrönd-ötök	Gyenge a karjuk.
kar-juk	bőrönd-jük	Szép bőröndje van.
„brațul meu”	„valiza mea”	
etc.	etc.	

2. Exprimarea ideii de posesiune

În limba română, ideea de posedare se exprimă prin verbul a avea. Limba maghiară nu folosește un asemenea verb. Posedarea, deci raportul dintre o persoană sau un lucru care posedă și obiectul posedat se exprimă printr-o construcție cu verbul *van* (și *vannak*) însoțit de numele obiectului posedat înzestrat cu sufixul personal posesiv.

Deci:

van
nincs + subst. + sufix personal posesiv

Van egy tollam.	– Am un stilou.
Van időd?	– Ai timp?
Nincs kedvem.	– N-am chef.
Láza van.	– Are febră.
Hideg telünk van.	– Avem o iarnă friguroasă.
Van egy kis kertjük.	– Au o grădină mică.
Van fejetek, de nem tanultok.	– Aveți cap, dar nu învățați.
– Jössz sakkozni? Vii să jucăm șah?	– Nincs időm.
– Van pénzed? Ai bani?	– Van húsz lejem.
– Nincs kedvetek kirándulni?	
N-aveți chef să faceți o excursie?	– Kedvünk van, de időnk nincs.
Mi van a zsebedben?	
Ce ai în buzunar?	– A zsebemben pénz van.

Szándékomban van meglátogatni Pétert.
Am intenția de a-l vizita pe Petre.

În ultimele două exemple se observă un lucru foarte caracteristic limbii maghiare: cuvântul înzestrat cu sufix personal posesiv poate primi desinențe.

zseb-em-ben în buzunarul meu
szándék-om-ban în intenția mea

bőrpönd-jé-n pe valiza sa (lui, ei)
asztal-á-n pe masa lui (ei)

barát-od-at pe prietenul tău
barát-otok-nál la prietenul vostru

Ex. A gyermekem a székén ül és a leckéjét tanulja.
Copilul meu șade pe scaunul său și își învață lecția.

Exerciții

1. Atașați sufixele personale posesive la următoarele substantive: száj „gură”, nyak „gât”, könyv, füzet, család „familie”, szív „inimă”

2. Răspundeți la întrebările următoare, repetând substantivele cu sufix personal posesiv (modificând, la nevoie, persoana):

Mi a neved? (név – nume)
Milyen a haja? (haj - păr)
Fáj a fületem? (fül – ureche)
Nagy a családjá? (család – familie)

3. Traduceți în limba maghiară:

Unde ți-e stiloul (Unde-i stiloul tău)? E aici, în buzunarul meu. Ai o țigară? Am, dar n-am chibrit (gyufa). Am o întrebare: Copilul lor este elev sau student? Trenul lui sosește (érkezik) la ora opt. Nepotul meu vine fără însoțitor. În orașul nostru sosesc mulți turiști (turista, sg.), Îți vinzi (elad) mașina?

– Cum e prietena ta? (barátnő)

– Fața îi e albă, părul e negru, ochii (sg.) sînt diamante (sg.), buzele rubin, dinții (sg.) sînt un șirag de perle (gyöngysor), inima ei e de aur (arany).

– Adevărată (valóságos) comoară (kincs)!

4. Citiți textul de la începutul lecției și înlocuiți persoanele I și a II-a utilizate cu persoana a treia.

De exemplu: Milyen programja van holnap? ... A délutánja szabad? ... elviszi a fiát elmennek ...

5. Atașați (sau, când e cazul, introduceți) sufixul personal posesiv de persoana I cuvintelor subliniate în textul următor:

A ceruza az asztalon van. A szobában két szék van. A gyermek iskolában van. A kocsí a garázsban van. A vonat kilenc órakor érkezik. A csomag nehéz. A csomagban könyveket hozok. Sokat dolgozom a könyvön.

De exemplu: Sokat dolgozom a könyvemen.

6. Schimbați sufixele personale posesive de persoana I cu cele de persoana a II-a și transformați propozițiile enunțiative în interrogative.

Ex.: Sokat dolgozol a könyveden?

7. Schimbați sufixele personale posesive de persoana I (cf. exercițiul 5) cu sufixe de persoana a III-a și transformați propozițiile afirmative în propoziții negative.

Ex.: Nem dolgozik sokat a könyvén.

Hogy van a család?

Este negyed kilenc. Székely Sándor mérnök az állomásra érkezik.

- Mikor jön az expressz? – kérdi a tudakozónál.
- Fél kilenckor.
- Van késése?
- Nincs.
- Akkor kérek egy peronjegyet.

Fél kilenc. Jön a vonat. Megáll a harmadik vágányon.

- Sándor bácsi, Sándor bácsi! Itt vagyok!
- Szervusz Pisti!

Elindulnak a kijárat felé.

- Elég nehéz a bőröndöd!

Taxiba ülnek.

- Jól vannak a szüleid?
- Édesapámat kinevezték igazgatónak. Egész nap az iskolában ül. Édesanyám is jól van. Néha panaszkodik, hogy fáradt.
- A testvéreid egészségesek?
- Igen. Bátyám sokat tanul. Érettségi előtt áll, néném tizedikes.
- És az ikrek?
- Remekül vannak. Nőnek. Egész nap játszanak, esznek, kiabálnak. Az öcsém már ügyesen futbalozik, jobb lábbal, bal lábbal egyformán. A húgom főzőcskézik, babázik.
- Hogy vannak az öregek, a nagyszüleid?
- Nagymamáék? Csendesen. Nagyapám pipázik és mesél, nagyanyám főz és panaszkodik, hogy fájnak a lábai.

Vocabular

család, -ok, -ja	– familie	testvér, -ek, -e	– frate
expressz, -ek, -e	– expres	bátyám, -at	– fratele meu mai mare
kérdez	– a întreba	érettségi, -k, -je	– bacalaureat
tudakozó, -k, -ja	– informații	előtt	– înaintea
késés, -ek, -e	– înțirziere	néném, -et	– sora mea mai mare
peronjegy, -ek, -e	– bilet de peron	tizedikes	– elev(ă) de clasă a zecea
vonat, -ok, -ja	– tren	iker, ikrek	– gemeni
harmadik	– al treilea	remekül	– excelent
vágány, -ok, -a	– linie (la căile ferate)	nő	– a crește
bácsi, -k, -ja	– nenea, unchiul	játszik	– a se juca
szervusz!	– bună! (salut)	kiabál	– a face
elindul	– a porni	öcsém, -et	– fratele meu mai mic
kijárat, -ok, -a	– ieșire	futballozik	– a juca fotbal
felé	– spre	jobb	– drept
bőrönd, -ök, -je	– valiză	bal	– stîng
taxiba ül	– ia un taxi	egyformán	– la fel
szülő, -ők, -je	– părinți	húgom, -at	– sora mea cea mică
szüleim, -et	– părinții mei	főzőcskézlik	– a se juca de-a bucătăreasa
kinevezték	– a fost numit	babázik	– a se juca cu păpușa
nagyapám, -at	– bunicul meu	csendesén	– încet
nagyanyám, -at	– bunica mea	pipázik	– fumează din pipă
főz	– a găti	mesél	– a spune povești
igazgató, -k, -ja	– director		
egész nap	– toată ziua		
édesapám, -at	– tatăl meu		
édesanyám, -at	– mama mea		
panaszskodik	– se plînge		
fáradt, -ak	– obosit		

Explicație

Székely Sándor. Spre deosebire de limba română și de alte limbi indo-europene, în limba maghiară numele de familie se pune înaintea prenumelui: Nagy István, Kányádi Sándor, Balogh Edgár, Kocsis István, Horváth Imre, Benedek Elek, Rózsa Sándor, Tamás Mózes.

Conversație – exerciții

- Hány óra?
- Negyed kilenc.
- Este van vagy reggel?
- Este.
- Ki érkezik az állomásra?
- Székely Sándor.
- Mi ő?
- Mérnök.
- Miért ment ki az állomásra?
- Várja az unokaöccsét.
- Van késése a vonatnak?
- Nincs (késése).
- Mit vesz Székely Sándor?
- Peronjegyet.
- Mikor jön a vonat?
- Fél kilenckor.
- Hol áll meg?
- A harmadik vágányon.
- Hogy hívják Székely Sándor unokaöccsét?
- Székely Istvánnak.
- Hogy szólítják?
- Pistinek.
- Megérkezett Pisti?
- Igen megérkezett.
- Nehéz a bőröndje?
- Nehéz.
- A taxiban miről beszélgetnek?
- A fiú szüleiről.
- Hogy vannak a szülei?
- Jól vannak.
- Mi a Pisti apja?
- Most igazgató.
- Hogy van az anyja?
- Jól van, de fáradt.
- Sok a dolga?
- Sok.
- Vannak testvérei?
- Négy testvére van.
- Mit csinálnak?
- A bátyja tanul. Az idén érettségizik.
- Nehéz az érettségi?
- Nehéz.
- Mit csinálnak az ikrek?
- Nőnek, játszanak, kiabálnak.
- Mekkora?
- Hét évesek.
- Fiúk?
- Egyik „unul” fiú, másik „altul” lány.
- Élnek a nagyszülei?
- Élnek. A nagyapja pipázik, mesél, a nagyanyja főz és panaszkodik.
- Miért panaszkodik?
- Fájnak a lábai.

Lexic

Gradele de rudenie

a) Simple

apa	– tată	néne	– soră mai mare
anya	– mamă	húg	– soră mai mică
szülő	– părinte	unoka	– nepot, nepoată (de bunic)
bátya	– frate mai mare	férj	– soț
öcs	– frate mai mic	feleség	– soție

De cele mai multe ori, cuvintele denunțind înrudirea se folosesc împreună cu sufixe personale posesive: apám, öcséd, nénéd, húgotok, testvéreink, nagybátyja, nagyapja, unokaöccse, unokája, sógora, anyósa, menyé etc.

b) *Compuse*

testvér – din test+vér „trup” + „sînge” - 1. frate 2. soră
fivér – frate nővér – soră

c) *Compuse cu édes- și cu mostoha- „vitreg”*

édesapa mostohaapa – tată vitreg
édesanya mostohaanya – mamă vitregă
édestestvér mostohatestvér – frate vitreg

d) *Compuse cu unoka-*

unokatestvér – văr, verișoară
unokaöcs – nepot unokahúg – nepoată

e) *Compuse cu nagy-*

nagyapa – bunic nagybátya – unchi
nagyanya – bunică nagynéni – mătușă
nagyszülők – bunici

f) *Mai există sógor „cumnat”, sógornő „cumnată”, apatárs „cuscu”, anyatárs „cuscră”, após „socru”, anyós „soacră”, vő „ginere”, meny „noră”.*

Gramatică

1. *Sufixe personale posesive*

Cînd „obiectul” posedat (respectiv numele său) este la plural, sufixele personale posesive sînt următoarele:

-im	-aim	-eim	-jaim	-jeim	...mei, ... mele
-id	-aid	-eid	-jaid	-jeid	...tăi, ... tale
-i	-ai	-ei	-jai	-jei	...săi, ... sale
-ink	-aink	-eink	-jaink	-jeink	...noștri, ... noastre
-itok, -itek	-aitok	-eitek	-jaitok	-jeitek	...voștri, ... voastre
-ik	-aik	-eik	-jaik	-jeik	... lor, ... lor

Exemple

- A barátaim várnak. – Prietenii mei (mă) așteaptă.
A szüleim munkások. – Părinții tăi sînt muncitori.
A cipőim tiszták. – Pantofii lui (săi) sînt curați.
Telnek a napjaim. – Trece zilele noastre.
Jönnek a tanulóim. – Vin elevii voștri.
Égnek a lámpáik. – Ard lămpile (luminile) lor.

Cuvintele terminate în vocală primesc sufixele -im, -id, -i, -ink, -itok, (-itek), -ik (de ex. folyó, golyó, tanító, ajtó, cipő, erő etc.). Cele terminate în consoană primesc – conform acomodării vocalice – sufixele -aim, -eim, -jaim, -jeim etc. Cînd apar sufixele cu -j- (-jaim, -jeim, -jaid, -jeid etc.) și cînd cele fără -j- (-aim, -eim, -aid, -eid etc.) nu se poate stabili prin reguli. Dicționarele curente ne dau indicații în acest sens, dar numai practica vorbirii curente, observarea atentă a formelor utilizate de vorbitorii nativi ai limbii maghiare, citirea cu atenție a textelor scrise pot ușura formarea deprinderii de a alege sufixul potrivit. Formele acestea sufixate sînt atît de frecvente, încît în scurtă vreme pot fi însușite.

Iată cîteva fragmente de conversație înregistrate în autobuz:

- Nem hiszel a gyermekeidben? – Nu crezi în copiii tăi?
– A gyermekeimben hiszek, de a barátaikban nem. – În copiii mei am încredere, dar nu și în prietenii lor.

*

– Nem akarsz megismerkedni?	– Nu vrei să te însori?
– Dehogynem. De kit vegyek el?	– Ba da. Dar pe cine să iau?
– Ismerek egy lányt.	– Cunosoc o fată.
– A szemei kékek?	– Are ochi albaștri?
– Igen.	– Da.
– A fülei nem nagyok?	– Urechile nu-i sînt mari?
– Nem.	– Nu.
– A lábai nem görbék?	– Picioarele nu-i sînt strîmbe?
– Dehogy!	– Nici vorbă!
– A fogai szépek?	– Dinții îi sînt frumoși?
– Nagyon szépek.	– Foarte frumoși.
– Rendben van.	– E în regulă.
– A gondolatairól, ideálgairól, műveltségéről, erkölcséről nem kérdezel semmit?	– Despre gîndurile, idealurile ei, despre cultura și moravurile ei nu întreb nimic?
– Azokat a barátaitól kérdezem meg.	– Despre astea mă informez de la prietenele ei.

- Az ismerőseim között van egy, aki mindig panaszkodik.
- Tudom ki az. Egész listája van a betegségeiről.
- Láttad a listáját?
- Itt van a zsebemben.

- Printre cunoscuii mei este unul care se plînge mereu.
- Știu cine e. Are o listă întreagă cu bolile pe care le are.
- I-ai văzut lista?
- O am aici în buzunar.

*

- P. igen sokat ír.
- Milyenek az írásai?
- A regényei gyengék, a színdarabjai laposak, a versei rosszak.
- Mégis kiadják?
- Persze. Vannak barátai.
- Vagy ellenségei.

- P. scrie mult.
- Cum sînt scrierile lui?
- Romanele îi sînt slabe, piesele sînt plate, versurile îi sînt proaste.
- Și totuși i se publică?
- Firește. Are prieteni.
- Sau dușmani.

2. Desinențe circumstanțiale

Pentru a înțelege pe deplin textele din ultimele două lecții mai este necesar să prezentăm alte cîteva desinențe circumstanțiale.

Cititorului îi sînt cunoscute trei desinențe care răspund la întrebarea *hol?* „unde”?

1.	2.	3.
-ban, -ben a házban	-n, -on, -en, -ön a házon	-nál, -nél a háznál

A. Pentru a răspunde la întrebarea *hová?* „încotro”? se folosesc desinențele.

1. -ba, -be

Hová mész?	- Megyek a városba.	- Mă duc în oraș.
Hová teszed a pénzt?	- A zsebembe.	- În buzunar (ul meu).
Hová megyünk?	- Az iskolába.	- La școală.

2. -ra, -re

Hová teszi a poharat?	- Az asztalra.	- Pe masă.
Hová megy az autó?	- Az állomásra.	- La gară.

3. -hoz, -hez, -höz

Hová megy ő?	- Az ablakhoz.	- La fereastră.
Hová mentek?	- Megyünk a szüleimhez.	- Mergem la părinți (i mei).
Hová viszed őket?	- Fülöphöz viszem.	- Le duc la Fülöp.

Se poate observa că valoarea acestor trei desinențe nu este precis delimitată, ele putînd fi traduse, în unele cazuri, prin *la*. Există însă o legătură intimă între *-ban*, *-ben* și *-ba*, *-be*, între *-n*, *-on*, *-en*, *-ön* și *-ra*, *-re*, în sensul că dacă pentru a exprima răspunsul la *hol?* „unde?” cuvîntul primește desinența *-ban*, *-ben*, atunci pentru a răspunde la întrebarea *hová?* „încotro, unde?” el primește desinența *-ba*, *-be*. Cuvîntul care primește desinența *-n*, *-on*, *-en*, *-ön*, va primi desinența *-ra*, *-re*.

Ex. Brassóban lakom. — Brassóba utazom.
Kolozsváron lakom. — Kolozsvárra utazom.

Cînd este vorba de nume de țări, toate cer desinențele *-ban*, *-ben* respectiv *-ba*, *-be*, cu excepția Ungariei (Magyarország).

<i>Hol?</i>	<i>Hová?</i>	
Romániában	Romániába	în România
Bulgáriában	Bulgáriába	în Bulgaria
Jugoszláviában	Jugoszláviába	în Iugoslavia
Angliában	Angliába	în Anglia
a Szovjetunióban	a Szovjetunióba	în Uniunea Sovietică
az Egyesült Államokban	az Egyesült Államokba	în Statele Unite
Franciaországban	Franciaországba	în Franța
Kínában	Kínába	în China
Japánban	Japánba	în Japonia
Magyarországon	Magyarországra	în Ungaria

Cît privește numele de localități, cele străine primesc *-ban*, *-ben* respectiv *-ba*, *-be*: Párizsban–Párizsba, Londonban–Londonba, Tokióban–Tokióba, Moszkvában–Moszkvába etc., cele din țară și cele maghiare primesc fie *-ban*, *-ben* (*-ba*, *-be*), fie *-n*, *-on*, *-en*, *-ön* (*-ra*, *-re*): Bukarestben–Bukarestbe, Giurgiu-ban–Giurgiu-ba, Craiovában–Craiovába, Brassóban–Brassóba, Szebenben–Szebenbe, Csíkszeredában–Csíkszeredába etc., dar Aradon–Aradra, Nagyváradon–Nagyváradra, Vásárhelyen–Vásárhelyre etc. Tot așa (pentru Ungaria): Egerben–Egerbe, Debrecenben–Debrecenbe, dar și (mai ales) Budapesten–Budapestre, Szegeden–Szegedre, Szolnokon–Szolnokra, Miskolcon–Miskolcra.

B. O altă serie de trei desinențe răspund la întrebarea *honnan?* „de unde?”

1. *-ból*, *-ből*

Honnan jössz?	A városból.	Din oraș.
	A kertből.	Din grădină.
	Az iskolából.	De la școală.
	Brassóból	Din (de la) Brașov.

2. -ról, -ről

Honnan veszed el a könyvet? Az asztalról. De pe másá.
A füzetről. De pe caiet.

3. -tól, -től

Honnan jössz?	Aradról.	De la Arad.
	Apámtól.	De la tata.
	Jánostól.	De la János.
	Jenőtol.	De la Jenő.

Notă:

-ról, -ről înseamnă și „despre”.

Ex. Beszélgetünk az új könyvekről. Discutăm despre cărțile noi.

Sistemul tripartit este acum complet:

<i>Hol?</i>	<i>Honnan?</i>	<i>Hová?</i>
-ban, -ben	-ból, -ből	-ba, -be
-n, -on, -en, -ön	-ról, -ről	-ra, -re
-nál, -nél	-től, -től	-hoz, -hez, -höz
a házban	a házból	a házba
a kertben	a kertből	a kertbe
Aradon	Aradról	Aradra
Pesten	Pestről	Pestre
a háznál	a háztól	a házhoz
az embernél	az embertől	az emberhez
Ödönnél	Ödöntől	Ödönhöz

3. Sufixe personale posesive

a) Revenind la denumirea gradelor de rudenie, observăm că la *apa*, *anya*, *nagyapa*, *nagyanya*, *bátya*, *öcs*, *néne*, la persoana a III-a singular dispăre o vocală:

apám	bátyám	néném
apád	bátyád	nénéd
<i>apja</i> și nu apája	<i>bátyja</i> și nu bátyája	<i>nénje</i> și nu nénéje
anyám	öcsém	
anyád	öcséd	
<i>anyja</i> și nu anyája	<i>öccse</i> și nu öcséje	

Notă: anyja se pronunță cu ny lung (annya), la fel și nénje: nénnye. Bátyja se pronunță cu ty lung (báttya). În öccse, cs și j s-au contopit într-un cs lung, consfințit și în ortografie.

b) Pentru a sublinia persoana posesorului, în fața formelor înzestrate cu sufixe personale posesive se atașează pronumele personal:

az én apám	az én szüleim	a mi hazánk	a mi gyermekeink
a te szíved	a te könyveid	a ti munkátok	a ti verseitek
az ő csókja	az ő virágai	az ő házuk	az ő házaik

Notă: Să se observe că la persoana a III-a plural, în loc de pronumele personal ōk se folosește, cel puțin în limba maghiară literară, forma ő. (În limbajul mai puțin îngrijit, în loc de az ő házuk apare az ōk háza, iar în loc de az ő házaik, forma a z ōk házai.)

Exerciții

1. Înlocuiți spațiile punctate cu sufixe personale posesive corespunzătoare:

Az ő fej... szép. A te kalap... fekete. A ti cipő... tiszták. Az én autó... fehér. A mi város... nagy. Az ő apj... sofőr, az any... munkásnő.

2. Transpuneți la plural propozițiile următoare:

A barátom beteg. A gyermekünk iskolában van. A tanárom jó. A tanítótok öreg. A testvéred szereti a gyermekeket.

3. Traduceți în limba maghiară:

Tata e tehnician. Lucrează în fabrică. Mama e pensionară (nyugdíjas).

– Ai frați?

– Sîntem patru (négyen) frați. Trei băieți și o fată. Fratele meu mai mare e profesor, soția lui e bibliotecară (könyvtáros). Locuiesc la Dej. Fratele meu mai mic e ziarist (újságíró). Lucrează la un ziar din provincie (vidéki).

– E însurat? (nős)

– Da. Cumnata mea e educatoare (óvónő). Au doi copii.

– Ce e sora ta (mai mică!)?

– Sora mea mai mică este încă studentă. Învăță la medicină (az orvosin). E logodită (în maghiară: e logodnică = menyasszony). Logodnicul ei (vőlegény) e inginer constructor (építésmérnök).

- Și voi?
- Soția mea e chimistă (vegyész, kémikus). Avem trei copii.
- Cînt sînt de mari?
- Una dintre (az egyik + sg.) fete e studentă, cealaltă (a másik) e elevă. Băiatul meu (a fiam) e încă mic.
- Trăiesc bunicii tăi?
- Nu. Nici bunicii soției mele.

4. Să se traducă în limba maghiară. Atenție la desinențele circumstanțiale care se pot atașa atît la forma de singular cît și la forma de plural, atît la forme nesufixate, cît și la cele cu sufixe personale posesive! Atenție și la ordinea cuvintelor!

În școlile noastre copiii învață bine (jól). În apartamentul nostru este lumină? (villany) După amiază sîntem cu toții (mindnyájan) acasă. Copiii își fac (készít) lecțiile, eu îmi citesc ziarele, nevasta (feleség) mea se odihnește (pihen). Nu știi unde mi-i stiloul? L-am văzut la băiatul tău. Nu-i pe masa lui? N-a căzut (esett le) de pe masă? Nu-mi place (szeret) cînd copilul îmi ia (elvesz) lucrurile (dolog, dolg-!). Ce discută ei despre cumnatele tale?

5. Transpuneți exercițiul (4) la persoana a III-a.

Ex. A gyermekek a leckéiket készíttik, ő az újságját olvassa, a felesége pihen.

Labdarúgás

- Pisti, délután megyünk a meccsre!
- Jaj, de jó, Sanyi bácsi! Én is nagyon szeretek futballozni.
- Korán ebédelünk, mert előmérkőzés is van. Az utánpótlás-csapatok játszanak.
- Sanyi bácsi melyik csapatnak szurkol?
- Én a vasutas csapatnak. Hát te?
- Én az egyetemistáknak. Mit gondolsz, melyik győz ma?
- Azt nem lehet tudni. A diákok talán jobbak, de a vasutasok nagyobb lelkesedéssel játszanak.

Helyet foglalnak a lelátón. A játékvezető a sípjába fúj. Kezdődik a mérkőzés. A vasutasok balszélsője remekül cselez, bal lábbal bead, és a jókor érkező középcsatár fejével küldi a labdát a kapu jobb felső sarkába.

Újrakezdés után az egyetemisták nagy akarással és lelkesedéssel játszanak, a vasutasok nagy nyugalommal védekeznek és gyors ellentámadásokkal veszélyeztetik a fekete-fehérek kapuját.

A diákok támadnak. Az egyik lila-fehér hátvéd kézzel ér a labdához a 16-oson belül. Tizenegyes! A., a nyugodt jobbfekez, egy testcselével elküldi a kapust jobb felé, aztán jobb lábbal a kapu bal sarkába lövi a kiegyenlítő gólt.

Egy-egy. Ezzel az eredménnyel fejeződik be a mérkőzés.

Vocabular

labdarúgás	– futbal	szurkol valakinek	– a ține cu, a face galerie pentru...
meccs, ek, -et	– meci		
mérkőzés, -ek, -t	– întâlnire sportivă	csapat, -ok, -ot	– echipă
futballozik	– a juca fotbal	vasutas	– feroviar
korán	– devreme	egyetemista	– student
utánpótlás	– de tineret	előmérkőzés, -t	– meci în deschidere

talán	– poate	jókor	– la timp
jobb	– mai bun	érkező	– care sosește
jobb	– drept (opusul lui stîng)	középcsatár, -t	– centru înaintaş, atacant central
nagyobb	– mai mare	kapu, -k, -t	– poartă
lelkessedés, -t	– însufleţire	sarok, sarkak	– colţ
helyet foglal	– a lua loc	felső	– de sus
lelátó, -k, -t	– tribună	újrakezdés, -t	– reluare
játékvezető, -k, -t	– arbitru	akarás, -t	– voinţă, ambiţi
síp, -ok, -ot	– fluier	nyugalom, -mat	– calm (subst.)
fúj	– a fluiera	védekezik	– a se apăra
kezdődik	– a începe	gyors	– rapid
balszélső, -t	– extrema stîngă	ellentámadás, -t	– contraatac
remekül	– excelent (adv.)	veszélyeztet	– a periclita, a pune în pericol
cselez	– a dribla	támad	– a ataca
bal	– stîng	hátvéd, -k, -et	– apărător, fundaş
bead	– a centra	ér vmihez	– a atinge ceva, a se atinge de ceva
tizenhatos	– careul de 16 m.	elküld	– a trimite
tizenegyes, -t	– penalti	kapus, -ok, -t	– portar
nyugodt	– calm (adj.)	lő	– a trage
jobbfedezet, -et	– mijlocaş dreapta	kiegyenlítő	– egalizator
testcsel, -ek, -t	– fentă	gól, -ok, -t	– gól
eredmény, -ek, -t	– rezultat	befejeződik	– a se termina
győz	– a învinge		
diák	– student		
küld	– a trimite		

Explicaţii

1. Labdarúgás, előmérkőzés, utánpótlás, játékvezető, balszélső, középcsatár, újrakezdés, ellentámadás, hátvéd, tizenegyes, jobbfedezet, testcsel sînt cuvinte compuse.

labda „minge” + rúgás „lovire cu piciorul”
elő „înainte, dinainte” + mérkőzés „meci”
után „după” + pótlás „completare”
játék „joc” + vezető „conducător”
bal „stîng” + szélső „cel de la margine”
közép „centru, mijloc” + csatár „luptător,
războinic, atacant”

fotbal
meci de deschidere
tineret (termen sportiv)
arbitru
extrema stîngă
atacant central

újra „din nou” + kezdés „începere”
 ellen „contra” + támadás „atac”
 hát „spate” + véd „apără”
 tizen „pe zece” + egyes „unu”
 jobb „drept, din dreapta” + fedezet „acoperire”
 test „corp” + csel „înșelare, șiretlic”

reluare
 contraatac
 fundaș
 unsprezece, penalti
 mijlocăș
 fentă

2. Jaj de jó! Vai, ce bine!

3. *Lehet tudni – nem lehet tudni.* Verbul *lehet* „se poate” se construiește cu infinitivul: *lehet tudni* „se poate ști”, *lehet táncolni* „se poate dansa” etc. Dacă infinitivul are un prefix (ki-, be-, el-, meg- etc.), *lehet* se intercalează între prefix și infinitiv: *ki lehet számítani* „se poate socoti”, *be lehet menni* „se poate intra”, *el lehet menni* „se poate pleca”, *meg lehet tanulni* „se poate învăța”.

Folosit fără infinitiv, *lehet* are sensul de „poate, probabil” (ca și rom. poate adverbial), dar și „e voie, este posibil”.

Gramatică

1. Dativul

Complementul indirect se exprimă în limba maghiară cu ajutorul desinenței -nak, -nek. Răspunde la întrebarea *kinek?*, *minek?* „cui?”

Conform acomodării vocalice, desinența are două variante:

-nak și -nek

a) -nak

Jánosnak

Szólunk Jánosnak.

Îi spunem lui János.

az asszonynak

A fizetést átadom az asszonynak.

Salariul i-l predau soției.

az asszonyoknak

Március 8-án virágot adunk az asszonyoknak.

La 8 Martie dăm flori femeilor.

a fiamnak

Írok a fiamnak.

a fiainknak

Îi scriu băiatului meu.

Üdvözet a fiainknak!

Salutări băieților noștri!

b) -nek

Editnek

az embernek

az embereknek

Szólunk Editnek. Ői spunem Editei.

Béke kell az embernek. Omului îi trebuie pace.

A jövő szabadságot, jólétet, kultúrát biztosít az embereknek.

Viitorul asigură oamenilor libertate, bunăstare și cultură.

szüleidnek

verseidnek

Mit írsz a szüleidnek? Ce scrii părinților tăi?

Kiadót keresel a verseidnek?

Cauți editor (editură) poeziilor tale?

Dativul pronumelui personal este

nekem	mie	nekünk	nouă
neked	ție	nektek	vouă
neki	lui, ei	nekik	lor

Prin urmare, la o întrebare ca *Kinek mondod?* „Cui îi spui?”, răspunsul poate fi: *Neked.* „Ție.”

Notă: Să nu se uite că unele construcții în dativ din limba română n-au echivalent tot în dativ în limba maghiară. Expresiilor mi-e foame, mi-e sete, mi-e frig, mi-e frică, mi-e rușine etc. le corespund verbe și expresii fără dativ: éhes vagyok, szomjas vagyok, fázom, félek, szégyellem magam.

Deci Ki éhes? Ki szomjas? Ki fázik? etc. au ca răspuns un pronume sau substantiv în nominativ: Én. Te. Ő. A gyermek. Mi. Ti. Ők. A lányok.

Întimplător, *mi-e cald* are ca echivalent o construcție similară celei din română: *Melegem van.* Kinek van melege? *Nekem.*

Echivalentul românesc *eu am* este, în maghiară, *van nekem*, sau *nekem van*, după care numele obiectului posedat apare însoțit de sufixul personal posesiv.

van egy lányom	– am o fată
van nekem egy lányom	– am eu o fată
nekem van egy lányom	– eu am o fată

Pronumele în dativ *nekem*, *neked*, *neki*, *nekünk*, *nektek*, *nekik* poate lipsi dacă nu se accentuează asupra persoanei posesorului sau dacă aceasta se cunoaște din context.

Formele simple (a) sînt mai frecvente:

a ház fala „zidul casei”, a fal színe „culoarea zidului”, az író felesége „soția scriitorului”, a feleség barátja „prietenu soției”, a könyv V. fejezete „capitolul V al cărții”, a fejezet címe „titlul capitolului”, a zeneszerzők szövetsége „uniunea compozitorilor”, a szövetség vezetősége „conducerea uniunii”, a vezetőség tanácskozása „consfătuirea conducerii”.

Cele de la (b) sînt obligatorii atunci cînd avem o serie de atribute multiplu subordonate. În acest caz, ultimul atribut primește în mod obligatoriu desinența -nak, -nek, iar numele obiectului posedat este articulat cu articol hotărît.

A ház falának a színe	– culoarea zidului casei
az író feleségének a barátja	– prietenul soției scriitorului
a könyv ötödik fejezetének a címe	– titlul capitolului V al cărții
A Zeneszerzők Szövetsége	– consfătuirea conducerii Uniunii
Vezetőségének a tanácskozása	Compozitorilor

Notă: Atît la genitiv cît și la dativ, atașarea desinenței -nak, -nek se face cu respectarea regulilor cunoscute la desinența pluralului:

- teme terminate în vocală lungă: hajó-nak
- teme terminate în -a, -o (-á, -é): apa-apának
- teme terminate în consoană: ember-nek.

Desinența se atașează și cuvintelor care sînt înzestrate cu sufix personal posesiv:

hajó	– hajó-m-nak	vaporului meu
hajó	– hajó-id-nak	vapoarelor tale
apa	– apá-m-nak	tatălui meu
apa	– ap-já-nak	tatălui său
ember	– ember-eim-nak	oamenilor mei

3. Desinența -val, -vel

Această desinență este echivalentă cu prepoziția rom. cu și indică complementul sociativ (kivel? „cu cine?”, cel instrumental (mivel? „cu ce?” și cel de mod (hogyan? „cum?”).

Consoana v din -val, -vel se păstrează numai dacă substantivul se termină în vocală sau în -v.

hajó-val	– hajóval	Hajóval utazom.
erő-vel	– erővel „forță”	Nagy erővel támad.
apjá-val	– apjával	Az apjával megy a meccsre.
eke-vel	– ekével „plug”	Ekével szántanak. „Ară cu plugal.”
év-vel	– évvel „an”	Tíz évvel nagyobb. „E cu zece ani mai mare.”

Observați că înaintea lui *-val*, *-vel* vocala scurtă *a* și *e* se transformă în *á* și *é*:
 az öccse – Az öccsével megy az iskolába.

a lámpa – Lámpával világít. „Luminează cu lampa”.

Cînd substantivul se termină în consoană, printr-o asimilare consonantică totală, *v* devine identic cu consoana precedentă, aceasta pronunțîndu-se lung, iar în scris această consoană lungă se notează prin dublarea literei.

láb-val	– lábbal	Bal lábbal rúgja a labdát.
perec-vel	– pereccel	Pereccel issza a teát.
tollad-val	– tolladdal	Nem tudok írni a tolladdal.
virág-val	– virággal	Virággal köszöntjük őket. Le întîmpinăm cu flori.
egy-vel	– eggyel	Eggyel több. (Cu)unu în plus.
fej-vel	– fejjel	Fejjel küldi alabdát a kapuba.
Elek-vel	– Elekkel	Elekkel megyek sétálni.
hal-val	– hallal	Tele van hallal a tó! Lacul e plin de pești!
Károly-val	– Károllyal	Károllyal jön.
nyugalom-val	– nyugalommal	Nagy nyugalommal védekezik.
szén-vel	– szénnel	Szénnel fűtünk. Încălzim cu cărbune.
lány-val	– lánnyal	Péter egy szép lánnyal sétál.
nép-vel	– néppel	Együtt a néppel! Împreună (laolaltă) cu poporul!
tanár-val	– tanárral	Beszélget a tanárral.
lelkesezés-vel	– lelkesedéssel	A csapat nagy lelkesedéssel játszik.
busz-val	– busszal	Autóbusszal utazunk.
hát-val	– háttal „spate”	Háttal áll a kapunak. Stă cu spatele spre poartă.
kéz-vel	– kézzel	A hátvéd kézzel érinti a labdát.
garázs-val	– garázssal	Fundașul atinge mingea cu mîna. Garázssal együtt adom a házat. Dau (vînd) casa împreună cu garajul.

Exerciții

1. Completați spațiile punctate cu desinența corespunzătoare a dativului:
 A virágot a lányok... küldik. A levelet apám... írom. A játékvezető... ezüst
 (argint) sípja van. A gyermekek... új ruhát veszünk.

2. Puneți la dativ cuvintele date în paranteze:
 Pénzt („bani”) küldök a (szüleim). A (barátod) van egy fekete lova. Nincs (a
 csapat) igaz jobbszélsője. Telefonálok (Mária), hogy beteg vagy. Nincs (en)
 semmi bajom! („n-am nimic”)

3. Traduceți în limba maghiară. Atenție la exprimarea atributului substantival genitival!

Echipa feroviarilor joacă bine azi. Pălăria neagră a profesorului este pe masă. Vara frunzele copacilor sînt verzi. Soția prietenului nostru are ochi frumoși. Creionul negru al copilului n-are vîrf (hegy). Marea parte a populației (lakosság) țării trăiește (él) în orașe. Conferința pe oraș (városi) a sindicatului (szakszervezet) lucrătorilor (dolgozók) din învățămînt (tanügyi) dezbate (megvitat) și problema metodelor (módszer) de predare (tanítási) a limbii române și a limbilor străine. Temperatura (hőmérséklet) apei mării este de douăzeci (húsz) de grade (fok sg.!). Lipsește (hiányzik) urechea păpușii fetei. Coada pisicii bunicii e neagră.

4. Formați instrumentalul (și sociativul) de la următoarele substantive (atenție la asimilarea lui v din -val, -vel!):

szem, száj, szív, ceruza, csónak „barcă, luntre”, öröm „bucurie”, Péter, Pál, Anna, Éva, kenyér, só „sare”.

5. Traduceți în limba maghiară:

- Unde călătorești?
- Mă duc la București la o consfătuire (tanácskozás) științifică (tudományos).
- Cu ce călătorești? Cu trenul? Cu mașina?
- Cu trenul. Poate cu avionul.
- Mergi singur?
- Nu, cu doi colegi de-ai mei (társam sg.!).

Látogatás

- Szabad.
- Tessék, tanár úr. Tessék bejönni.
- Jó napot, fiatalember. A szülei itthon vannak?
- Édesanyám a fodrásznál van, apám nemsokára hazajön. Négyig dolgoznak a gyárban.
- Mivel foglalkozik?
- Ő?
- Nem, maga, fiatalember.
- Hát ... ülök.
- Miért nem tanul?
- Nem tudok tanulni.
- Talán nem akar.
- Ó, én akarok tanulni, de nem tudok. Tudom, holnap felelek számtanból és történelemből. Félek, hogy rossz jegyet kapok. Ebéd óta a könyv mellett ülök, de semmi sem megy a fejembe.
- Ilyenkor pihenni kell. Aludni.
- Aludni sem tudok.
- Csak akarni kell.
- Jó, megpróbálok. ... De itt jön édesapám. Tetszik ismerni?
- Hogyne. Jó napot, Fekete úr.
- Tiszteletem, tanár úr! Hogy tetszik lenni?
- Köszönöm, megvagyok. És önök?
- Mi is élünk. Csak ez a fiú nyugtalanít. Az utóbbi időben nehezen megy neki a tanulás.
- Tudom. Azért vagyok itt. Azt hiszem, fáradt a fiú. Többet kellene pihennie.
- Én is azt hiszem. De tetszik tudni, attól félünk, hogyha lefekszik, másnap reggelig fel sem kel. És marad a sok lecke, jön a sok rossz jegy.
- De legalább kipiheni magát.

- És ezt éppen ön mondja, az osztályfőnöke?
- Meglátják önök is, hogy pihenten jobb kedvvel dolgozik és a gyenge jegyeit is sorra kijavítja.
- Nagyon szépen köszönjük a szívességét, tanár úr. Megkínálhatom valamivel?
- Köszönöm, már megyek is. A viszontlátásra.
- Engedje meg, hogy kikísérjem a kapuig. Nagyon hálásak vagyunk a tanár úrnak a jóindulatáért.

Vocabular

szabad?	- e voie?	ön, önök	- dumneavoastră
tessék	- poftiți	nyugtalan't	- a neliniști
bejönni	- a intra (venind spre vorbitor)	az utóbbi időben	- în ultimul timp
fiatalember, -t	- tânăr (subst.)	megy neki	- îi merge
fodrász, -ok, -t	- coafor	azért	- de aceea
nemsokára	- în curînd	hisz	- a crede
hazajön	- a sosi acasă	fáradt, -ak	- obosit
foglalkozik	- a se ocupa	kellene	- ar trebui
maga	- dumneata	jegy, -ek, -et	- notă
hát	- păi	kap	- a primi
miért?	- pentru ce?	ebéd, -ek, -et	- prînz
akar	- a vrea	óta	- de la (timp)
tud	- a ști	ilyenkor	- în asemenea împrejurări
felel vmiből	- a răspunde la	pihen	- a se odihni
számтан	- matematică	fel sem kel	- nici nu se scoală
történelem, -lmet	- istorie	marad	- a rămînea
fél	- a se teme	meg	- iar
kipiheni magát	- se odihnește (pînă devine complet odihnit)	éppen	- tocmai
megpróbál	- a încerca	osztályfőnök, -ök, -öt	- dirigente
tetszik	- a plăcea (aici componenta unei formule de politețe)	meglát	- a vedoa
hogyne	- cum să nu	pihenten	- odihnit (adv.)
tisztelem!	- am onoarea!	kedv, -et	- poftă, chef
megvan	- aici: a fi destul de bine	gyenge	- slab
él	- a trăi	sorra	- pe rînd
		pihennie	- să se odihnească
		lefekszik	- a se culca
		másnap	- a doua zi
		-ig	- pînă
		felkel	- a se scula

kijavít	– a corecta	megenged	– a permite
köszön vmit	– a mulțumi	kikísér	– a conduce (un vizitator la plecare)
szívesség, -et	– amabilitate		
megkínál vmivel	– a servi cu ceva		
-hat, -het	– sufix verbal, echivalent cu rom. a putea	elkísér	– a însoți
		hálás	– recunoscător
		jóindulat, -ot	– bunăvoință

Exersarea unor construcții

Tessék bejönni! Tessék választani (a alege)! Tessék megnézni! Tessék (meg)mondani! Szabad? – Tessék! Kérem az újságot! – Tessék. Tessék? Nem értem pontosan.

Szabad bejönnöm? Szabad. Sándor is jön. Szabad neki is bejönnie? Természetesen. Tanulnom kell. Tanulnod kell. Tanulnia kell most? Igen. Most kell tanulnia? Igen, most. El tudod mondani a verset? Még nem tudom elmondani. Meg kell tanulnunk. Meg akarom tanulni, de nehéz. Nem tudom megtanulni. Érted a verset? Értem.

Ki vagy te? Mi maga? Kicsoda ön? Te vagy az? Maga az? Ön az? Meg sem ismerlek, olyan nagy fiú vagy. Meg sem ismerem ebben a fehér ruhában. Nem tudom neked elmondani, mit érzek. El sem tudom mondani, milyen boldog vagyok, hogy láthatom (önt). Sokat hallottam (am auzit) önről, most végre (în sfîrșit) megismerhetem. El kell mondanom, hogy minden cikkét érdeklődéssel (cu atenție) olvasom.

Kezét csókolom, Zsuzsa néni! Hogy tetszik lenni? Jól? Ennek nagyon örülök. Sokat emlegetjük (a pomeni, a vorbi despre) Zsuzsa néniéket. Olyan jó emlékeink vannak Zsuzsa néniről és Kelemen bácsiról. Meddig tetszik a városban maradni? Csak két napig? Sajnálom. El tetszik jönni hozzánk? Miért nem? Nincs ideje? Meg tetszik engedni, hogy elkísérjem (să vă conduc) a sarokig? Tessék vigyázni a zebránál. A viszontlátásra! Üdvözlöm Kelemen bácsit. Szerencsés utat!

Gramatică

1. Infinitivul verbelor

Modul infinitiv se exprimă prin sufixul -ni adăugat la rădăcina verbului (sau la tema lui, în cazul când între rădăcină și -ni mai este vreun alt sufix):

tanul-ni	– tanulni	jön-ni	– jönni
tud-ni	– tudni	énekel-ni	– énekelni „a cânta”
ír-ni	– írni	mos-ni	– mosni
olvas-ni	– olvasni	etc.	

Nu întotdeauna, însă, infinitivul se formează prin adăugarea lui *-ni* la persoana a III-a a indicativului prezent:

megy	– menni	esz/ik	– enni
visz	– vinni	isz/ik	– inni

După verbe ca *akar* „a vrea”, *tud* „a ști”, *kezd* „a începe”, *szeret* „a-i plăcea” etc., verbul al doilea e la infinitiv, câtă vreme în asemenea cazuri româna folosește conjunctivul:

akarok olvasni	– vreau să citesc
tudok járni	– pot (știu) să umblu
szeret enni	– îi place să mănânce
kezdünk énekelni	– începem să cântăm

După impersonalul *kell* „trebuie”, *szabad* „e voie”, *lehet* „se poate” și alte asemenea verbe, infinitivul verbului următor primește niște desinențe foarte asemănătoare cu sufixul personal posesiv, care iau locul lui *i* din sufixul *-ni* al infinitivului și care exprimă numărul și persoana.

-om, -em, -öm	-unk, -ünk
-od, -ed, -öd	-otok, -etek, -ötök
-ia, -ie	-iuk, -iük

Tanulnom kell.	– Trebuie să învăț.
Írnod kell.	– Trebuie să scrii.
Kell vásárolnia valamilyen.	– Trebuie să cumpere ceva.
Meg szabad néznünk a filmet?	– E voie să vedem filmul?
Fel lehet menniük a várba?	– E posibil să meargă ei sus în cetate?
Meg lehet javítani a rádiót?	– Se poate repara radioul?

Notă: Când verbul are prefix verbal, verbele *tud*, *akar*, *lehet*, *szabad* etc. se introduc între prefix și verb: *megnézi* a filmet – *meg akarja nézni* a filmet, *elmondja* a leckét „spune lecția” – *el tudja mondani* a leckét, *megkérdezem* a nevét – *meg szabad kérdeznem* a nevét?

Deoarece există în maghiară un sufix verbal exprimând posibilitatea (*-hat*, *-het*), utilizarea verbului *lehet* este limitată, căci prin atașarea sufixului se exprimă o acțiune posibilă.

ír	– scrie	írhat	– poate să scrie
énekel	– cântă	énekelhet	– poate să cînte
írunk	– scriem	írhatunk	– putem să scriem
énekeltek	– cântați	énekelhettek	– puteți cînta

Kérdezek valamit.	– Întreb ceva.
Kérdezhetek valamit?	– Pot să întreb ceva?
Leülök.	– Mă așez (stau jos).
Leülhetek?	– Pot să stau jos?

Notă: Verbele neregulate *vesz, visz, eszik, iszik, megy* pierd consoana *sz* și *g y* înaintea sufixului *-hat, -het*: *vehetek, vehetsz, vehet, vihetek, vihetsz, vihet; ehetünk, ehetek, ehetnek, ihatunk, ihattok, ihatnak; mehetek, mehetsz, mehet; mehetünk, mehettek, mehetnek.*

2. Exprimarea politeței

a) Dacă comparăm rom. *dumneavoastră, dumneata, tu* cu magh. *ön, maga, te*, observăm că, alături de *te „tu”*, persoană a intimității, limba maghiară posedă două pronume pentru exprimarea unui anumit grad de respect:

maga este echivalent aproximativ al rom. *dumneata*, dar exprimă o nuanță de respect chiar mai scăzută decât rom. *data*.

ön e echivalentul lui *dumneavoastră*, dar e prea oficial, mai solemn și mai reverențios decât rom. *Dv*.

Maga și *ön* au și forme de plural: *maguk, önök*.

Deosebiriile dintre magh. *maga* și rom. *data*, dintre magh. *ön* și rom. *Dv*, nu se reduc la aceste nuanțe semantice.

Data este un pronume de persoană a doua și cere un verb la persoana a II-a singular: *Vii* și *dumneata*?

Maga e un pronume de persoană a III-a și cere un verb la persoana a III-a singular: *Maga is jön?*

Dv, cere un verb de persoană a II-a plural:

Dumneavoastră veniți din Olanda?

Ön cere un verb la persoana a III-a singular:

Ön Hollandiából jön?

Maguk și *önök* se construiesc cu verbe la persoana a III-a plural:

Maguk laknak a nyolcadik emeleten?

Önök laknak ebben a szép villában?

Maga și *ön* se comportă ca două substantive, putînd primi afixele și desinențele corespunzătoare.

Ismerem <i>magát</i> .	– Te cunosc pe dta.
Ismerem <i>önt</i> .	– Vă cunosc pe Dv.
<i>Magának</i> mondom.	– Îți spun dumitale.
<i>Önnek</i> mondom.	– Vă spun Dumneavoastră.
Megbízom <i>magában</i> .	– Am încredere în dta.
Megbízom <i>önben</i> .	– Am încredere în Dv.

Fiind de persoana a III-a, deci neconfundîndu-se cu sensul lui *te* „tu”, aceste pronume (*maga* și *ön*) pot să și lipsească, verbul singur, în contextul dat, exprimînd politețea.

- Kezét csókolom, Marika! Hogy van?
- Köszönöm jól.
- A moziból jön?
- Sărut mîinile, dră Maria. Ce mai faceți?
- Mulțumesc bine.
- Veniți de la cinema?
- Mivel foglalkozik? Cu ce te ocupi dta?

Firește că și sufixul personal posesiv de persoana a III-a poate exprima reverența, fără *maga* sau *ön*.

- Hogy van az édesanyja? – Cum se simte mama dr.?
- Itthon vannak a szülei? – Sînt acasă părinții dtale? (sau Dv.)
- Köszönöm a szívességét. – Mulțumesc pentru amabilitatea dv.

Notă: A nu se confunda *maga* de la formele de politețe cu *magam*, *magad*, *maga* etc. care exprimă reflexivul: Nézem magad a tükörben. Kipihení magát.

b) Foarte frecvent, în locul pronumelui de politețe apare numele persoanei (grad de politețe mai redus) sau numele persoanei ori al ocupației ei însoțit de *úr* „domnul”, *bácsi* „nenea”, *néni* „tanti”. Ascultătorul sau cititorul, neîntinînd seama de context, ar putea avea impresia că se vorbește nu cu o persoană, ci despre ea.

- A doktor úrnak nem fáj a feje?

Cînd se vorbește „despre”, traducerea va fi

(a) Pe domnul doctor nu-l doare capul?

Cînd se vorbește „cu”, traducerea van fi

(b) Pe dumneavoastră, domnule doctor, nu vă doare capul?

- Holnap hozok a tanító néninek egy csokor virágot.
- (a) Mîine aduc doamnei învățătoare un buchet de flori.
- (b) Mîine vă aduc, doamnă învățătoare, un buchet de flori.

- Kovács úr, hová megy ma este?
- (a) Domnul Kovács unde merge deseară?
- (b) Unde mergi (mergeți) deseară, domnula Kovács?

- Szeretem Róza nénit.
- (a) O iubesc pe tanti Rozalia.
- (b) Vă iubesc, tanti Rozalia.

Contextul precizează întotdeauna dacă e vorba de (a) sau de (b). În exemplele următoare e vorba de situația (b)!

- Jó napot, doktor úr! Fáradt? } context
 - Bizony, sok a munka.
 - A doktor úrnak nem fáj a feje?
 - Most hallom, tanító néni, hogy ma van a nevenapja (onomastica). (context)
- Holnap hozok a tanító néninek egy csokor virágot.

- Üdvözlöm, Kovács szaktárs!
- Jó napot, Ferenczi úr. Hová megy? }
- Megyek a lányomhoz. Este megyünk a színházba. } context
- Kovács úr hová megy ma este?

- Mi van a táskámban, Évike? }
- Jaj, narancs! Nekem hozta, Róza néni? } context
- Noked, kislányom.
- Szeretem Róza nénit!
- sau
- Szeretem Róza nénit.
- Én is téged, Évike. context

c) Încă o formulă, foarte reverențioasă și destul de frecventă, este construcția *tetszik* (sau pl. *tetszenek*) plus infinitivul verbului.

Mit tetszik főzni?	Ce gătiți (acum)?
Hová tetszik menni?	Unde mergeți?
Meg tetszik engedni?	Îmi permiteți?
Tetszik tudni ...?	Știți ...?
Hogy tetszik lenni?	Ce mai faceți?

Comparînd formele de mai sus cu cele ce urmează constatăm imediat valoarea specială a construcției cu *tetszik+infinitiv*:

Mit főz?

Hová megy?

Megengedi?

Tudja...?

Hogy van?

Aceste forme, combinate mai ales cu *maga* sînt de-a dreptul brutale.

Cf. *Maga hívó megy?*

Tudja maga...?

Combinat cu *ön* (mai rar), cu numele persoanei interpellate sau cu numele ei însoțit de *úr*, etc., ele capătă o nuanță acceptabil de reverențioasă.

3. Desinența circumstanțială -ig

Exprimă limita finală a unei distanțe în spațiu sau în timp au punctul final al unei acțiuni. Corespunde prepoziției românești *pînă la* și răspunde la întrebarea *meddig?* Ca și în limba română, unde *pînă la* este adesea cuplat cu *de la* (deci: de la ... pînă la), desinența -ig este legată adesea de desinența -tól, -től.

– Három órától nyolc óráig tanulok.

De la ora trei pînă la ora opt învăț.

– Apám négy óráig van a gyárban.

Tata e la fabrică pînă la ora patru.

– Négyig dolgoznak.

Se lucrează pînă la patru.

– Mivel utazik?

– Bukarestig repülővel, Konstanciáig vonattal, Konstancától Isztambulig hajóval.

– A gyermek tud már járni?

– Kapaszkodás nélkül elmegy az ágytól a székig.

– Meddig sétáltak?

– A hídig és vissza.

– Sokáig tart még ez az előadás?

– Még tíz percig.

– Óriási szenzáció! Óriási attrakció! Itt az óriáskígyó! A fejtől a farkáig hét méter! A farkától a fejtig hét méter! Összesen tizennégy méter! Óriási szenzáció!

- Cu ce călătoriți?
- Pînă la București cu avionul, pînă la Constanța cu trenul, de la Constanța pînă la Istambul cu vaporul.
- Copilul deja merge?
- Merge, fără să se sprijine, de la pat pînă la scaun.
- Pînă unde vă plimbați?
- Pînă la pod și înapoi.
- Mai durează mult conferința asta?
- Încă zece minute.

- Marea senzație! Marea atracție! A sosit șarpele boa! De la cap pînă la coadă are șapte metri! De la coadă pînă la cap are șapte metri! În total paisprezece metri! Marea senzație!

Expresie: Tetőtől talpig.

Ex.: Tetőtől talpig úriember (domn)

Din cap pînă în picioare. (Din creștet pînă-n tălpi).

Se și omite uneori tetőtől, acesta subînțelegîndu-se:

Talpig férfi! - E un bărbat adevărat! (dintr-o bucată)

Exerciții

1. Traduceți în limba maghiară:

Vreau să mă joc cu mingea. Acuma nu e voie. E ora patru și nu e voie să faci zgomot (zajt csapni), cînd (amikor) vecinii (szomszéd) se odihnesc. Dar eu pot să mă joc și în liniște (csend). Da, dar (de) nu cu mingea. Îți place (szeret) să desenezi (rajzol). Bine, pînă la cinci desenez. După (után) ora cinci jucăm fotbal (futballozik) împreună. Bine? Nu pot să mă joc astăzi cu tine (veled), trebuie să termin (befejez) un articol. Niciodată (soha) nu vrei să te joci cu mine (velem)!

2. Traduceți textul următor, folosind mijloacele de exprimare a politeței:

- Bună ziua, domnule Kovács! Unde mergi?
- Mă duc în oraș. Vreau să (-mi) cumpăr haine.
- Știu (cunosc) un magazin bun, în piața centrală (főter).
- Acolo vreau să merg și eu. Dar dumneata de unde vii, domnule Fekete?
- De la piață, am luat cartofi (krumpli sg!), ceapă (hagyma) și mere (alma sg.).
- Vii pe jos (gyalog)? Piața e destul de (elég) departe. Nu ți-i greu (dumitale) să cari (cipelni) un coș așa de mare?

3. Transformați propozițiile (care se pretează la acest lucru) folosind construcția *tetszik+infinitiv*. *Ex. Hová tetszik menni?*

4. Introduceți verbele *akar, kezd, tud* în propozițiile următoare (verbele subliniate din text vor fi trecute la infinitiv!):

A gyermek énekel. A gyermek elénekli a dalt (cântec). Tanulok. Írok. A tanár beszél (a vorbi). A tanuló érti a nyelvet. Érted? Alszol délután? Magas a hegy, de felmegyünk a csúcsra (vîrf)!

5. Introduceți sufixul -hat, -het în verbele de mai jos, respectînd legea acomodării vocalice:

Leírom a leckét. Megtanulom a verset. Megeszed a húst. Ó is elmondja, milyen beteg vagyok. Sétálunk a parkban? Elmondjátok neki? Neki is elmondjuk. Azt mondják, hogy rossz vagyok. Ételt is vizstek a kirándulásra. Veszünk ételt ott a menedékháznál (cabană). Nem írja meg, hogy rosszak a jegyei. De megírja.

Vásárlás

- Megkérhetlek valamire, Pisti? – kérdezte az egyik reggel a fiú nagynénje.
 - Természetesen, Margit néni. Örömmel segítek. Amúgyis erősen szégyellem, hogy semmi hasznomat sem tetszett venni négy nap alatt, amióta megérkeztem.
 - Akkor arra kérlek, menj el az élelmiszerüzletbe. Vegyél két kiló lisztet, egy kiló kristálycukrot...
 - Tessék csak mondani! Nem felejttem el.
 - Sok mindent kellene hoznod, jobb, ha felírom. Tehát: 2 kg liszt, 1 kg kristálycukor, 1 fél kiló porcukor, egy tábla vaj, egy kis csomag élesztő, 1 liter olaj, 10 deka őrlt kávé, 1 csomag teafű, 30 deka sonka, 40 deka szalámi, egy fél kiló sajt, egy kis üveg mustár. Ennyi. S ha látsz még valami jót, vedd meg. Itt van 120 lej. Vajon elbírod? Az egész van vagy hét kiló.
 - Ne tessék félni! Az iskolatászkám is jól megrakva nyom vagy hat kilót. És itt a súly megoszlik, mert két hálót viszek.
- Egy óra múlva hazaérkezik a fiú.
- Olyan sokáig tartott a vásárlás?
 - Nem, Margit néni, de nagy bajban voltam.
 - Mi történt?
 - Elmentem az üzletbe, megvettem mindazt, amit fel tetszett írni. Maradt még húsz lej. Körülnéztem, mit vehetnék még. Láttam, van narancs, datolya, banán. Sokáig töprengtem, melyikből vegyenek. Végül is a banán mellett döntöttem. Jól választottam?
 - Jól. A gyermekeim, az unokatestvéreid, a múltkor nem ették meg a datolyát. Narancsot gyakran lehet kapni. A banán ritkaság nálunk. Te szereted a banánt?
 - Az igazat megvallva az almát jobban szeretem. De ha muszáj, megeszem a banánt is.
 - Nem kötelező!

Vocabular

vásárlás, -ok, -t	– cumpărături	olaj, -at	– ulei
megkér vkit vmire	– a ruga pe cineva ceva	őrölt	– măcinat, rîșnit
megkérhetlek?	– te pot ruga ceva?	kávé, -t	– cafea
kérdez	– a întreba	teafű, -füvet	– ceai
természetesen	– firește	sonka, -át	– șuncă
öröm, -ök, -öt	– bucurie, plăcere	szalámi, -t	– salam
örömmel	– plăcere	sajt, -ot	– cașcaval
segít	– a ajuta	üveg, -et, -ek	– aici: borcan
amúgyis	– și așa	mustár, -t	– muștar
erősen	– tare, mult (adv.)	ennyi	– atît
szégyell	– a-i fi rușine	valami	– ceva
haszon, -not	– folos	vedd	– cumpără-l
hasznát vesz	– a-i fi cuiva de folos	vajon	– care
alatt	– aici: în	elbír	– a nu-i fi greu
amióta	– de cînd	az egész	– totul
megérkezik	– a sosi	félni	– a se teme
menj	– du-te	iskolátáska	– geantă
élelmiszerüzlet	– magazin alimentar	megrakva	– încărcat
vegyél	– ia! cumpără!	nyom	– cîntărește
liszt, -et	– făină	vagy	– cam, vreo
kristálycukor, - krot	– zahăr tos	felír	– a nota
kiló, -t	– kilogram	háló, -k, -t	– plasă
mondani	– a spune	múlva	– după (timp)
csak	– numai	hazaérkezik	– a sosi acasă
elfelejt	– a uita	tart	– a ține, a dura
sok minden	– multe (lucruri)	bajban van	– a fi în mare încurcătură
kellene	– ar trebui	történik	– a se întîmpla
jobb	– mai bine	elmegy	– a se duce
tehát	– deci	mindaz, ami	– tot ceea ce
porcukor	– zahăr pudră	marad	– a rămîne
tábla, -át	– aici: bucată	körülnéz	– a se uita
vaj, -at	– unt	vehetnék	– împrejur, a privi în jur
csomag, -ot, -ok	– pachet	még	– aș putea cumpăra
élesztő, -t	– drojdie de bere	ritkaság, -ok, -ot	– mai, încă
liter	– litru	jobban szeret	– raritate
			– a prefera

az igazat megvallva – la drept	töpreng	– a se frământa
vorbind, să fiu	melyikből	– din care
sincer	vegyek	– să iau
kötelező – obligatoriu	végül is	– în sfârșit
súly, -ok, -t – greutate	dönt vmi mellett	– a opta pentru
megoszlik – a se distribui,	választ	– a alege
a se împărți	a múltkor	– rîndul trecut
narancs, -ot – portocală	megeszi	– a mânca
datolya, -át – curmală	gyakran	– adesea
banán, -t – banană	kap	– a primi
sokáig – mult, timp	nálunk	– la noi
îndelungat	muszáj	– e necesar, trebuie

Explicații

1. *megkérhetlek, kérlek* – forme ale verbului *kér, megkér*, conjugare obiectivă. Subiectul e de persoana I sg., obiectul inclus în desinență e de persoana a II-a. Prin urmare, alături de conjugarea obiectivă cunoscută (cu obiectul direct de persoana a III-a) există și o conjugare (incompletă) numai cu forme speciale pentru un obiect de persoana a II-a. Desinența e *-lak, -lek*: látlak „te văd”, szeretlek „te iubesc”.

2. *valamire* – valami „ceva”. Verbul *kér* se construiește cu un complement exprimat prin desinența *-ra, -re*: Mire kér? Arra kér, valamire.

3. *menj el, vegyél, vedd meg* – forme ale modului imperativ: „du-te”, „ia”, „cumpără-l”.

4. *kellene, vehetnék* – forme ale modului condițional-optativ: „ar trebui”, „aș putea cumpăra”.

Conversații – exerciții

Ki beszél Pistivel? A nagynénje. Hogy hívják? Margitnak. Mit mond Pistinek? Arra kéri, hogy menjen el a boltba (prăvălie). Mit kell hozni? Sok mindent: lisztet, cukrot, vaját, élesztőt, olajat, kávé, teafüvet, sonkát, szalámit, mustárt. Mennyi pénzt ad Pistinek? Százhusz (120) lej. Pisti mind elköltötte a pénzt? Igen. Elköltötte. Semmi sem maradt. Vett még banánt is. Banánt is vett. Szereti a banánt? Nem szereti. Nem nagyon szereti. Mit szeret? Az almát jobban szereti. Te szereted a datolyát? Igen édes. A narancs jobb. Miért vett banánt a fiú? Azt gondolta, hogy Margit néni szereti. Valóban (într-adevăr) szereti? Nem tudom. Nem mondta. Csak annyit (afîta) mondott, hogy a gyermekek szeretik a banánt.

Gramatică

Timpul trecut al modului indicativ

Limba maghiară literară de azi nu cunoaște decît o singură formă de trecut. Acest trecut se formează cu ajutorul sufixului temporal *-t, -tt* precedat la nevoie de vocale de legătură și urmat de desinențele personale.

Cum se știe, în funcție de natura complementului direct, limba maghiară are o conjugare subiectivă și una obiectivă.

Terminațiile timpului trecut sînt următoarele:

Conjugarea subiectivă

-tam, -tem
-tál, -tál
-t, -tt, -ott, -ett, -ött
-tunk, -tünk
-tatok, -tetek
-tak, -tek

Cîteva verbe:

vár-a aștepta

vártam	vártam
vártál	vártad
várt	várta
vártunk	vártuk
vártatok	vártátok
vártak	várták

választ - a alege

választottam	választottam
választottál	választottad
választott	választotta
választottunk	választottuk
választottatok	választottátok
választottak	választották

Conjugarea obiectivă

-tam, -tem
-tad, -ted
-ta, -te
-tuk, -tük
-tátok, -tétek
-ták, -ték

kér-a cere

kértem	kértem
kértél	kérted
kért	kérte
kértünk	kértük
kértetek	kértétek
kértek	kérték

kérdez - a întreba

kérdeztem	kérdeztem
kérdeztél	kérdezted
kérdezett	kérdezte
kérdeztünk	kérdeztük
kérdeztetek	kérdeztétek
kérdeztek	kérdezték

szik – a bea

ittam	ittam
ittál	ittad
ivott	itta
ittunk	ittuk
ittatok	ittátok
ittak	itták

vesz – a lua (a cumpăra)

vettem	vettem
vettél	vetted
vett	vette
vettünk	vettük
vettetek	vettétek
vettek	vették

eszik – a mânca

ettem	ettem
ettél	etted
evett	ette
ettünk	ettük
ettetek	ettétek
ettek	ették

dönt – a decide

döntöttem	döntöttem
döntöttél	döntötted
döntött	döntötte
döntöttünk	döntöttük
döntöttetek	döntöttétek
döntöttek	döntötték

Și, pentru a nu rămîne datori cititorului, dăm și trecutul verbului *lenni* „a fi”:

voltam	– Ott <i>voltál</i> ?
voltál	– Igen. Ott <i>voltam</i> .
volt	– Ott <i>volt</i> Feri is?
voltunk	– Feri nem <i>volt</i> ott.
voltatok	– Kik <i>voltak</i> ott?
voltak	– Mind (cu toții) ott <i>voltunk</i> . Kár (păcat), hogy nem <i>voltatok</i> ott.

„Hol volt, hol nem volt... volt egyszer egy ...” Iată, așa încep basmele populare maghiare. („A fost odată, ca niciodată...”).

Observații

I. Majoritatea verbelor se încadrează în regulile sugerate mai sus prin schema terminațiilor și prin cele sîteva verbe date ca exemplu (*vár, kér, kérdez*). Sînt, firește, și unele verbe – din păcate foarte frecvente – ca *van, eszik, szik, vesz*, care modifică consoana finală din temă. Sînt apoi și alte verbe, ca *dönt* și *választ* din textul nostru, care – probabil din necesități de pronunțare – anticipează vocala *ö* respectiv *o* de la perspana a III-a singular și la primele două persoane (forme ca *dönttem, választtam* fiind imposibile de pronunțat). Ele au devenit tipuri speciale de conjugare.

2. Verbele intransitive nu pot avea forme de conjugare obiectivă: *ül* „a sta jos”, *áll* „a sta în picioare”, *megy* „a merge”, *szalad* „a alerga”, *siet* „a se grăbi”, *érkezik* „a sosi”, *késik* „a întârzia”, *utazik* „a călători” etc. (Este cu totul altă problemă să unele verbe intransitive devin tranzitive în momentul în care primesc un prefix verbal: *megüli* a lovat „a călări cu siguranță”, *megállja* a helyét „a corespunde din plin pe un post”, *leszaladja* a 200 métert „a alerga cele 200 de metri”, *lekési* a vonatot „a pierde (întârziind) trenul; *beutazza* az országot „a călători prin toată țara”, „a străbate țara în lung și lat” etc.).

3. În dicționarele limbii maghiare, fiecare verb figurează în trei forme: (1) indicativ prezent, persoana a III-a singular, (2) indicativ trecut, persoana I singular și (3) indicativ trecut, persoana a III-a singular (toate la conjugarea subiectivă) astfel oricine se poate orienta în privința utilizării corecte a verbelor. (Dicționarele mai mari indică și persoana a III-a singular a modului imperativ). Unele dicționare nem dau forma de pers. 1 ind. trecut.

Exemple:

él, -tem, -t	– él, éltem, élt	– a trăi
játsz/ik, -ottam, -ott	– játszik, játszottam, játszott	– a (se) juca
kies/ik, -tem, -ett	– kiesik, kiestem, kiesett	– a cădea (din ceva)
lak/ik, -tam, -ott	– lakik, laktam, lakott	– a locui
lő, -ttem, -tt	– lő, lőttem, lőtt	– a împușca, a trage cu arma
megy, mentem, ment		– a merge
nyit, -ottam, -ott	– nyit, nyitottam, nyitott	– a deschide
mond, -tam, -ott	– mond, mondtam, mondott	– a spune

1.

-tem, -t*

Conjugare subiectivă

Conjugare obiectivă

csinál	-tam	-tam
- áll*	-tál	-tad
gondol	-t	-ta
tanul	-tunk	-tuk
ír	-tatok	-tátok
- sétál	-tak	-ták
vásárol		
próbál		
talál		
akar		
- indul*		
- fáj		
(numai pers. III.)		
- kiabál*		
kínál		
fúj		
- történ- *		
(pers. III.)		
- marad*		
elbír		

- Leírtátok a leckét?
- Igen. Leírtuk.
- Mi történt?
- Találtunk egy barlangot (peșteră, grotă).
- Megtaláltuk a barlangot.
- Miért kiabáltál?
- Fájt a lábam.
- Vásároltál cukrot?
- Igen. Gondoltam, veszek hat kilót.
- Elbírtad?
- El.

*Verbele notate cu (-) sînt intransitive, neavînd conjugare obiectivă.

2. -tem, -t

S. O.

- pihen	-tem	-tem
- ül	-tél	-ted
- él	-t	-te
ismer	-tünk	-tük
visel	-tetek	-tétek
rendel	-tek	-ték
énekel		
ebédel		
- felel		
kér		
emel		
köszön		
(intranszit. – a saluta		
tranzit. – a mulpmi)		
mesél		
kísér		
- felkel		

- Ismerted a szüleit?
- Ismertem a nagyszüleit is.
- Milyen ruhát viseltek?
- A fiú sötétkék ruhát, a lány sárga blúzt és barna szoknyát (viselt).
- Rendeltetek már valamit?
- Sőt (mai mult), már ebédeltünk.
- Feleltél számtanból?
- Köszöntem a néinek.
- Megköszöntük a csomagot. Felkeltem és kikísértem a barátomat.

3. -tam, -ott

S. O.

olvas	-tam	-tam
dolgoz-	-tál	-tad
mond	-ott	-ta
- vacsoráz	-tunk	-tuk
kap-		
hív	-tatok	-tátok
látogat-	-tak	-ták
tud		
mos		
határoz		
- utaz/ik		
ad		
hoz		
- lak/ik		

- Délután négyig dolgoztunk.
- Mit mondtál? Mit mondott?
- Meglátogattad a szüleidet?
- Hívtok, de még nem határoztam.
- Itt laktunk a múlt évben.
- A feleségem mosott a tegnap.
- Hozott banánt, nekünk is adott.
- Hogy utaztatok? Jól?
- Olvastatok az újságot?

4. -tem, -ett

S.

O.

néz	-tem	-tem
– beszélget	-tél	-ted
keres		
szed	-ett	-te
– lehet	-tünk	-tük
– érkez-		
fizet	-tetek	-tétek
szeret	-tek	-ték
enged		
– védekez-		

Megnézted a kiállítást? (expoziție)
 Most érkezett a vonattal.
 Az úton sokat beszélgetett egy fróval.
 – Megkerested a tolladat?
 – Nem lehetett. Sötét volt.
 Szerettem egy asszonyt, ő szeretett
 egy férfit, az a férfi nem én voltam.
 A gyermeket nem engedték iskolába.

5. -tem, -ött

S.

O.

főz	-tem	-tem
küld	-tél	-ted
– győz	-ött	-te
– kezdőd-	-tünk	-tük
(pers. a III-a)		
– befejeződ-	-tetek	-tétek
(pers. III.)	-tek	-ték

– Főztél kávé?
 – Nem főztem. Megkezdődött a tv-műsor. Néztem a meccset. Mikor befejeződött, lefeküdtem.
 – Legalább győzött a csapatod?
 – Győztünk.

6. -ottam, -ott

S.

O.

számít	-ottam	-ottam
játsz-	-ottál	-ottad
választ	-ott	-otta
kinyit	-ottunk	-ottuk
gyűjt	-ottatok	-ottátok
tart	-ottak	-ották
„a ține”		
„durează”		
nyugtalanít		
javít		

Jól játszottak a fiúk?
 – A mérkőzés végén fáklyát (făclie, torță) gyújtottunk.
 – Megtartották a gyűlést (ședința)? Meddig tartott?
 Nyugtalanította, hogy a lánya sok rossz jegyet kapott és még nem javította ki.

7. -ettem, -ett

	S.	O.
– tetsz-	-ettem	-ettem
épít	-ettél	-etted
veszít	-ett	-ette
készít	-ettünk	-ettük
érint	-ettetek	-ettétek
segít	-ettek	-ették
elfelejt		

- Tetszettem neked az új ruhámban?
- Tetszettél.
- Szép házat épített.
- A tervet (plan) a barátom készítette. Segítettem neki a nyáron.
- A játékos kézzel érintette a labdát. A tizenegyest berúgták. A csapat elveszítette a mérkőzést.

8. -öttem, -ött

	S.	O.
költ	-öttem	-öttem
köt	-öttél	-ötted
gyűjt	-ött	-ötte
tölt	-öttünk	-öttük
fűt	-öttetek	-öttétek
dönt	-öttek	-ötték

- Elköltötte a pénzét?
- Azt, amit gyűjtött?
- Hol töltöttétek a vakációt?
- Úgy döntöttünk, hogy Predealra megyünk. Nagyon jól telt (am petrecut).
- Szép a sapkád!
- Anyám kötötte.

9. -ttam, -ttem, -tt

	S.	O.
-fő	-ttem	-ttem
lő	-ttél	-tted
nő	-tt	-tte
	-ttünk	-ttük
	-ttetek	-ttétek
	-ttek	-tték

- A zöldség (legumele) megfőtt.
Szép gólt lőttél.
Hány rókát (vulpi) lőttetek?
Nőtt a gyermek. Kínította a ruháit.

Verbul *fő* este intrazitiv, are sensul aproximativ „a se fierbe, a fi fiert”, de accea n-are conjugare obiectivă și se folosește în mod normal, în sens propriu, numai la persoana a III-a.

10. Verbele „neregulate”.

Alături de *eszik, iszik, vesz* și *van*, a căror conjugare a fost prezentată în tabelele din paginile precedente, mai menționăm verbele *megy, jön, alszik, visz, tesz, hisz* care formează trecutul prin modificarea temei. Reamintim că aceste modificări sînt indicate în dicționare.

megy

„a merge” – mentem, mentél ment, mentünk, mentetek, mentek (după acest model se conjugă și formele cu prefix: kimegy, bemegy, felmegy, lemegy, odamegy, elmegy etc.)

jön

„a veni” – jöttem, jöttél, jött, jöttünk, jöttetek, jöttek (la fel: bejön, kijön, feljön, lejön, eljön etc.)

alszik

„a dormi” – aludtam, aludtál, aludt, aludtunk, aludtatok, aludtak (cu prefixele át-, ki-, végig-, verbul devine tranzitiv și atunci are și forme ale conjugării obiective): (át)aludtam, –aludtad, –aludta, –aludtuk, –aludtátok, –aludták.

tesz

„a pune” – tettem, tettél, tett, tettünk, tettetek, tettek
tettem, tetted, tette, tettük, tettétek, tették

visz

„a duce” – vittem, vittél, vitt, vittünk, vittetek, vitték
vittem, vitted, vitte, vittük, vittétek, vitték

hisz

„a crede” – hittem, hittél, hitt, hittünk, hittetek, hittek
hittem, hitted, hitte, hittük, hittétek, hitték

Exemple:

- Azt hittem, hogy mikor elmentél, elvitted a kulcsot.
- Nem vittem el. Hová tettd?
- Nem én tettem el. Talán a gyermek vitte el.
- Amikor elmentem, a gyermek aludt.
- Jó, hogy jöttél. Most megkeressük.

Exerciții

1. Completați spațiile punctate cu terminațiile de trecut ale verbelor. Atenție! Unele verbe se pun la conjugarea obiectivă, altele la cea subiectivă, în funcție de caracterul hotărît sau nehotărît al complementului direct.

Ül... (3 pl.) a vendéglőben egy liter bor mellett és beszélget... (3 pl.). Azt gondol... (2 sg.), hogy tanulok. Pedig nem tanul...: regényt olvas.... Elment...

(1 pl.) a főtérig, keres... (1 pl.) egy cukrászdát, rendel... (1 pl.) egy-egy (cîte o) fagylaltot, majd elmen... (1 pl.) vásárolni. Nem szeret... (1 sg.) a kalapot, amelyet (pe care) visel... (1 sg.), vet ... (1 pl.) egy szürke kalapot. Kiválaszt... (1 pl.) és felpróbál... (1 sg.) egy barna ruhát, de nem talál... (1 pl.) nyakkendőt. Sándor felolvas... a dolgozatát. Mit tetsz... mondani? A színházban tetsz... (3 pl.) lenni? Nekem is nagyon tetsz... a darab, amelyet a múlt héten lát... Nem akar... zavarni, tanár úr, de a fiam helyzete (situația) nagyon nyugtalanít.... Minden tárgyból (materie) rosszul felel..., sok rossz jegyet kap....

2. Înlocuiți formele de prezent cu cele de trecut în textul următor:

Nem veszem meg a házat. Építék egy kényelmes (comod, confortabil) lakást. A gyermekek nem látogatják meg a szüleiket. Virágot szedünk, fát ültetünk. Elköltjük minden pénzünket. Kinyitja a szemét, becsukja a száját. Kijön az állomásra, ott várja a vonat érkezését. A vonat megérkezik, de a barátja nem száll le, tovább (mai departe) viszi a vonat. Máskor is megtörténik: elalszik a vonaton. Bemegyek a tudakozóba, megkérem a tisztviselőt (funcționar) és ő telefonál a következő állomásra. A barátomnak csak reggel van visszafelé (înapoi) vonatja, így csak másnap tud velünk (cu noi) találkozni.

3. Traduceți în limba română:

A szünidőt (vacanță) falun (la țară) szoktuk eltölteni. A tavaly is ragyogó időnk volt, sokat sétáltunk, kirándultunk, fürödtünk (a face baie) és sokat pihentünk. Meglátogattuk a szövetkezet (cooperativă) kertészetét (secția horticolă, graădinărie). Két napig fájt a lányom feje. Orvost hívtunk. Ő adott valami (niște) gyógyszert (medicament) és minden rendbe jött (a reveni la normal, a fi în ordine). Írtam néhány levelet, elküldtem, de választ (răspuns) még nem kaptam.

4. Traduceți în limba maghiară:

Se plîngea (panaszkodik), că nimeni nu-l bagă în seamă (nimeni nu-i acordă atenție – nem veszi észre), acum se plînge că toată lumea (mindenki) îl caută pe el.

Ți-a crescut (magnó) băiatul. Am văzut cît de bine joacă fotbal (futballozik). L-am văzut la meci.

S-a însurat (megnősül). A luat (elvesz) o fată foarte drăguță (kedves). Locuiau la Sibiu. Au trăit fericiți pînă (n-)au murit.

Îmi plăcea mult (szeret+acuz.) cafeaua, dar trebui a să aleg (választani, infinitiv) între (között) boala de inimă (szívbj) și viața lungă. Eu am ales viața lungă. A fost o eroare (tévedés). A greșit (téved) medicul.

– Am visat (Azt álmod...) că mă aflu (van) la o sesiune (ülésszak) științifică (tudományos) a academiiei.

– Și?

– Și cînd m-am trezit (felébred), am fost într-adevăr (valóban) acolo.

Levél

Kolozsvár, 1974. április 12-én

Édes Szüleim!

Április 7-én írtam egy lapot, értesítettelek, hogy szerencsésen megérkeztem. Azóta öt nap telt el. Most az első napok élményeiről akarok írni.

Újra felkerestem azokat a helyeket, amelyeket az elmúlt években együtt látogattunk meg. De most egyedül voltam. Jártam a Botanikus kertben. Bementem az üvegházakba is, újra megnéztem azokat a pálmákat, banánfákat és azt a gyönyörű tavirózsát, amelyek annyira tetszettek mindnyájunknak. Voltam az Állattani Múzeumban is, de most csak a lepkegyűjteményt néztem meg útja.

A stadionban végignéztem Sanyi bácsival két labdarúgó-mérkőzést.

Másnap megismerkedtem egy velem egyidős fiúval. Felmentünk a Fellegvára és onnan néztük a várost. Mély benyomást keltett bennem a város keleti, déli és nyugati szélén épült három hatalmas lakónegyed. Elhatároztuk, hogy valamelyik nap kimegyünk oda trolival és közelebbről megnézzük.

Vocabular

levél, -velek, -velet	– scrisoare
édes	– dulce; ca termen de adresare: dragă, dragi
(levelező)lap, -ok, -ot	– carte poștală
értesít, -ettem, -ett	– a înștiința, a aduce la cunoștință
szerencsésen	– cu bine
eltel/ik, -t	– a trece (timp)
nap, -ok, -ot	– zi
első	– întâi, primul
élmény, -ek, -t	– impresii

felkeres, -tem, -ett	— a vizita, a trece pe la
újra	— din nou
hely, -ek, -et	— loc
amely, -et, -ek	— care
elmúlt	— trecut
együtt	— împreună
meglátogat, -tam, -ott	— a vizita
egyedül	— singur
most	— acum
jár, -tam, -t	— a umbla (aici: a fi)
Botanikus kert	— Grădina botanică
pálma, -ák, -át	— palmier
üvegház, -ak, -at	— seră
banánfa, -fák, -fát	— banan, bananier
bemegy, -mentem, -nt	— a intra
gyönyörű	— minunat, splendid
tavirózsa, -ák, -át	— nufăr
mindnyájan	— (noi, voi, ei) toți
állattan	— zoologie
állattani	— de zoologie
múzeum, -ok, -ot	— muzeu
lepke, -ék, -ét	— fluture
gyűjtemény, -ek, -t	— colecție
stadion, -ok, -t	— stadion
végignéz, -tem, -ett	— a urmări, a viziona
másnap	— a doua zi
megismerked/ik, -tem, -ett	— a face cunoștință
velem egyidős	— de aceeași vîrstă cu mine
felmegy	— a urca pe...
Fellegvár, -t	— Cetățuia
onnan	— de acolo
mély	— adînc
benyomás, -ok, -t	— impresie
kelt, -ettem, -ett	— a produce, a provoca
bennem	— în mine
keleti	— de răsărit
déli	— de miazăzi
nyugati	— de apus
szél, -ek, -et	— margine
épült	— construit
hatalmas	— enorm, uriaș
lakónegyed, -ek, -et	— cartier de locuințe

elhatároz, -tam, -ott	– a hotărî
valamelyik	– careva, una din
kimegy, -mentem, -nt	– a ieși
közelebből	– mai de aproape
megnéz, -tem, -ett	– a privi

Explicații:

1. În limba maghiară, data se scrie astfel: anul, luna și ziua – 1948. április 11. sau 1990. február 27-én.

2. Édes Szüleim! Kedves barátom! Drága Annuska! – După formula de adresare, ortografia limbii maghiare cere semnul exclamării (!).

3. Értesítetek (v-am informat) – Formă a conjugării obiective al cărei obiect este de persoana a II-a (sg. sau pl.).

4. În limba maghiară se folosesc foarte multe cuvinte compuse. În majoritatea cazurilor, sensul cuvîntului compus este suma sensurilor unităților componente.

üvegház	– din üveg „sticlă” + ház „casă”
banánfa	– din banán „banană” + fa „pom” (în general, numele pomilor fructiferi se formează după acest model: numele fructului + fa „pom” – alma „măr-fruct” – almafa „măr(pom)”, körte „pară” + fa – körtefa „păr”, szilva „prună” + fa – szilvafa „prun” etc.)
tavirózsa	– din tavi „de lac” și rózsza „trandafir”
lepkegyűjtemény	– din lepke „fluture” + gyűjtemény „colecție”
labdarúgás	– din labda „minge” + rúgás „lovire cu piciorul”
egyidős	– din egy „una” + idős „de vîrstă”
fellegvár	– din felleg „nor” + vár „cetate” (adică cetatea. cea de sus, cea mai înaltă, ascunsă între nori și – firește – partea cea mai întărită a unei cetăți)
lakónegyed	– din lakó „locuitor, de locuit” + negyed „sfert, cartier”.

Conversație – exerciții

Ki írja a levelet?
A levelet Pisti írja.
Kinek írja (a levelet)?
A szüleinek.

Hogy kezd (începe) a levelet?
Így: Édes Szüleim!
Mit ír Pisti?
Levelet ír.

Miről ír a levélben?
 Az első napok élményeiről.
 Mit csinált Pisti?
 Újra meglátogatta az ismert (cunoscut) helyeket.
 Melyek azok a helyek?
 A botanikus kert, az Állattani Múzeum.
 Mit látott a botanikus kertben?
 Láta az üvegházakban a pálmákat, banánfákat, a tavirózsát.
 Mit nézett meg újra az Állattani Múzeumban?
 Csak a lepkegyűjteményt nézte meg.
 Nem nézte végig az egész múzeumot? – Nem.
 Mit nézett végig?
 Végignézett két futballmeccset (labdarúgó mérkőzést).
 Egyedül?
 Nem volt egyedül. A nagybátyjával volt
 A nagybátyjával együtt (împreună) nézte végig a két mérkőzést.
 Kivel ismerkedett meg?
 Megismerkedett egy fiúval.
 Egy fiúval ismerkedett meg.
 Milyen fiúval?
 Egy vele egyidős fiúval (ismerkedett meg).
 Hol ismerkedett meg?
 Nem tudom. Erről nem ír a levélben.
 Miről ír?
 Arról, hogy felmentek a Fellelgyárra.
 Mit csináltak ott?
 Nézték a várost.
 A várost nézték.
 A Fellelgyárról látszik az egész város?
 Nem. Onnan csak a város keleti, déli (de sud) és nyugati része látszik. Látszik a város központja (centru) is, de nem látszik a város északi (de nord) része.
 Mi tetszett Pistinek?
 Azt hiszem, minden tetszett. Kolozsvár nagyon szép város.
 Mégis (totuși) mi keltett benne mély benyomást?
 Az új lakónegyedek.
 Azok hol vannak?
 A város keleti, déli és nyugati részén.
 Hogy lehet oda kimenni?
 Trolival. Autóbuszsal is lehet, csak egy kicsit bonyolult (complicat). Persze (firește) lehet taxival is.
 Gyalog nem lehet?
 Dehogynem (Ba da).

Gramatică

1. Adjectivul demonstrativ

Pronumele demonstrativ al apropierii (*ez*) și cel al depărtării (*az*) pot avea funcția de atribut. Ele sînt plasate imediat în fața substantivului articulat cu articol hotărît.

(a)

a hely	– ez a hely	locul acesta (acest loc)
a rózsá	– az a rózsatrandafirul	acela (acel trandafir)

Cînd substantivul precedat de adjectiv demonstrativ primește desinență de plural și de caz, aceeași desinență se atașează și adjectivului demonstrativ, respectîndu-se legea acomodării vocalice.

(b)

ezek a helyek	–	locurile acestea
azok a rózsák	–	trandafirii aceia
ezek a tollak	–	aceste stilouri
azok a füzetek	–	acele caiete

Ex.: Milyenek ezek a helyek? Ezek a helyek szépek. Milyenek azok a rózsák? Azok a rózsák pirosak. Ezek a tollak újak, azok (acelea) régiek. Azok a füzetek vastagok (gros), ezek vékonyak (subțire).

(c)

ezt a helyet	–	acest loc (acuz.)
azt a rózsát	–	trandafirul acela (acuz.)
ezeket a helyeket	–	aceste locuri (acuz.)
azokat a rózsákat	–	trandafirii aceia (acuz.)

Ex.: Ezt a helyet jól ismerem.

Ezeket a helyeket jól ismerem.

Azt a rózsát én adom anyámnak.

Azokat a rózsákat te adod Ilonának.

(d)

ebben a kertben	–	în această grădină
ebben a házban	–	în această casă
ezekben a könyvekben	–	în aceste cărți
azokban a városokban	–	în acele orașe

Observați asimilarea lui *z* din *az* și *ez* de către consoana *b* din desinență?

ez + ben – ebben

az + ban – abban

Exemple: Sok szép virág van ebben a kertben. Ebben a kertben sok szép virág van. Sok a szép virág ebben a kertben.

Abban a házban lakik a barátom. A barátom abban a házban lakik. Abban a házban a barátom lakik. Ezekben a könyvekben képek vannak. Képek vannak ezekben a könyvekben. Ezekben a könyvekben a képek szépek. Azokban a városokban még (încă) nem voltunk.. Még nem voltunk azokban a városokban. Azokban a városokban sok új gyár épült (a se construi).

(e)

ebbe a füzetbe – în acest caiet

abba a dobozba (cutie)

ezekbe a kertekbe

azokba az utcákba

Exemple: Ebbe a füzetbe írom a leckét. A leckét ebbe a füzetbe írom.

A gyűrűt (inel, verighetă) abba a dobozba teszem. Abba a dobozba teszem a gyűrűt.

Ezekbe a kertekbe nem szabad belépni (a intra). Nem szabad autóval behajtani (a intra cu un vehicol) azokba az utcákba.

(f)

ebből a könyvből – din această carte

abból a vízből – din apa aceea

ezekből a süteményekből – din aceste prăjituri

azokból a házakból – din acele case

Observați asimilarea consoanei *z*!

Exemple: Én ebből a könyvből tanultam a földrajzot (geografie).

A földrajzot ebből a könyvből tanultam. Nem iszom abból a vízből. Abból a vízből nem iszom. Nem tudok inni abból a vízből. Veszek ezekből a süteményekből. Ezekből a süteményekből nem akarsz venni? Öcséd is vett ezekből a süteményekből. A gyermekek azokból a házakból jöttek ki. Kijöttek a gyermekek azokból a házakból. A gyermekek kijöttek azokból a házakból. A gyermekek még nem jöttek ki azokból a házakból.

După modelul acesta se formează și celelalte cazuri ale adjectivului demonstrativ.

azon az asztalon
azokon az asztalokon
ezen a széken
ezeken a székeken.

arra az asztalra
azokra az asztalokra
erre a székre
ezekre a székekre

arról az asztalról
azokról az asztalokról
erről a székről
ezekről a székekről

ennél a háznál
ezeknél a házaknál
annál a háznál
azoknál a házaknál

ehhez a házhoz
ezekhez a házakhoz
ahhoz a házhoz
azokhoz a házakhoz

ettől a háztól
ezektől a házaktól
attól a háztól
azoktól a házaktól

eddig a házig
ezekig a házakig
addig a házig
azokig a házakig

Observați asimilarea lui *z* din *az*, *ez* de către *r* din desinență:

az + *ra* = *arra*

ez + *re* = *erre*

Ex.: Azon az asztalon van a könyv.

Arra az asztalra teszem a könyvet.

Arról az asztalról veszem el a könyvet.
Erről a dologról nem ír a levélben.

Asimilarea lui *z* de către *n*:

ez + *nél* = *ennél*

az + *nál* = *annál*

Ex.: Ennél a háznál állunk meg.

z > *h*:

ez + *hez* = *ehhez*

az + *hoz* = *ahhoz*

Ex.: Ahhoz a házhoz megyünk.

z > *t*:

ez + *től* = *ettől*

az + *től* = *attól*

Ex.: Ettől a háztól indulunk.

Atenție la formele *eddig*, *addig*!

Ex.: Addig a házig megyünk.

2. Pronumele demonstrativ

Fără substantiv, formele pe care le-am studiat în punctul precedent sînt pronume. Ele primesc exact aceleași desinențe:

ez	– az	ezek	– azok
ezt	– azt	ezeket	– azokat
ebben	– abban	ezekben	– azokban
ebbe	– abba	ezekbe	– azokba
ebből	– abból	ezekből	– azokból
ezen	– azon	ezeneken	– azokon
erre	– arra	ezekre	– azokra
erről	– arról	ezekről	– azokról
ennél	– annál	ezeknél	– azoknál
ehhez	– ahhoz	ezekhez	– azokhoz
ettől	– attól	ezeiktől	– azoktól
eddig	– addig	ezekig	– azokig

Exemple:

Ezek jók. Azok is.
Szeretem ezeket. Azokat is.
Ebben bor van. Abban sör.
Ebbe töltünk, nem abba.
Ebből iszunk, nem abból.
Ezen ülök, nem azon.

Erre teszem a tollat. Arra nem.
Erről beszélünk. Arról is.
Ennél maradunk. Annál megállunk.
Ehhez megyünk, ahhoz nem.
Ettől félek, attól is.
Eddig sétálunk, nem addig.

Combinat cu desinența *-val*, *-vel*, pronumele (și adjectivul) demonstrativ are două variante, ambele corecte:

ezzel – azzal Evvel a kocsival megyünk. = Ezzel a kocsival megyünk.
și

evvel – avval Avval a tollal nem tudok írni. = Azzal a tollal nem tudok írni.

Asimilarea are aici două rezultate:

a) $z + v = zz$

b) $z + v = vv$

3. Numeralul

a) cardinal

1	-	egy	
2	-	kettő (în fața unui substantiv forma e <i>két</i>)	
3	-	három	
4	-	négy	
5	-	öt	
6	-	hat	
7	-	hét	
8	-	nyolc	
9	-	kilenc	
10	-	tíz	
11	-	tizenegy	} .
12	-	tizenkettő (tizenkét)	
17	-	tizenhét	
19	-	tizenkilenc	
20	-	húsz	
21	-	huszonegy	} ..
22	-	huszonkettő (huszonkét)	
24	-	huszonnégy	
28	-	huszonnyolc	
30	-	harminc	
31	-	harmincegy	
32	-	harminckettő (harminckét)	
33	-	harminchárom	
35	-	harmincöt	
40	-	negyven	
41	-	negyvenegy	
50	-	ötven	
60	-	hatvan	
70	-	hetven	
80	-	nyolcvan	
90	-	kilencven	
100	-	száz	
200	-	kétszáz	
500	-	ötszáz	
1000	-	ezer	

b) ordinal

1.	első
2.	második
3.	harmadik
4.	negyedik
5.	ötödik
6.	hatodik
7.	hetedik
8.	nyolcadik
9.	kilencedik
10.	tizedik
11.	tizenegyedik
12.	tizenkettedik
17.	tizenhetedik
19.	tizenkilencedik
20.	huszadik
21.	huszonegyedik
22.	huszonkettedik
24.	huszonnégyedik
28.	huszonnyolcadik
30.	harmincadik
31.	harmincegyedik.
32.	harminckettedik
33.	harmincharmadik
35.	harmincötödik
40.	negyvenedik
41.	negyvenegyedik
50.	ötvenedik
60.	hatvanadik
70.	hetvenedik
80.	nyolcvanadik
90.	kilencvenedik
100.	századik
200.	kétszázadik
500.	ötszázadik
1000.	ezredik.

•Observați că *i* (lung) din *tíz* devine *i* (scurt)

••Observați că *ú* (lung) din *húsz* devine *u* (scurt)

De la 11 (tizenegy) pînă la 29 (huszonkilenc) inclusiv, unitățile se atașează nu la forma *tíz, húsz*, ci la *tizen-, huszon-* (tizenöt, huszonhat).

După numeralul cardinal. substantivul rămîne la numărul singular:

két ember	– doi oameni
öt gyermek	– cinci copii
tíz diák	– zece studenți
tizenkét munkás	– doisprezece muncitori
huszonöt tojás	– douăzeci și cinci de ouă
harmincegy alma	– treizeci și unu de mere
ötven lap	– cincizeci de pagini
száz év	– o sută de ani
kétszáz gól	– două sute de goluri

Numeralul ordinal, cu excepția lui *egy* → *első* și *kettő* → *második*, se formează cu sufixul -od, -ed, -öd + -ik, în conformitate cu armonia vocalică:

hat-od-ik
 huszonhat-od-ik
 öt-öd-ik
 harm-ad-ik (și nu hármadik)
 het-ed-ik (și nu hétedik)

De observat că formele *harmad, negyed, ötöd* etc exprimă fracțiile „treime”, „pătrime”, „cincime” etc. *Század*, alături de „sutime”, are și sensurile „secol” și „companie” (termen militar); iar *ezred* are sensurile „miime”, „mileniu” și „regiment” (termen militar).

Cînd îl notăm u cifre romane, după numeralul ordinal se pune punct: a XIX. század, procedăm la fel cînd prin cifra romană indicăm luna:

1974. III. 17., 1948. VI. 11-én

Punem punct și după cifra arabă care indică un numeral ordinal: A 25. percben a jobbszélső hatalmas gólt lőtt.

În funcție de atribut, numeralul ordinal și cel cardinal rămîn neschimbate:

A két gyermek elutazott.	– Cei doi copii au plecat (cu un vehicol).
Ismerem a két gyermeket.	– Cunosc pe cei doi copii.
A harmadik gyermeket nem ismerem.	– Pe cel de al treilea copil nu-l cunosc.
Sok jószág van a három gyermekben.	– E multă bunătate în cei trei copii.

A három gyermek anyja beteg.
sau	- Mama celor trei copii e bolnavă.
A három gyermeknek az anyja beteg.	
Ismerek négy embert.	- Cunosc patru oameni.
Ismerem a négy embert.	- Îi cunosc pe cei patru oameni.
A szüleimnek négy gyermekük volt.	- Părinții mei au avut patru copii.
Sokat beszéltek a négy gyermekükről.	- Au vorbit mult despre cei patru copii ai lor.
A negyedik gyermeknek láza van.	- Al patrulea copil are temperatură.
1961-ben elvégezte a hatodik osztályt.	- În 1961 a terminat clasa a șasea.
Beiratkozott a hetedik osztályba.	- S-a înscris în clasa a șaptea.

Notă: Să se observe că articolului demonstrativ (cel, cea, cei, cele) îi corespunde în maghiară articolul hotărât: a négy gyermek – cei patru copii.

Neînsoțit de substantiv. deci cu valoare substantivală, numeralul primește desinențele de caz (iar cel ordinal și desinența de număr):

Kettő elutazott.	- Doi au plecat.
Ismerem a kettőt.	- Îi cunosc pe cei doi.
Kettőt ismerek.	- Cunosc doi (dintre ei).
A harmadikat nem ismerem.	- Pe al treilea nu-l cunosc.
Hány diákkal dolgozol?	- Cu câți studenți lucrezi?
Tizenkettővel.	- Cu doisprezece.
Kilencnek a dolgozata kitűnő.	- Lucrările a nouă (studenți) sînt bune.
Háromról sokat beszélünk.	- Am vorbit mult despre trei ...
A negyediknek láza van.	- Al patrulea are febră.
A hatodikat 1961-ben végezte el,
beiratkozott a hetedikbe.	- A șasea a terminat-o în 1961, s-a înscris
într-a șaptea.
A diákjaink elsőik lettek
a versenyen.	- Studenții noștri au ieșit primii la concurs.
A tavaly még másodikak voltak.	- Anul trecut au ocupat încă locul al doilea.
A ti iskolátok tanulói csak
ötödikek lettek.	- Elevii școlii voastre au ocupat numai locul
cinci.

Pluralul numeralului ordinal se folosește rar, aproape exclusiv cu valoare de nume predicativ.

Notă: Spre deosebire de limba română, în care „nota zece” obținută la școală se exprimă prin numeralul cardinal (un patru, un cinci, un opt, un zece), în maghiară nota se exprimă prin numeral cardinal + sufixul -as, -os, -es, -ös: egyes, kettes, hármas, négyes ötös, hatos, hetes, nyolcas, kilences, tízes.

4. Desinența -val, -vel și pronumele personal

Cînd un substantiv înzestrat cu desinența -val, -vel este înlocuit cu un pronume personal, acest pronume ia următoarea formă: *vele* (sg.) și *velük* (pl.). Observați că avem de a face cu desinența înzestrată cu sufixul personal posesiv:

Lacival mentem színházba.

– *Vele* mentem a színházba.

A fiaival találkoztam.

– *Velük* találkoztam.

Paradigma e completă:

velem – cu mine

velünk – cu noi

veled – cu tine

veletek – cu voi

vele – cu el (ea)

velük – cu ei (ele)

- Kivel volt a gyermek? Veled?
- Velem. Igen, velem volt.
- Jánossal találkozótál?
- Találkoztam vele. Vele találkoztam.
- Kik jönnek velünk?
- A szüleink jönnek velünk.
- Akarok beszélni veletek.
- Velük nem akarsz beszélni?
- Nem, velük nem beszélek.

În formele de politețe e se folosesc pronumele *maga*, *maguk* și *ön*, *önök*.

Desinența -val, -vel se atașează acestor pronume la fel ca la orice substantiv:

maga – magával cu dta

maguk – magukkal cu dv.

ön – önnel cu Dv.

önök – önökkel cu Dv.

Magával megyek. Önnel megyünk. Magukkal nem beszélek. Együtt utazom önökkel.

Exerciții

1. Completați propozițiile de mai jos cu formele corespunzătoare ale adjectivului demonstrativ:

(az) a ház a mi házunk. (az) a házban laknak a szüleim is. Jánosnak küldöm (ez) a leveleket. (ez) a levelekben értesítem őt (az) az eseményekről (evenimente), amelyek nálunk (la noi) történtek. Nagyon szép vagy (ez) a ruhában. Mikor

költöztek (a se muta) (az) az új lakásba? Ismered (ez) a virágokat? (Ezek) ismerem, (azok) nem. Amikor (când) gyermekek voltunk, sokat játszottunk (ez) a kertben.(ez) a könyvekről beszélt a tanár. (az) a széken édesapám ül, (ez) a karosszéken nagyapám. Sok dolgozatot írtam (ez) a tollal. Reggel találkoztam (az) az emberekkel.(ez) a háztól indulunk, (az) a fáig szaladunk (a alerga).

2. Transformați propozițiile de mai sus, înlocuind adjectivul demonstrativ cu pronumele demonstrativ.

De exemplu: Az a mi házunk. Abban laknak a szüleim is.

3. Traduceți în limba maghiară. Atenție la numărul substantivelor!

Am trei prieteni. Primul e inginer, al doilea e pictor, al treilea e scriitor. Pe primul l-am cunoscut acum zece ani (... évvel ezelőtt). În ianuarie (január) sînt treizeci și una de zile, în februarie (február) sînt douăzeci și opt sau douăzeci și nouă de zile. Aprilie (április) are treizeci de zile.

Cînd aveam 18 (scrieți cu litere!) ani, am pornit (elindul) să mă căsătoresc (házasodni). O mamă avea douăsprezece fete frumoase, pe toate (mind) douăsprezece le-am cerut pentru mine (magamnak). Pentru prima am fost prea mic, pentru a doua am fost nestatornic (csalfa), celei de a treia nu i-a plăcut că am ochi albaștri, la a patra nici nu știu (nem is tudom) ce nu i-a plăcut. M-au refuzat (visszautasít) și celelalte (a többi) a cincea, a șasea, a șaptea ..., a douăsprezecea, așa că (így hát) trebuie să rămîn (maradni) singur.

Am avut treisprezece iubite, din treisprezece au rămas trei, două m-au înșelat (megcsal), a rămas încă una. Pe acea una am s-o înșel eu. (Folositi prezentul, punînd pe *meg* din *megcsal* după verb.)

4. Introduceți adjectivul demonstrativ în fața substantivelor subliniate. (Folositi adjectivul demonstrativ de depărtare.)

A házban lakom. Az iskolában tanulok. A barátomról beszélek, aki a fekete kocsit nyerte. A toronyból látni lehet az egész várost. A folyóhoz akarok menni. A csónak nem jó. A babának hiányzik (a-i lipsi) a karja. Az emberrel a tegnap is találkoztam a sarkon (colt).

5. Scrieți cu litere următoarele numere:

17, 28, 39, 76, 92, 111, 353, 1514, 1921, 39.583, 188, 492.

6. Transformați numerele cardinale din text în numere ordinale:

A két fiú jól tanul. A tanár jól ismeri a huszonhét tanulót. Hétnek csak tízesei vannak. Az épület hetvenhárom szobájában nem ég a villany. Azt hallottam, hogy a lányod a négy osztályt kitűnő eredménnyel végezte el.

7. Traduceți:

La (-n) examene (vizsga) am primit un zece, doi de nouă și un șapte. Tu ce note (jegy) ai? Eu am numai nouă. La (-ból, -ből) fizică (fizika) Ioan a primit (nota) opt, la chimie (kémia, vegytan) nota nouă, iar la filozofie (filozófia) nota zece.

8. Transformați propozițiile de mai jos, înlocuind pronumele personale *vele*, *velük* și *neki*, *nekik* cu substantivele date în coloana din dreapta. (Atenție la asimilarea consoanei v!)

Találkoztál vele?	Éva
Igen, de nem beszélek vele.	a lány
Velük voltunk Tusnádon.	a szüleid.
Meg akarok velük ismerkedni.	az írók.
Mondtál neki valamit?	Feri
Nem tudod mije hiányzik neki?	a fiú
Küldünk nekik pénzt és csomagot.	a diák
Levelet és fényképet is küldök nekik.	a barátaink.

Vocabulary

folytatás, -ok, -t	— continuare
Zoli	— diminutiv de la Zoltán
korán	— devreme
megbeszélés, -ek, -t	— aici: înțelegere
szerint	— în conformitate, potrivit, conform
kószál, -tam, -t	— a hoinări, a umbla prin ...
szülőváros, -ok, -t	— oraș natal
történet, -ek, -t	— istorie
építészeti	— architectural, de arhitectură
remek, -ek, -et	— capodoperă
(prescurtare de la remekmű)	
műemlék, -ek, -et	— monument de artă
emelked/ik, -tem, -ett	— a se înălța
templom, -ok, -ot	— biserică
református	— reformat
utcai	— din stradă
orgona, -ák, -át	— orgă
akusztika, -ák, -át	— acustică
ezért	— de aceea
gyakran	— adesea

rendez, -tem, -ett	- a organiza
hangverseny, -ek, -t	- concert
palota, -ák, -át	- palat
építészet, -et	- arhitectură
barokk	- (în stil) baroc
berendez, -tem, -ett	- a organiza, a amenaja
síremlék, -ek, -et	- monument funerar
művészeti	- de artă
néhány	- câțiva, câteva
nagyértékű	- de mare preț
hazai	- din țară
német	- german
művész, -ek, -t	- artist
világ, -ok, -ot	- lume
legnagyobb	- cel mai mare
alkotás, -ok, -t	- creație
meglátogat, -tam, -ott	- a vizita
történelmi	- de istorie
annyi	- atât, atîta
látnivaló, -k, -t	- (lucru) de văzut
lehetetlen	- imposibil
elmond, -ottam, -ott	- a spune, a povesti
sokáig	- multă vreme
bámul, -tam, -t	- a privi cu admirație
egyiptomi	- din Egipt, egiptean
szarkofág, -ok, -ot	- sarcofag
múmia, -ák, -át	- mumie
talán	- poate
legjobban	- cel mai mult
római	- roman
kor, -ok, -t	- epică
fennmarad, -tam, -t	- a se păstra, a rămînea
mennyiség, -ek, -et	- cantitate
feliratos	- cu inscripții
kő, kövek, követ	- piatră
eszembe jut	- îmi vine în gînd
központi	- central
temető, -k, -t	- cimitir

A levél folytatása

... Zoli, az új barátom, reggel korán nálunk volt. A megbeszélésünk szerint egész nap a városban kószáltunk. A barátom nagyon jól ismeri szülővárosa történetét, építészeti remekeit, a műemlékeket. Jártunk a főtéren emelkedő Szent Mihály templomban, a Kogălniceanu (volt Farkas) utcai református templomban. Ennek a templomnak kitűnő az orgonája és pompás akusztikája van, ezért gyakran rendeznek benne orgona-hangversenyeket. A Bánffy-palota a barokk építészet remeke. A benne berendezett Művészeti Múzeum néhány nagy értékű festményt őriz, a hazai román, magyar és német művészek alkotásait, valamint a világ legnagyobb művészeinek néhány alkotását.

Meglátogattuk a Történelmi Múzeumot. Annyi ott a látnivaló, hogy lehetetlen azt egy levélben elmondani. Sokáig bámultam az egyiptomi szarkofágot a múmiával, de talán a legjobban a Lapidárium tetszett, a római korból fennmaradt nagy mennyiségű feliratos kő, és a síremlékek.

Erről jutott eszembe, hogy nem láttam még a központi temetőt. Zoli megígérte, hogy valamelyik nap elvisz oda is. Írók, művészek, tudósok sírját nézzük meg. Viszünk néhány szál virágot is.

Három nap múlva, vasárnap, autós kirándulásra megyünk a Dregán völgyébe. Azt mondják, gyönyörű az a vidék.

Hétfőn este indulok haza. Addig is sok szeretettel csókol mindnyájatokat

Pisti

Vocabular

festmény, -ek, -t – pictură, tablou pictat
őriz, -tem, -ett – a păstra
író, -k, -t – scriitor
tudós, -ok, -t – savant
sír, -ok, -t (subst.) – mormânt

szál, -ak, -at – fir
múlva – peste (timp)
vasárnap – duminică
autós – cu automobilul,
cu autobuzul

kirándulás, -ok, -t	–	excursie	hétfő	–	luni
völgy, -ek, -et	–	vale	indul, -tam, -t	–	a porni
megígér, -tem, -t	–	a promite	haza	–	(spre) acasă
valamelyik	–	careva, una din	addig is	–	pînă atunci
elvi/sz, -ttem, -tt	–	a duce	szeretet, -et	–	dragoste, drag
oda (cu verbe			csókol, -tam, -t	–	a săruta
de mișcare)	–	acolo	mindnyájan	–	toți
gyönyörű	–	minunat	mindnyájatokat	–	pe voi toți
vidék, -ek, -et	–	regiune			

Explicații

1. Zoli, az új barátom, ...

néhány festményt, a ... művészek alkotásait, ...

Apoziția, ca și în românește, se pune între virgule, dar spre deosebire de limba română, ea primește desinențele cuvîntului a cărui apoziție este. (Ex.: Zolit, a barátomat, ...)

2. *rendeznek, azt mondják...* Subiectul general, nedefinit, exprimat în românește de obicei prin reflexivul se (cf. se organizează, se spune), se exprimă în maghiară cel mai adesea prin persoana a III-a plural a verbului.

3. *annyi a látnivaló, hogy...* În limba maghiară, *hogy* exprimă și sensul lui „încît”: sînt afîtea de văzut, încît e imposibil de povestit într-o singură scrisoare.

4. *legjobban tetszett.* La gradul „pozitiv”, adverbul utilizat e *nagyon*: *nagyon tetszett* – mi-a plăcut mult. La superlativul relativ (ca și la comparativ), adverbul utilizat lîngă verbul *tetszik* este *jól* → comparativ, *jobban* → superlativ *legjobban*. Româna păstrează și aici adverbul de cantitate: mai *mult*, cel mai *mult*.

5. *Observați în continuare marea cantitate de cuvinte compuse:*

szülő „părinte” + város „oraș” → szülőváros „oraș natal”

mű „operă” + emlék „amintire” → műemlék „monument de artă”

hang „sunet” + verseny „concurs” → hangverseny „concert”

(Cînd cuvîntul compus format prin sudare ar da un cuvînt prea lung, unul din elemente se leagă prin liniuță de unire (cratimă):

orgona-hangverseny „concert de orgă”

nagy „mare” + értékű „de preț” → nagyértékű „de mare preț”

látni „a vedea” + való „de” → látnivaló „de văzut”

(Construcția corespunde supinului din română.)

6. *Un sufix lexical* de mare productivitate în maghiară este *-i* cu ajutorul căruia se formează adjective de la substantive:

építészet „arhitectură” → *építészeti* „arhitectural, de arhitectură”, *utca* „stradă” → *utcai* „de stradă”, *Petőfi utca* → *Petőfi utcai* „din strada Petőfi”, *haza* „patrie” → *hazai* „de acasă din patrie, de la noi, din țara noastră”, *Egyiptom* → *egyiptomi* „egiptean”, *Róma* → *római* „roman”, *központi* „centru” → *központi* „central”.

Un alt sufix lexical (tot adjectival) întâlnit în text este *-s*: *autó* → *autós* „automobilistic, de automobil, cu automobilul, cu autobusul”, *felirat* „inscripție” → *feliratos* „cu inscripții”.

7. *Megígérte, hogy...* Verbul de care depinde o propoziție completivă directă este la conjugarea obiectivă: *Megígérte, hogy elvisz; azt mondják, hogy gyönyörű.*

Conversații – exerciții

- Hogy hívják Pisti új barátját?
- Pisti új barátját Zolinak hívják.
- Hát a nagybátyját?
- A nagybátyját Székely Sándornak.
- A nagynénjét?
- Őt Margitnak hívják.
- Ki volt náluk korán reggel?
- Nem tudom... De tudom! Zoli volt náluk.
- Mit csinált a két fiú egész nap?
- Egész nap kószáltak a városban.

Egész nap a városban kószáltak

A két fiú egész nap a városban kószált.

- Milyen fiú Zoli?
- Tanult (învățat) fiú. Művelt (cult) fiú. Ismeri a város történetét.
- Melyik város történetét?
- A szülővárosa történetét.
- Régi város Kolozsvár?
- Nagyon régi. A rómaiak korában, 124-ben, már municipium volt. Akkor Napocának hívták.
- Milyen templom van Kolozsvár főterén?
- Kolozsvár főterén a Szent Mihály templom (katedrális, székesegyház) emelkedik. Gót stílusban épült. Mellette van Mátyás király (regele Matei Corvin) lovasszobra (statuia ecvestră), Fadrusz János alkotása.
- Mi van még a főtéren? Milyen szép épület (clădire)?
- A Bánffy-palota.
- Mi van benne?

- A Művészeti Múzeum.
- Milyen gazdag a múzeum.
- Nem olyan gazdag, mint a bukaresti vagy a szebeni múzeum, de sok értékes műalkotást őriz: hazai és külföldi (din străinătate) művészek alkotásait.
- Hol tartják az orgona-hangversenyeket?
- A Kogălniceanu utcai templomban.
- Milyen templom az?
- Református templom.
- Milyen stílusban épült?
- Az is gót stílusban, mint a főtéri templom.
- Miért ott tartják az orgona-hangversenyeket?
- Azért (tartják ott), mert jó az akusztikája és kitűnő az orgonája.
- Voltál már orgona-hangversenyen?
- Sokszor (de multe ori), de nem Kolozsváron, hanem Brassóban. Ott a híres Fekete-templomban rendeznek orgona-hangversenyeket.
- Van Kolozsváron történelmi múzeum? (Van Kolozsvárnak történelmi múzeuma?)
- Van, az Emil Isac utcában, az Erdélyi Történelmi Múzeum.
- Nagy? Gazdag?
- Igen. Mint minden (ca toate) hasonló (similar), ez is külön termekben (sală) mutatja be a vidék (regiune) történetét a legrégibb (cele mai vechi) időkől napjainkig.
- Mi tetszett Pistinek a legjobban?
- Tetszett neki minden. Nagyon tetszett neki az egyiptomi szarkofág.
- Múmia is van benne?
- Van.
- Hogy került Kolozsvárra a múmia?
- Ezt Zoli sem tudta. A legjobban a lapidárium tetszett a két fiúnak.
- Mi a lapidárium?
- Kőtár. Feliratos kövek, síremlékek a római korból.
- A dák korból nem maradt fenn írott emlék?
- Egyetlen egyről tudok (Știu despre unul singur): Decebalus per Scorilo, ami azt jelenti talán, hogy Decebalus Scorilo fia. Ezt a feliratot is a kolozsvári történelmi múzeumban őrizték.

Gramatică

1. Desinența -ban, -ben și pronumele personal

Ca și în cazul desinenței -val, -vel, învățată în lecția precedentă, și -ban, -ben primește sufixe personale posesive, formele astfel rezultate corespunzând unui pronume personal românesc precedat de prepoziție:

în mine	– bennem	Bennem van a hiba (greșeală).
în tine	– benned	Sok szerénység (modestie) van benned.
în el, ea	– benne	Mi van benne?
în noi	– bennünk	Bennünk van a hiba, nem bennetek.
în voi	– bennetek	
în ei, ele	– bennük	Sok szeretet (dragoste) van bennük.

Rețineți și expresia: Benne vagyok „sînt de acord”.

Celelalte pronume primesc desinența la sfîrșit, ca și substantivele: *kiben?* în cine? *Kiben* bízol? în cine ai încredere? *Miben?* „în ce?” *Miben* van a bor? în ce e vinul? *Magában* „în dta”. *Magában* nem bízom. „în dta nu am încredere”. *Önben* sok a humor. „în Dv. e mult umor” (aveți mult umor)

ebben	– în acesta (aceasta)	– Ebben a táskában van a pénz.
abban	– în acela (aceea)	– Abban.
		– Biztos, hogy benne van?

2. Desinența -nak, -nek și pronumele personal

nekem	„mie”	– Nekem mondod? Mie-mi spui?
neked	„ție”	– Neked (mondom). Tíe (ți-o spun).
neki	„lui, ei”	– Neki nem mondod? Lui nu-i spui?
nekünk	„nouă”	– Van nekünk egy kocsink. Ávem noi o mașină.
nektek	„vouă”	– Nektek nincs? Voi n-aveți?
nekik	„lor”	– Nekik sincs. Nici ei n-au.
magának „dtale”	maguknak	– Csak magának mondom.
önnek „Dv.”	önöknek	– Önöknek levélben válaszolunk.

<i>Kinek?</i>	„cui”	– Kinek viszed a virágot? Neki.
<i>Minek?</i>	„la ce”	– Minek nevezzelek? Cum să te numesc?
	„cui”	– Minek hoztad? Pentru ce l-ai adus?
	„cum”	
	„pentru ce”	

3. Desinența -nál, -nél și pronumele personal

nálam	- la mine	- <i>Nálad</i> van a töltőtollad? (stílou)
nálad	- la tine	- <i>Nálam</i> van.
nála	- la el (ea)	- Nincs <i>nálam</i> . Kinél van? Ferinél?
nálunk	- la noi	- <i>Nála</i> . <i>Nála</i> van.
nálatok	- la voi	- Van <i>nálatok</i> pénz?
náluk	- la ei (ele)	- Nincs <i>nálunk</i> egy krajcár sem.
		- <i>Náluk</i> van?
		- Lehet, hogy <i>náluk</i> van pénz.
		Talán van <i>náluk</i> pénz.

maga	- magánál	- Nincs <i>magánál</i> a tollam?
maguk	- maguknál	- Nincs <i>maguknál</i> a fiam?
ön	- önnél	- <i>Önnél</i> van az igazolványa (legitimația)?
önök	- önöknél	
ki?	- kinél?	- <i>Kinél</i> maradtak éjszakára?
mi?	- minél?	- A barátomnál.
melyik? „care”	- melyiknél?	- <i>Melyiknél</i> ?

4. Participiul

a) Participiul trecut

Participiul trecut, folosit cu valoare adjectivală, deci ca atribut, este invariabil și identic, ca formă, cu persoana a III-a singular de la indicativ timpul trecut.

volt	- fost, -ă, -ști, -ste	Egy <i>volt</i> tanáromat láttam.
épült	- construit, -ă	A városban <i>épült</i> szállodák nagyok.
rendezett	- organizat, -ă	A színházban <i>rendezett</i> előadás igen szép volt.
(el)költött	- cheltuit, -ă	Az <i>elköltött</i> pénz! Az itálra <i>költött</i> pénz most hiányzik.
megírt	- soris, -ă	A <i>megírt</i> dolgozatot felolvastam.
nyitott	- deschis, -ă	<i>Nyitott</i> könyv az élete.
zárt	- închis, -ă	<i>Zárt</i> ajtók mögött tárgyaltak. „cu ușile închise”
múlt	- trecut, -ă	A <i>múlt</i> nyáron a hegyekben voltunk.

Participiul trecut se traduce fie printr-o construcție similară (fost profesor, hoteluri construite, spectacolul organizat, banii cheltuiți, lucrarea scrisă, carte deschisă) fie printr-o subordonată atributivă (hotelurile care au fost construite, spectacolul care a fost organizat, banii pe care i-ai cheltuit, lucrarea pe care am scris-o).

Substantivizat, participiul primește afixele substantivelor:

A látottak alapján azt mondhatom, hogy jól dolgoztál.

Pe baza celor văzute pot spune că ai lucrat bine.

Az elmondottakhoz nincs semmi hozzátennivalóm.

La cele spuse n-am nimic de adăugat.

Barátnője eltávozása után nekem is elmondta a tőle hallottakat.

După plecarea prietenei sale mi-a spus și mie cele auzite de la ea.

b) Participiul prezent

Se formează cu ajutorul sufixului -ő, -ő, atașat la tema verbului: ír-írő, épül-épülő, rendez-rendező, olvas-olvasó, tanít-tanító, dolgoz-dolgozó, gondolkoz-gondolkozó.

sétáló fiatalok	-	tineri care se plimbă
szaladó gyermekek	-	copii care aleargă
síró kislány	-	fetiță care plînge
dolgozó ember	-	om muncitor
ülő asszony	-	femeie care stă jos
készülő regény	-	roman care se pregătește

Cu alte determinări:

az utcán sétáló fiatalok	-	tineri care se plimbă pe stradă
a labda után szaladó gyermek	-	copil alergînd după minge
a főtéren emelkedő templom	-	biserica ce se înalță în piața centrală
a szobában síró kislányról	-	despre fetița care plînge în cameră
a gyárban dolgozó emberektől	-	de la oamenii care lucrează în fabrică
a sétatéri padon ülő asszony		
kezeből kieső könyv címe	-	titlul cărții care cade din mîinile femeii care șade pe banca din parc.

Se va observa că în calitate de atribut (deci folosit lîngă un substantiv), participiul prezent nu primește afixe gramaticale.

Foarte multe participii prezente au devenit substantive nume de agent:

író	-	scriitor	vezető	-	conducător
olvasó	-	cititor	igazgató	-	director
dolgozó	-	lucrător	ebédlő	-	sufragerie
tanuló	-	elev	ebédel + ő → ebédlő		
tanító	-	învățător	folly + ő → folyó	-	rîu

Az író találkozott az olvasóival.

Kitüntették a dolgozókat.

A tanító a forradalmi (revoluționar) harcokról beszél a tanulóknak.

Tárgyaltunk (am dus tratative) a szövetkezet vezetőivel.

Az igazgatótól jövök.

Az ebédlőben új bútor (mobilă) van.

Mély a folyó.

Notă: Unele verbe foarte frecvente ca *van* „a fi”, *lesz* „va fi”, *eszik, iszik, jön, megy, vesz* etc. formează participiul prezent în mod neregulat: *való, levő, evő, ivó, jövő, menő, vevő*. *Való* înseamnă și „adevărat”, *ivó* – și localul unde se bea, *jövő* înseamnă și „viitor”.

Exerciții

1. Treceți prin toate persoanele pronumele *bennem* din următoarele propoziții, făcând totodată și celelalte modificări necesare:

Nem hiszel bennem? A hiba bennem van. Azt hiszed, hogy nincs bennem jó érzés (bun simť)? Talán több van bennem, mint abban az emberben.

2. Traduceți în limba maghiară:

În cine pot avea (lehet) încredere? În Dv. văd un adevărat (igazi) prieten. Am câteva (néhány) albume. Sînt în ele multe reproducții (reprodukció) frumoase. Ți-am primit scrisoarea. În ea îmi comunică că vrei să mă vizitezi. De acord! Rămîi la noi cîteva zile, apoi pleacă cu tine în munți. Nu-mi place că vii singur (egyedül). De ce nu vin cu tine soția și copiii? Avem loc și pentru ei. Vara trecută am fost la voi cu toții și voi aveți o locuință mai mică (kisebb).

3. Puneți participiul trecut al verbelor indicate în paranteză:

A (leszakít „a rupe”) virág gyorsan elhervad („a se ofili”). (Nyit) szemmel fekszik az ágyon és az (elmúlt „a trece”) évek nehézségeire (greutăți) gondol. Feleségül vettem a (szeret) leányt. A külföldön (jár) professzor cikket írt Amerikában (szerez) élményeiről. A (nyit) ablakon friss (proaspăt) levegő (aer) jön a szobába.

4. Traduceți în limba maghiară:

Despre (-ról, ről) cele auzite la curs am făcut (készít) notițe (jegyzet) bune. Cele întîmplate (történ/ik) m-au impresionat mult.

Nici nu știu cum (hogyan) să Vă mulțumesc (köszönjem meg) ajutorul (segítség) acordat (nyújt). Fructele spălate (mos) le poate mânca (megehet-) copilul. Echipa noastră a marcat în (-on, -en, -ön) trei meciuri șapte goluri și a primit trei. Echipa noastră are în trei meciuri șapte goluri marcate (lő) și trei goluri permise (kap).

5. Formați participiul prezent al verbelor din paranteze:

Az iskolába (megy) gyermekek figyelmesen (atent) mennek át az úton. Nem akarok (sír) asszonyokat látni. A parkban (sétál) öreg ember nyugdíjas (pensionar) (tanít). Az akadémián (dolgoz/ik) (kutat „a cerceta”) szép eredményeket értek el (a obține). A most (foly/ik „a se desfășura”) tanácskozáson (consfătuire) fontos kérdéseket (problemă) vitatnak meg (a dezbate).

6. Traduțeți în limba maghiară: (atenție la participiul prezent!)

Tînărul *care vine acolo* nu înțelege (ért) ce vorbim, pentru că e englez (angol). Bărbatul (férfi) *care locuiește la noi* este un bun inginer. Vezi omul (acela) *care bea vin roșu*? *Spectatorii* (néz) au fost foarte mulțumiți (elégedett) de (-val, -vel) piesă (darab). A căzut copilul *care aleargă după mașină*. La întâlnirea (találkozó) sa cu cititorii, scriitorul a citit un fragment (részlet, -ek, -et) din romanul său *în curs de pregătire*. Am auzit de la muncitori *care lucrează în atelier* (műhely) că inginerul Papp a fost numit (în maghiară: kinevez, verb activ, pers. a III-a pl.) director (-nak, -nek).

Apák egymás között

- Szabad?
- Tessék. Fáradjon beljebb. Foglaljon helyet.
- Köszönöm. Rágyújthatok?
- Nyugodtan. De engedje meg, hogy én kínáljam meg. Tessék, vegyen ebből.
- Köszönöm, de megmaradok a magamé mellett.
- Ahogy gondolja. Mivel lehetek a szolgálatára?
- A gyermekekről van szó.
- Az önökéiről? Nem is tudtam, hogy több gyermekük van. Én egyről tudok.
- Nem az enyéimről van szó, hanem a mieinkről. Az ön lányáról és az én fiamról.
- Érdekes! Mit csinált a lányom?
- Nem tudom, de megbabonázta a fiamat.
- Ne mondja! Olyan súlyos a dolog? Kezdek nyugtalankodni.
- Gondolja csak meg. Ahelyett, hogy a leckéjét tanulná vagy a barátaival kószálna, egész délután ott ódöng az önök kapuja előtt, lesi az ön lánya ablakát. Az a sarokszoa a kedves lányáé, ugye?
- Igen. Az övé. Mit tehetünk?
- Én azt javasolnám, engedje ki a lányát a kertbe egy-két órára, hadd játsszanak együtt egy kicsit.
- Rendben van. Mennyi idős a kedves fia?
- Tizenkét éves. És az ön lánya?
- Tíz.

Vocabular

egymás között	– între ei
fárad, -tam, -t, -jon	– a se osteni, aici: a pofti
foglal, -tam, -t, -jon	– a ocupa
rágyújt, -ottam, -ott, -son	– a-și aprinde o țigară
nyugodtan	– liniștit
megenged, -tem, -ett, -je meg	– a permite
megkínál, -tam, -t, -jon	– a-i oferi ceva, a-l servi cu ceva
vesz, vettem, vett, vegyen	– a lua
megmarad, -tam, -t, -jon	– a rămîne, a se menține
a magamé	– al meu
parancsol, -tam, -t, -jon	– a ordona, a porunci,
szolgálat, -ok, -ot	– serviciu
szó van valamiről	– este vorba despre ceva
enyém	– ai mei
mieink	– ai noștri
érdekes	– interesant
megbabonáz, -tam, -ott, -za	– a fermeca, a vrăji
súlyos	– grav
nyugtalankod/ik, -tam, -ott, -jék	– a se neliniști
ahelyett, hogy	– în loc să
ődöng, -tem, -ött, -jön	– a sta fără rost undeva
les, -tem, -ett, -se	– a pîndi
sarokszoba, -ák, át	– camera de la colț
javasol, -tam, -t, -jon	– a propune
kienged, -tem, -ett, -je ki	– a permite să iasă
egy-két órára	– pentru o oră-două
együtt	– împreună
rendben van	– e în ordine

Explicații

1. Fáradjon beljebb „poftíti (mai) înăuntru”. Verbul fárad „a obosi, a osteni” are aici un sens special. Tessék idefáradni, szíveskedjék idefáradni „poftíti încoace, binevoíti a vă apropia” sînt formule foarte frecvente într-o conversație politicoasă. Între cei ce-și spun „tu”, în loc de tessék se spune parancsolj (kérlek).

2. Mivel lehetek a szolgálatára? „Cu ce vă pot fi de folos?” Cuvîntul szolgálat „serviciu” capătă aici sensul lui segítség „ajutor” sau al lui hasznos „folos”.

3. több este comparativul lui sok „mult” și are sensul de „mai mult, mai mulți etc.” Urmează un substantiv la numărul singular.

4. tanulna, kószálna sînt forme ale condiționalului prezent, persoana a III-a singular. javasolnám – condițional prezent, persoana I singular (conjugare obiectivă).

5. a kedves lánya, a kedves fia, a kedves felesége, a kedves férje, a kedves mamája etc. Cuvîntul kedves „drag” este, în aceste construcții, un cuvînt de umplătură în conversațiile reverențioase, exprimînd stima pentru persoanele în cauză. Hogy van a kedvs mamája? Mit csinál a kedves fia? Kézcsókomat küldöm a kedves feleségének „sărutări de mîini doamnei”, Üdvözlöm a kedves szüleit! Add át kézcsókomat a kedves feleségednek! Ráspuns: Köszönöm, átadom „mulțumesc, îi voi transmite”.

Conversații – exerciții

Kié ez a könyv? A tied?

Igen, az enyém.

Hát ez a füzet?

Az is az enyém.

Itt minden a tiéd?

Nem minden.

Beszélj!

Mit mondjak?

Mondd el, mivel foglalkozol.

Befejeztem egy tervet.

Engedj meg egy kérdést.

Kié ez az ország?

A dolgozóké.

A miénk.

Parancsolj.

Nehéz volt?

Sokat dolgoztam, nagyon elfáradtam.

Az orvos azt mondja, pihenjek.

Tudod, kié az a ház?

Tudom. A Nagy Sándoré.

Hát a kert?

Az az apósáéké (socru).

Miért fárasztod magadat?

Nem magamért dolgozom.

A tanáraink sem kímélik magukat.

Azt mondd, nem magadért dolgozol.

Hát kiért?

Érted is, a gyermekeimért is, mindnyájunkért.

Hogy jobb legyen az életünk.

Komolyan mondd?

A legkomolyabban.

Ezek a gyermekek a tieitek?

Igen, a mieink.

És azok?

Azok az övéik.

Az a kocsí a Ferié?

Az övé.

Hát az a másik?

Az a Jánoséké.

Gyűjts rá! Gyűjtsen rá!

Csak a magamét szívom.

Csak a magunkét szívjuk.

Miért? – Ezt szoktuk meg.

Mióta ismeritek egymást?

Gyermekkorunk óta. Egymás mellett ültünk az iskolában, segítettünk egymásnak. Mikor a gyermekeink felnőttek, úgy megszerették egymást, hogy összeházasodtak. Messze lakunk egymástól, de a barátságunk megmaradt.

Írtok egymásnak?

Elég ritkán.

A szomszédaiddal megértitek egymást?

Persze. Nem is beszélünk egymással.

Gramatică

1. Pronumele posesiv

Singular

az enyém – al meu, a mea
a tiéd – al tău, a ta
az övé – al său, a sa a (al) lui, ei
a miénk – al nostru, a noastră
a tiétek – al vostru, a voastră
az övék – al lor, a lor

Plural

az enyéim – ai mei, ale mele
a tieid – ai tăi
az övéi – ai săi, lui, ei ale sale, lui, ei
a mieink – ai noștri, ale noastre
a tieitek – ei voștri, ale voastre
az övéik – ai lor, ale lor

Ex.: Ez a toll az enyém. A tiéd hol van? Az nem a tiéd, hanem az övé. Kié az ország? Az ország a miénk. A ház a tiétek? Fele (jumătate) a miénk, a másik fele az övék. Hogy vannak a tieid? Az enyéim betegek. Ezek a könyvek mind (toate) az övéi? Kik győztek? A mieink. Hogy szerepeltek (aici: cum a-au comportat) a tieitek? A legjobban (cei mai buni) atléták mégis (totuși) az övéik.

Notă: Pronumele *maga, maguk* are „genitivul” corespunzător *magáé, maguké, iar ön, önök* are forma *öné, önké*.

Aceste pronume posesive primesc desinențele causale cunoscute la substantive:

az enyémet	– pe al meu (compl. dir.)	Az enyémet nem adom.
a tiédben	– în al tău	A tiédben van.
az övéről	– despre al său	Az övéről beszélünk.
a miénken	– pe al nostru (loc)	A miénken piros tető (acoperiș) van.
a tiétekből	– din al vostru	Nem veszünk a tiétekből.
az övéknek	– la al lor	Az övéknek adjuk.
az enyéimről	– despre ai mei	Az enyéimről írt az újság is.
a tieidet	– pe ai tăi	A tieidet nem ismerem.
az övéivel	– cu ai săi	Az övéivel együtt voltam kirándulni.

A mieinknek – alor noștri
 a tieitekre – pe ai voștri ale voastre
 övéikig – pînă la ai lor (ale lor)

A mieinknek sok játékot vettünk.
 A tieitekre sok hó hullott.
 A mieinktől az övéikig nagy
 a távolság (distanță).

Notă: Cum se vede, formele *enyém, tied, övéi* etc. se folosesc adesea pentru a indica membrii familiei, exact ca și rom. *ai mei, ai tăi, ai săi* etc.

2. Suffixul posesiv -é

Substantivul sau pronumele (de persoană a III-a) înzestrat cu sufixul posesiv -é este echivalentul unui substantiv sau pronume în cazul genitiv din limba română. Răspunde la întrebarea *kié?* (mai rar *mié?*) al (a, ai, ale) cui?

a tanulóé	„al elevului”	A könyv a tanulóé.
az iskoláé	„al școlii”	A könyvtár az iskoláé.
Sándoré	„al lui Alexandru”	A kocsí a Sándoré.
Ferié	„al lui Feri”	A ház a Ferié.
az apámé	„al tatălui meu”	A pipa (luleaua) az apámé.
a gyermeke	„al copilului”	A fűzet a gyermeke.
a gyermekeké	„al copiilor”	A labda a gyermekeké.
a gyermekeinké	„al copiilor noștri”	A jövő a gyermekeinké.

Pluralul acestei forme se realizează prin atașarea unui -i la sufixul posesiv: a tanulóéi, a Sándoréi etc., forme folosite foarte rar în limba maghiară curentă.

Substantivele înzestrate cu sufixul é primesc desinențe cazuale:

– Kinek a tollát hoztad ide?	Al cui stilou l-ai adus aici?
– A tanulóét.	Pe al elevului.
– Minek a könyveit olvasod?	Ale cui cărți citești?
– Az iskoláét.	Ale școlii.
– Kinek a kocsijával utaztok?	Cu a cui mașină călătoriți?
– A Sándoréval.	Cu a lui Alexandru.
– Kinek a házában laktok?	În a cui casă stați?
– Az apáméban.	În a tatălui.
– Kinek a táskájába teszitek a fűzeteket?	În a cui servietă puneți caietele?
– A tanáréba.	În a profesorului.
– Kinek a sógoránál voltatok?	La al cui cumnat ați fost?
– A barátoménál.	La al prietenului meu.
– Kinek a szülővárosáig utaztok?	Pînă la al cui oraș natal călătoriți?
– A költőéig.	Pînă la (cel)al poetului.

3. Sufixul colectiv -ék

Indică o colectivitate, de obicei membrii unei familii, persoanele aparținând unui om. Are formă și valoare de plural. În limba română nu s-a cristalizat o construcție similară de o utilizare atât de largă. În unele regiuni se utilizează formula *alde* (al-de) *Costache* „familia Costache, membrii familiei Costache”, în alte ținuturi (și în alte stiluri) numele de familie se pune la plural: Popeștii, Vasileștii, Rîurenii. În limba franceză ideea se exprimă prin pluralul articolului hotărât: *Les Durand*, *Les Thibault*.

Ferencziék a földszinten laknak, Kovácsék a második emeleten. Popescuék elköltöztek (s-au mutat). hogy vannak nagyapádék? A tanárék szabadságra mentek. Jánosék kocsit vettek. Feriek házat.

Să se observe că sufixul -ék se poate atașa și la o formă sufixată (sufix personal posesiv); *apa* → *apám* → *apámék*, *anya* → *anyád* → *anyádék*, *sógor* → *sógora* → *sógoráék*; *a szomszéd* → *a szomszédék* „vecinii, în general” și *a szomszédoméék* „membrii familiei vecinului meu”, *a szomszédaimék* „membrii familiei vecinilor mei”.

Cel mai frecvent, sufixul -ék se atașează la nume de familie (Kovácsék, Baloghék), la nume de botez (Sándorék, Éváék, Máriáék) și la nume indicând grade de rudenie (anyámék, nagyapádék, apósoméék, nagybátyámék, az öcsémék, a nővéremék et.). Se atașează, firește, și la nume hipocoristice (Zoliék, Laciék, Katiék, Kláriék etc.). Productivitatea acestui sufix se dovedește și prin faptul că orice nume de familie străin îl poate primi fără dificultate: Terraciniék, Alvarezék, Smithék, Ivanovék, Schwarzkopfék, Gancéék, Cristeáék, Dragoșék, Ionescuék.

Cuvintele avînd sufixul -ék primesc desinențe cazuale: Ismered Jánosékat? Jánosékat nem, de a sógoráékat jól ismerem. A vakációt nagybátyáméknál töltöm. Éváékban sok ravaszság (șiretenie) van. Kovácséknak kislányuk (fetiță) született (s-a născut). Ferieknél voltunk és sokat beszélgettünk apámékról. Az öcsémékkal elmentünk Fazekasékhoz.

Observați ordinea afixelor:

a tanár → a tanárnál → a tanáréknál → a tanároméknál

profesorul la profesor la familia profesorului la familia profesorului meu

tanár
rădăcină

-om-
sufix personal pos.

-ék-
sufix col.

-nál
desinență

Un cuvînt cu sufixul colectiv -ék poate primi și sufixul posesiv -é-: János – Jánosék – Jánoséké.

Ex.: Ismered a Feriék gyermekét? A Feriékét nem ismerem.
Kié a ház? Az övé? Nem az apósáéké.

Observați, în sfârșit, diferența dintre

nagyapáim „cei doi bunici (bărbați) ai mei” și
nagyapámék „cei din jurul bunicului meu”
az öcsém „frații mei mai mici” și
az öcsémék „familia fratelui meu mai mic”
nagybátyáim „unchii mei (frații părinților)” și
nagybátyámék „familia unchiului meu”
a lányaim „fiicele mele” și
a lányomék „familia fiicei mele”.

4. Pronumele reflexiv maga

Nu este un pronume reflexiv în sensul propriu al cuvântului, similar cu *se* din limba română. Cumulează și valorile pronumelui de întărire *eu însumi*, *tu însuși* etc., precum și valoarea lui *singur* și a lui *propriu*, -ie.

Ex.: Magam (sau Én magam) láttam.	Eu însumi-am văzut.
Magam vagyok.	Sînt singur.
A magam házában lakom.	Locuiesc în casa mea proprie (în propria mea casă).

Cu valoare de pronume reflexiv se întrebuințează numai în cazul cînd verbul pe lîngă care stă nu poate primi sufixul conjugării reflexive sau cînd formele verbale cu sufix reflexiv au altă valoare.

Elestem és megütöttem magam.	Am căzut și n-am lovit.
Nézed magad a tükörben.	Te privești în oglindă.
Lefeküdt és kipihente magát.	S-a culcat și s-a odihnit (devenind perfect odihnit).
Miért fárasztod magad?	De ce te obosești?
Hogy érzitek magatokat?	Cum vă simțiți?
Hogy érzik magukat?	Cum se simt? și Cum Vă simțiți? (pl.)
Hogy érzi magát?	Cum Vă simțiți? (sg.)

La persoana I și a II-a singular, desinența (a)t a acuzativului poate să lîpsească:

ismerem <i>magam</i> = ismerem <i>magamat</i>	„mă cunosc”
jól leittad <i>magad</i> = jól leittad <i>magadat</i>	„te-ai îmbătat zdravăn”

Pronumele reflexiv *magam*, *magad* etc. primește desinențe cazuale:

Magamnak vettem a füzetet.

Ő csak *magának* él.

Magatoknak nem kértek semmit?

Nem mondtam, csak *magamban* gondoltam.

Te is *magadból* indulsz ki.

Ők mindig csak *magukról* (sau: *önmagukról*) beszélnek.

Magukhoz vettük a kisfiút.

Nem vesszük *magunkkal* a gyermekeket?

Caietul l-am cumpărat pentru mine.

(Mie mi-am cumpărat caietul.)

El trăiește numai pentru sine (pentru el însuși).

Pentru voi nu cereți nimic?

N-am spus-o, am gândit-o numai în sinea mea.

Și tu te iei pe tine ca bază de plecare (de ex. în aprecierea unui om, unui caz).

Ei vorbesc numai despre ei înșiși.

Pe băiețel l-am luat la noi.

(l-am primit în familie, l-am înfiat)

Nu-i ducem cu noi pe copii?

Cu sufixul posesiv *-é* se formează *a magamé*, *a magadé*, *a magáé* etc. „al meu personal” etc.

Én mondom a *magamét*, te a *magadét*, ő a *magáét*.

„Eu îmi apun textul meu, tu pe al tău, el pe al său.”

Nem adom a *magamét*!

Nu-i dau ce-i al meu.

Notă: Mai ales la persoana a III-a, diferența dintre *az enyém* și *a magamé* respectiv *az övé* și *a magáé* e foarte importantă. *Magam* (și formele sale) merge numai cu un verb la aceeași persoană cu forma din text a lui *maga*. Nu se spune *hozom* (pers. I. sg.) *az enyémet*, ci *a magamét*. Dintre *az övében lakik* „locuiește în a lui, a ei (adică în casa lui, a ei)” și *a magáéban lakik* „locuiește în casa lui proprie” preferăm ultima construcție, pentru că exclude echivocul.

5. Pronumele reciproc *egymás*

Cu desinențe circumstanțiale și cu postfixe, pronumele *egymás* corespunde pronumelor românești *unul* și *altul* legate între ele cu prepoziții: unul pe altul, unul cu altul, unul într-altul, unul despre altul etc. La acuzativ (deci forma *egymást*) pronumele corespunde reflexivului reciproc din română: *ismerik egymást*, *szeretik egymást*, „se cunosc, se iubesc”.

Pronumele *egymás* n-are formă de nominativ și valoare de subiect. Apare numai cu desinențe sau cu postfixe, precum și însoțit de un substantiv înzestrat ou sufix personal posesiv; în acest ultim caz *egymás* fiind echivalent cu un genitiv.

egymást – unul pe altul
 egymással – unul ca altul
 egymásnak – unul altuia
 egymásban – unul într-altul
 egymásba – unul într-altul
 egymásból – unul din altul
 egymáson – unul pe altul
 egymásra – unul pe altul
 egymásról – unul despre altul
 egymástól – unul de altul
 egymásnál – unul la altul
 egymáshoz – unul la altul
 egymás felett – unul deasupra altuia
 egymás mellett – unul lângă altul
 egymás alatt – unul sub altul
 egymás mögött – unul în spatele altuia

egymás után – unul după altul
 egymás helyett – unul în locul altuia

egymás nélkül – unul fără altul

Ismerjük egymást.
 Nem beszélnek egymással.
 Minden elmondanak egymásnak.
 A három doboz egymásban van.
 Beleszerettek egymásba.
 Kiábrándultak egymásból.
 A könyvek egymáson vannak.
 A két szív egymásra talál.
 Sokat tudnak egymásról.
 Elbúcsúznak egymástól.
 Sohasem jártak egymásnál.
 Hasonlítanak egymáshoz.
 A szobáink egymás felett vannak.
 Az öregek egymás mellett ülnek.

A padok egymás mögött
 vannak.

Egymás után jöttek a levelek.
 Nem mehetnek egymás helyett
 vizsgázni.

Egymás nélkül nem mennek
 sehová.

egymás könyveit olvassuk – ne citim reciproc cărtile
 egymás kocsiját használják – își folosesc reciproc mașinile
 (fiecare folosește mașina celuilalt)
 egymás karjába borultunk – me-am căzut în brațe
 egymás szemébe néztek – vă uitați unul în ochii celuilalt

Notă: Să nu se confunde *egymás* cu *egy más* „un alt...”

6. Modul imperativ

Limba maghiară n-are decât trei moduri verbale: *indicativul*, *condițional-optativul* și *imperativul*.

Spre deosebire de limba română, modul imperativ din limba maghiară are forme pentru toate persoanele, nu numai pentru persoana a II-a. Imperativul se traduce în românește prin forme ale imperativului sau ale conjunctivului.

Sufixul imperativului este -j- atașat la tema verbului. Deoarece la imperativ se produc unele schimbări fonetice, nu e cu puțință să epuizăm aici toate problemele imperativului. Le vom relua și în lecțiile următoare.

Desinențele (împreună cu sufixul -j-) sînt următoarele:

Conjugarea subiectivă

-jak, -jek
-j, -jál, -jél
-jon, -jen, -jön
-junk, -jünk
-jatok, -jetek
-janak, -jenek

Conjugarea obiectivă

-jam, -jem
-d, -jad, -jed
-ja, -je
-juk, -jük
-játok, -jétek
-ják, -jék

Dicționarele mai mari (dar și Vocabularul de la sfîrșitul acestei cărți) indică la verbe forma de imperativ.

Dăm în continuare tabelul verbelor din text, aflate la modul imperativ:

<i>Sub.</i>	<i>Ob.</i>	<i>Sub.</i>	<i>Ob.</i>
fáradjak		foglaljak	foglaljam
fáradj(ál)	acest verb	foglalj(ál)	foglal/d(jad)
fáradjon	n-are	foglaljon	foglalja
fáradjunk	conjugare	foglaljunk	foglaljuk
fáradjatok	obiectivă	foglaljátok	foglaljátok
fáradjanak		foglaljanak	foglalják

dj se pronunță *ggy*: fáraggyak *lj* se pronunță *jj*: foglajják

<i>Sub.</i>	<i>Ob.</i>	<i>Sub.</i>	<i>Ob.</i>
mondjak	mondjam	engedjek	engedjem
mondj(ál)	mondd(-djad)	engedj(él)	engedd(-jed)
mondjon	mondja	engedjen	engedje
mondjunk	mondjuk	engedjünk	engedjük
mondjatok	montjátok	engedjetek	engedjétek
mondjanak	mondják	engedjenek	engedjék

dj = *ggy*, dar cons. + *dj* = cons. + *gy*!

<i>Sub.</i>	<i>Ob.</i>
kínáljak	kínáljam
kínálj(ál)	kínál(ja)d
kínáljon	kínálja
kínáljunk	kínáljuk
kínáljátok	kínáljátok
kínáljanak	kínálják

Observați la verbele *megenged*, *megktnál*, *kienged* că prefixul (preverbul) *meg-* sau *ki-* se detașează și se pune după verb:
engedd meg — permite-mi
kínáljuk meg — să-l servim
engedje ki — lasă-l să iasă

Forma verbală *tessék* este imperativul verbului *tetszik* „a-i plăcea”, a „pofti”.

tessem tsz + j = ss

tessél

tessék

tessünk

Azért vettem fel az új ruhámat, hogy tetsszem neked.

tessetek

Tessék sietni!

tessenek

Tessenek befáradni!

Forma *vegyen* vine de la verbul *neregulat vesz* „a lua, a cumpăra”:

Sub.

Ob.

vegyek

vegyem

Végy egy cigarettát!

végy (vegyél)

vedd (vegyed)

Vedd el a cigarettát!

vegyen

vegye

Vegyetek ebből az almából!

vegyünk

vegyük

Vegyétek el az egészset!

vegyetek

vegyétek

(Vegyétek el mind!)

vegyenek

vegyék

Luatj tot!

Forma *játsszanak* e imperativul lui *játszik* „a se juca”

Sub.

Ob.

Játsszam

játsszam

tsz + j = tssz

játssz(ál)

játsszad

játsszék

játssza

pronunțat cc

játsszunk

játsszuk

– Mit játsszunk?

játsszatok

játsszátok

– Játsszatok szembekötősdit!

játsszanak

játsszák

„de-a baba oarbă”

Forma negativă se construiește cu negația *ne*:

Menj az iskolába! – Ne menj a moziba!

Fáradjon beljebb! – Ne fáradjon!

Opusul lui *is* „și (adv.)” este *se*:

Ő is mondja meg! – Ő se mondja meg!

Mondjon János egy verset!

Péter is mondjon egy verset!

Negatív: János ne mondjon verset!

Péter se mondjon verset!

Cîteva exemple în propoziții:

Azért megyek autóbusszal, hogy ne *fáradjak el* (*elfárad, elfáradt, fáradjon el*). Megkínálhatom valamivel? Ne *fáradjon*, köszönöm. Kérem, *fáradjanak át* a másik szobába! *Foglaljanak* helyet! Kérem, foglalja *el* mindenki a maga helyét (*elfoglal – foglalja el*)! *Mondj*, kérlek, egy viccet! Melyiket *mondjam*? Jók voltak ma a gyermekek? *Mondjuk* (sá zicem). *Mondjátok el* egymás után, hol voltatok, mit csináltatok! Meg akarom kérni a tanárnőt, *engedjen el* az utolsó óráról. Most *engedd meg*, hogy én beszéljek (sá vorbesc)! Ne *engedjük*, hogy rosszat mondjanak rólunk! *Kínáljátok meg* a nénit, *mondjátok*: *Tessék* venni ebből a süteményből!

Exerciții

1. Traduceți în limba maghiară:

Al cui e caietul acesta? E al lui. Am avut și eu unul, dar s-a pierdut (*elvész*). Poate l-a luat pe al meu. Nu se poate. Al tău are copertă (*fede*)le) albastră, iar al lui are copertă galbenă. Despre ai cui copii este vorba? Despre ai lor? Da, să știi (*tudd meg*), au fost la (-en) concurs (*verseny*) și ai noștri. Interesant, au fost nu numai ai voștri și ai lor, ci și ai lui.

A cui e mingea? E a lui Zoli. Dar bicicleta (*bicikli* sau *kerékpár*)? E a băiatului meu, adică (*azaz*) nu e numai (*csak*) a lui, ci a celor trei copii ai mei. Ai văzut lucrările (*dolgozat*) elevilor mei? Nu. Le-am văzut numai cele alor mei. Sînt (*sg.*) multe greșeli în lucrările elevilor? În ale elevilor buni sînt puține, în ale elevilor slabi (*gyenge*) sînt destul de (*elég*) multe.

2. a) Formați cuvinte cu ajutorul sufixului colectiv *-ék* de la substantivele? Vadász, Éva, Károly, Imre, bátyám, néné, húgom, öcséd, a barátja, a sógora, a doktor, a tanár, a tanító, a festő.

Ex.: a barátjaék

b) Introduceți substantivele colective formate de Dv. în următoarele propoziții: Rég nem láttam Jól ismerem Sokat beszélgettünk ... (cu) ... (despre). Együtt voltunk kirándulni ... (cu). ... (de la) elmentünk ... (la), de nem maradtunk náluk. Kié ez a kocs? A

3. a) Completați spațiile punctate cu formele corespunzătoare ale pronumelui reflexiv *maga*:

Én elvégzem a ... dolgát. Sanyi bácsi, nem visz ... (cu) a meccsre? Elviszlek ... , ha megígéred (a promise), hogy jól viseled Ti a ... csapatának szurkoltok, mi a ... csapatának. Mindig csak a munkáról beszélsz, miért nem beszélsz ... (despre) is? Miért beszéljek ...? Vettél ... (dativ) cipőt? Hogy érzik

... a szüleid? Ott tartotta ... (la) éjszakára a vendégeit. Segíts ... (-on, -en, -ön) „Ajută-te singur”. Ismerd meg ...! A gyermekek elutaztak, a szülők ... (-ra, -re) maradtak.

b) Traduceți în limba română propozițiile (completate) de la punctul (a). Treceți propozițiile prin toate persoanele. *De ex.:* Te elvégzed a magad dolgát. Ő elvégzi a maga dolgát.

4. Traduceți în limba maghiară (Atentie la pronumele reciproc):

De mult nu ne-am văzut, totuși, (mégis) ne-am recunoscut (megismer). Au trecut (elmegy) unul lângă altul și nu și-au spus nici o vorbă. Citești cărțile una după alta. Stau alături (unul lângă altul) pe bancă, dar nu se uită unul la (-ra, -re) altul. Între ei vorbesc nemțește (németül). Au spus că nu pot trăi (él) unul fără altul. N-ați fost niciodată (soha sem ...) unul în locuința (lakás) celuilalt? Nu v-ați vizitat niciodată (reciproc) locuințele (sg.!)?

5. Traduceți în limba maghiară:

Poftiți, intrați! Luați loc! Luați din țigările acestea! Permiteți-mi să (vă) întreb (kérdezzek) ceva.

Spune-i lui Petre să-mi cumpere (megvesz) dicționarul. Spune-i să-mi cumpere un dicționar și să-mi scrie (megír) cât a costat (kerül vmibe). Să mi-l trimită (elküld) prin poștă (prin = -n). Să-i spun fetei cât de mult (milyen nagyon) o aștept?

Hazatérés

Kedden reggel hét órakor Pisti hazaérkezett. Az állomáson az édesapja várta.

- Nagyon vártunk már, fiam.
- Én is nagyon vágytam már, hogy lássalak titeket. Jól vagytok? Nekem pompásan telt az a tíz nap.
- Jól vagyunk. A barátaid az első nap sokszor kerestek.
- Engem?
- Igen, téged. Mondtuk, hogy elutaztál. Azt is mondtuk, hogy ma reggel érkezel. Csodálkozom, hogy nincsenek itt.
- Ne csodálkozz rajta, édesapám! Vakáció van. Az igazi diák ilyenkor sokat alszik.

Elindultak hazafelé. Még kétszáz lépést sem tettek, rohanva jött feléjük négy fiú. Messziről üvöltöttek: Szervusz, Pisti! Mikor meglátták az igazgatót, udvariasan köszöntötték.

Elvették Pisti bőröndjét és felváltva cipelték. Pisti egyre csak azt hajtogata:

- Úgy örvendek, hogy látlak! Köszönöm a leveleteket, hogy gondoltatok rám. Vágyódtam már utánatok. Ha a szüleim megengedik, a szüenidő utolsó három napját veletek töltöm. Sokat beszéltem rólatok a nagybátyáméknak... Már itthon is vagyunk. Várjatok meg, vagy gyertek be hozzánk.
- Nem vagy álmos?
- Nem, csak éhes. Eszem valamit és akkor mehetünk.
- Hohó! – szól az apja. – Nem gondolod, hogy édesanyád, nagyanyádék és a testvéreid is szeretnének veled beszélgetni? Róluik megfedeledkeztél?
- Igazad van. De a fiúk itt maradhatnak, ugye?
- Természetesen.
- ...Olyan szép volt, hogy azt nem lehet elmondani. Kristálytisza vízű hegyi patakok, égbenyúló fenyők. Felkapaszkodtunk egy magas sziklára. Előttünk, mellettünk tátongó szakadék, alattunk zúgott a patak. Felettünk a végtelen tiszta ég. Leereszkedtünk a völgybe. Találtunk egy forrást. Letelepeltünk melléje,

kibontottuk az elemőzsiás csomagokat és jó étvággyal ettünk. Tiszta vizet ittunk rá. Nem is vittünk sem bort, sem pálinkát. Sanyi bácsi azt mondta, hogy vétek és káros is szeszesitalt fogyasztani a kiránduláson.

Vocabular

hazatérés, -ek, -t	– revenire, reîntoar cere acasă
vágy/ik, -tam, -ott, -jon vmire	– a avea dor, a-i fi dor
vágyód/ik, -tam, -ott, -jék	– a dori
tel/ik, -t, -jék	– a trece
sokszor	– de multe ori
keres, -tem, -ett, -sen	– a căuta
csodálkoz/ik, -tam, -ott, -zék	– a se mira
igazi	– adevărat
elindul, -tam, -t, -jon, el	– a porni
hazafelé	– spre casă
tesz, tettem, tett, tegyen	– aici: a face
rohan, -tam, -t, -jon	– a goni, a alerga
messziről	– de departe
üvölt, -öttem, -ött, -sön	– a urla, a striga
udvariasan	– politicos (adv.)
köszönt, -öttem, -ött, -sön	– a saluta pe cineva
felvált, -ottam, -ott, -son fel	– a schimba
cipel, -tem, -t, -jen	– a căra
egyre csak	– într-una
hajtogat, -tam, -ott, -sson	– a ține una și bună, a repeta
megenged, -tem, -ett, -je meg	– a permite
szünidő	– vacanță
utolsó	– cel (cea) din urmă, ultim
hohó!	– oho!
megfelelkez/ik, -tem, -ett, -zék meg	– a uita de ceva
marad, -tam, -t, -jon	– a rămîne
ugye?	– nu-i așa?
természetesen	– firește
krisztálytisza	– limpede ca cristalul
hegyipatak, -ok, -t	– pîrîu de munte
égbenyúló	– care se înalță pînă-n cer
fenyő, -k, -t	– brad
felkapaszkod/ik, -tam, -ott, -jon fel	– a se cățăra
szeszesital, -ok, -t	– băutură alcoolică
szikla, -ák, -át	– stîncă

fogyaszt, -ottam, -ott, -sszon	– a consuma
tátongó	– care se cascade amenințător
szakadék, -ok, -ot	– prăpastie
végtelen	– nesfârșit
leereszked/ik, -tem, -ett, -jék le	– a coborî
csomag, -ok, -ot	– pachet
kibont, -ottam, -ott, -sa ki	– a desface
elemózsiás	– cu merinde
pálinka, -ák, -át	– rachiu
vétek, -tkek, -tket	– păcat
káros	– dăunător

Explicații

1. Zilele săptămînii: *hétfő* „luni”, *kedd* „marți”, *szerda* „miercuri”, *csütörtök* „joi”, *péntek* „vineri”, *szombat* „sîmbătă”, *vasárnap* „duminică”. Cu valoare de complement de timp, aceste nume ale zilelor, cu excepția lui *vasárnap*, primesc desinența *-n* (*-on*, *-en*, *-ön*, *hétfőn*, *kedden*, *szerdán*, *csütörtökön*, *pénteken*, *szombaton*, dar: *vasárnap*).

2. *nagyon* „foarte, mult”, *pompásan*, „excelent”, *udvariasan* „politicos” sînt adverbe formate cu ajutorul lui *-n* (*-on*, *-en*, *-ön*) din adjective. Vezi și *szép-szépen*, *gyors-gyorsan*, *kedves-kedvesen* „amabil”, *olcsó-olcsón* „ieftin”, *drága-drágán* „scump” etc.

3. *rohanva* „în goană”, *felváltva* „cu schimbul”. Cu ajutorul sufixului *-va*, *-ve* se formează gerunziul verbelor, acesta avînd valoare de complement de mod.

4. *gondol* „a gîndi” are și sensul rom. a crede: mit *gondolsz?* „ce crezi?”, *nem gondolod*, *hoggy ...?* „nu crezi că ...?”

5. *szeretnének* „ar dori”, „ar vrea”. Verbul *szeret* înseamnă „a iubi, a-i plăcea”, iar la modul condițional înseamnă „a dori”: *szeretnék* – aș vrea (dori), *szeretnél* – ai vrea (dori), *szeretne* – ar vrea (dori), *szeretnék* – am vrea (dori), *szeretnétek* – ați vrea (dori).

6. *vétek* „păcat”, „crimă” – substantiv cu valoare de propoziție: e păcat, e o crimă; *káros* „dăunător”, tot cu valoare de propoziție: este dăunător. Subiectul acestor două propoziții este infinitivul *fogyasztani* „a consuma”. Deci *Vétek szeszesített fogyasztani* – E păcat să se consume băuturi alcoolice, iar *Káros is szeszesített fogyasztani* – E și dăunător să se consume băuturi alcoolice.

7. Gyertek! Verbul jön „a veni” are, alături de imperativul *jöjj, jöjjön, jöjjünk, jöjjetek, jöjjenek* și o formă de imperativ cu valoare mai intimă, mai familiară: *gyere! „vino”, „hai”, gyerünk! „haidem!” „să morgem!” gyertek! „haideți, veniți!”*.

Exerciții de structuri

– Mi az, hogy hazatérés?	– Kitől?
– Az, amikor valaki hazaérkezik.	– A nagybátyjától.
– Ki tért haza?	– Ki várta?
– Pisti (tért haza).	– Az apja.
– Honnan?	– Hol várta?
– Kolozsvárról.	– Az állomáson.

*

- Nagyon vártalak már.
- Én is alig vártam, hogy lássalak.
- Jól telt?
- Nagyon jól. Pompásan. Nem kerestek a fiúk?
- De igen. Az első nap nem tudták, hogy elutaztál. Megadtam nekik a címedet.
- Kaptam tőlük egy kedves levelet.

**

- Szervusz, Pisti! – üvölt a négy fiú. – Jaj de jó, hogy hazajöttél!
- Szervusztok. Örvendek, hogy látlak. Nem alusztok? Még korán van.
- Aludtunk eleget. Add csak a csomagodat! Viszem én egy kicsit.
- Én viszem! Én viszem! – kiabál a többi fiú.
- Tudjátok mit? Vigyük felváltva! Jó?

- Messze laknak Pistiék az állomástól?
- Nem laknak messze.
- Van otthon valaki?
- Mindenki otthon van: az édesanyja, a nagyapja, a nagyanyja, a bátyja, az öccsei.
- A barátai bementek hozzájuk?
- Be. Pisti behívta őket.

- Milyen volt a kirándulás a Dregán völgyében?
- Pisti azt mondja, hogy pompás volt.
- Mi tetszett neki nagyon?
- Az égbenyúló hegyek, a hatalmas fenyők, a tátongó szakadékok, a zúgó hegyi patakok, a ragyogó tiszta ég.
- Mit találtak a völgyben?
- Egy forrást.
- Hol ettek?
- Mellette.
- Hol volt a patak?
- Előttük.
- Hát a szikla?
- Mögöttük.
- S a nap?
- Ott ragyogott felettük.
- Mit ittak?
- Vízet.

Gramatică

1. Conjugarea obiectivă

În lecțiile anterioare, verbele la conjugarea obiectivă exprimă un complement direct de persoana a III-a. Când complementul e de persoana a II-a (adică „pe tine, te, pe voi, vă”, iar subiectul e de persoana I, verbul primește o desinență specială:

-lak, -lek

Această se atașează la rădăcina verbului:

néz-lek	„te (vă) privesc”	Nem téged nézlek,
lát-lak	„te (vă) văd”	mégis látlak.
ismer-lek	„te cunosc”	Ismerlek, rendes ember vagy.
köszönt-lek	„te salut”	Szeretettel köszönt(e)lek.
vár-lak	„te aștept”	Délután várlak a mozi előtt.
szeret-lek	„te iubesc”	Tudod, hogy szeretlek.
elkísér-lek	„te însoțesc”	Elkísérlek az egyetemig.

La timpul trecut, *-lak, -lek* se atașează la forma de persoana a III-a singular (conjugarea obiectivă):

néztelek „te-am privit”	Egyre csak néztelek.
láttalak	Már sokszor láttalak, de ilyen szép még sohasem voltál.
ismertelek	Köszöntöttelek, de nem ismertél meg.
köszöntöttelek	Minden nap vártalak a kaputok előtt.
vártalak	Már akkor nagyon szerettelek.
szerettelek	
elkísértetek	

La modul imperativ, *-lak, -lek* se atașează la forma de persoana a III-a singular (conjugarea obiectivă):

nézzetek „să te privească”	Engedd meg, hogy nézzetek!
lássalak	Mindent megpróbáltam, hogy megismerjelek.
ismerjelek	Te nem akarod, hogy várjalak, hogy elkísérjelek, de nem tilthatod meg (a interzice), hogy lássalak és szeresselek.
köszöntselek	
várjalak	
szeresselek	
elkísérjelek	

Desinența *-lak, -lek* se atașează și formei de potențial, exprimat prin sufixul *-hat, -het*:

elvihetlek	Elviszel? – Elvihetlek. „Te pot duce.”
láthatlak	Mikor láthatlak? „Când te pot vedea?”

Când apar construcții cu *akar, tud, fog* (acesta din urmă apare la construirea viitorului) + *infinitiv*, desinența trece asupra auxiliarului morfologic:

meg akarlak tartani	–	vreau să te păstrez
látni akarlak	–	vreau să te văd
földhöz tudlak vágni	–	te pot trânti la pământ (sînt în stare să te trîntesc)
meg tudlak érteni	–	te pot înțelege
meg foglak várni	–	te voi aștepta

2. Acuzativul pronumelui personal

engem	–	pe mine, mă	În vorbirea curentă și chiar în texte literare apar, pentru singular, și formele: <i>engemet, tégedet, őtet</i> . Forme nerecomandate.
téged	–	pe tine, te	
őt	–	pe el, îl, pe ea, o	Pentru persoana I și a II-a plural se mai folosesc și formele: <i>bennünket, benneteket</i>
minket	–	pe noi, ne	
titeket	–	pe voi, vă	
őket	–	pe ei, îi, pe ele, le	

Formele de acuzativ se întrebuințează exclusiv pentru exprimarea complementului direct:

Ne várjatos meg engem. – Să nu mă așteptați (pe mine).
Engem ne várjatos. – Pe mine să nu mă așteptați.

Existența conjugării obiective face de obicei inutilă folosirea formelor de acuzativ ale pronumelui personal. La aceasta contribuie și contextul

– Látjátok a házat? – Vedeți casa?
– Látjuk. – O vedem.

3. Verbul și complementul direct

Cînd persoana subiectului și a complementului direct este identică, pentru exprimarea complementului direct ne folosim de formele pronumelui reflexiv *magam*. Dăm în continuare formele verbale însoțite de pronume în acuzativ.

Subiect de pers. I sg.

ÉN

ismerem magam	mă cunosc
ismerlek téged	te cunosc
ismerem őt	an îl cunosc
ismerem magunkat	ne cunosc
ismerlek titeket	vă cunosc
ismerem őket	îi cunosc

Subiect pers. I. pl.

MI

(ismerünk engem)	
ismerünk téged	te cunoaștem
ismerjük őt	îl cunoaștem
ismerjük magunkat	ne cunoaștem
ismerünk titeket	vă cunoaștem
ismerjük őket	îi cunoaștem

Subiect pers. a II-a sg.

TE

ismersz engem	mă cunoști
ismered magad	te cunoști
ismered őt	îl cunoști
ismersz minket	ne cunoști
ismered magatokat	vă cunoști
ismered őket	îi cunoști

Subiect pers. a II-a pl.

TI

ismertek engem	mă cunoașteți
(ismertek téged)	
ismeritek őt	îl cunoașteți
ismertek minket	ne cunoașteți
ismeritek magatokat	vă cunoașteți
ismeritek őket	îi cunoașteți

Subiect pers. a III-a sg.

Ő

ismer engem	mă cunoaște
ismer téged	te cunoaște
ismeri magát	se cunoaște (pe sine)
ismeri őt	îl cunoaște (pe el)
ismer minket	ne cunoaște
ismer titeket	vă cunoaște
ismeri őket	îi cunoaște

Subiect pers. a III-a pl.

ŐK

ismernek engem	ei mă cunosc
ismernek téged	te cunosc
ismerik őt	îl cunosc
ismernek minket	ne cunosc
ismernek titeket	vă cunosc
ismerik magukat	se cunosc
ismerik őket	îi cunosc

Să se observe că formele conjugării obiective pe care le știm se folosesc numai cînd complementul direct este de persoana a III-a.

Cînd subiectul e de persoana I. sg. iar complementul direct de persoana a II-a (sg. sau pl.), se folosesc formele cu desinența -lak, -lek.

Pentru toate celelalte situații sînt împrumutate formele de la conjugarea subiectivă. Cu toate acestea, utilizarea pronumelui complement direct nu este necesară decît în cazul scoaterii lui în relief sau cînd contextul se dovedește insuficient pentru a sugera persoana complementului.

- Szeretsz? Mă iubești?
- Szeretlek. Te iubesc.
- Ismer (engem)? Mă cunoaște (el)? Mă cunoașteți (Dv.)?
- Ismer. Te cunoaște.
- Ismerem. Vă cunosc.

4. Desinențe circumstanțiale și pronumele personal

a) Desinența -hoz, -hez, -höz se combină cu sufixul personal posesiv. Întrebări: *hová? kihez? mihez?*

hozzám	- la mine	Mikor jössz hozzám?
hozzád	- la tine	Nem megyek hozzád.
hozzá	- la el (ea)	Mit szólsz hozzá? Ce zici de asta?
hozzánk	- la noi	Sok vendég (oaspeți) jár hozzánk.
hozzátok	- la voi	Nem szólok hozzátok. Nu mai vorbesc cu voi.
hozzájuk	- la ei (ele)	Elmegyünk hozzájuk.

Hozzá- este și prefix verbal: *hozzászól* „a lua cuvîntul în legătură cu o problemă”, *hozzányúl* „a atinge, a se atinge de ceva”, *hozzáfog* „a se apuca de ceva”, *hozzámegy* „a se mărita cu cineva” etc. Complementul acestor verbe are desinența -hoz, -hez, -höz:

Hozzászólt a kérdéshez.	- A luat cuvîntul în legătură cu problema.
Hozzányúlt a pénzhez.	- S-a atins de bani („a luat din bani”)
Hozzáfogtam az új regényemhez.	- M-am apucat de noul meu roman.
Hozzáment a szomszéd fiához.	- S-a măritat cu fiul vecinului.

b) Desinența -ról, -ről, combinat cu sufixe personale posesive dă următoarele forme (întrebări: *honnan? kiről? miről?*):

rólam	de pe (despre) mine	Leesett rólam a takaró.
rólad	de pe (despre) tine	A căzut cuvertura de pe mine.
		Rólad beszélgettünk.
		Am vorbit despre tine.

róla	de pe/despre el, en	Lovon ültém. Leestem róla. Am stat pe cal. Am căzut de pe el.
rólunk	de pe (despre) noi	Ne feledkezz meg rólunk. Nu uita de noi.
rólatok	de pe (despre) voi	Rólatok is szó volt. A fost vorba și de voi.
róluk	despe (despre) et, ele	A gyermekeik megfeledkeztek róluk. Copiii au uitat de ei.

c) Desinența *-től, -től* se combină cu sufixe personale posesive. Răspunde la întrebările *honnan? kitől? mitől?* Formele:

tőlem	de (la) mine	Elment tőlem. S-a dus de la mine.
tőled	de (la) tine	Nem tőled hallottam? Nu de la tine am auzit-o?
tőle	de (la) el, ea	Miért félsz tőle? De ce te temi de el?
tőlünk	de (la) noi	Elbúcsúzott tőlünk. Și-a luat rămas bun de la noi.
tőletek	de (la) voi	Nem kaptam levelet tőletek. N-am primit scrisori de la voi.
tőlük	de (la) ei, ele	Kitelik tőlük, hogy... Sînt în stare să...

Cum se vede din exemplele date, *tőlem* etc. exprimă nu numai un raport de loc (*honnan?*) ci și alte valori, cărora, în multe cazuri, le corespund în românește complementele indirecte.

d) Desinența *-on, -en, -ön*, în combinație cu sufixul personal posesiv, dă formele *rajtam, rajtad, rajta, rajtunk, rajtatok, rajtuk* („pe mine”, „pe tine” etc.). Răspunde la întrebările *hol? kin? min?*

– Hol a barna kabátom?	– Unde mi-i vestonul cafeniu?
– Rajtad.	– Pe tine.
– Kin kacagtok?	– De cine rîdeți?
– Rajtuk.	– De ei.
– Nem rajtam?	– Nu de mine?
– Rajtatok van a szemem!	– Sînt cu ochii pe voi!

Notă: *Rajta!* devenit interjecție, se folosește ca îndemn pentru declanșarea unei acțiuni: porniți! dă-i drumul! dă-i bătaie! start!

e) Desinența *-ért* corespunde prepoziției românești „pentru (după)” și exprimă scopul unei acțiuni:

Küzdünk a békéért. — Luptăm pentru pace.

Cukorért küldtek — M-au trimis pentru zahăr.

Combinată cu sufixul personal posesiv, are următoarele forme: *értem, érted, érte, értünk, értetek, értük* „pentru mine, pentru tine” etc.

Ex.:

A gyermekek nem jöttek haza.

Értük kellett mennem.

— Kiért, miért küszködöl?

— Az apámért, az anyámért, a fiaimért, az unokáimért, érted, értetek, mindnyájunkért és mindnyájatokért, nemcsak magamért. Az ország, a világ békéjéért, az emberek boldogságáért, azért, hogy ne legyen soha, sehol szenvedés, baj és nyomorúság!

Copii nu s-au întors acasă.

Trebuia să mă duc după ei.

— Pentru cine, pentru ce te zbați?

— Pentru tata, pentru mama, pentru băieții mei, pentru nepoții mei, pentru tine, pentru voi, pentru noi toți, pentru voi toți, nu numai pentru mine. Pentru pacea țării, a lumii, pentru fericirea oamenilor, pentru ca niciodată, nicăieri să nu mai fie suferințe, necazuri și mizerie!

5. Postpozițiile și pronumele personal

Pe lângă desinențele circumstanțiale, și postpozițiile pot fi folosite în combinație cu sufixe personale posesive, forma rezultată fiind echivalentă cu un pronume personal însoțit de postpoziția respectivă.

Din lecțiile anterioare cunoaștem postpozițiile *előtt, mögött, mellett, felett, alatt*. Să le mai adăugăm *után* „după” (cu valoare de loc, de timp și de scop), *helyett* „în locul”, *miatt* „din cauza”. Dacă le atașăm sufixele personale posesive bine cunoscute, obținem formele:

előttem „în fata mea”

előtted „în fața ta”

előtte „în fața lui, ei”

előttünk „în fața noastră”

előttetek „în fața voastră”

előttük „în fața lor”

mögöttem „în spatele meu”

mögötted „în spatele tău”

mögötte „în spatele lui, ei”

mögöttünk „în spatele nostru”

mögöttetek „în spatele vostru”

mögöttük „în spatele lor”

Ex.: Megállok előtte.

Mă opresc în fața lui.

Ex.: Ott megyünk mögöttük.

Mergem în spatele lor.

mellettem „lângă mine” etc.
 melletted
 mellette
 mellettünk
 mellettetek
 mellettük

Ex.: Melletted állok.
 Stau lângă (alături de) tine.

felettem „deasupra mea” etc.
 feletted
 felette
 felettünk
 felettetek
 felettük

Variantă literară:
 fölöttem, fölötted etc.

Ex.: Elszálltak az évek felettük.
 Au trecut anii peste ei.

alattam „sub mine” etc.
 alattad
 alatta
 alattunk
 alattatok
 alattuk

Ex.: Nem tört be a jég alattatok?
 Nu s-a spart gheața sub voi?

utánam „după mine” etc.
 utánad
 utána
 utánunk
 utánatok
 utánuk

Utána! După el!
 Prinde-l!

Ex.: Egy évvel utánatok érettségiztem.
 Am dat examenul de bacalaureat cu un
 an după tine.
 Ne járj utánam! Nu umbla după mine!
 (Nu mă urmări!)

helyettem „în locul meu” etc.
 helyetted
 helyette
 helyettünk
 helyettetek
 helyettük

Ex.: Senki sem dolgozik helyettem.
 Nimeni nu lucrează în locul meu
 (adică nu face treaba în locul meu)
 – Evés előtt vagy evés után ve-
 gyem be a gyógyszert?
 Să iau medicamentul înainte sau
 după mâncare?
 – Helyette! – În loc de...!

miattam „din cauza mea”
 miattad
 miatta
 miattunk
 miattatok

Ex.: Sokat szenvedtem miattad!
 Am suferit mult din cauza ta!
 Látod, miattunk nem tudnak pihenni a
 szomszédok!
 Vezi, din cauza noastră nu se pot odihni
 vecinii!

Exerciții

1. Traduceți următorul text în limba maghiară:

- Pe cine așteptați?
- Pe tine.
- Pe mine nu mă așteaptă niciodată (soha) nimeni (senki).
- Pe tine te aștept.
- De ce mă aștepți?
- Îmi place dacă sîntem împreună (együtt).
- Și mie îmi place.
- Unde ai fost ieri? Te-am căutat acasă. Am vrut să te văd.
- N-am fost acasă. Am ieșit (kimegy) în oraș.
- Singură?
- Nu.
- Cu cine ai fost?
- Cu mama. Cînd vii să ne vizitezi?
- Tu ce spui? Cînd pot veni la voi?
- Cînd dorești. Vreau să te prezint alor mei. Ei te cunosc din auzite (hallomásból), dar vor să te cunoască și personal (személyesen).
- Nu vă supără (zavar) dacă vin chiar (még) azi?
- De ce să ne supere? Nu te-am invitat (meghív) eu?
- Nu e curios? (furcsa) Ne cunoaștem de un an și încă n-am foat la voi.
- Dacă nu te-am invitat!

2. Introduceți în spațiile punctate formele corespunzătoare ale verbelor date în coloana din dreapta:

A szüleim nagyon ... engem	szeret	III. pl.
Szeretettel ... titeket Kolozsvárról	köszönt	I sg.
Este nyolc órakor ... téged a színház előtt.	vár	I. sg.
Előadás után ... a lányokat.	hazakísér	I pl.
Minden este ... a tv-híradót (actualitățile).	megnéz	I sg.
... titeket a színházban.	lát	I sg. trecut
Engedd meg, hogy ... vacsorára.	meghív	I sg. impr.
A levelet ... öcsédnek?	elküld	II. sg. trecut
... téged valamire?	megkérhet	I sg.
Nem ... engem a városba a kocsidon?	elvisz	II sg.

Ex.: Nem viszel el engem a városba a kocsidon?

3. Eliminați din textul exercițiului (2) pronumele personale în acuzativ și observați că sensul propozițiilor nu s-a schimbat.

Ex.: Nem viszel el a városba a kocsidon?

4. Formați propoziții cu verbele *megtalál* „a găsi”, *hazakísér*, *megnéz*, *meghív*, *elmegy*, *elvisz* la indicativ trecut, forma afirmativă. (*De ex.* Megtaláltam a tollamat.) Treceți propozițiile alcătuite de Dv. la forma negativă. Atenție! Prefixul verbal se detașează și se pune după verb! (*De ex.* Nem találtam meg a tollamat.) Puneți acum propozițiile la imperativ, forma afirmativă. Prefixul se detașează! (*De ex.* Hol találjam meg a tollamat?)

5. Introduceți în spațiile punctate formele pronominale ale desinențelor a) *-hoz*, *-hez*, *-höz*, b) *-ról*, *-ről*, c) *-től*, *-től*, d) *-n*, *-on*, *-en*, *-ön*, e) *-ét*, la persoanele indicate în coloana din dreapta.

a) Mikor jöttök ...?	I pl.
Szeretnék (aș vrea) elmenni ...	III pl.
A gyűlésen (ședință) hozzászóltál a kérdéshez? ...	III sg.
Az öcséd nagyon hasonlít (a semăna) ...	II sg.
b) Jánosékról beszéltek? ...	III pl.
Még kiről volt szó? ... is.	I pl.
A szüleidről megfeledkeztél? Nem feledkeztem meg...	III pl.
Amikor ... van szó, nem figyelek oda (nu sînt atent).	II sg.
Nem akarsz hallani (a auzi) ... semmi rosszat?	II sg.
c) Kitől kaptad azt a virágot? Nem emlékszel? ...	II sg.
Félek ..., pedig nem rossz ember.	III sg.
Hová mentetek, miután (după ce) elváltatok ...?	I pl.
Visznek katonának, el kell válnom	II sg.
Kapsz (a primi) ... sok-sok levelet.	I sg.
Mit számít, ha messze vagyok	II sg.
d) Nem akarom, hogy ... kacagjanak az emberek.	I sg.
Azt sem akarom, hogy ... kacagjanak.	II sg.
Megint az a kék ruha volt ...?	III sg.
Kaptál egy képeslapot? (Képeslapot kaptál?) Mi van ...?	III sg.
Hol vannak a gyermekek? Ne félj, ... van a szemem!	III pl.
e) Este hétkor ... megyek kocsival.	II sg.
Ne gyere ... kocsival. Menjünk gyalog.	I sg.
Van három gyermekem. ... dolgozom.	III pl.
Milyen szép a ruhád! Mennyit adtál ...?	III sg.
Nagyon szeretlek. ... mindent megteszek (a face orice)	II pl.

6. Traduceți în limba maghiară. Utilizați formele pronominale ale postpozițiilor.

Viitorul e în fața ta. Sînt mulți ani în urma mea. În spatele nostru nu e o experiență (tapasztalat) atît de (olyan) bogată. Ioan și familia sa locuiesc lîngă noi, într-un apartament (lakás) frumos. Deasupra noastră locuiește un inginer. Văd că citești o carte. Ce e sub ea? O scrisoare? Cînd cinați? Ce faceți înaintea ei (de sa)? Dar după? Lucrează în locul lor. Nu vreau să lucreze în locul meu. Ești supărată (haragszik) din cauza mea? Da, din cauza ta.

Közmondások

1. Aki másnak vermet ás, maga esik bele.
2. Aki sokat markol, keveset fog.
3. Aki utoljára nevet, az nevet legjobban.
4. Aki szelet vet, vihart arat.
5. Aki korpa közé keveredik, megeszik a disznók.
6. Aki hazudik, az lop is.
7. Ki korán kel, aranyat lel.
8. Ki mint vet, úgy arat.
9. Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát.
10. Akinek nem inge, ne vegye magára.
11. Nem mind arany, ami fénylik.
12. Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra.
13. Amitől félsz, bekövetkezik.
14. Amelyik kutya ugat, az nem harap.
15. Ne szaladj olyan szekér után, amelyik nem vesz fel.
16. Kinek a pap, kinek a papné.
17. Amilyen a mosdó, olyan a törülköző.
18. Ahány ház, annyi szokás.
19. Addig üsd a vasat, amíg meleg.
20. Addig nyújtózkodjál, ameddig a takaród ér.

Vocabular

más

verem, -rnek, -rmet

ás, -tam, -ott, -son

belees/ik, -tem, -ett, essék bele

markol, -tam, -t, -jon

fog, -tam, -ott, -jon

– altul (-a)

– groapă

– a săpa

– a cădea în

– a lua cu pumnii

– a prinde

utoljára
nevet, -tem, -ett, nevéssen
legjobban

szél, szelek, szelet, szele

vet, -ettem, -ett, vessen

vihar, -ok, -t, -(j)a

arat, -tam, -ott, arasson

korpa, -át, ája

kevered/ik, -ettem, -evett, egye meg

disznó, -k, -t, -ja

hazud/ik, -tam, -ott, jék

lop, -tam, -ott, -jon

korán

kel, -tem, -t, -jen

arany, -ak, -at, -a

lel, -tem, -t, -jen

ágyat vet

álom, álmok, álmot, álma

alszik, aludtam, aludt, aludjék

ing, -ek, -et, -e

magára vesz, vette, vegye

fényl/ik, -ett

megtesz, -tettem, -tett, tegye meg

halaszt, -ottam, -ott, -sszon

holnapra

ma

fél, -tem, -t, -jen

bekövetkez/ik, -ett, -zék

ugat, -ott, ugasson

harap, -ott, -jon

szalad, -tam, -t, -jon

felvesz, -ttem, -tt, vegyen fel

pap, -ok, -ot, -ja

papné, -k, t, -ja

mosdó, -k, -t, -ja

törülköző, -k, -t, -je

szokás, -ok, -t, -a

üt, ütöttem, ütött, üssön

meleg

nyújtózkod/ik, -tam, -ott, -jék

takaró, -k, -t, -ja

ér, -tem, -t, -jen

- la urmă

- a rîde

- cel mai bine

- vînt

- a semăna

- furtună

- a secera, a culege

- tărîță

- a mîncă

- porc

- a minți

- a fura

- devreme

- a se scula

- aur

- a găsi

- a-și face patul

- vis

- a dormi (aici e tranzitiv)

- cămașă

- a îmbrăca, a lua pe sine

- a străluci

- a face

- a amîna

- pe mine

- azi

- a se teme

- a se întîmpla, a veni

- a lătra

- a mușca

- a fugi, a alerga

- a lua de jos

- preot, popă

- preoteasă

- spălător (lighean)

- prosop

- obicei

- a lovi, a bate

- cald

- a se întinde

- cuvertură, pătură, învelitoare

- a ajunge, a ține

Explicații

1. Cum se poate observa ușor, majoritatea proverbelor maghiare date în lecție au un corespondent perfect în limba română: (1) Cine sapă groapă altuia, cade singur în ea. (3) Cine râde la urmă, râde mai cu folos. (4) Cine seamănă vânt, culege furtună. (5) Cine se bagă în tărîțe, îl mănîncă porcii. (6) Cine minte și fură. (11) Nu tot ce lucește e aur. (12) Ce poți face azi nu lăsa pe mîine. (14) Cîinele care latră nu mușcă. (15) Nu alerga după cocia care nu te așteaptă. (16) Unuia îi place popa și altui a preoteasa. (18) Cîte bordeie, atîtea obicei. (19) Bate fierul pînă-i cald. (20) Întinde-te cît ți-e plapoma.

Și la celelalte deosebiri sînt relativ mici: (7) Cine se scoală de dimineață departe ajunge. (9) Cum îți voi așterne, așa vei dormi. (13) De ce ți-e frică nu scapi. Echivalentul românesc al unora are la bază o altă viziune: (2) Cine fuge după doi iepuri, nu prinde nici unul. (17) Cum e fapta i răsplata. Proverbul (8) este o variantă semantică a lui (9), traducerea lui literară este: Cine sum seamănă, așa (va)culege. Proverbul (10) s-ar traduce literal astfel: Dacă nu-i cămașa ta, n-o lua pe tine. Înțelesul: Să nu te sensibilizezi, dacă greșeala la care am făcut aluzie nu se referă la tine. Să nu iei azupra ta ceea ce spun despre un altul.

Gramatică

1. Pronumele și adjectivul interogativ

A sosit timpul să sintetizăm într-o lecție formele pronumelor și adjectivelor interogative pe care l-am utilizat în cadrul lecțiilor și dialogurilor din partea a doua a cărții.

a) Pronumele interogativ

Pronumele interogative cele mel uzuale sînt *ki?* cine? și *mi?* ce? în limbajul curent, acestea se pot combina cu substantivul *csoda*, dînd naștere la *kicsoda?* *micsoda?*

Ki? se referă la ființe umane, *mi?* se referă la alte ființe și la lucruri.

Spre deosebire de limba română, în care cine? și ce? n-au forme de plural, pronumele interogative maghiare primesc desinența *-k*: *kik?* *mik?*

Ki kopog?	– Cine bate la ușă?
Mi az?	– Ce este?
Kik jöttek?	– Cine a venit?
Mik járnak az eszedben?	– Ce-ți trece prin cap?

Pronumele interogative primesc desinențe și postpoziții, conform regulilor cunoscute la substantive.

Kit? kiket? – pe cine?
Kit látsz?
Kit szeretsz?
Kit keres?
Kiket láttatok a strandon?
Kiket ismersz ezek közül?

mit? miket? – ce?
Mit mondasz?
Miket írtál ide?

kié? kiké? – al cui?
Kié ez a ceruza?

kinek? kiknek? – cui?
Kinek adjam ezt az almát?
Kiknek küldünk meghívót?

kiben? kikben? – în cine?
Kiben bízol?
Kikben csalódtál?

kitől? kiktől? – de la cine?
Kitől kaptál levelet?
Kiktől vársz segítséget?

kiről? kikről? – despre cine?
Kiről írt az újság?

kihez? kikhez – la cine?
Kihez menjek?
Kikhez szól a felhívás?

kivel? Kikkel? – cu cine?
Kivel voltatok?
Kikkel voltál együtt a kiránduláson?

minek? miknek? – la ce? drept ce?
Minek van ilyen jó szag(j)a?
Miknek látszanak messziről a madarak?

mibe? mikbe? – în ce?
Mibe tegyük a virágot?

Pe cine vezi?
Pe sine iubești?
Pe cine căuțați?
Pe cine ați văzut la strand?
Pe cine cunoști dintre aceștia?

Ce zici?
Ce ai mai scris aici?

Al cui e acest creion?

Cui să dau mărul acesta?
Cui trimitem invitații?

În cine ai încredere?
În cine ți-ai pierdut încrederea?
(Cine te-a dezamăgit?!)

De la cine ai primit o scrisoare?
De la cine aștepti ajutor?

Despre cine a scris ziarul?

La cine să mă duc?
Cui i se adresează apelul?

Cu cine ați fost?
Cu cine ai fost împreună la excursie?

Ce are un miros așa de plăcut?
Ce par de departe păsările?

În ce să punem florile?

mire? mikre? – la ce? pe ce?
Mire gondolsz?

La ce te gîndeşti?

mitől? miktől? – de (la) ce?
Mitől félsz?

De ce te temi?

mihez? mikhez? – la ce? (de ce?)
Mihez vetted ezt a nyakkendőt?
Mihez fogjak egyedül?

La ce ai luat cravata asta?
De ce să mă apuc singur?

mivel? mikkel? – cu ce?
Mivel foglalkozol?

Cu (de) ce te ocupi?

ki mellett?
 miatt?
 előtt?
 után?
 helyett?
 etc.

lîngă cine?
din cauza cui?
în faţa cui?
după cine?
în locul cui?

Ki mellett ülsz?
Ki miatt sírtál (ai plîns)?
Ki előtt mentél be?
Ki után ittál a pohárból?
Ki helyett dolgozol?

mi mögött?
 alatt?
 mellé?
 felett?
 etc.

după ce?
în spatele a ce?
sub ce?
lîngă ce?
deasupra a ce?

Mi mögött van doboz (cutie)?
Mi alatt megy a vonat?
Mi mellé tetted a vajat?
Mi felett repül a madár?

Alte pronume interogative

melyik? – care?

(ca şi rom. care, el se referă atît la fiinţe, cît şi la lucruri.)

Melyik tetszik?

– Care-ţi place?

– Megjött a fiam!

– A sosít báiatul meu.

– Melyik?

– Care?

– A mérnök.

– Inginerul.

melyek? – care?

E pluralul lui *melyik*?

(În limba literară nu se spune *melyikek*?)

Melyek a város szállodái?

Care sînt heteluri le oraşului?

Melyek a világtájak?

Care sînt punctele cardinale?

melyiket? melyeket? – pe care?

Van két labdám: egy piros és egy kék.
Melyiket adod nekem?

Am două mingi: una roșie, alta albastră.
Pe care mi-o dai?

melyiknek? – melyeknek?

Melyiknek van egy tolla?

Care (dintre voi) are un stilou?

melyikben? melyekben? – în care?

– Az igazolvány a zsebemben van.
– Melyikben?

– Buletinul îl am în buzunar.
– În care?

melyikről? melyekről? – despre (de pe) care?

– Leestem a fáról?
– Melyikről?
– A diófáról.
– Melyikről beszélsz?

– Am căzut de pe pom.
– De pe care?
– De pe nuc.
– Despre care vorbești?

melyikkel? melyekkel? – cu care?

– Találkoztam a barátoddal.
– Melyikkel?

– M-am întâlnit cu prietenul tău.
– Cu care?

mekkora? mekkorák? – cât de mare? cât de mari?

Mekkora a fiad?

Cât de mare e fiul tău?

mennyi? – cât?

Mennyi az út repülővel Bukarestig?

Cât durează (sau cât costă) drumul cu avionul până la București?

hány? – câți? câți?

– Sok gyermekük van.
– Hány?
– Hét.

– Au mulți copii.
– Câți?
– Șapte.

hányadik? – al câtelea?

Hányadik vagy a névsorban?

Al câtelea ești pe listă?

Pronumele *mennyi*? *hány*? *hányadik*? primesc, ca și *mekkora*, desinențe cazuale:

– Vágjon le egy darab kolbászt?
– Mekkora?
– Mennyit fizetek?

– Tăiați-mi a bocată de cârnaț!
– Cât de mare?
– Cât plătesc? (Cât am de plătit?)

- Van „Wilkinson”-pengéjük?
- Van. Hányat parancsol?
- Szép volt az utolsó gól!
- Hányadik?

- Aveți lame de ras „Wilkinson”?
- Avem. Cîte doriți?
- A fost frumos ultimul gol.
- Al cîtelea?

Unele gramatici maghiare consideră pronume interogative și o serie de cuvinte care în românește se traduce prin adverbe interogativ. Noi le-am putea numi și adverbe interogative.

mikor? – cînd?

Mikor érkezettél?

Cînd ai sosit?

mióta? – de cînd?

Mióta vagy itthon?

De cînd ești acasă?

hol? – unde?

Hol lakik?

Unde locuiți?

honnan? – de unde?

Honnan van ez a szép nyakkendője?

De unde aveți cravata asta frumoasă?

hova? hová? – unde? încotro?

Hová tetszik utazni?

Unde călătoriți?

merre? – unde? pe unde? încotro?

Merre jártál?

Merre mentek?

Pe unde ai umblat?

Încotro mergeți?

meddig? –pîna unde?

Meddig megy ez a vonat?

Meddig tart a szünidő?

pîna cînd?

Pîna unde merge trenul acesta?

Pîna cînd durează vacanța?

hogy? hogyan? – cum?

Hogy van (hogy érzi magát) a beteg?

Ő maga sem tudja, hogyan lőtte azt a gólt!

Cum se simte bolnavul?

Nici el (însuși) nu știe cum a marcat golul acela.

miképpen? – în ce fel?

Miképpen köszönjem meg a jószágát?

În ce chip?

În ce chip (cum) să vă mulțumesc pentru bunăvoința Dv.?

Observație: Toate interogativele prezentate mai sus pot apărea și în propoziții interogative indirecte. Punctuația depinde de caracterul propoziției principale.

Nem tudom, kicsoda ön.	– Nu știu cine sînteți.
Megkérdezte, ki vagyok, mi vagyok.	– M-a întrebat cine sînt, ce sînt.
Megmutattad neki, melyik a mi házunk?	– I-ai arătat care e casa noastră?
Láttad, mekkorát ugrott?	– Ai văzut cît a sărit?
Megmondtam, mennyit kell fizetnie.	– I-am spus cît are de plătit.
Nem tudom, mikor jön.	– Nu știu cînd vine.
Kérdezte, mióta nem sportolok.	– M-a întrebat de cînd nu mai fac sport.
Megmutattam, hol a szálloda.	– I-am arătat, unde-i hotelul.
Ő elmondta, honnan jön, meddig marad, és mit csinál a városban.	– El mi-a spus de unde vine, cît timp rămîne și ce face în orașul nostru.
Nem tudom, hogyan oldjam meg a számítan feladatot.	– Nu știu cum să rezolv tema de matematică.

b) Adjective interogative

Pronumele melyik? miféle? mekkora? mennyi? hány? hányadik? milyen? pot sta lîngă un substantiv, devenind astfel adjective-interogative. Ca orice adjectiv, ele nu-și schimbă forma cînd îndeplinesc funcția de atribut.

Melyik gyermek volt beteg?	– Care copil a fost bolnav?
Melyik házat építette nagyapád?	– Care casă a fost construită de bunicul tău?
Melyik lónak nem ízlik a zab?	– Căru cal nu-i place ovăzul?
Miféle emberek jártak nálatok?	– Ce fel de oameni au fost pe la voi?
Mekkora dinnyét tudsz megenni?	– Cît e de mare pepenele pe care îl poți mînca?
Mennyi könyved van?	– Cîte cărți ai?
Hány lánynak ígért házasságot?	– La cîte fete le-a făcut promisiuni de căsătorie?
Hányadik emeleten laktok?	– La care (la al cîtelea) etaj stați?
Milyen iskolába jársz?	– Ce școală frecvenzezi?

Să exersăm puțin împreună!

Să punem întrebări referitor la toate părțile de propoziție din textele următoare, iar prin răspunsuri să verificăm dacă întrebările au fost formulate bine.

(a) A gyermek leckét ír.
 Ki ír? A gyermek.
 Mit csinál? Ír.
 Mit ír? Leckét.

(b) Apád háza a városban van.
 Mi van a városban? Apád háza.
 Kinek a háza? Az apádé.
 Hol van a ház? A városban.

(c) A tegnap egy jó filmet láttunk a moziban.
 Ki látott filmet? Mi.
 Mit csináltunk? Filmet láttunk.
 Mit láttunk? Filmet.

Milyen filmet? Egy jó filmet.
 Hol láttuk? A moziban.
 Mikor láttuk? Tegnap.

(d) A szőke kislány most a szőnyegen ül és keservesen sír, mert a babája leesett a harmadik emeletről és belepottyant egy vízzel teli vederbe.

– Mit csinál a kislány?
 – Ki ül és sír?
 – Milyen kislány?
 – Mikor ül és sír?
 – Min ül?
 – Hogyan sír?
 – Miért sír?
 – Ki esett le? Ó?
 – Mi esett le?
 – Honnan esett le?
 – Hányadikról?
 – Mi történt vele?
 – Mibe?
 – Milyen vederbe?
 – Mivel van teli a veder?

– Ül és sír.
 – A kislány.
 – A szőke kislány.
 – Most.
 – A szőnyegen.
 – Keservesen (amar).
 – Mert leesett.
 – Nem *ki*, hanem *mi*!
 – A babája.
 – Az emeletről.
 – A harmadikról.
 – Belepottyant (a picat).
 – Egy vederbe.
 – Egy teli vederbe.
 – Vízzel.

Observație: Kislány înseamnă nu numai „copil mic de sex femeiesc”, ci și „ființă tânără de măritat”, iar *baba* înseamnă nu numai „păpușă” (jucărie), ci și „iubit, -ă, „mândră”.

2. Pronume și adjective relative

Pronumele și adjectivele relative se formează de la pronumele interogative prin atașarea la începutul lor a articolului hotărât *a*:

<i>ki?</i>	– interogativ	<i>aki</i>	– relativ
<i>mi?</i>	– interogativ	<i>ami</i>	– relativ
<i>mely(ik)?</i>	– interogativ	<i>amely(ik)</i>	– relativ și așa mai departe.

Observație: În texte literare și în proverbe, pronumele relative au și forma *ki mi mely*.

Aki (*akik*) se referă la ființe umane:

Aki *tanul, tud.*

Láttam, *akiről* beszéltél.

– Cine învață știe.

– L-am văzut pe cel despre care mi-ai vorbit.

Amely (*amelyek*) se referă la lucruri despre care s-a vorbit în propoziția precedentă:

Tetszett a könyv, *amelyet* tegnap olvastam.

Nagyon szépek a szövetek, *amelyeket* ott láttunk.

A kutya, *amely* ugat, nem harap.

– Mi-a plăcut cartea pe care am citit-o ieri.

– Sînt foarte frumoase stofele pe care le-am văzut acolo.

– Cîinele care latră nu mușcă.

Ami (*amik*) se referă la lucruri, fenomene despre care nu s-a vorbit înainte: de aceea are o nuanță nehotărîită, echivalentă cu rom. *ceea ce*:

Érted, amit olvasol?

Nem köszönt, ami azt jelenti, hogy haragszik.

Megvettem mindent, amit mondtál.

Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra.

– Înțelegi ce (ea ce) citești?

– Nu m-a salutat, ceea ce înseamnă că e supărat.

– Am cumpărat tot ce mi-ami spus.

– Ce poți face azi nu lăsa pe mîine.

Amelyik se referă la ființe și la lucruri, dar are un sens care presupune o distincție, o selectare (alegere) dintre ființe sau obiecte.

Azt a cipőt veszem meg, amelyik kényelmesebb.

Amelyik hamarabb elkészül, jelentkezzék.

– Cumpăr pantofii care sînt mai comozi.

– Ce care va fi gata mai repede să se prezinte.

O altă serie de pronume (și adverbe) relative se referă la calitatea, măsura, cantitatea, ordinea, apoi la timpul, locul și modul unor ființe, lucruri sau acțiuni.

amilyen – cum e

amilyenek – cum sînt

Amilyen a mosdó, olyan a törülköző.

– Aprox: Cum e fapta și răsplata.

amekkora – cît e de mare

amekkorák – cît sînt de mari

Akkora feje volt, amekkorát életemben nem láttam.

– Avea un cap așa de mare cum n-am văzut în viața mea.

amennyi – cît

Annyit adok, amennyit akarsz.

– Îți dau cît vrei.

ahány – cît, cîtă, cîpi, cîte
Ahány ház, annyi szokás.

– Cîte bordeie, atîtea obicei.

amikor – cînd

Amikor elhagytál, beborult az ég.

– Cînd m-ai părăsit, cerul s-a
întunecat.

amióta – de cînd

Amióta ismerlek, sohasem voltál
ilyen szomorú.

– De cînd te cunosc, n-ai fost
niciodată atît de trist(ă).

Amikor még szeretted,
Piros csizmát viseltél;
Amióta nem szeretsz,
Mezítláb is elmehetsz!

Cînd încă tu mă iubeai,
Cizme roșii tu purtai;
De cînd nu mă mai iubești,
Și desculță poți să pleci!
(Fragment dintr-un cîntec popular)

ahol – unde

Ahol öten esznek, a hatodik is jóllakik.
Unde mănîncă cinci, se satură și al șaselea.

ameddig – pînă unde, pînă cînd
Ameddig a szemeddel ellátsz, mind
a szövetezet földje.
Addig maradsz, ameddig akarsz.

– Pînă unde (cît) vezi cu ochii, toate
sînt pămînturile cooperativei.
– Rămîi pînă cînd vei vrea. (Rămîi
cît dorești.)
– Rămîi cît vrei.
– A plîns pînă i s-a cumpărat
trenulețul.

Addig maradsz, ameddig akarsz.
Addig sírt, ameddig meg nem vették
neki a játékvonatot.

ahogy (ahogyan) – cum
Úgy ment el, ahogy jött.

– A plecat cum a venit.

Observație foarte importantă!

În majoritatea cazurilor, pronumelui relativ din propoziția secundară îi corespunde un cuvînt corelativ în propoziția principală: un pronume demonstrativ sau un alt cuvînt înrudit cu acesta:

Az nevet legjobban, aki utoljára nevet.

– Cine rîde mai la urmă rîde mai cu folos.

Azt veszem, amelyik a legszebb.

– Voi lua care e mai frumos.

*Olyan ruhát csináltatok, amilyen
senkinek nincs.*

*Elfelejtettem azt, amit tegnap tanultam.
Annyi tyúkot vettem, amennyit mondtál.*

*Amikor gyermek voltam, akkor voltam
boldog igazán.*

*Azóta reszket a kezem, amióta
leszakadt a lift.*

Oda megyek, ahova akarok.

*Ahol születtem, ahol élek, ahol dolgozom
és ahol majd meghalok, ott az én hazám.*

*Addig nyújtózkodjál, ameddig a takaród ér.
Úgy teszek, ahogy tanácsoltad.*

– Îmi fac o rochie cum n-are
nimeni.

– Am uitat ce am învățat ieri.

– Am cumpărat atâtea găini câte mi-
ai spus.

– Când am fost copil, atunci am fost
cu adevărat fericit.

– Îmi tremură mîna de cînd s-a
prăbușit ascensorul.

– Mă duc unde vreau.

– Unde m-am născut, unde trăiesc,
unde muncesc și unde voi muri,
acolo îmi este patria.

– Întinde-te cît ți-e plapuma.

– Voi proceda eșa cum ai statuit.

De menționat că în propozițiile echivalente românești corelativul lipsește de
cele mai multe ori.

Ismered azt a lányt, aki ott sétál?

– Cunoști fata care se plimbă acolo?

Mai menționăm că corelativul exprimat prin adjectiv demonstrativ primește
desinențele substantivului determinat:

*Abban a házban lakom, amelyet
nagyapám épített.*

*Arról a lányról beszélek, akit te is
jól ismersz.*

*Azokkal a fiúkkal találkoztam, akikkel
együtt voltunk a hegyekben.*

– Stau în casa pe care a construit-o
bunicul.

– Vorbesc despre fata pe care o
cunoști și tu bine.

– M-am întîlnit cu băieții cu care am
fost împreună în munți.

Postpozițiile fiind echivalente cu desinențele, se repetă și ele:

*A mögött a ház mögött folyik a patak,
amelynek piros a fedele*

*A között a két fa között van a forrás,
amelyet keresünk.*

– Pîrîul curge în spatele acelei case
care are aceperișul roșu.

– Între acei doi copaci se află
izvorul pe care îl căutăm.

Exerciții

1. Luați textul lecției a 20-a și formulați întrebări după modelul exercițiului făcut împreună. *De exemplu:*

Mit csinált Pisti? Hazaérkezett.
Ki érkezett haza? Pisti.
Mikor érkezett? Reggel.
Melyik reggel? Kedden reggel.
Hány órákor? Hét órákor (Hétkor.)
Ki várta? Az édesapja.

Hol várta? Az állomáson?
Kit várt? Őt.
Kit? Pistit. A fiát.
Mit csináltunk? Vártunk.
Kit? Téged.
Hogyan vártunk? Nagyon.

2. Să se traducă în limba maghiară textul următor. Atenție specială la formele pronumelui relativ.

Nu mi-am uitat bunicul în casa căruia am petrecut zi le frumoase. nu mi-am uitat părinții în casa cărora am petrecut mulți ani frumoși.

Comedia (vígjáték) „O scrisoare pierdută”, pe care Caragiale a scris-o în 1884 este o satiră (szatíra) necruțătoare (kíméletlen) a regimului (rendszer) burghezo-moșieresc (polgári-földesúri). Această comedie, ale cărei personaje (szereplő, alak, személy) sînt reprezentanți tipici (tipikus képviselő) ai claselor dominante (uralkodó osztályok), demască esența a coaliției (koalíció, szövetség) burghezo-moșierești. Autorul a dezvăluit (feltár) tot ce era odios (gyűlöletes) în societatea (társadalom) în care trăia.

Pomul care nu mai dă roade este tăiat și aruncat la foc. Am citit cărțile despre care mi-ai vorbit. Muncitorul care lucrează bine este apreciat (megbecsül) de tovarășii săi de muncă (munkatárs). Nu știu cum îl cheamă pe omul care mi-a scos (kihúzza) copilul de sub mașină.

Acesta este omul despre care s-a scris așa de mult (olyan sokat). Ce poți face azi nu lăsa pe mîine. Cine seamănă vînt culege furtună.

3. Să se completeze spațiile punctate cu formele corespunzătoare ale pronumelor, adjectivelor și adverbilor relative sau interogative:

Oda ment, ... (unde) küldték. Ott ... (unde) a falu volt, csak romokat (ruine) talált. Térjetek vissza (a se întoarce oda, ... (de unde) jöttetek. ... (ori încotro) nézel, mind csak búza terem. Találkoztam vele, ... (cînd) a munkából jöttem.

... (cînd) felkeltem, tiszta volt az ég. Éppen (tocmai) ... cînd) el akartam indulni, esni kezdett az eső.

Úgy dolgozunk, ... (cum) vállaltuk. Olyan termés (recolta), ... (cum) a földet megdolgozzák. Annyi alma termett az idén, ... (cîte) még sohasem láttam.

4. Construiți 3-4 propoziții după modelul de mai jos, așezând în locul interogativelor părțile de propoziție corespunzătoare:

Milyen? Ki? (Mi?) Mikor? Hol? Mit csinál(t)? Kit? (Mit?)

Az új sofőr a tegnap az utcán elütött egy embert.
A szürke tehén reggel a kertben megette a virágokat.

5. Dezvoltați propoziția simplă de mai jos, introducând părți de propoziție secundare în ordinea întrebărilor. Cuvintele care urmează să fie introduse sînt date dedesubtul fiecărei întrebări din coloana din dreapta.

A vendége elutazott								
X	X		X			X		Kinek a vendége? Péter
X	X	X	X			X		Milyen vendég? kedves
X	X	X	X	X		X		Mikor? tegnap
X	X	X	X	X	X	X		Mivel? repülő
X	X	X	X	X	X	X	X	Hová? Temesvár
X	X	X	X	X	X	X	X	Kihez? szülei

6. Citiți, repetați, învățați propozițiile interogative de mai jos:

Ki van itt?
Ki volt itt?
Kik vannak ott?
Kik jöttek?
Kit látsz?
Kit szeretsz?
Kiket ismersz?
Kiket láttál?
Kiről beszélsz?
Kikről beszélsz?
Kinek adod?
Kinek van egy tolla?
Kinek a kocsija ez?
Kinek a házában laktok?
Kitől vetted?
Kinek vetted?
Kivel utazunk?
Kivel sétáltál?
Kikkel voltál?
Kivel találkoztatok?
Kikkel barátkozol?
Mi van ott?
Mi volt ott?
Mit láttál?
Miket beszélsz?
Miről szól a könyv?
Miből vetted?
Mibe tetted?
Mire tetted?
Minek vetted?
Mivel utazunk?
Melyik jön velem?
Melyik gyermek sír?
Melyik újság írta?
Melyik évben született?
Melyik tanárt szeretted?
Melyik házban laksz?
Melyiknek írunk?
Melyik barátunknak írunk?
Melyiktől várunk levelet?

Melyik barátunktól várunk levelet?
Melyikről beszélsz?
Melyikből vettél?
Milyen lovak ezek?
Milyen lovakat veszünk?
Milyeneket veszünk?
Milyen kocsival utazunk?
Milyen városokba megyünk?
Milyen színt kedvelsz?
Mikor érkezett?
Mikor érkezik?
Mikor vizsgázol?
Mikor kezdődik az előadás?
Hol a ceruza?
Hol a könyv?
Hol vannak a könyvek?
Hol van a papír?
Hová megy?
Hová tetted a gyufát?
Honnan érkezett?
Honnan vette?
Honnan esett le?
Mióta sportol?
Mióta vagy a városban?
Mióta ismert ön engem?
Mióta van itt?
Meddig megyünk?
Meddig dolgozunk?
Hány gyermeke van?
Hány cigarettát szív naponta?
Hányat vásároltál?
Hányról írtál?
Hányról tud beszélni?
Hánytól kértél pénzt?
Hánynak adtál pénzt?
Mennyit tanultál?
Mennyire ismered a nyelvet?
Mennyi volt a kocsija?
Mennyi benzint fogyaszt?
Mennyibe kerül egy rend ruha?

Mennyit költ élelemre?
Mennyit fizet a lakásért?
Mennyi almát hoztál?
Hányadika van ma?

Hányadik osztályba jársz?
Hányadikba mész?
Hányadik emeleten laknak?
Hányadik cigarettát szívod?

7. Traduceți în limba maghiară propozițiile atributive din coloana a doua și introduceți-le în propozițiile principale din prima coloană, la locul indicat de spațiul punctat.

a) Az a kislány, ..., megérkezett.

a) pe care o iubești
despre care mi-ai vorbit
de la care am primit o telegramă
cu care am fost în munți
căreia i-am dat flori

b) Az a ház, ..., a szüleimé.

b) care e acolo
pe care o vezi
care are două etaje
în care locuim
în care am intrat
din care am ieșit
de care (-hez) ne apropiem.

Álom és valóság

- Amikor gyermek voltam, arról álmodoztam, hogy elvégzem a középiskolát, majd beiratkozom az egyetemre. Építésmérnök szerettem volna lenni.
- Nem lehetett?
- Nem. Szegények voltunk. Mondtam apámnak: „Édesapám, én tanulnék, ha lehetne.” „Nem lehet, fiam, válaszolta szomorúan. Nekem is lett volna eszem a tanuláshoz, de ha én tovább tanultam volna, ki tartotta volna el anyámat és négy testvéremet?” Ha nagyapám nem esett volna el a háborúban, talán elvégezhettem volna apám is a középiskolát. Így csak négy elemi végezhettem.
- És maga, Kovács bácsi?
- Nekem sikerült hét elemi végezni, aztán inasnak mentem abba a gyárba, ahol apám öntő volt.
- Mikor volt ez?
- Néhány évvel a második világháború előtt. Sokat szenvedtem társaimmal együtt. Esténként beszélgettünk, álmodoztunk: jó volna, ha elvinnénk a gyárat a tőkésektől, megszerveznénk a magunk életét, jobb életet biztosítanánk magunknak. Az egyik szaktárs azt mondta, hogy az álmunk megvalósítható, de meg kell küzdeni érte. Azt hittük, hogy a burzsujok elűzésével azonnal megvalósul a jólét. Tévedtünk. az államosítás nem hozott sem jólétet, sem igazi szabadságot. ezekért még meg kell küzdeni.

Vocabular

álom, álmot, álmok	– vis
valóság, -ot, -a	– realitate
álmodoz/ik, -ott, -zék	– a visa
elvég/ez, -zett, -ezzen	– a termina
középiskola/a, -át, -ák, -ája	– școală medie, liceu

beiratkoz/ik, -ott, -zék	– a se înscrie
építésszámérnök, -öt, -ök	– inginer constructor
válaszol, -t, -jon	– a răspunde
ész, észr, esze	– minte
tanulás, -t, -a	– învățătură
tovább	– mai departe
eltart, -ott, -son	– a întreține
eles/ik, -ett, -sék	– a cădea
elemi, -t, -je	– școala primară, elementară
inas, -t, -ok, -a	– ucenic
öntő, -t, -k, -je	– muncitor la turnătorie
szenved, -ett, -jen	– a suferi
esténként	– seară de seară
elvesz, -vett, -vegyen	– a lua
tőkés, -t, -ek	– capitalist
burzsuj, -t, -ok	– burghez
megszervez, -ett, -zen	– a organiza
biztosít, -ott, -son	– a asigura
komoly	– serios
megfontolt	– chibzuit
mintha	– parcă
fény, -t, -ek, -e	– lumină
megvalósul, -t, -jon	– se realiza
megvalósítható	– realizabil
megküzd, -ött, -jön	– a lupta, a se bate
jólét, -et, -e	– bunăstare
elűzés, -t	– izgonire
téved, -ett, -jen	– a greși
könnyű	– ușor
nehéz	– greu
felelősség, -et, -e	– răspundere
érez, érzett, érezzem	– a simți
teremt, -ett, -sen	– a crea
világ, -ot, -a	– lume

Explicații:

1. *Társ* etc. Limba maghiară formează multe cuvinte compuse cu *társ* „soț, însoțitor, tovarăș”, *elvtárs* „tovarăș, de convingeri politice revoluționară”, *szaktárs* „tovarăș de muncă, ortac, (muncitor)”, *munkatárs* „coleg, colaborator”, *bajtárs* „camarad (la armată)”, *élettárs* „tovarăș de viață”, *lakótárs* „colocatar”,

iskolatárs „coleg de școală”, *osztálytárs* „coleg de clasă”, *padtárs* „coleg de bancă”, *szobatárs* „coleg de cameră”, *sorstárs* „tovarăș de suferință”, *apatárs* „cuscr”, *anyatárs* „cuscră” etc.

2. *Elvégezhet, megvalósíthat*. Ceea ce în românește se exprimă prin verbul *a putea* + *infinitiv* sau conjunctiv, în maghiară se exprimă prin sufixul potențial *-hat, -het*: *állhat* – poate să stea, *nézhet* – poate privi, *mondhatok* – pot spune, *kérhetsz* – poți cere, *tanulhatunk* – putem învăța, *beszélgethetnek* – pot să converseze etc.

În locul sufixului potențial se mai folosesc și verbe auxiliare ca *tud* – a ști, *bír* – a putea, *képes* – a fi în stare, a fi capabil, *szabad* – a fi permis, a avea voie, dar utilizarea lor este impusă de necesitatea de a preciza dacă posibilitatea depinde de capacitățile intelectuale, fizice ale persoanei sau de libertatea ei de a acționa. Astfel *dolgozhatom* poate fi echivalent, pe rînd, cu *tudok dolgozni* „am pregătirea suficientă pentru a lucra”, *bírok dolgozni* „am puterea fizică pentru lucru”, *képes vagyok dolgozni* „sînt capabil să lucrez”, *szabad dolgoznom* „am voie să lucrez”. În legătură cu potențialul vezi capitolul corespunzător din *Gramatica* anexată.

3. *beiratkozik*. Reflexivul se exprimă prin sufixul *-koz, -kez, -köz* sau *-kod, -ked, -köd*: *borotválkozik* – a se bărbieri, *ígérkezik* – a se anunța, *törülközik* – a se șterge cu prosopul, *mosakodik* – a se spăla, *verekeedik* – a se bate, *fésülködik* – a se pieptăna.

În locul sufixului reflexiv se folosește și pronumele reflexiv *magam, magad, maga* etc., dar numai în cazul cînd verbul n-are formă reflexivă (de ex. *nézi magát* – a se uita în oglindă, a se privi) sau cînd forma sufixului a dobîndit alt sens (de ex. *ütközik* – se ciocnește cu ceva în comparație cu *megüti magát* – se lovește în cădere). Informații privind reflexivul se găsesc în gramatica anexată.

4. *elvégez, beiratkozik, eltart, megszervez* etc. Prefixul verbal (lista celor mai importante prefixe verbale se află în gramatica pe care o anexăm) conferă verbului un sens perfectiv, indicînd că acțiunea se încheie cu un rezultat: scriu o scrisoare – *írok egy levelet*, dar scriu o scrisoare și știu ca o voi termina – *megírok egy levelet*.

Limba maghiară are reguli destul de multe cu privire la utilizarea, detașarea sau nedetașarea prefixului verbal și la topica lui (cf. încă o dată gramatica de la sfîrșitul cărții) la sfîrșitul cărții).

Exersarea unor construcții

- Ki beszélget?
- Két munkatárs. Az egyik kérdez, a másik mesél.
- Miről mesél?
- A múltból, a jelenről és a jövőről.
- Hogy hívják?
- Őt? Kovács Lajosnak.
- Gyermekkorában miről álmodozott?
- Arról, hogy elvégzi a középiskolát és az egyetemet. Építésmérnök szeretett volna lenni.
- Sikert?
- Nem. Szegények voltak, dolgoznia kellett, mint ahogy az apja sem tanulhatott pedig volt esze.
- Hány osztályt végzett?
- Az apja négyet, ő hetet.
- Hol dolgozott?
- Abban a gyárban, amelyben az apja öntő volt.
- Milyen volt a sorsa?
- Nehéz, mint minden munkásnak.
- Miről álmodozott munkásifjú korában?
- Arról, hogy jó volna elvenni a gyárat az uraktól.
- Megvalósult az álma?
- Nem. Nem úgy, ahogy remélték és hitték.
- Még most is sok a tennivaló (sînt multe de făcut).

Gramatică

Modul condițional – optativ

Acest mod are două timpuri: prezent și perfect. Sufixul modului condițional-optativ este *-n-*, urmat de desinențe personale.

1. Timpul prezent.

La prezent, terminațiile verbului sînt următoarele:

Conjugarea

subiectivă

Exemple

-nék	tanulnék	írnék	dolgoznék	mennék	ennék
-nál, -nél	tanulnál	írnál	dolgoznál	mennél	ennél
-na, -ne	tanulna	írna	dolgozna	menne	ennek
-nánk, -nénk	tanulnánk	írnánk	dolgoznánk	mennénk	ennénk
-nátok, -nétek	tanulnátok	írnátok	dolgoznátok	mennétek	ennétek
-nának, -nének	tanulnának	írnának	dolgoznának	mennének	ennének

Conjugarea obiectivă

-nám, -ném	tanulnám	írnám	venném	szeretném
-nád, -néd	tanulnád	írnád	vennéd	szeretnéd
-ná, -né	tanulná	írná	venné	szeretné
-nánk, -nénk	tanulnánk	írnánk	vennénk	szeretnénk
sau -nók, -nők	tanulnók	írnók	vennők	szeretnők
-nátok, -nétek	tanulnátok	írnátok	vennétek	szeretnétek
-nák, -nék	tanulnák	írnák	vennék	szeretnék

Observație: Terminația *-nók, -nők* de la pers I. pl. conjugarea obiectivă este o formă veche, rar utilizată, înlocuită tot mai non prin *-nánk, -nénk* de la conjugarea subiectivă.

Formele de condițional – optativ prezent ale verbului *van* „a fi”

volnék	lennék	Cum se observă, verbul <i>van</i> are două forme paralele. Simțul lingvistic actual nu face nici o distincție esențială între ele; în trecut, forma <i>volnék</i> etc. exprimă o dorință irealizabilă, iar <i>lennék</i> una posibilă în viitor.
volnál	lennél	
volna	lenne	
volnánk	lennénk	
volnátok	lennétek	
volnának	lennének	

Să exersăm formele învățate!

Szeretnék kérdezni valamit. Kérnék szépen egy pohár vizet.
 Jó volna, ha együtt mehetnénk a kirándulásra. Ha jól dolgoznál, megbecsülnének.
 Ha lenne elég pénzem, vennék egy kocsit, megtanulnék vezetni, és a nyarat azzal tölteném, hogy végigjárnám az ország legszebb vidékeit.
 Ez a halott olyan, mintha élne, ez az élő olyan, mintha halott volna.
 „Elmennék én innen, itthagynám ezeket,
 Örömet itthagynám, de most már nem lehet” (Petőfi)
 „Szeretném, ha szeretnének” (Ady)
 Szeretnéd, ha szeretnélek?
 Örvendene, ha meglátogatnád.
 Ha tehetségem volna, nyelveket tanulnék.

Aș vrea să (Vă) întreb ceva.
 V-aș ruga (să-mi dați) un pahar de apă.
 Ar fi bine dacă am putea merge împreună în excursie.
 Dacă ai lucra bine, ai fi apreciat.

Dacă aş avea destui bani, mi-aş lua o maşină, aş învăţa să conduc şi mi-aş petrece vara cutreierînd cele mai frumoase regiuni ale ţării.
 Acest mort e parcă ar trăi, acest viu e parc-ar fi mort.
 Aş pleca de-aici, i-aş lăsa pe aceştia,
 I-aş părăsi bucuros, dar nu se mai poate.
 Aş dori să fiu iubit.
 Ți-ar plăcea să te iubesc (dacă te-aş iubi)?
 S-ar bucura dacă l-ai vizita.
 Dacă aş avea talent, aş învăţa limbi străine.

2. Timpul perfect

Se formează din forma indicativului trecut, însoţită de *volna* invariabil.

Conjugarea subiectivă

vettem volna	olvastam volna
vettél volna	olvastál volna
vett volna	olvasott volna
vettünk volna	olvastunk volna
vettetek volna	olvastatok volna
vettek volna	olvastak volna

Conjugarea obiectivă

vettem volna	olvastam volna
vetted volna	olvastad volna
vette volna	olvasta volna
vettük volna	olvastuk volna
vettétek volna	olvastátok volna
vették volna	olvasták volna

Note:

1. Verbul de existenţă *van* „a fi” formează condiţionalul perfect în felul următor:

lettem volna	lettünk volna
lettél volna	lettetek volna
lett volna	lettek volna

2. Conjunctivul perfect din română se traduce, de cele mai multe ori, prin formele maghiare de condiţional perfect:

A plecat fără să fi spus o vorbă.

— Elment anélkül, hogy egy szót is szólt volna.

Să fi fost eu acolo, n-ar fi făcut el una ca asta.

— Lettem volna én ott (ha ott lettem volna), nem tett volna ilyet.

Să reluăm acum exerciţiul de la condiţionalul prezent, înlocuind, acolo unde este posibil, prezentul cu timpul trecut:

Szerettem volna kérdezni valamit. Jó lett volna, ha együtt mehettünk volna a kirándulásra. Ha jól dolgoztál volna, megbecsültek volna. Ha lett volna elég pénzem, vettem volna egy kocsit, megtanultam volna vezetni, és a nyarat azzal töltöttem volna, hogy végigjártam volna az ország legszebb vidékeit. Ez a halott olyan volt, mintha élt volna, az az élő olyan volt, mintha halott lett volna. Elmentem volna én innen, itthagytam volna ezeket, örömmel itthagytam volna, de már nem lehetett. Szerettem volna, ha szerettek volna. Szeretted volna, ha szerettelek volna? Örvendett volna, ha meglátogattad volna. Ha tehetségem lett volna, nyelveket tanultam volna.

Exerciții

1. Traduceți fraza următoare și treceți-o prin toate persoanele condiționalului prezent:

Dacă aș pleca la București, aș vizita muzeele.

2. Traduceți în limba maghiară:

Dacă ai veni la mine, ți-aș arăta picturile (festmény, -t, -ek) pa care mi le-am cumpărat ieri. Te-aș vizita, dacă n-ar trebui să plec la socrii mei. Soacră-mea e foarte bolnavă și ar vrea să ne vadă (infinitiv!). M-aș bucura dacă s-ar vindeca (meggyógyul), pentru că e o femeie tare de treabă.

3. Transpuneți frazele și propozițiile de mai jos la condiționalul prezent, apoi la cel perfect:

Ha szép az idő, kirándulunk. Elmegyünk a hegyekbe, ott töltünk néhány napot. Ti eljöttök-e velünk? Meglátjátok, milyen szépek a mi hegyeink. Sanyiék is eljönnek, de csak két napig maradnak. Ők a tengerre akarnak menni. Ha a gyermekek nem betegednek meg, mi is elmegyünk néhány napra a tengerre.

De ex.: Ha szép lenne az idő, kirándulnánk.

Ha szép lett volna az idő, kirándultunk volna.

PARTEA A TREIA

Scurtă schiță de gramatică
a limbii maghiare

Vocabular maghiar-român și
român-maghiar

Grupuri de cuvinte pe sfere
semantice

Structuri lexico-
gramaticale cu specială privire la regimul
unor verbe și adjective

Textul lecțiilor în traducere
românească

Cheia exercițiilor

Scurtă schiță de gramatică a limbii maghiare

Fonetica

Limba maghiară se caracterizează, înainte de toate, prin existența vocalelor și consoanelor scurte și lungi. Vocalele lungi sînt marcate în scris prin semnul diacritic (˘) sau (¨) așezat deasupra literei. Consoanele lungi se notează prin dublarea literei.

Alfabetul

a, á, b, c, cs, d, dz, dzs, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, z, zs.

În legătură cu pronunțarea sunetelor limbii maghiare vezi Partea I. a cărții.

Silaba

În structura silabei trebuie să existe o vocală. Consoanele se grupează în jurul vocalei, dar, spre deosebire de limba română, un grup de 2-3-4 consoane aflate între două vocale se repartizează în așa fel ca numai o vocală să treacă la silaba următoare: pad-lás, And-rás, oszt-rák, konst-ruktív.

Este foarte important de reținut că literele compuse (care notează cîte un sunet simplu!) cs, dz, dzs, gy, ly, ny, sz, ty și că nu se desfac niciodată: ko-csi, e-dzés, lán-dzsa, ma-gyár, i-lyen, a-nya, vá-szon, ku-tya, ró-zsa.

Intonația

Tempoul vorbirii maghiare e sensibil mai lent decît acela al vorbirii românești obișnuite, fenomen impus de necesitatea respectării cu strictețe a pronunțării clare a vocalelor și consoanelor lungi.

Melodia vorbirii este relativ monotonă, necunoscând diferențe de ton deosebit de mari.

Intonația enunțiativă, interogativă (cu sau fără cuvînt interogativ), exclamativă, imperativă urmează aproximativ aceeași linie melodică ca cea din limba română.

Accentul

Accentul maghiar este un accent dinamic, mai intensiv decît accentul dinamic românesc. Accentul maghiar este fix, aflîndu-se pe prima silabă a cuvîntului. În cuvintele lungi se observă un accent secundar sau mai multe, așezate pe a treia, a cincea etc. silabă. Cuvintele ajutătoare nu sînt accentuate.

Nu există nici o legătură între accent și durata vocalei. Vocala scurtă din silaba accentuată nu se lungeste (nu devine semilungă), iar vocala lungă din silaba neaccentuată nu se scurtează.

Armonia vocalică și acomodarea vocalică

Faptul că în sistemul vocalic maghiar există cele două serii de vocale *a*) anterioare (înalte) *e, é, i, í, ö, ő, ü, ű* și *b*) posterioare (joase) *a, á, o, ó, u, ú* are nu numai o importanță teoretică. În mod obișnuit, într-o unitate lexicală (cuvînt) toate vocalele sînt de același fel, adică fie înalte, fie joase: *ecet, kerevet, hegedű, ökör* – *kalap, kalapács, torony, katona*, etc. Aceasta este armonia vocalică.

Firește, excepții există, dar ele nu sînt specifice limbii. Ele sînt fie cuvinte relativ recent intrate în limbă (*demokrácia, kommün*), fie cuvinte compuse ca *hegycsúcs* „vîrf de munte”, *zenetanár* „profesor de muzică”.

În formarea cuvintelor prin derivare și în atașarea afixelor gramaticale la temele nominale sau verbale, observăm același fenomen de potrivire a vocalei din afixe (sufixe și desinențe) la caracterul vocalei din temă. Acest fenomen se numește *acomodare vocalică* și joacă un rol deosebit de important în formarea cuvintelor și în morfologie. Aproape toate sufixele și desinențele au cîte 2-3 variante „poziționale”. De ex. *halhatatlanságomról* „despre nemurirea mea”, *tehetetlenségemről* „despre neputința mea”, în care *hal-* și *te(sz)-* sînt rădăcini verbale, *hat* – *het* sufix potențial, *atlan* ~ *etlen* sufix privativ, *ság* ~ *ség* sufix substantival, *-om* ~ *em* ~ *öm* sufix personal posesiv, iar *ról* ~ *ről* desinență casuală (despre acomodarea fonetică se vorbește în mei toate capitolele cărții, în special în lecția a VI-a).

Morfologia

1. Articolul

Articolul în limba maghiară este o parte de vorbire proclitică invariabilă.

a) Articolul nehotărît – întotdeauna neaccentuat – este *egy*. N-are formă de plural. Se folosește mult mai rar decât articolul nehotărît în limba română (Vezi lecția IX, X.).

egy ember	un om	egy ház	o casă
egy embert	(acuz.)	egy házat	(acuz.)

b) Articolul hotărît – neaccentuat și el – se prezintă sub două forme: *az* în fața unui cuvânt care începe cu o vocală (*az ember*) și *a* în fața unui cuvânt care începe cu o consoană (*a ház*). Același articol se pune și în fața substantivelor ce se află la plural: *az emberek, a házak*. (Pentru articolul hotărît vezi lecția II.)

Spre deosebire de limba română, în care după prepoziții substantivul nedeterminat rămîne nearticulat (de ex. în casă), maghiara folosește articolul hotărît înaintea substantivelor înzestrate cu afixe circumstanțiale (*a házban* – în casă; *az udvaron* – în curte) sau cu postpoziții (*az asztal mellett* – lângă masă), echivalente cu prepozițiile românești.

2. Substantivul

Substantivul din limba maghiară nu cunoaște genul gramatical. Exprimarea sexului se face prin mijloace lexicale.

a) Numărul substantivelor.

La singular, substantivul maghiar are marca „zero”, iar la plural desinența *-k*, atașată direct la forma de singular (cînd aceasta se termină în vocală) sau printr-o vocală de legătură (Vezi lecția III.)

sg.	pl.	sg.	pl.
hajó – vapor	hajók	kert – grădină	kertek
kapu – poartă	kapuk	ház – casă	házak
erdő – pădure	erdők	őr – paznic	őrök
betű – literă	betűk	hír – veste	hírek

Cazuri speciale în formarea pluralului:

– Cînd tema se termină în *-a* sau *-e*, aceste vocale se transformă în *-á* sau *-é* înaintea desinenței *-k*: *apa–apák, anya–anyák, mese–mesék, eke–ekék*.

- În tema unor substantive, vocalele lungi *á, é, í, ú, ű* devin scurte: *madár-madarak, számár-szamarak, veréb-verebek, kéz-kezek, víz-vizek, út-utak, kút-kutak, tűz-tüzek.*
- Unele substantive cu temă vocalică formează pluralul de la o temă augmentată cu *-v-*: *ló-lovak, tó-tavak, szó-szavak, fű-füvek, tő-tővek, falu-fálvak.*
- Un număr de substantive își pierd vocala scurtă neaccentuată din temă: *malom-malmok, halom-halmok, orom-ormok, torony-tornyok; terem-termek, verem-vermek, ökör-ökrök, tükör-tükrök.*

b) Cazurile substantivului

Raporturile sintactice sînt exprimate în limba maghiară printr-un mare număr de afixe (le numim convențional desinențe) și postpoziții. Desinențele se atășează la forma de nominativ (nemarcată, deci cu desinența cazuală „zero”) fie direct, fie cu ajutorul unei vocale de legătură. În virtutea legii acomodării vocalice, vocala din desinență și cea de legătură depind de calitatea vocalei din temă. Prin urmare, majoritatea afixelor gramaticale au cîte 2-3 variante. De pildă, *-ban, -ben* („în”, localizare în interior), *-ba, -be* („în”, mișcare spre interior), *-böl, -ből* („din”), *-n* (*-on, -en, -ön*) („pe”), localizare în exterior, pe partea superioară), *-ra, -re* („pe”, mișcare spre un punct sitnat în exterior, pe partea superioară), *-nál, -nél* („la”, localizare în exterior), *-hoz, -hez, -höz* („la, spre, în direcția”), *-nak, -nek* (dativ), *-tól, -től* („de la, dinspre”) etc. (Vezi lecțiile VI., XIII., XIV, XV., XVII.)

Cazul genitiv – cu funcție de atribut! – se poate exprima în două feluri: (1) numele posesorului rămîne nemarcat (desinență cazuală „zero”) și e urmat de numele obiectului posedat, înzestrat cu sufixul posesiv *-a, -e, -ja, -jé* (de ex. *az ember háza* „casa omului”, *a gyermek keze* „mîna copilului”, *a folyó partja* „malul rîului”, *a szomszéd kertje* „grădina vecinului”); (2) numele posesorului primește desinența *-nak, -nek*, urmează numele (articulat) al obiectului posedat înzestrat cu sufixul posesiv (de ex. *a fiúnak* a barătja „prietenu**l** băiatului”, *a könyvnek* a címe „titlul cărții”). (V. lecția XIV.)

Genitivului românesc care nu are funcție de atribut îi corespunde în maghiară o formă cu sufixul posesiv *-é* (sg.) și *-éi* (pl.) exemple:

<i>A könyv a tanáré.</i>	– Cartea este a profesorului.
<i>A könyvek a tanáréi.</i>	– Cărțile sînt ale profesorului
<i>Kié ez a toll? – A Jánosé.</i>	– Al cui e stiloul? – Al lui Ion.
<i>A Péter fia elutazott,</i>	Băiatul lui Petru a plecat, al lui
<i>a Sándoré itthon maradt.</i>	Alexandru a rămas acasă.

O asemenea formă sufixată poate să primească desinențe cazuale, prin care se exprimă funcția sintactică:

Kinek a házában laktok?
 Az apósoméban.
 Kinek a regényeit olvasod?
 A Móriczéit.

În a cui casă stați?
 În a socrului meu.
 Ale cui romane citești?
 Pe ale lui Móricz.

Este de remarcat faptul că sufixul posesiv *-é, -ei* are un rol pronominal, așa cum și articolul posesiv românesc *al, a, ai, ale* este, în exemplele de mai sus, mai degrabă un pronume prin care se evită repetarea substantivului la care se referă și cu care se acordă „articolul” posesiv. (Vezi lecția XIX.)

Formale cazuale ale substantivului

Tabel nr. 1/a

Cazul	Desinența	Sing.	Plural	Sg.	Pl.
1. Nom.	–	ház	házak	kert	kertek
2. Dat.	-nak, -nek	háznak	házaknak	kertnek	kerteknek
3. Acuz.	-t	házat	házakat	kertet	kerteket
4. Unde?	-ban, -ben	házban	házakban	kertben	kertekben
5. Încotro? în ce?	-ba, -be	házba	házakba	kertbe	kertekbe
6. De unde? din ce?	-ból, ből	házból	házakból	kertből	kertekből
7. Unde? pe ce?	-n, -on, -en, -ön	házon	házakon	kerten	kerteken
8. Unde? pe ce?	-ra, -re	házra	házakra	kertre	kertekre
9. Der unde? de pe ce?	-ról, -ről	házról	házakról	ketről	kertekről
10. Unde? la ce?	-nál, -nél	háznál	házaknál	kertnél	kerteknél
11. Unde? câte ce?	-hoz, -hez, -höz	házhoz	házakhoz	kerthez	kertekhez
12. De unde? de la ce?	-től, -től	háztól	házaktól	kerttől	kertektől
13. Până unde? până la ce?	-ig	házig	házakig	kertig	kertekig
14. Pentru ce?	-ért	házáért	házakéért	kertért	kwertekért
15. În ce?	-vá, -vé	házzá	házakká	kertté	kertekké
16. Cu ce?	-val, -vel	házzal	házakkal	kerttel	kertekkel
17. Împreună cu ce? (cu un lucru propriu)	-stul, -stül	házastul	–	kertestül	–

Tabel nr. 1/b

<i>Cazul</i>	<i>Desinența</i>	<i>Sg.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Sg.</i>	<i>Pl.</i>
1.	–	hajó	hajók	ló	lovak
2.	-nak, -nek	hajónak	hajóknak	lónak	lovaknak
3.	-t	hajót	hajókat	lovat	lovakat
4.	-ban, -ben	hajóban	hajókban	lóban	lovakban
5.	-ba, -be	hajóba	hajókba	lóba	lovakba
6.	-ból, -ből	hajóból	hajókból	lóból	lovakból
7.	-n	hajón	hajókon	lovon	lovakon
8.	-ra, -re	hajóra	hajókra	lóra	lovakra
9.	-ról, -ről	hajóról	hajókról	lóról	lovakról
10.	-nál, -nél	hajónál	hajóknál	lónál	lovaknál
11.	-hoz, -hez, -höz	hajóhoz	hajókhoz	lóhoz	lovakhoz
12.	-tól, -től	hajótól	hajóktól	lótól	lovaktól
13.	-ig	hajóig	hajókig	lóig	lovakig
14.	-ért	hajóért	hajókért	lóért	lovakért
15.	-vá, -vé	hajóvá	hajókká	lová	lovakká
16.	-val, -vel	hajóval	hajókkal	lóval	lovakkal
17.	-stul, -stül	hajóstul	–	lovastul	–

3. Adjectivul

(Vezi lecția II., VIII.)

Cu valoare de atribut, adjectivul este invariabil: a *jó* ember, a *jó* embert, a *jó* embereknek.

Cînd este predicat nominal, el se acordă în număr cu subiectul: Az ember *jó* – az emberek *jók*.

Regulile de atașare a desinenței pluralului sînt în linii mari aceleași ca la formarea pluralului substantivelor.

Substantivizat, adjectivul primește aceleași afixe cazuale ca și substantivul: a *szép* „frumosul”, a *szépet*, a *szépnek*, a *szépről*, a *szépben*, a *széppel* etc.

Gradul comparativ se formează cu ajutorul sufixului *-bb* – care se atașează de regulă la tema adjectivului, cu sau fără vocală de legătură. Pot să apară și unele schimbări fonetice. *Exemple*:

<i>jó</i>	– <i>jobb</i>	<i>fekete</i>	– <i>feketébb</i>	<i>Excepții:</i>
<i>rossz</i>	– <i>rosszabb</i>	<i>sárga</i>	– <i>sárgább</i>	<i>sok</i> – <i>több</i>
<i>nagy</i>	– <i>nagyobb</i>	<i>gyenge</i>	– <i>gyengébb</i>	<i>szép</i> – <i>szebb</i>
<i>kis (kicsi)</i>	– <i>kisebb</i>	<i>festői</i>	– <i>festőibb</i>	
<i>erős</i>	– <i>erősebb</i>	„pitoresc”		

Notă: Complementul de comparație se exprimă fie prin desinența *-nál, -nél* (János magasabb a barátjánál – Ion e mai înalt decât prietenul său), fie prin adverbul *mint* urmat de nominativ (János magasabb, *mint* a barátja).

Comparativul de egalitate se exprimă prin construcția *éppen olyan... mint*: János éppen olyan magas, mint a barátja.

Comparativul de inferioritate se formează cu ajutorul construcției *kevésbé ... mint*: János kevésbé magas, mint a barátja.

Superlativul relativ se formează cu prefixul *leg-* așezat înaintea formei de comparativ: *legjobb, legrosszabb, legnagyobb, legkisebb, legerősebb, leggyengébb, legfeketébb, legsárgább, legfestőibb, legtöbb, legszebb* etc. Superlativul relativ cunoaște două construcții:

- János a *legmagasabb* a diákok *közül*.
- János a diákok *legmagasabbika*.

Superlativul absolut se formează cu ajutorul adverbelor: *nagyon, erősen, igen, rendkívül, szörnyen, végtelenül, kimondhatatlanul* etc.

4. Pronumele

Pronumele personal

Pronumele personal are forme proprii numai pentru nominativ și acuzativ. Celelalte forme ale lui sînt alcătuite din desinența cazuală sau postpoziția corespunzătoare și sufixul personal posesiv.

(Vezi lecția V., XVII., XVIII., XX.)

Tabel nr. 2.

Pronumele personal

Nom.	Acuz.	Dativ.	-ban, -ben	-ba, -be	-ból, -ből
én	engem	nekem	bennem	belém	belőlem
te	téged	neked	benned	beléd	belőled
ő	őt	neki	benne	belé	belőle
mi	minket	nekünk	bennünk	belénk	belőlünk
ti	titeket	nektek	bennetek	belétek	belőletek
ők	őket	nekik	bennük	beléjük	belőlük

-n	-ra, -re	-ról, -ről	-nál-, -nél	-hoz, -hez, -höz	-től, től
rajtam	rám	rólam	nálam	hozzám	tőlem
rajtad	rád	rólad	nálad	hozzád	tőled
rajta	rá	róla	nála	hozzá	tőle
rajtunk	ránk	rólunk	nálunk	hozzánk	tőlünk
rajtatok	rátok	rólatok	nálatok	hozzátok	tőletek
rajtuk	rájuk	róluk	náluk	hozz(áj)uk	tőlük
-ért	-val, -vel	mellett	miatt	helyett	után
értem	velem	mellettem	miattam	helyettem	utánam
érted	veled	melletted	miattad	helyetted	utánad
érte	vele	mellette	miatta	helyette	utána
értünk	velünk	mellettünk	miattunk	helyettünk	utánunk
értetek	veletek	mellettetek	miattatok	helyettetek	utánatok
értük	velük	mellettük	miattuk	helyettük	utánuk

Pronumele de politețe (v. Lecția XV.)

Asemănător celor două pronume de politețe din limba română (dumneata și dumneavoastră), există și în maghiară două pronume de politețe: *maga* și *ön*. Spre deosebire însă de limba română, valorile acestor pronume nu coincid cu cele ale lui dumneata și dumneavoastră. Magh. *maga* este o formă pe care o folosesc vorbitorii față de o persoană inferioară din punct de vedere social sau mai tânără, conține o sensibilă notă de dispreț. Pronumele *ön* este mai reverențios, mai oficial și mai căutat decât rom. dumneavoastră. Din acest motiv, vorbitorii evită folosirea acestor pronume, înlocuindu-le prin numele sau funcția persoanei la care adaugă *úr* „domnule”.

E important de reținut că atât *maga*, *ön* cât și construcțiile prin care se evită ele se află la persoana a treia singular, prin urmare predicatul lor verbal e la persoana a treia singular: *maga mondtá? dumneata ai spus? ön következik dumneavoastră urmați la rând; a tanár úr jól ismeri a tanulókat* – (dv.) domnule profesor, vă cunoașteți bine elevii.

Pronumele de politețe au și forme de plural (pers. a 3-a): *maguk* și *önök*.

Aceste pronume primesc desinențe cazuale sau postpoziții: *magában, magától, magához, magukról, önnél, önnek, önnel, önöktől, önök miatt*.

Pronumele reflexiv (v. Lecția XIX.)

Formele pronumelui reflexiv sînt:

	magam	magunk	
Sg.	magad	magatok	Pl.
	maga	maguk	

Pronumele reflexiv cunoaște toate cazurile. Desinențele și modul de atașare a lor cînt cele cunoscute la substantive. De ex. magamat, magát, magunknak, magatokkal, magukból – magadé, magunkéból etc.

Pronumele demonstrativ (v. Lecția I., XVII.)

de apropiere		de depărtare	
sing.	pl.	sing.	pl.
ez	ezek	az	azok

Pronumele demonstrativ poate primi desinențe cazuale. Consoana inițială a desinenței asimilează consoana z. De ex. ezt–azt, ennek–annak, ebben–abban, erről–arról, erre–arra, ettől–attól, evvel–avval (sau ezzel–azzal), ehhez–ahhoz, eddig–addig etc.

Adjectivul demonstrativ (v. Lecția XVII)

Adjectivul demonstrativ stă înaintea substantivului articulat cu articol hotărît. În propoziție, adjectivul demonstrativ primește aceeași desinență de număr și aceleași desinențe cazuale ca și substantivul determinat. Exemple:

ez a ház	– ezek a házak
ez az ember	– ezek az emberek
ebbe a házba	– ezekbe a házakba
abban a kertben	– azokban a kertekben
ennek az embernek	– ezeknek az embereknek
ahhoz a házhoz	– azokhoz a házakhoz
erről a kérdésről	– ezekről a kérdésekről etc.

Pronumele posesiv (v. Lecția XIX.)

Dacă valorile adjectivului posesiv românesc sînt exprimate în maghiară prin sufixele personale posesive -m, -d, -(j)a, -(j)e, -nk, -tok, -tek, -tök, -(j)uk, -(j)ük, pronumele posesiv are forme speciale:

enyém	al meu	enyéim	ai mei
tiéd	al tău	tieid	ai tăi
övé	al său	övéi	ai săi
miénk	al nostru	mieink	ai noștri
tiétek	al vostru	tieitek	ai voștri
övék	al lor	övéik	ai lor

Note: (1) Din moment ce în maghiară nu există gen gramatical, forma *enyém* etc. înseamnă și „a mea” etc., iar *enyéim* etc. și „ale mele” etc.

(2) De obicei, formele pronumelui posesiv sînt precedate de articolul hotărît a–az.

(3) Formelor date mai sus li se adaugă desinențe cazuale sau postpoziții: *nem láttam a tiedet* – Nu i-am văzut pe ai tăi; *Elmondom a mieinknek* – Le spun la ai noștri; *A te kocsid a miénk után következik* – Mașina ta urmează după a noastră.

(4) Pe lângă formele *tiéd*, *miénk*, *tiétek* se întrebuintează și forma cu *e*: *tied*, *mienk*, *tietek*

Pronumele interogativ (v. Lecția XXI)

Ki? cine?

Mi? ce?

Melyik? care dintre...?

Milyen? ce fel de? cum?

Mekkora? cît de mare?

Mennyi? cît?

Pronumele interogativ are și forme ce plural: *kik? mik? melyek? milyenek? mekkorák?*

Toate pronumele interogative primesc desinențe cazuale: *kit? mit? melyiket? milyent? mekkorát? kitől? minek? melyikben? milyenhez? mekkorával?* etc.

Pronumele relativ

(v. Lecția XXI).

aki cine, cel ce, care

ami ce, ceea ce

amely care

amelyik cel care

amilyen cum

amekkora cît e de mare

amennyi cît

Sînt utilizate și forme fără *a-* inițial. La acestea numai intonația arată că sînt relative și nu interogative.

Pronumele relative primesc desinențe cazuale, iar unele din ele desinență de plural.

Pronumele nehotărît

valaki	cineva	senki	nimeni
valami	ceva	semmi	nimic
valamelyik	careva	semelyik	nici unul
valamilyen	de un fel	semmilyen	de nici un fel
valamennyi	toți, toate	semennyi	nimic
akárki	oricine	bárki	oricine
akármi	orice	bármi	orice
akármelyik	oricare	bármelyik	oricare, fiecare
akármilyen	de orice fel	bármilyen	de orice fel
akármennyi	oricît	bármennyi	oricît
némely(ik)	careva	egyik	unul
		másik	altul

Notă: Pronumele nehotărîte construite cu *-mely(ik)*, *-milyen* și *-mennyi* precum și *egyik*, *másik* se folosesc și ca adjective nehotărîte.

5. Numeralul

(v. Lecția XVII)

Numeralul cardinal, cu valoare adjectivală este invariabil. Cu valoare substantivală primește desinențele cazuale ale substantivului.

1	egy	22	huszonkettő (adj. huszonkét)
2	kettő (adj. két)	30	harminc
3	három	31	harmincegy
4	négy	40	negyven
5	öt	50	ötven
6	hat	60	hatvan
7	hét	70	hetven
8	nyolc	200	kétszáz
9	kilenc	1000	ezer
10	tíz	2000	kétezer
11	tizenegy	10 000	tízezer
13	tizenhárom	12 000	tizenkétezer
14	tizennégy	100 000	százezer
20	húsz	1 000 000	egymillió
21	huszonegy		

Notă: În transcrierea cu litere a cifrelor, cele „rotunde” se ortografiază împreună, celelalte se separă prin cratimă în felul următor:

15 342 tizenötezer-háromszáznegyvenkettő

27 367 958 huszonhétmillió-háromszázhatvanhétézer-kilencszázötvennyolc

După numeralul cardinal (și nehotărît sok, kevés, néhány etc.) substantivul rămîne la singular, iar acordul verbului se face cu acest substantiv: Őt ember jön. Sok könyv van itt.

Numeralul ordinal se formează (de la 3 în sus) cu ajutorul sufixului *-dik* (-adik, -odik, -edik, -ödik).

1. első	20. huszadik
2. második	50. ötvenedik
3. harmadik	100. századik
4. negyedik	1000. ezredik
5. ötödik	20 000. húszezredik
7. hetedik	1 000 000. egymilliomodik
10. tizedik	

Ca atribut, numeralul ordinal este invariabil. Substantivizat, el primește desinențe cazuale și desinență de plural.

Cînd se notează cu cifre arabe, după numeralul ordinal se pune punct: a XIX. század „secolul al XIX-lea”.

Numeralul fracționar se formează, de la 3 în sus, cu ajutorul sufixului *-d* (-ad, -od-, -ed, -öd)

1/2 fél	1/5 ötöd	5/9 öt kilenced
1/3 harmad	1/6 hatod	1/10 tized
2/3 kétharmad	1/7 heted	1/100 század
1/4 negyed	1/8 nyolcad	1/1000 ezred
3/4 háromnegyed		

Combinat cu *év*-, *tized*, *század* și *ezred* înseamnă „deceniu”, „secol” și „mileniu” Század și ezred, ca termeni militari, înseamnă „companie” resp. „regiment”.

Numeralul adverbial se formează cu ajutorul sufixului *-szor*, *-szer*, *-ször*:

egyszer – o dată	tízszer – de zece ori
kétszer – de două ori	százszor – de o sută de ori
háromszor – de trei ori	ezerszer – de o mie de ori
ötször – de cinci ori	

Acest numeral se poate deriva mai departe: (1) Cu sufixul *-os*, *-es*, *-ös* se formează adjective multiplicative: kétszeres „dublu, îndoit” háromszoros „triplu, întreit”, négyszeres „împătrit”, ötszörös „încincit”, tízszeres „înzecit”, százszoros „însutit”, ezerszeres „înmiiit” etc. (2) De la egyszeres, kétszeres etc. se formează adverbe cu ajutorul sufixului *-n* (legat prin vocală de legătură): kétszeresen „îndoit”, ötszörösen „încincit”, tízszeresen, százszorosan, ezerszeresen etc.

Operațiile aritmetice elementare se exprimă în felul următor:

$2 + 3 = 5$	– kettő meg három annyi mint öt sau
– kettő plusz három egyenlő öttel
$7 - 4 = 3$	– hétből négy annyi mint három sau
– hét mínusz négy egyenlő hárommal
$6 \times 8 = 48$	– hatszor nyolc negyvennyolc
$15 : 3 = 5$	– tizenöt osztva hárommal annyi mint öt sau
– tizenöt osztva hárommal egyenlő öttel sau
– tizenöt per három egyenlő öttel

6. Verbul

Toate verbele maghiare au la infinitiv sufixul *-ni*. Conjugarea verbelor este totuși destul de complicată din cauza multitudinii temelor (reflexivă, potențială, factitivă, iterativă etc. exprimate toate prin sufixe atașate rădăcinii sau unor teme înzestrate deja cu 1-2-3 sufixe). Despre unele din ele va fi vorba mai jos. Conjugarea se mai complică și prin existența formelor de conjugare subiectivă și obiectivă.

Conjugarea verbelor

Verbul *van* „a fi” (V. Lecția V.)

<i>Ind. prez.</i>	<i>Ind. perf.</i>	<i>Ind. viitor</i>
vagyok	voltam	leszek
vagy	voltál	leszel
van	volt	lesz
vagyunk	voltunk	leszünk
vagytok	voltatok	lesztek
vannak	voltak	lesznek

<i>Cond. prez.</i>		<i>Cond. perfect</i>	<i>Imperativ</i>
volnék	lennék	lettem volna	legyek
volnál	lennél	lettél volna	légy, legyél
volna	lenne	lett volna	legyen
volnánk	lennénk	lettünk volna	legyünk
volnátok	lennének	lettetek volna	legyetek
volnának	lennének	lettek volna	legyenek

Să se observe că viitorul acestui verb se formează sintetic, de la rădăcina verbului *lenni* „a fi, a exista, a deveni”. Tot de la această rădăcină se formează o formă a condiționalului prezent, condiționalul perfect și imperativul.

De menționat că formele *van*, *vannak* de la ind. prez. se folosesc numai atunci cînt verbul este predicativ, adică înseamnă „a exista”: a ház itt van – casa e aici; în fața predicatului nominal aceste forme nu se folosesc: apám munkás – tata este muncitor, a virág szép – floarea este frumoasă, a gyermekek jók – copiii sînt buni.

La condițional prezent se găsesc două paradigme, între care simțul lingvistic actual nu mai face nici o deosebire esențială. În trecut, *volna* avea o nuanță a imposibilității, iar *lenne* o nuanță care sugera posibilitatea realizării în viitor.

Imperativul are toate persoanele, pentru că cumulează și valorile conjunctivului românesc absolut (să fim – legyünk, să fie – legyen, legyenek).

Negativul se formează cu ajutorul negației *nem* așezată înaintea verbului. La imperativ, negația folosită este *ne*. Negarea lui *van* se face prin *nincs*, iar a lui *vannak* prin *nincsenek*: itt van „e aici” – nincs itt „nu e aici”, nincsenek ott „nu sînt acolo”.

Foarte important! Limba maghiară exprimă semnificațiile rom. a avea „a poseda” tot cu ajutorul verbului *van*. Numele posesorului (cînd e necesar să se indice special, avînd accent sintactic) se pune la dativ, iar numele „obiectului” posedat primește sufixele personale posesive:

(Nekem) van egy fiam	– (Eu) am un băiat
(Neked) nincs gyermeked	– (Tu) n-ai copii
(Neki, Péternek, valakinek) három fia van	– (El, Petru, cineva) are trei băieți
Szép könyveink vannak	– Avem cărți frumoase
Csak ennyi pénzetek van?	– N-aveți decît atîția bani?
A gyermekeknek lázuk van	– Copiii au temperatură

Conjugarea subiectivă și conjugarea obiectivă (v. Lecțiile IX., XI)

Verbale intransitive se conjugă după conjugarea subiectivă. Tot după această conjugare se conjugă verbele tranzitive care au în propoziție un complement direct cu sens nehotărît. În cazul unui complement direct cu sens hotărît sau al unei propoziții complete directe, verbul ia formele conjugării obiective.

mit?	írok	írom	azt
valamit	írsz	írod	a levelet
levelet	ír	írja	a könyvet
könyvet	írunk	írjuk	amit mondasz
mindent	írtok	írjátok	hogy jól vagytok
semmit sem	írnak	írják	

Verbele *akar* „a vrea”, *tud* „a ști”, *bír* „a putca”, *szeret* „a-i plăcea” etc. care cer un verb la infinitiv (aici intră și verbul *fog* cu care se formează viitorul) iau formele conjugării obiective când complementul direct al verbului la infinitiv are un sens hotărît:

levelet akarok írni	– meg akarom írni a levelet
levelet fogsz írni	– meg fogod írni a levelet
nem tud újságot olvasni	– nem tudja elolvasni az újságot
szeretek énekelni	– szeretem énekelni ezt a nótát
nem bírnok többet tanulni	– nem bírjuk megtanulni a leckét
még nem tudunk mondani semmit	– nem tudjuk elmondani, milyen szép

Desinențele prezentului indicativ

Conjugarea subiectivă

fără-ik	cu-ik
-ok, -ek, -ök	-om, -em, -öm
-sz (-ol, -el, -öl)	-ol, -el, -öl
–	-ik
-unk, -ünk	-unk, -ünk
-tok, -tek, -tök	-tek, -tek, -tök
-nak, -nek	-nak, -nek

Conjugarea obiectivă

-om, -em, -öm
-od, -ed, -öd
-ja, -i
-juk, -jük
-játok, -itek
-ják, -ik

Notă: Consoana *j* din desinențele conjugării obiective se asimilează adesea cu consoana finală a temei:

hoz-ja=hozza	mos-juk=mosuk
visz-jük=visszük	olvas-juk=olvassuk

În combinație cu acest *j*, consoana finală *-t* sau *-d* a temei dă naștere la consoane palatale lungi: *tty* și *ggy*, dar această schimbare nu e consemnată în ortografie. Scriem *látja*, *látjuk*, *látjátok*, *látják* și *adja*, *adjuk*, *adjátok*, *adják*, deși se pronunță *láltya*, *láltyük*, *láltjátok*, *láltják*, și *aggya*, *aggyuk*, *aggyátok*, *aggyák*.

Formele timpului trecut (Lecția XVI)

Sufixul indicativului perfect este *-t-* respectiv *-tt-*, la care se atașează desinențele personale ale conjugării subiective sau obiective, vocala de legătură fiind cea impusă de legea acomodării vocalice.

	subiectivă	obiectivă	subiectivă	obiectivă	
vár „a aștepta”	vártam	vártam	törtem	törtem	
	vártál	vártad	törtél	törted	
	várt	várta	tört	törte	tör
	vártunk	vártuk	törtünk	törtük	„a rupe”
	vártatok	vártátok	törtetek	törtétek	„a frînge”
	vártak	várták	törtek	törték	
lát „a vedea”	láltam	láltam	kötöttem	kötöttem	
	láltál	láltad	kötöttél	kötötted	
	láltott	láltta	kötött	kötötte	köt
	láltunk	láltuk	kötöttünk	kötöttük	„a lega”
	láltatok	láltátok	kötöttetek	kötöttétek	
	láltak	lálták	kötöttek	kötötték	
hoz „a aduce”	hoztam	hoztam	kértem	kértem	
	hoztál	hoztad	kértél	kérted	
	hozott	hozta	kért	kérte	kér
	hoztunk	hoztuk	kértünk	kértük	„a cere”
	hoztatok	hoztátok	kértetek	kértétek	
	hoztak	hozták	kértek	kérték	
eszik „a mânca”	ettem	etted	ittam	ittam	
	ettél	etted	ittál	ittad	
	evett	ette	ivott	itta	iszik
	ettünk	ettük	ittunk	ittuk	„a bea”
	ettetek	ettétek	ittátok	ittátok	
	ettek	ették	ittak	itták	

Timpul viitor

Cu excepția verbului de existență *van*, toate verbele își formează viitorul din auxiliarul *fog* și infinitivul verbului de conjugat. La toate verbele, infinitivul are sufixul *-ni*.

írni	fogok	Cînd în propoziție verbul de conjugat are un complement direct cu sens hotărît, verbul <i>fog</i> apare la formele conjugării obiective: fogom, fogod, fogj, fogjuk, fogjátok, fogják.
olvasni	fogsz	
beszélni	fog	
enni	fogunk	
inni	fogtok	
dolgozni	fognak	

Forma de negativ a viitorului are următoarea structură:

nem + fog + infinitiv: nem fogok beszélni

Aceeași structură apare în cazul verbelor cu prefix verbal:

prefix + fog + infinitiv: meg fogod írni,
el fognak utazni.

Trebuie subliniat că formele de viitor construite cu *fog* au o frecvență destul de redusă în limba maghiară. Asemănător limbii române, prezentul indicativ poate îndeplini și funcția de viitor:

(holnap) írok neki – îi scriu (mîine)

O variantă a viitorului se mai poate realiza cu ajutorul adverbului *majd*, cu sensul aproximativ de „în viitor, de acum înainte, în perioada care vine, o să ...”:

majd beszélek vele – o să vorbesc cu el
megírom majd neki – am să i-o scriu
majd elmondod – o vei povesti

Modul condițional – optativ (Lecția XXII)

Timpul prezent

Sufixul acestui mod este *-n-* atașat la tema verbului. Sufixul este urmat de desinențele personale ale conjugării subiective sau obiective. Terminațiile (sufix desinențe) condiționalului prezent sînt:

Conj. subiectivă

Exemple

-nék	tanulnék	kérnék	adnék
-nál, -nél	tanulnál	kérnél	adnál
-na, -ne	tanulna	kérne	adna
-nánk, -nénk	tanulnánk	kérnénk	adnánk
-nátok, -nétek	tanulnátok	kérnétek	adnátok
-nának, -nének	tanulnának	kérnének	adnának

Conj. obiectivă

-nám, -ném	tanulmám	kérném	adnám
-nád, -néd	tanulnád	kérnéd	adnád
-ná, -né	tanulná	kérné	adná
-nók, -nők	tanulnók	kérnök	adnók
-nátok, -nétek	tanulnátok	kérnétek	adnátok
-nák, -nék	tanulnák	kérnék	adnák

Observații: 1. În maghiara curentă, formele *-nók, -nők* de la pers. I plural sînt simțite livręști și arhaice, de aceea sînt înlocuite tot mai frecvent cu *-nánk, -nénk* de la conjugarea subiectivă.

2. În gramaticile maghiare se face distincție și la modul condițional – optativ între verbele cu desinența *-ik* și cele *fără -ik*. Să se compare *várnék, várnál, várna* (conj. *fără -ik*) cu *innám, innál, innék* (verb cu *-ik*). Limba curentă nu mai face o asemenea distincție. Se consideră coracte și formele *innék, innál, inna*.

Timpul perfect

Se formează de la forma de trecut a modului indicativ la care se adaugă volna invariabil.

	láttam	láttunk		láttam	láttuk
Subi.	láttál volna	láttatok volna	Obi.	láttad volna	láttátok volna
	látott	láttak		látta	látták

Modul imperativ

N-are decît timpul prezent. Forma negativă se exprimă cu ajutorul negației *ne*. Are forme pentru toate persoanele. Sufixul imperativului este *-j-* care apare foarte des asimilat de consoana din tema verbului și care, la rîndul său, modifică caracterul consoanei precedente. Dictionarul indică modificările suferite de verb la imperativ. *Exemple:*

tanul „a învăța”		megy „a merge”
subiectivă	obiectivă	subiectivă
tanuljak	tanuljam	menjek
tanulj(ál)	tanul(ja)d	menj(él)
tanuljon	tanulja	menjen
tanuljunk	tanuljuk	menjünk
tanuljatok	tanuljátok	menjetek
tanuljanak	tanulják	menjenek
futni „a fugi”		szakít „a rupe”
subiectivă	obiectivă	obiectivă
fussak	szakítsak	szakítsam
fuss(ál)	szakíts(ál)	szakítsad
fusson	szakítson	szakítsa
fussunk	szakítsunk	szakítsuk
fussatok	szakítsatok	szakítsátok
fussanak	szakítsanak	szakítsák
enni „a mânca”		jönni „veni”
subiectivă	obiectivă	subiectivă
egye	egye	jöjje
egyél	edd	jöjj – gyere
egyék	egye	jöjjön
együnk	együk	jöjjünk – gyerünk
egyetek	egyétek	jöjjetek – gyertek
egyének	egyék	jöjjenek

Notă: Formele gyere, gyerünk și gyertek sînt echivalente cu rom. *hai, haidem haideți*

Cazuri speciale ale conjugării obiective
(V. Lecția XX.)

Paradigmele prezentate pînă acum ale conjugării obiective se refereau la un obiect de persoana a treia: látom őt, láttad az ember, olvasta a regényt, néznénk a képet, lássuk a medvét etc.

1. Cînd subiectul este de persoana 1. sg. și complementul direct de persoana a 2-a singular sau plural, se folosește o desinență specială: *-lak, -lek*.

Ind. prez.	<i>látlak</i>	te văd (vă văd)
Ind. perf.	<i>látalak</i>	te-am văzut (v-am văzut)
Ind. viitor	<i>látni foglak</i>	te (vă) voi vedea
Cond. prez.	<i>látnálak</i>	te-a] vedea (v-aș vedea)
Cond. perf.	<i>látalak volna</i>	te-aș fi văzut (v-aș fi văzut)
Imperativ	<i>lássalak</i>	să te (vă) văd

Ind. prez.	<i>szeretlek</i>	te (vă) iubesc
Ind. perf.	<i>szerettelek</i>	te- (v-) am iubit
Ind. viitor	<i>szeretni foglak</i>	te (vă) voi iubi
Cond. prez.	<i>szeretnélek</i>	te- (v-) aș iubi
Cond. perf.	<i>szerettelek volna</i>	te- (v-) aș fi iubit
Imperativ	<i>szeresselek</i>	să te (vă) iubesc

Notă: Dacă din context nu reiese cu destulă claritate dacă obiectul este la numărul singular sau plural, verbului i se adaugă acuzativul pronumelui personal *téged „pe tine”* sau *titek*et „pe voi”.

2. Cînd subiectul este de persoana a 2-a sg. sau pl., iar complementul direct e de persoana 1. sg. sau pl., se folosește conjugarea subiectivă însoțită – la nevoie – de acuzativul pronumelui personal *engem „pe mine”* sau *minket „pe noi”*:

<i>látasz (engem) mă vezi</i>	<i>szerettek (engem) mă iubiți</i>
<i>látasz (minket) ne vezi</i>	<i>szerettek (minket) ne iubiți</i>

3. Tot la conjugarea subiectivă se află verbul dacă subiectul este de persoana a 3-a sg. sau pl., iar complementul direct de pers. 1. și a 2-a singular și plural:

(ő) lát engem (*téged, minket, titek*et)

látott engem (*téged, minket, titek*et)

(ők) látnak engem ...

látnának engem ...

4. Cînd subiectul și complementul direct sînt aceeași persoană (ființă, obiect personificat), se folosește fie sufixul reflexiv (inclus în formele conjugării subiective), fie pronumele reflexiv *magam(at), magad(at), magát, magunkat, magatokat, magukat* (adăugat formelor conjugării obiective: *jól érzem magam „mă simt bine”, megütöd magad „te lovești”* etc. Pentru reflexiv vezi capitolul următor (Diatezele).

Tabel

Subiect pers	Verb	Complement direct		
		pers.	sing.	plural
1. sg. (én)	látom	1.	magamat	magunkat
	látlak	2.	téged	titeket
	látom	3.	őt	őket
2. sg. (te)	látsz	1.	engem	minket
	látod	2.	magad(at)	magatokat
	látod	3.	őt	őket
3. sg. (ő)	lát	1.	engem	minket
	lát	2.	téged	titeket
	látja	3.	magát, őt	magukat, őket
1. pl. (mi)	látjuk	1.	–	magunkat
	látunk	2.	téged	titeket
	látjuk	3.	őt	őket
2. pl. (ti)	láttok	1.	engem	minket
	látjátok	2.	–	magatokat
	látjátok	3.	őt	őket
3. pl. (ők)	látnak	1.	engem	minket
	látnak	2.	téged	titeket
	látják	3.	–, őt	magukat, őket

Diatezele

Diateza activă este nemarcată în limba maghiară.

În limba maghiară actuală, cu excepția verbului *születik* „a se naște”, diateza pasivă există doar prin câteva formule fixe utilizate în limbajul administrativ și științific: közhírré *téteik* „se aduce la cunoștința tuturor”, benne *foglaltatik* „se cuprinde, este conținut”.

Diateza reflexivă este exprimată prin sufixul reflexiv *-kod*, *-ked*, *-köd* sau *-koz*, *-kez*, *-köz*: (Vezi și lecția XXII)

mosakodik „a se spăla”	öltözködik „a se îmbrăca”	borotválkozik „a se bărbieri”	törülközik „a se șterge”
mosakodom	öltözködöm	borotválkozom	törülközöm
mosakodsz	öltözködöl	borotválkozol	törülközöl
mosakodik	öltözködik	borotválkozik	törülközik
mosakodunk	öltözködünk	borotválkozunk	törülközünk
mosakodtok	öltözködtök	borotválkoztok	törülköztök
mosakodnak	öltözködnek	borotválkoznak	törülköznek

Ideea de reflexiv se mai poate exprima cu ajutorul pronumelui reflexiv (îndeosebi la verbele în care formele sufixate au dobândit un sens special). Să se compare üt „lovește” – ütődik „se lovește de ceva” – ütközik „se ciocnește cu ceva” – (meg)üti magát „se lovește pe sine (prin cădere, de ex.)” (Vezi Lecția XIX)

Ex.:

jól érzem magam	jól éreztük volna magunkat
nem érezted jól magad	jól fogjátok érezni magatokat
jól érezné magát	érezzék jól magukat

Observație: Verbele reflexive (cele cu sufix reflexiv) figurează în dicționare separat, ca cuvinte – titlu de sine stătătoare.

Formele potențiale

Sufixul cu care se realizează este *-hat, -het* și corespunde rom. *a putea*: láthat – poate vedea; mehet – poate pleca; kérhet – poate cere; jöhet – poate veni; moshat – poate spăla; törhet – poate să rupă etc. Sufixul potențialului se poate atașa și temelor reflexive: mosakodhat – poate să se spele; öltözködhét – se poate îmbrăca.

La tema potențialului se atașează desinențele personale:

láthatok	láthatom	kérhetek	kérhetem	mehetek
láthatsz	láthatod	kérhetsz	kérheted	mehetsz
láthat	láthatja	kérhet	kérheti	mehet
láthatunk	láthatjuk	kérhetünk	kérhetjük	mehetünk
láhattok	láhattátok	kérhettek	kérhetitek	mehettek
láthatnak	láthatják	kérhetnek	kérhetik	mehetnek

Verbul potențial are paradigma completă:

Ind. prez.	moshat	moshatja
Ind. perf.	moshatott	moshatta
Ind. viitor	majd moshatunk	
Cond. prez.	moshatnál	moshatnád
Cond. perf.	moshattatok	volna
Imperativ	moshass	moshasd

Formele factitive

Cu înțelesul de „face (pune) pe cineva să facă un lucru” există în limba maghiară sufixul *-tat, -tet* sau *-at, -et*. Sufixul se alipește temei:

olvastat	-	pune să citească
épített	-	face să se construiască
mosat	-	a face să spele (își dă rufele la spălat)
kéret	-	a ruga (a pofti) prin cineva

Observație: Expresia românească *și-a făcut un costum* se traduce în două feluri în limba maghiară a) dacă persoana în cauză (subiectul) este croitor, deci haina și-a făcut-o singur, zicem *ruhát varrt* (készített, csinált) magának, b) dacă altcineva i-a făcut haina la comanda lui zicem *ruhát varratott* (készíttetett, csináltatott) magának.

Verbele factitive au paradigma completă.

Notă: Când în structura aceluiași verb se întâlnesc două sufixe (unul factitiv și unul potențial), ordinea lor este următoare:

rădăcină + factitiv + potențial + timp sau mod + desinență

ír -	at -	hat -	t -	am
készít -	tet -	het -	n -	énk

Dacă mai apare vreun sufix, acesta se introduce înaintea celui factitiv:

mos	„spală”
mosogat	„spală adesea (spală vase)”
mosogattat	„pune pe cineva să spele vasele”
mosogattathat	„poate să pună pe cineva să spele vasele”
gondol	„gândește, crede”
gondolkozik	„se gândește”
gondolkoztat	„pune (face) să se gândească”
gondolkoztathat	„poate să facă să se gândească (poate să-i dea de gândit)”
gondolkoztathatna	„ar putea să pună pe gânduri pe cineva”

Infinitivul (V. Lecția XV)

Infinitivul este marcat prin sufixul *-ni*: látni „a vedea”, sírni „a plînge”, nevetni „a rîde”, hallani „a auzi”, jönni „a veni” etc.

Infinitivul intră în componența viitorului analitic: élni fog „va trăi”, el fogom olvasni „o voi citi”, mit fogsz csinálni? „ce vei face?”

După verbele *akar* „a vrea”, *tud* „a ști”, *bfr* „a fi în stare”, *szeretne* „a dori” etc. (sau înaintea lor, în unele cazuri) apare infinitivul. În situații similare, româna folosește conjunctivul.

De ex. akarok írni, nem tudsz gondolkozni, nem bír felkelni, szeretnék sétálni, dolgozni akarunk, dolgozni szeretnék etc.

Cînd, după unele verbe unipersonale ca *kell* „trebuie”, *szabad* „e voie”, *sikerül* „a reuși”, *illik* „se cade” etc. sau după *jó* „e bine”, *nem jó* „nu e bine”, *hibás* „e greșit” etc. verbul la infinitiv îndeplinește funcția de subiect, infinitivul primește sufixe personale posesive prin care se exprimă și persoana:

el kell mennem	– trebuie să plec
sikerült legyőznünk a nehézségeket	– am reușit să învingem dificultățile
vissza kell jönnöd	– trebuie să te întorci
el szabad szívnia egy cigarettát	– are voie să fumeze o țigară
dolgoznotok kell	– trebuie să lucrați
nem jó elmaradnotok	– nu e bine să rămîneți în urmă
sikerült elutazniuk	– au reușit să plece su trenul

Participiul

(Lecția XVIII)

Limba maghiară are un participiu prezent exprimat prin sufixul *-ó, -ő* și un participiu trecut realizat prin sufixul *-t, -tt*.

Participiul prezent are valoare de adjectiv: *induló* vonat „tren care pornește”, *virágzó* fa „pom în floare”, *nevető* ember „om care rîde”. Multe participii prezente sînt folosite ca substantive: *tanuló* – elev, *tanító* – învățător, *szedő* – culegător, *öntöző* – stropitoare, *porszívó* – aspirator, *jövő* – viitor, *író* – scriitor, *szülő* – părinte etc.

Participiul trecut e folosit ca adjectiv și este, în general, identic ca formă cu persoana a treia singular a verbelor la indicativ perfect, conjugare subiectivă: *tanult* – învățat (cel care a studiat), *szedett* – cules, *öntözött* – stropit, *írt* – scris, *-ă* etc.

Gerunziul

În mod curent se folosește gerunziul format de la tema verbului cu ajutorul sufixului *-va, -ve*, corespunzînd gerunziului românesc în *-înd-ind*. Îndeplinește o funcție de complement (de mod, în primul rînd):

sietve jön	– vine grăbit (grăbindu-se)
énekelve dolgozik	– lucrează cîntînd
sírva mondta	– a spus plîngînd
dolgozva harcol a békéért	– luptă lucrînd pentru pace

7. Prefixele verbale (Vezi si lecția XXII)

Prefixul verbal (preverbul) îndeplinește în limbă o importantă funcție semantico – gramaticală. Prin prezența sau absența lui și prin topica sa (el se poate separa de verbul său) aduce nuanțe aspectuale și modificări semantice substanțiale. Cele mai frecvente prefixe verbale sînt: *meg-, el-, ki-, be-, fel-, le-, szét-, össze-, alá-, fölé-, át-, körül-, rá-, vissza-*. Formele cu prefixe verbale figurează în dicționare ca unități lexicale independente. Spre ilustrare dăm cîteva verbe combinate cu principalele prefixe verbale:

	ad	jár	jön	áll	ír	olvas
meg	a-și plăti datoria	a o păți	a sosi	a se opri	a scrie	a număra
el	a vinde	a umbla adesea	a veni	a renunța	a greși în scris	a citi pînă la capăt
ki	a edita extrăda	a cuveni, a interveni pt. ceva	a ieși	a se pune în frunte, a lua apărarea	a anunța în scris, a extrage din cărți	a citi terminativ
be	a administra un medicament, a păcăli	a obișnui de a umbla înăuntru	a intra, vine înăuntru	a se înrola	a înscrie	a-i spune pe șleau
fel	a expedia	a obișnui de a merge ats lo	urcă, vine sus	se ridică	a-și nota	a da citire
le	a întinde jos, depune	a expira	coboară	a se opri	a nota	a citi de pe...
szét	—	—	—	a sta răsfirat	—	a citi o carte pînă se face ferfeniță
össze	a aduna	a se întruni adesea	a se întruni	a se închea	a scrie de toate	a citi pe nealese
át	a transmite	a trece adesea	a veni din vecini	a trece la alt partid ori credință	a transcrie	a citi fără mare atenție
körül	—	a înconjura, a umbla jur-împrejur	—	a sta roată în jurul	a circum-scrie, perifreza	—
rá	a pune pe el, îmbracă	a avea reflexul	a-și da seama	a fi de acord	a scrie pe...	a descînta

Prefixul verbal conferă verbului – în general – o nuanță aspectuală similară cu aspectul verbal perfectiv din limbile slave. Dacă spunem *írtom a leckét* acțiunea este privită în desfășurarea ei, fără a avea în vedere rezultatul ei. Când spunem *megírtom* (sau *leírtom*) *a leckét* ne exprimăm și ideea că în urma acestei activități lecția va fi scrisă, deci acțiunea va avea un rezultat. Diferența dintre imperfectiv și perfectiv reiese mai clar când folosim formele timpului trecut. *Írtam a leckét* se traduce prin Scriam lecția, iar *Megírtam a leckét* se traduce prin Am scris lecția.

Prefixul verbal se detașează de verb în următoarele cazuri:

1. Când între prefix și verb se intercalează un verb auxiliar (semiauxiliar) ca *akar, tud, fog, bír, szabad, szeret* etc.:

meg akarom mondani	– vreau să spun
el tudod olvasni	– poți s-o citești
ki szeretne nézni	– ar vrea să se uite afară
vissza fog jönni	– se va întoarce
fel bírja emelni	– e capabil s-o ridice
be szabad menned	– ai voie să intri

2. Când se neagă verbul:

elmegy	– nem megy el	– nu pleacă
összegyűlnek	– nem gyűlnek össze	– nu se adună

Cum se vede, preverbul – în acest caz – se pune după verb.

3. Când verbul e la imperativ: mondd meg, nézz ki, menj el, ne menj el.

4. Răspunsul afirmativ la verbul cu prefix din propoziția interogativă se exprimă prin reluarea, pe un ton afirmativ, a preverbului:

– Eljön a barátod?	– El.
– Megírtad a levelet?	– Meg.
– Visszajössz-e?	– Vissza.

Note: a) Răspunsul negativ se exprimă prin negația *nem*, însoțită la nevoia de forma inversată a verbului: *Eljön?* – *Nem.* (*Nem jön el.*) *Megírtad a levelet?* – *Nem.* (*Nem írtam meg.*) *Visszajöttök?* – *Nem.* (*Nem jövünk vissza.*)

b) Proverbul nu se detașează de verb dacă în propoziția negativă se neagă verbul auxiliar (semiauxiliar):

nem akar kijönni	– nu vrea să iasă
nem tudja elmondani	– nu poate (nu știe) să spună
nem sikerült felépíteniük	– n-au eușit s-o construiască
nem szeretnék visszamenni	– n-aș vrea să mă întorc
nem fognak lemondani	– nu vor renunța

5. Când în propoziția interogativă se întreabă despre o altă parte de propoziție, preverbul se detașează:

Ki jött be?	Cine a intrat?
Mikor ment el?	Când a plecat?
Miért tépte szét?	De ce a rupt-o în bucăți?
Mibe lépett bele?	În ce a călcat?

6. Preverbul ce detașează ori de câte ori accentul logic (sintactic) cade pe o altă parte de propoziție decât predicatul verbal:

Bement a városba. – A városba ment be.
Ma kiolvasta a könyvet. – Ma olvasta ki a könyvet. – A könyvet olvasta ki ma.
Elmegyek a barátomhoz. – A barátomhoz megyek el.

7. Deosebirea dintre aspectul perfectiv și imperfectiv se poate exprima și prin topica preverbului:

éppen jöttek ki	– tocmai ieșeau
éppen kijöttek	– tocmai au ieșit
Megyek be (imperfectiv)	– Bemegyek (perfectiv)

8. Postpozițiile

(v. Lecțiile V, XX)

Echivalente ca valoare cu desinențele cazuale (și cu prepozițiile și locuțiunile prepoziționale) românești, postpozițiile sînt mijloace gramaticale analitice de exprimare a raporturilor. Iată cele mai frecvente postpoziții:

alatt, alá	– sub	alól	– de sub
felett, fölé	– deasupra	fölül	– de deasupra
előtt, elé	– în fața	elől	– din fața
mögött, mögé	– în spatele	mögül	– din spatele
mellett, mellé	– alături de lângă	mellől	– de lângă
között, közé	– între, printre	közül	– dintre
körül, köré	– în jurul		
felé	– spre	felől	– dinspre
nélkül	– fără		
ellen	– contra	helyett	– în locul
ellenére	– în ciuda	múlva	– după (timp)
végett, céljából	– în scopul	óta	– de (timp)
miatt	– din cauza	által	– prin (intermediul)

innen	– mai încoace de
túl	– dincolo de
kívül	– (în) afară de pe dinafară
belül	– pe dinăuntru
át	– peste

Substantivul urmat de postpoziție este la forma de nominativ și este articulat, de regulă, cu articol hotărât: a kert mögött, a ház elé.

Postpozițiile innen, túl, kívül, belül și át urmează după un substantiv înzestrat cu desinența -on, -en, -ön: a városon innen, a házon túl, a körön belül, a kerten át.

Când substantivul este precedat de adjectiv demonstrativ, afit substantivul cât și adjectivul demonstrativ primește aceeași postpoziție:

ez alatt a fa alatt	– sub acest copac
ez előtt a ház előtt	– în fața acestei case
a körül a ház körül	– în jurul casei aceleia

Fac excepție postpozițiile innen, túl, kívül, belül, át: ezen a házon belül, azon a kerten át.

Înainte a unei postpoziții cere începe cu a consoană, adjectivul demonstrativ apare sub forma e și a (în loc de ez și az).

Asemănător desinențelor cazuale, și postpozițiile se combină cu sufixe personale posesive:

előttem	– în fața mea	helyettünk	– în locul nostru
utánad	– după tine	nélkületek	– fără voi
mellette	– lângă el	ellenük	– împotriva lor

9. Adverbul

Ca și româna, maghiara are adverbe primare și adverbe derivate. În limba maghiară nu există adverbe care să aibă aceeași formă cu adjectivele. Adverbele derivate din adjective, substantive se pot recunoaște după sufixele -n, -ul, -ül, -lag, -leg, -kor, -szor, -szer, -ször, -l.

După sensul lor, adverbele se împart în adverbe de loc, de timp, de mod.

a) benn–bent „înăuntru”, kinn–kint „afară”, belül „pe dinăuntru”, kívül „pe dinafară”, messze „departe”, közel „aproape”, elöl „în față”, hátul „în spate”, oldalt „alături”, otthon „acasă”, haza „acasă”.

b) most „acum”, ma „azi”, tegnap „ieri”, korán „devreme”, későn „târziu”, rég(en) „de mult”, valaha „cândva”, holnap „mâine”, rögtön „îndată”, azonnal „imediat”, majd „în viitor”, apoi”.

c) *hirtelen* „pe neașteptate”, *hamar* „curînd”, *elsősorban* „în primul rînd”, *egyedül* „singur”, *gyalog* „pe jos”, *szaporán* „cu spor, repede”, *alig* „abia”, *csak* „numai”, *főleg* „mai cu seamă”, *inkább* „mai mult, mai degrabă”, *legalább* „măcar, barem”, *így* „așa, în acest fel”, *úgy* „așa, în acel mod”, *valahogy* „cumva, barem”, *így* „așa, în acest fel”, *úgy* „așa, în acel mod”, *valahogy* „cumva”, *semmiképp(en)* „nicicum, în nici un fel”.

Gradele de comparație se formează (la adverbele care se pretează la comparație) ca la adjective: comparativul cu *-bb-*, superlativul cu *leg-* + comparativ. *De ex.*

	Pozitiv	comparativ	superlativ
adj.	gyors	gyorsabb	leggyorsabb
adv.	gyorsan	gyorsabban	leggyorsabban
adj.	szép	szebb	legszebb
adv.	szépen	szebben	legszebben

10. Conjuncția

Conjuncțiile sînt coordonatoare și subordonatoare, ca și în limba română.

Copulative: *és, s* „și”, *meg* „și, precum și”, *is* „și”, *szintén* „de asemenea”, *sem* „nici”, *sőt* „mai mult”, *nemcsak ... hanem ... is* „nu numai... ci și”.

Adversative: *de, ámde* „dar”, *azonban* „dar, însă”, *ellenben* „dimpotrivă, mégis „totuși”.

Disjunctive: *vagy, akár* „sau”, *vagy-vagy, akár-akár* „sau-sau”

Conclusive: *tehát* „deci”, *következésképpen* „prin urmare”

Explicative: *azaz* „adică”, *hiszen* „căci”, *ugyanis* „știut fiind că”

Dintre conjuncțiile subordonatoare cea mai plurivalentă este *hogy* care, asemănător conjuncțiilor românești *că* și *să*, poate introduce un număr mare de subordonate diferite (subiectivă, predicativă, completivă directă, cauzală, finală etc.). Conjuncții cauzale: *mert, mivel, mivelhogy, minthogy*; modale: *mint, amint, ahogy, mintha*; condiționale: *ha, hogyha*; concesive: *ámár, noha, jóllehet, annak ellenére, hogy*.

Multe subordonate (subiective, atributive, de loc, de timp, de mod și altele) sînt introduse prin pronume și adverbe relative: *aki, amely, ami, ahol, ahonnan, ahová, amikor, mialatt, miután, mielőtt, úgy, aképpen, olyankor, ugyanakkor, ugyanúgy, ugyanott* etc.

Foarte important! În limba maghiară, potrivit regulilor ortografice, toate propozițiile din cadrul frazei sînt separate prin virgulă.

Cîteva probleme de sintaxă

Topica

Întrucît numeroasele forme morfologice indică foarte clar raporturile sintactice, funcția sintactică a cuvintelor, topica în limba maghiară este relativ liberă. Există totuși cîteva principii de bază:

Atributul este așezat înaintea substantivului: *a jó ember, tíz ló*.

Ca regulă generală se mai poate spune că partea de propoziție care poartă accentul logic se așază în fața predicatului:

Péter itt van. Péter van itt.

Holnap a fiammal moziba megyek. Holnap a fiammal megyek a moziba. Holnap megyek moziba a fiammal. Elmegyek holnap a moziba a fiammal.

Topica prefixului verbal, una din problemele cele mai dificile, a fost prezentată în capitolul ce morfologie consacrat prefixului verbal.

Acordul

Atributul nu se acordă în număr și caz cu substantivul determinat. Apozitia se acordă cu cuvîntul determinat: *Vettem ruhát, pirosat. Péternek, a legjobb barátomnak, mindent elmondtam.*

Numele predicativ se acordă cu subiectul în număr: *A gyermekek jók.* Predicatul verbal se acordă în număr și persoană cu subiectul: *A tanulókat elutaztak.*

După numeralul cardinal și nehotărît substantivul rămîne la singular, iar verbul din aceeași propoziție se acordă cu acest substantiv (dacă substantivul e subiectul propoziției): *A két ember visszajött.* După un subiect multiplu, format din substantive la numărul singular, verbul este de obicei tot la singular: *Az ember és a felesége elment.* În propoziția următoare însă, cînd acțiunea e făcută de amîndoi, verbul se află la numărul plural, acordîndu-se cu *ők* „ei” exprimat sau subînțeles: *Bementek egy vendéglőbe.*

Corelativele

(v. Lecția XXI)

Corelativele sînt forme ale pronumelor și adverbelor demonstrative care, aflîndu-se în propoziția regentă, semnaleză anticipat o propoziție subordonată de un anumit fel. Fenomenul nă este necunoscut limbii române (cf. Am învățat atît de mult, încît n-am mai putut adormi), dar este mult mai puțin frecvent decît în limba maghiară. Cele mai multe corelative nici nu se traduc în românește.

Cîteva exemple:

Azt mondom, hogy ne menjünk tovább. Eu zic să nu mergem mai departe. Látta*m azt* a fiút, akivel együtt utaztunk. Am văzut tînărul cu care am călătorit împreună. *Oda* megyek, ahova akarok. Mă duc unde vreau. *Abban* a házban lakom, amelyet nagyapám épített. Locuiesc în casa pe care a construit-o bunicul meu. Csak *akkor* dadog, amikor beszél. Se bîlbîie numai cînd vorbește. *Azt* akarom, hogy minden ember békében éljen. Vreau ca toți oamenii să trăiască în pace. *Az* az érzésem, hogy nem értettél meg. Am impresia că nu m-ai înțeles. *Az* a véleményem, hogy segítenünk kell rajta. Părerea mea este că trebuie să-l ajutăm. Olyan ceruzám van, amelyik hat színben ír. Am un creion care scrie în șase culori. Csak *azokkal* a kérdésekkel foglalkoztunk, amelyek a legfontosabbak. Ne-am ocupat numai de problemele care sînt cele mai importante.

Vocabular maghiar-român și român-maghiar

Vocabularele care urmează includ, în esență, numai cuvintele folosite în cuprinsul acestui manual. Cu excepția unor exotisme, interjecții și cuvinte rare, necesare pentru exercițiile fonetice din partea I, cuvintele prezentate în cele două vocabulare sînt cuvinte de largă circulație.

Cuvintele maghiare sînt date în următoarele forme:

La substantive se indică nominativul și acuzativul singular, nominativul plural și forma de sg. înzestrată cu sufixul personal posesiv de pers. a 3-a sg. (De ex. ház, -at, -ak, -a). În cazul modificării temei, bara verticală marchează limita dintre partea invariabilă și cea variabilă din punct de vedere lexicografic. De ex., cuvîntul álom „vis” apare astfel: ál/om, -mot, -mok, -ma și se va citi álom, álmot, álmok, álma. La cuvintele cu modificări mai mari, formele se dau fără prescurtări, de ex. tó, tavat, tavak, tava „lac”. Unde lipsește una din cele patru forme înseamnă că ea nu există sau nu este uzitată.

La adjective se dă de obicei forma de singular și cea de plural. *Adverbele* (care îndeplinesc funcția de complement de mod sau al stării), derivate de la adjective, sînt marcate printr-un sufix după forma de plural a adjectivului. (De ex. szép, -ek; -en sau gyors, -ak; -an).

La verbe sînt indicate trei forme ale conjugării subiective: indicativ prezent persoana a 3-a sg., indicativ perfect pers. a 3-a ag. și imperativ pers. a 3-a sg. De ex. ír, -t, -jon (ír, írt, írjon). Bara verticală separă și aici partea invariabilă a temei de cea schimbătoare, resp. desinența -ik a pers. a 3-a sg.: álmod/ik, -ott, -jék. Acolo unde forma de imperativ prezintă deosebiri mai mari (modificarea consoanei din temă), o dăm fără prescurtare: lát, -ott, lásson.

Pronumele și numerele sînt date de regulă la forma lor de nominativ singular, eventual și la forma de acuzativ.

Părțile de vorbire invariabile (neanalizabile morfologic) figurează cu o singură formă.

Subliniem încă o dată caracterul extrem de limitat al vocabularelor pe care le prezentăm aici. Aceasta înseamnă că cititorul va trebui să recurgă la serviciile dicționarelor aflate în circulație ori de cîte ori dorește să cunoască cuvinte din

domeniile lexicului maghiar care depășesc proporțiile modeste ale acestui manual destinat începătorilor. pentru a veni totuși în ajutorul cititorilor, anexăm la cele două vocabulare ale cărții și o listă de cuvinte grupate pe sfere de noțiuni (familia, casa, locuința, îmbrăcăminte, mâncăruri, băuturi etc.), ceea ce mai aduce un număr de cuvinte uzuale care n-au putut fi incluse în textul lecțiilor.

Vocabular maghiar-român

A, Á

a, az — articol hotărît
 ablak, -ot, -ok, a — fereastră
 ad, -ott, -jon — a da
 adag, -ot, -ok, -ja — porție
 addig is — și pînă atunci
 ág, -at, -ak, -a — ramură, creangă
 agy, -at, -ak, -a — creier
 ágy, -at, -ak, -a — pat
 ágyat vet — a-și face patul, a așterne
 ágyú, -t, -k, -ja — tun
 ahány — cît, -a, -ți, -te
 ahogy — cum
 ahol — unde
 aj/ak, -kat, -kak, -aka — buza
 ajtó, -t, -k, -ja — ușă
 akadémia, -át, -ák, -ája — academie
 akar, -t, -jon — a vrea
 akarás, -t, -a — voință, ambiție
 akarat, -ot, -a — voință
 akárki — oricine
 akármi — orice
 akármilyen — de orice fel
 aki — cine, care
 akkor — atunci
 akusztika, -át, -ája — acustica
 alá- — sub+mișcare
 alacsony, -ak, -n — scund (pers.) jos (clădire)
 alak, -ot, -ok, -ja — formă, figura
 alatt — sub, în timpul
 album, -ot, -ok, -ja — album
 alig — abia
 alkotás, -t, -ok, -a — creație
 áll, -ott, -jon — a sta în picioare

állat, -ot, -ok, -a — animal
 állatkert, -et, -ek, -je — grădină zoologică
 állattan, -t — zoologie
 állattani — zoologic
 állomás, -t, -ok, -a — gară
 alma, -át, -ák, -ája — măr (fruct)
 álmodik, -ott, -jék — a visa
 álom, -mot, -mok, -ma — vis
 alszik, aludt, aludjék — a dormi
 által — prin (intermediul), de către
 a másik — altul, celălalt
 ameddig — pînă unde, pînă cînd
 amekkora, -át, -ák — cît (a) de mare, cum
 amely, -et, -ek — ce, care
 amennyi, -t, -je — cît
 ami, -t, -k, -je — ceea ce
 amikor — cînd
 amilyen, -t, -ek — cum (e)
 amint — cum, precum
 amióta — de cînd
 a múltkor — cu cîva timp în urmă
 anya, -át, -ák, -ája — mamă
 anyag, -ot, -ok, -ja — materie, material
 anyanyelv, -et, -e — limbă maternă
 anyatárs, -at, -ak, -a — cuscră
 annyi — atît(a)
 anyós, -t, -ok, -a — soacră
 apa, -át, -ák, -ja — tată
 apatárs, -at, -ak, -a — cuscru
 após, -t, -a — socru
 apu, -t — tăticul
 ár, -at, -ak, -a — preț
 arany, -at, -ak, -a — aur
 arat, -ott, arasson — a secera,
 a culege, a reputa

arra — într-acolo
 árt, -ott, -son — a strica, a produce pagubă
 ás, -ott, -son — a săpa
 ásít, -ott, -son — a căsca
 ásványvíz, -vizet, -vizek, -e — apă minerală
 asszonyt, -t, -ok, -a — femeie, soție
 asszonyom — doamnă
 asztal, -t, -ok, -a — masă
 át — peste
 át- (prefix) — prin, peste
 átmegy, -ment, -menjen — a trece
 autó, -t, -k, -ja — mașină (automobil)
 autóbusz, -t, -ok, — autobuz, autocar
 autós, -t, -ok — automobilistic, cu
 automobilul,
 az — acela, aceea
 azaz — adică
 az egész, -et — totul, întregul
 az egyik, -et — unul
 azért — de aceea, din acel motiv
 az igazat megvallva — la drept vorbind
 aztán — după aceea
 azután — apoi, după aceea

B

-ba, -be — în, la
 baba, -át, -ák, -ája — păpușă
 -ban, -ben — în
 bácsi, -t, -k — nenea, unchiul
 baj, -t, -ok, -a — necaz
 bajtárs, -at, -ak, -a — camarad (la armată)
 bal — stîng
 bámul, -t, -jon — a admira, a privi cu
 admirație
 banán, -t, -ja — banană
 banánfa, fát, fák — bananier
 bandzsi — sașiu
 bandzsít, -ott, -son — a se uita sașiu
 bank, -ot, -ok, -ja — bancă (inst. financiar)
 banya, -át, -ák, -ája — mină
 barack, -ot, -ok, — casă, pișieră
 barát, -ot, -ok, -ja — prieten
 barátő, -t, -k, -je — prietenă
 bárki, -t — oricine
 bármi, -t, -je — orice
 barokk — baroc
 bátor, -rak — îndrăzneț, curajos

bátorság, -ot, — curaj, îndrăzneală
 bátyám, -at — fratele meu mai mare
 be- — mișcare spre interior
 beborul, -t, -jon — a se întunece (cerul),
 a se înnoa
 bécsi szelet, -et, -ek, -e — șnițel pané
 becsuk, -ott, -jon — a închide
 befejez, -ett, -zen — a termina
 befejeződik, -ott, -jön — a se termina
 befőttes üveg, -et, -ek, -e — borcan
 beiratkozik, -ott, -zék — a se înscrie
 béke, -ét, -je — pace
 bekövetkezik, -ott, -zék — a se întâmpla, a
 veni, a se produce
 beleesik, -ett, -sék — a cădea în
 belép, -ett, -jen — a intra
 beleszeret, -ett, beleszeressen — a se
 îndrăgosti de cineva
 belül (valámin) — pe dinăuntru
 bélyeg, -et, -ek, -je — timbru
 bemegy, -ment, -jen — a intra
 benn, bent — înăuntru
 bér, -t, -ek, -e — salariu
 beszéd, -et, -ek, -e — cuvîntare, discurs
 beszél, -t, -jen — a vorbi
 beszélget, -ett, beszélgessen — a conversa
 beteg, -et, -ek, -e — bolnav
 betegség, -et, -ek, — — boală
 betű, -t, -k, -je — literă
 betyár, -t, -ok, -ja — haiduc
 bevégez, -zett, -ezzen — a termina
 bezár, -t, -jön — a închide, a încuia
 bicikli, -t, -k, -je — bicicletă
 bír, -t, -jon — a putea
 bíró, -t, -k, -ja — judecător, arbitru
 bizony — desigur, într-adevăr
 biztosít, -ott, -son — a asigura
 blúz, -t, -ok, -a — bluză
 bocs, -ot, -ok, -a — ursuleț
 bodza, -át, -ák, -ája — soc
 bodzatea, -át, -ája — ceai de soc
 bog, -ot, -ok, -ja — nod
 bogár, -arat, -arek, -ara — insectă
 bokor, -rot, -rok, -ra — tufă
 boldog, -ot — fericit
 bolt, -ot, -ok, -ja — prăvălie, magazin
 bonyolult, -ak — complicat
 bor, -t, -ok, -a — vin
 borotválkozik, -ott, -zék — a se bărbieri

bot, -ot, -ok, -ja — bîță
 botanikus kert, -et, -ek, -je — grădina
 botanică
 bő — larg
 bőr, -t, -ök, -e — piele
 bőrönd, -ot, -ök, -je — valiză
 bús, -ak — trist
 búsul, -t, -jon — a fi trist
 burzsuj, -t, -ok — burghez, burjui
 bűn, -t, -ök, -e — păcat
 bűnös, -ök — vinovat, păcătos

C

cél, -t, -ok, -ja — scop, țel
 ceruza, -át, -ák, -ája — creion
 cica, -át, -ák, -ája — pisică
 cigaretta, -át, -ák, -ája — țigaretă
 cigarettázik, -ott, -zék — a fuma
 cikk, -et, -ek, -e — articol
 cincog, -ott, -jon — a chițcăi
 cím, -et, -ek, -e — titlu, adresă
 cipel, -t, -jen — a căra (în mîini, pe spate)
 cipő, -t, -k, -je — pantof
 cipőkrém, -et, -je — pastă (cremă) de ghetă
 cipőüzlet, -et, -ek, -e — magazin de
 încălțăminte
 citrom, -ot, -ok, -ja — lămîie
 civil, -t, -ek — civil
 cucli, -t, -k, -ja — biberon
 cukor, -rot, -rok, -ra — zahăr
 cukrászda, -át, -ák, -ája — cofetărie

CS

csak — numai, nu... decît
 család, -ot, -ok, -ja — familie
 csapat, -ot, -ok, -a — echipă
 csatangol, -t, -jon — a hoinări
 csatár, -t, -ok, -a — înaintaș, atacant (sport)
 csebeír, -ret, -rek, re — ciubăr
 cselez, -att, -zen — a dribla
 csend, -at, -je — liniște
 csendes — liniștit(adj)
 csendesén — încet, liniștit(adv.)
 csepeg, -ett, -jen — a picura
 csepp, -et, -ek, --je — pic(ătură)

csésze, -ét, -ék, -éje — ceașcă
 csinál, -t, -jon — a face
 csipog, -ott, -jon — a piui
 csirke, -ét, -ék, -éje — pui
 csizma, -át, -ák, -ája — cizmă
 csodálkozik, -ott, -zék — a se mira
 csók, -ot, -ok, -ja — sărut
 csókol, -t, -jon — a săruta
 csomag, -ot, -ok, -ja — pachet, colet, valiză
 csónak, -ot, -ok, -ja — barcă, luntre
 csont, -ot, -ok, -ja — os
 csúcs, -ot, -ok, -a — vîrf
 csupasz — gol
 csütörtök, -öt — joi

D

dal, -t, -ok, -a — cîntec
 darab¹, -ot, -ok, -ja — bucată
 darab², -ot, -ok, -ja — piesă de teatru
 datolya, -át, -ája, — curmală
 de — dar (conj.), înșă
 dehogy nem! — cum să nu? ba da!
 de igen — ba da
 dél, delet — amiază, sud, miazăzi
 délben — la amiază
 délelőtt (de.) — înainte de masă
 délután (du.) — după amiază
 demokrácia, -át, -ája — democrație
 de nem! — ba nu!
 diák, -ot, -ok, -ja — student, elev
 dinnye, -ét, -éje — pepene
 disznó, -t, -k, -ja — porc
 dob¹, -ott, -jon — a arunca
 dob², -ot, -ok, -ja — toabă
 doboz, -t, -ok, -a — cutie
 doktor, -t, -ok, -a — doctor
 dolog, -got, -gok, -ga — lucru, treabă
 dolgozat, -ot, -ok, -a — lucrare
 dolgozik, -ott, -zék — a lucra, a munci
 dolgozó, -t, -k, -ja — om al muncii, lucrător
 dolgozószoba, -át, -ák, -ája — birou, cameră
 de lucru
 dölyf, -ot — îngîrufare
 dönt, -ött, -sön — a decida, a opta
 pentru ceva
 dörog, -gött, dörogjön — a tuna
 drága, -ák — scump, drag

dzsem, -et, -ek, -je — gem (de fructe)
dzsessz, -et — jaz

E, É

ebéd, -et, -je — prînz
ebédel, -t, -jen — a dejuna, a prînz
ebédlő, -t, -k, -je — sufragerie
ecet, -et, -je — oțet
edény, -t, -ek, -e — vas (oală)
édes, -ek — dulce, drag
édesanya, -át, -ák, -ja — mamă bună
édesapa, -át, -ák, -ja — tată bun
edz, -ett, eddzen — a (se) antrena
edző, -t, -k, -je — antrenor
ég¹, -ett, -jen — a arde
ég², eget, ege — cer (subst.)
egér, -eret, -erek, -ere — șoarece
egész — întreg
egészség, -et, -e — sănătos
egy¹, -et — unu, un, una
egy² — un, o
egyedül — singur
egy-egy — câte-o, câte un
egyetlen — unic, unul, singur
egyetem, -et, -ek, -e — universitate
egyetemista, -át, -ák — student
egyezség, -et, -e — înțelegere, convenție
egyformán — la fel
egyidős (valakivel) — de aceeași vîrstă cu
egyik — unul
egyiptomi — egiptean
egymás — unul pe (cu, la, sprs. etc.) altul.
egyre csak — într-una (timp)
egyszer — o dată
együtt — împreună, laolaltă
éhes, -ek — flămînd
éhes vagyok — mi-e foame, sînt flămînd
éjféli, -t — miezul nopții
éjféli, -t — la miezul nopții
éjjel — noaptea (adv.)
éjszaka, -át, -ák, -ája — noapte
eke, -ét, -ék, -éje — plug
ékszer, -t, -ek, -e — bijuterie
el- — terminativ, perfectiv, îndepărtare
él, -t, -jen — a trăi
elad, -ott, -jon — a vinde
elbír, -t, -jon — a suporta (o greutate)

elbúcsúzik, -ott, -zék vkitől — a-și lua rămas
bun de la cineva
elég — destul
élelmiszer, -t, -ek, a — aliment
élelmiszer üzlet, -et, -ek, -e — magazin
alimentar
elem¹, -et, -ek, -e — element
elem², -et, -ek, -e — baterie
elemi, -t — (școală, clasă) elementară
elemózsia, -át, -ája — merinde
éles, -ek — ascuțit
elesik, -ett, -sék — a cădea
élesztő, -t, -je — drojdie de bere
élet, -et, -s — viață
életszínvonal, -at, -a — nivel de trai
élettárs, -at, — -ak, -a — tovarăș de viață
elfelejt, -ett, -sen — a uita
elhatároz, -ott, -zon — a hotărî
elhervad, -t, -jon — a se ofili
elindul, -t, -jon — a porni
elkésik, -ett, -sék — a înfîrzia
elkísér, -t, -jen — a însoți
ellen — contra, împotriva
ellenség, -et, -ek, -e — dușman
elmarad, -t, -jon — a rămîne în urmă
elmegy, elment, -jen — a se duce, a pleca
élmény, -t, -ek, -e — impresie
elmesél, -t, -jen — a povesti, a nara
elmond, -ott, -jon — a povesti
elnök, -öt, -ök, -e — președinte
élő, -k — viu
előadás, -t, -ok, -a — conferință, curs,
prezentare, spectacol
előd, -öt, -ök, -je — strămoș, precursor,
înaintaș
elől — în față
elől — din față
előleg, -et, -e — avans (în bani)
előre! — înainte!
először — petru prima dată, în primul rînd
előtt — în față..., înaintea..., înainte de
első — înțîi, primul
elsősrban — în primul rînd
eltart, -ott, -son — a întreține, a dura
elutazik, -ott, -zék — a pleca din localitate
cu un vehicol
elvégez, -zett, -zen — a termina
elvesz, -vett, -vegven — a lua, a smulge
elveszít, -ett, -sen — a pierde (perfectiv)

elvisz, -vitt, -vigyen – a duce
 elvtárs, -at, -ak, -a – tovarăș
 ember, -t, -ek, -e – om
 emel, -t, -jen – a ridica, a majora
 emelet, -et, -ek, -e – etaj
 emelkedik, -ett, -jék – a se înălța
 emelt – majorat (adj.)
 emleget, -ett, emlegessen – a pomeni,
 a vorbi despre
 én – eu
 ének, -et, -ek, -e – cântec
 énekel, -t, -jen – a cânta
 enged, -ett, -jen – a lăse, a permite
 ennyi – atât(a)
 eper, -ret, -rek, -e – fragă, căpșună, dudă
 épít, -ett, -sen – a construi
 építészeti – arhitectural
 építésmérnök, -öt, -ök, -e – inginer
 constructor
 épített – construit
 éppen – tocmai, chiar
 épül, -t, -jön – a se construi, a fi construit
 épület, -et, -ek, -e – clădire
 épült – construit, înălțat
 ér¹, -t, -jen – a ajunga, a ține, a valora
 ér² (vmihez) – a atinge ceva,
 a se atinge de ceva
 érdekes, -ek – interesant
 érdeklődés, -t, -a – interes, preocupare
 érdeklődéssel – cu atenție, cu interes
 erdő, -t, -k, -je – pădure
 eredmény, -t, -ek, -e – rezultat
 érettségi, -t, -a, -ja – bacalaureat
 érez, érzett, -rezzen – a simți
 érkezik, -ett, -zék – a sosi
 erkölcs, -öt, -e – morală, moravetică
 erő, -t, -k, ereje – forță, putere
 erősen – tare (adv.)
 erre – încoace
 ért, -ett, -sen – a înțelege
 értesít, -ett, -sen – a înștiința, a anunța
 és – și
 esemény, -t, -ek, -e – eveniment
 esik, -ett, -sék – a cădea, a ploua
 eső, -t, -k, je – ploaie
 este – seara (adv.)
 esténként – seară de seară
 ész, eszet, esze – minte
 észak, -ot – nord, miazănoapte

eszik, evett, egyék – a mânca
 eszköz, -t, -ök, -e – unealtă, mijloc
 észrevesz, -vett, -vegyen – a observa, a-i
 acordă atenție
 étel, -t, -ek, -e – mâncare
 étkezde, -ét, -ék, -je – cantină
 étvágy, -at, -a – poftă de miincare
 év, -et, -ek, -e – an
 évezred, -et, -ek, -e – mileniu
 évfolyamtárs, -at, -ak, -a – coleg de
 facultate, de an
 evőeszköz, -t, -ek, -e – tacâm
 évszázad, -ot, -ok, a – secol
 évtized, -et, -ek, -e – deceniu
 expressz – expres
 ez, -t, -ek – aceasta, aceasta
 ezért – de aceea, din acest motiv
 ezred, -et, -ek, -e – mileniu
 ezüst, -öt, -je – argint

F

fa, fát, fák, fája – pom, copac, arbore, lemn
 fagyalt, -ot, -ok, -ja – înghețată
 fáj, -t, -jon – a dura
 fáklya, -át, -ák, -ája – făclie, tortă
 fal, -at, -ak, -a – zid, perete
 falu, -t, falvak, faluja – sat
 falun – la țară
 fárad, -t, -jon – a ohosi, a se osteni,
 a fi poftit
 fáradt – obosit, -a
 fáraszt, -ott, fáraszon – a obosi pe cineva
 farkas, -t, -ok, -a – lup
 farok, -kat, -kak, -ka – coadă
 fazék, -akat, -akak, -aka – oală
 fázik, -ott, -zék – a-i fi frig
 fecske, -ét, -ék, -éje – rîndunică
 fedél, fedelet, fedelek, fedele – acoperiș
 fedetlen – gol
 fehér – alb
 féhémemű, -t, -je – lenjerie
 felkeres, -ett, -sen – a vizita, a căuta
 felmászik, -ott, felmásszék – a urca
 felmegy, -ment, -menjen – a urca
 felnőtt, -et, -ek – adult
 felpróbál, -t, -jon – a încerca
 felolvas, -ott, -son – a citi (cu voce tare)

felől – dinspre
 felvált, -ott, -son – a schimba, a preschimba
 felváltva – cu schimbul, alternativ
 felvesz, -vett, -vegyen – a lua de jos,
 a angaja pe cineva
 fenn ~ fent – sus
 fennmarad, -t, -jon – a se menține,
 a se păstra
 fény, -t, -ek, -e – lumină
 fénykép, -et, -ek, e – fotografie, poză
 fénylik, -ett – a (stră)luci
 férfi, -t, -ak, -a – bărbat
 férj, -et, -ek, -e – soț
 férjezett – măritată
 férjhez megy, -ment, -menjen – a se mărita
 festmény, -t, -ek, -e – pictură, tablou
 festő, -t, -k, -je – pictor
 festői – pitoresc
 fésű, -t, -k, -je – pieptene
 fésülködik, -ött, -jék – a se pieptăna
 fészek, -ket, -kek, -ke – cuib
 fiatal – tânăr
 film, -et, -ek, -a – film
 filozófia, -át, -ája – filozofie
 fűdzsa, -át, -ák, -ája – ceașcă (pentru
 ceai sau cafea)
 finom – fin, gustos
 fiú, -t, -k, -ja – băiat
 fizet, -ett, fizessen – a plăti
 fizetés, -t, -ek, -e – remunerație, salar
 fizika, -át, -ája – fizică
 flekken, -t – grătar
 fodrász, -t, -ok, -a – coafor
 fog¹ (numai prezent) – voi, vei, va (viitor)
 fog², -ott, -jon – a prinde
 fog³, -at, -ak, -a – dinte
 foglal, -t, -jon – a ocupa
 fogyaszt, -ott, fogyasszon – a consuma
 fok, -ot, -ok, a – grad
 folyó, -t, -k, -ja – râu
 folytatás, -t, -ok, -a – continuare
 fordítva – invers
 forgalmi – de circulație
 forgalom, -mat, -ma – circulație
 forradalmár, -t, -ok, -a – revoluționar
 forradalom, -mat, -mak, -ma – revoluție
 forrás, -t, -ok, a – izvor
 fő, -tt, -jön – a fierbe
 föld, -ek, -ek, -je – pământ

földrajz, -ot, -a – geografie
 földszint, -et, -je – parter
 fölé – peste, deasupra
 főleg – mai ales, mai cu seamă
 fölül – de deasupra
 főnév, -nevet, -nevek – substantiv
 főnök, -öt, -ök, e – șef
 főter, -eret, -erek, -ere – piața centrală,
 principală
 főz, -ött, -zön – a găti
 főzelék, -et, -ek, -e – iahnie
 franciául – franțuzește
 friss – proaspăt
 fűj, -t, -jon – a sufla
 furcsa – curios, e curios
 fut, -ott, fusson – a fugi
 futballozik, -ott, -zék – a juca fotbal
 fű, fűvet, fűve – iarbă
 füge, -ét, -éje – smochină
 függ, -ött, -jön – a depinde
 fül, -et, -ek, -e – ureche
 füst, -öt, -je – fum
 füstöl, -t, -jön – a fumegea
 fűtűl, -t, -jön – a fluiera
 fűzet, -et, -ek, -e – caiet

G

garázs, -t, -ok, -a – garaj
 gazdag, -ot, -ok – bogat
 gép, -et, -ek, -e – mașină (mecanism)
 gépkocsi, -t, -k, -ja – mașină (automobil)
 gépkocsivezető, -t, -k, -je – șofer
 gerely, -t, -ek, -e – suliță
 gól, -t, -ok, -ja – gol (subst.)
 gondol, -t, -jon – a gândi, a crede
 gondolat, -ot, -ok, -a – gând, idee
 görög, -öt, -ök – grec

GY

gyakorlat, -ot, -ok, -a – exercițiu, practică
 gyakran – adesea
 gyalog – pe jos
 gyár, -at, -ak, a – fabrică
 gyenge – slab
 gyere – hai

gyermek, -at, -ek, -e – copil
 gyermekkor, -t, -a – copilărie
 gyógyszer, -t, -ak, -a – medicament, doctore
 gyógyul, -t, -jon – a se vindeca
 gyomor, -rot, -ra – stomac
 gyors – rapid
 gyöker, -eret, -erek, -e – rădăcină
 gyöngy, -öt, -ök, e – perlă
 gyönyörű, -ek – splendid, minunat
 győz, -ött, -zön – a învinge
 gyufa, -át, -ák, -ája – chibrit
 gyújt, -ott, -son – a aprinde
 gyűjt, -ött, -sön – a aduna, a colecționa,
 a strânge, a culege
 gyűjtemény, -t, -ek, -e – colecție
 gyűlés, -t, -ek, -e – ședință, adunare
 gyűlöletes – odios
 gyümölcs, -öt, -ök, -e – fruct
 gyűrű, -t, -k, -je – inel, verighetă

H

ha – dacă
 háború, -t, -k, -ja – război
 had, -at, -ak, -a – oaste
 hadd! – lasă!
 hagyma, -át, -ák, -ája – ceapă
 haj, -at, -a – păr
 hajnalban – în zori
 hajó, -t, -k, -ja – vapor, vas, corabie
 hal, -at, -ak, -a – pește
 hálás – recunoscător
 halaszt, -ott, halasszon – a amâna
 halhatatlan – nemuritor
 hall, -ott, -jon – a auzi
 hallomásból – din auzite
 háló, -t, -k, -ja – plasă
 halott, -at, -ak, -ja – mort
 hamar – repede, curînd
 hangsúly, -t, -a – accent
 hangverseny, -t, -ek, -e – concert
 hány? – cît, cîți?
 hányadik – al cîtelea
 harag, -ot, -ja – supărare
 haragszik, tudott, -udjék – a fi supărat,
 a se supăra
 harc, -ot, -ok, -a – luptă (subst.)
 harcol, -t, -jon – a lupta

harminc, -at – treizeci
 három, -mat – trei
 has, -at, -a – burtă, abdomen
 hasonló – similar, asemănător
 hasznát veszi – a-i fi de folos
 hasznos – util, folositor
 haszon, -not, -na – folos, câștig
 hat, -ot – șase
 hát¹ – dar
 hát², -at, -a – spate
 hatalmas, -ak – imens, enorm
 határoz, -ott, -zon – a hotărî
 határozat, -ot, -ok, a – hotărîre
 határozószó, -t, -k – adverb
 hátitáska, -át, -ák, -ája – ghiozdan
 hátul – în spate
 hattyú, -t, -k, -ja – lebădă
 havonta – pe lună, lunar
 ház, -at, -ak, a – casă
 haza¹, -át, -ája – patrie
 haza² – acasă
 haza³ (prefix) – spre casă
 hazai – din patrie, din țară
 házas – căsătorit, însurat
 házasodik, -ott, -jék – a se căsători,
 a se însura
 házasság, -ot, -a – căsătorie, căsnicie
 hazatérés, -t, -a – reîntorcere acasă
 házbér, -t, -ek, -a – chirie
 házi – domestic, de casă
 háziállat, -ot, -ok, -a – animal domestic
 hazudik, -ott, -jék – a minți
 hegedű, -t, -k, -je – vioară
 hegy, -et, -ak, -e – munte, vîrf
 hegyes – ascuțit, cu vîrf
 hegyi – montan, de munte
 hely, -et, -ek, -e – loc
 helyett – în locul
 helyzet, -et, -ek, -e – situație, poziție
 hét¹, hetet – șapte
 hét², hetet, hetek, hete – săptămînă
 hétfő – luni
 hiányzik, -zott, -ozzék – a lipsi
 híd, -at, -ak, -ja – pod
 hideg, -et, -e – rece, frig
 hír, -t, -ek, -e – veste, știre
 hisz, hiitt, – a crede, a avea
 higgyen – încredere
 hív, -ott, -jon – a chema

jobb¹, -at, -ak – drept (opus lui stîng)
 jobb², -at, -ak – mai bun
 jobban – mai bine
 jog, -ot, -a – drept (subst.)
 jóindulat, -ot, -a – bunăvoință
 jókor – la timp
 jól – bine
 jólét, -t, -e – bunăstare
 jöllehet – deși
 jóság, -ot, -a – bunătată
 jön, jött, jöjjön – a veni
 juh, -ot, -ok, -a – oaie
 jut, -ott, -jussón – a ajunge

K

kacag, -ott, -jon – a rîde
 kajsziarack, -ot, -ja – caisă
 kalap, -ot, -ok, -ja – pălărie
 kályha, -át, -ák, -ája – sobă
 kanál, -alat, -alak, -ala – lingură
 kantine, -t, -ok, -ja – cantină
 kap, -ott, -jon – a primi (ceva)
 kapu, -t, -k, -ja – poartă
 kar, -t, -ok, -ja – braț
 kár! – păcat!
 karikagyűrű, -t, -k, -je – verighetă
 káros – dăunător
 karosszék, -et, -ek, -e – fotoliu
 katona, -át, -ák, -ája – soldat, militar
 kávé, -t, -ja – cafea
 kávéház, -at, -ak, -a – cafenea
 kecske, -ét, -ék, -éje – capră
 kedd – marți
 kedv, -et, e – chef
 kedves – draguț, amabil
 kék – albastru
 kel, -t, -jen – a se scula, a se ridica
 kelet – răsărit, est
 kell, -ett, -jen – a trebui
 kellemes – plăcut (fericit în: kellemes
 ünnepeket! sərbătóri ferícite!)
 kelt, -ett, -sen – a trezi, a deștepta, a produce
 kémény, -t, -ek, -e – coș, horn
 kémia, -át, -ája – chimie
 kényelmes – comod, confortabil
 kenyér, -eret, -erek, -e – pîine
 kép, -et, -ek, -e – chip, imagine, poză
 fotografie, tablou

képes – în stare, e în stare
 kér, -t, -jen – a ruga, a cere
 kérdez, -ett, -zen – a întreba
 kerék, -eket, -ekék, -eke – roată
 kerékpár, -t, -ok, -ja – bicicletă
 kérem – vă rog
 keres, -ett, -sen – a căuta, a căștiga
 (bani prin muncă)
 kérés, -t, -ak, -a – cerere
 kerevet, -et, -ek, -e – sofa
 kert, -et, -ek, -je – grădină
 kertészet, -et, -ek, -e – grădinărie
 kerül, -t, -jön – a ajunge
 kérvény, -t, -ek, -e – cerere
 kés, -t, -ek, -e – cuțit
 keserű – amar
 keservesen (adv.) – amarnic
 késik, -ett, -és – a întârzia
 kész – gata
 készít, -et, -sen – a pregăti
 kesztyű, -t, -k, -je – mînușă
 két (adj.) – doi
 kettő, -t (numeral) – doi, două
 ketyeg, -ett, -jen – a face tic-tac
 keveredik, -ett, -jen – a se amesteca
 kevés – puțin
 keveset (adv.) – puțin
 kéz, kezét, kezek, keze – mînă
 kezdődik, -ött, -jék – a începe
 ki, -t, -k – cine
 kiabál, -t, -jon – a striga, a face zgomot
 kiábrándul, -t, -jon – a se dezamăgi, a fi
 decepționat
 kiadó¹, -t, -k, -ja – editură
 kiadó² – de închiriat
 kiállítas, -t, -ok, -a – expoziție
 kibír, -t, -jon – a suporta (o durere)
 kibont, -ott, -son – a desface
 kicsi – mic
 kicsike – micuț
 kicsoda? – cine?
 kienged, -ett, -jen – a lăsa să iasă
 kifli, -t, -je – corn
 kijárat, -ot, -ok, -a – ieșire
 kijavít, -ott, -son – a corecta
 kijön-, -jött, -jöjjön – a ieși
 kikísér, -t, -jen – a conduce (un vizitator
 la plecare)
 kikötő, t, -k, -je – port

kilenc - nouă (9)
 kiló, -t, -ja - kilogram
 kímél, -t, -jen - a cruşa
 kíméletlen - necruşător
 kincs, -et, -ek, -e - comoară
 kirakat, -ot, -ok, -a - vitrină
 király, -t, -ok, -a - rege
 kisasszony, -t, -ok, -a - domnişoara
 kísértő, -t, -k, -je - înşoşitor
 kislány, -t, -ok, -a - fetiţă
 kissé (adv.) - puşin
 kitelik, -t, -jen - a fi îa stare
 kitűnő - excelent
 kiválaszt, -ott, kiválasszon - a alega
 kívűl - (în) afară de, pe dinafară
 koccint, -ott, -son - a ciocni (un pahar)
 kocka, -át, -ák, ája - cub, zar
 kockacukor, -rot, -ra - zahăr cubic
 kocsi, -t, -k, -ja - trăsură, automobil
 koffer, -t, -ek, -je - valiză
 kommunista, -át, -ák - comunist
 komoly - serios
 koncert, -et, -ek, -je - concert
 konty, -ot, -ok, -a - coc
 konyha, -át, -ák, ája - bucătărie
 kopog, -ott, -jon - a bate la uşă
 kor, -t, -ok, -a - epocă, vîrstă, eră
 kór, -t, -ók - boală
 korán - devreme
 kórház, -at, -ak, -a - spital
 kormány, -t, -ok, -a - guvern, volan, ghidon
 korpa, -át, -ája - tărişă
 korty, -ot - înghişitură
 kosár, -arat, -arak, -ara - coş
 kószál, -t, -jon - a umbla prin, a hoinări
 (fără nuanţă negativă)
 kovács, -ot, -ok, -a - fierar
 kő, követ, kövek, köve - piatră
 köhög, -ött, -jön - a tuşi
 kölcsön, -t, -ök - împrumut
 kölcsön ad - a împrumuta, a da împrumut
 kölcsönöz, -zött, -zön - a împrumuta
 kölcsön vesz - a împrumuta, a lua împrumut
 költ, -ött, -sön - a cheltui, a trezi, a deştepta
 költemény, -t, -ek, -e - poezie
 költő, -t, -k, -je - poet
 költözik, -ött, -zék - a se muta
 könny, -et, -ek, -e - lacrimă
 könnyű - uşor

könyv, -et, -ek, -e - carte
 könyvelő, -t, -k, -je - contabil
 könyvtár, -at, -ek, -a - bibliotecă
 könyvtáros, -a, -ok, -a - bibliotecar
 könyvüzlet, -et, -ek, -e - librărie
 köröm, -möt, -mök, -me - unghie
 körte, -ét, -ék, -éja - pară
 körülnéz, -ett, -zen - a privi în jur
 köszön¹, -t, -jön - a saluta
 köszön², -t, -jön - a mulţumi
 köszönöm (szépen) - mulţumesc (frumos)
 köt, -ött, köszön - a lega, a tricotă
 kötelező - obligatoriu
 kötet, -et, -ek, -e - volum
 kötőszó, -t, -k, -ja - conjuncţia
 kövér - gras
 közel - aproape
 közelebb - mai aproape
 közeledik, -ett, -jék - a se apropia
 középiskola, -át, -ák, ája - şcoală medie,
 liceu
 közöl, -t, -jön - a transmite (o ştire),
 a anunţa, a comunica
 között - printre
 központ, -ot, -ok, -ja - centru
 központi - central
 közül - dintre
 krém, -et, -ek, -e - cremă
 kristálycukor, -rot, -ra - zahăr tos
 kristálytisztá - cristaliu, curat ca cristalul,
 limpede
 krumpli, -t, -ja - cartofi
 kulcs, -ot, -ok, -a - cheie
 kút, -at, -ak, -ja - fîntînă
 kutya, -át, -ák, -ája - ciine
 küld, -ött, -jön - a trimite
 külföld, -et, - străinătate, ţări străine
 külföldi - străin
 különösen - în mod special, îndeosebi
 küszködik, -ött, -jön - a se zbate

L

láb, -at, -ak, -a - picior
 labda, -át, -ák, -ája - minge
 labdarúgás, -t - fotbal
 lakás, -t, -ok, -a - locuinţă

lakbér, -t, -ek, -e — chirie
 lakik, -ott, -jék — a locui
 lakónegyed, -et, -ek, -s — cartier (de locuințe)
 lakosság, -ot, -a — populație
 lakótárs, -at, -ak, -a — colocatar, locatarii
 unei imobil între ei

lámpa, -át, -ák, -ája — lampă, lumină
 lándzsa, -át, -ák, -ája — lance, sulită
 lány, -t, -ok, -a — fată
 lap, -ot, -ok, -ja — foaie, ziar
 lapos — plat
 lát, -ott, látsson — a vedea
 látásból — din vedere
 látnivaló, -t, -k, -ja — des văzut
 látogat, -ott, látogasson — a vizita
 láz, -at, -ra — febră
 leány, -t, -ok, -a — fată
 lecke, -ét, -ék, -ja — lecție
 leereszkedik, -ett, -jék — a (se) coborî
 lefekszik, -üdt, -üdjék — a ce culca
 legalább — măcar, barem
 legyen — să fie
 lehet — e probabil, se poate
 lehetetlen — imposibil
 lej, -t, e — leu (bani)
 lel, -t, -jen — a găsi
 lelátó, -t, -k, -ja — tribună
 lelkesedés, -t, -e — însuflețire, entuziasm
 len, -t, -je — in
 lenn ~ lent — jos
 lenne — ar fi
 lenni (infi.) — a fi
 lent ~ lenn — jos
 lépcső, -t, -k, -je — scară
 lepke, -ét, -ék, -éje — fluture
 les, -ett, -sen — a pîndi
 lesz — va fi
 levél, -elet, -elek, -ele — scrisoare, foaie,
 frunză
 levelezőlap, -ot, -ok, -ja — carte poștală
 leves, -t, -ek, -e — supă, ciorbă
 lezuhan, t, -jon — a cădea, a se prăbuși
 lift, -et, -ek, -je — ascensor
 liszt, -et, -je — făină
 liter, -t, -e — litru, kilogram
 ló, lovat, lovak, lova — cal
 lop, -ott, -jon — a fura
 lovas (adj) — ecvestru
 lő, -tt, -jön — a trage cu pușca, a împușca

LY

lyuk, -at, -ak, -ja — gaură

M

ma — azi
 macska, -át, -ák, -ája — pisică
 madár, -arat, -arak, -a — pasăre
 madzag, -ot, -ja — sfoară
 maga — dumneata
 magánhangzó, -t, -k, -ja — vocală
 magas — înalt
 magyar, -t, -ok — maghiar
 magyaráz, -ott, -zon — a explica
 magyarázat, -ot, -ok, -a — explicație
 magyarul — ungurește
 maharadza, -át, -ák, -ája — maharadja
 majdnem — aproape, cît p-aci
 majom, -mot, -mok, -ma — maimuță
 makk, -ot, -ja — ghindă
 már — deja
 marad, -t, -jon — a rămîne
 maradék, -ot, -ok, -ja — rest
 markol, -t, -jon — a lua cu pumnii
 más — alt, -ă, altul, -a
 másik — altul
 másnap — a doua zi
 második — al doilea
 mássalhangzó, -t, -k, -ja — consoană
 mázsa, -át, -ája — chintal
 meccs, -et, -ek, -e — meci
 meddig? — pînă unde?, pînă cînd?
 medve, -ét, -ék, -éje — urs
 meg — iar
 még — încă, mai
 megálló, -t, -k, -ja — stație, oprire
 megbabonáz, -ott, -zon — a fermeca, a vrăji
 megbecsül, -t, -jön — a aprecia
 megbeszélés, -t, -ek, -e — înțelegere, discuție
 megbetegszik, -edett, -edjék — a se
 îmbolnăvi
 megcsal, -t, -jon — a înșela
 megelégedve — mulțumit
 megenged, -ett, -jen — a permite
 megeshzi, -ette, -egye — a mînca (perf. și
 conj. obiectivă)
 megeszik, -evett, -egyék — a mînca

megfeledeznek, -ett, -zék – a uita de cova
 megfontolt – chibzuit
 meggondol, -t, -jon – a reflecta, a cumpăni,
 a-și închipui, a-și răzgîndi
 meggyógyul, -t, -jon – a se vindeca
 megházasodik, -ott, -jék – a se căsătorește, a se
 însura
 meghív, -ott, -jon – a invita
 megígér, -t, -jen – a permite
 megismer, -t, -jen – a cunoaște, a recunoaște
 (pe cineva)
 megismerkedik, -ett, -jék – a face cunoștință
 mégis – totuși
 megjegyzés, -t, -ek, -e – notă, observație
 megkér, -t, -jen – a ruga (pe cineva, ceva)
 megkínál, -t, -jon – a-i oferi ceva, a servi pe
 cineva, a servi cu ceva
 megküzd, -ött, -jön – a lupta, a se bate
 meglátogat, -ott, meglátogasson – a vizita,
 a face vizită
 megmarad, -t, -jon – a rămîne
 megnéz, -ett, -zen – a privi (perfectiv)
 megnősül, -t, -jön – a se însura, a se căsătorește
 megold, -ott, -jon – a rezolva, a dezlega
 megoszlik, -ott, megoszolják – a se împărți,
 a se diviza, a se distribui
 megőriz, -ett, -zen – a păstra
 megrakva – încărcat
 megszervez, -att, -zen – a organiza
 megszokik, -ott, -ják – a se obișnui (cu)
 ceva
 megtart, -ott, -son – a păstra
 megtesz, -heti, megtegyen – a face (cuiva
 ceva)
 megtilt, -ott, -son – a interzice
 megüt, -ött, megütssön – a lovi
 megvalósít, -ott, -son – a realiza
 megvalósítható, megvalósul, -t, -jon –
 realizabil, a se realiza
 megveszi, -vette, megvegye – a cumpăra
 (perfectiv)
 megvitat, -ott, megvitasson – a dezbate
 megy, ment, menjen – a merge
 meggy, -et, -e – vișină
 mekkora? – cît (e) de mare?
 meleg – cald, călduros, căldură
 melléknév, -nevet, -nevek – adjectiv
 mellett – lîngă, alături de
 mellől – de lîngă

melyik? – care?
 mély – adînc
 menedékház, -at, -ak, -a – cabană
 meny, -t, -ek, -e – noră
 mennyi? – cît?, -ă, -ți, -te?
 mennyiség, -et, -ek, -e – cantitate
 mérkőzés, -t, -ek, -e – întîlnire sportivă
 mémök, -öt, -ök, -e – inginer
 merre? – unde?, pe unde?, încotro?
 mert – pentru, că, fiindcă, deoarece
 mese, -ét, -ék, -éje – poveste, basm
 mesél, -t, -jen – a spune povești
 mester, -t, -ek, -e – maestru
 messze – departe
 mező, -t, -k, mezője – cîmp
 meztelen – gol
 mi? – noi
 mi? – ce?
 miatt – din cauză
 miért? – de ce?, pentru ce?
 miképpen? – cum?, în ce mod?, în ce fel în
 ce chip?
 mikor? – cînd?
 milyen? – cum este?
 mindegy – totuna
 minden – tot
 mindenki – toată lumea
 mindig – întotdeauna
 mindnyájan – toți, cu toții, noi toți
 mint – ca
 mintha – parcă
 minthogy – pentru că, fiindcă, deoarece
 mióta? – de cînd?
 mivel – pentru că, fiindcă, deoarece
 módszer – metodă
 moly, -t, -ok – molie
 mond, -ott, -jon – a spune, a zice
 mos, -ott, -son – a spăla
 mosakodik, -ott, -jék – a se spăla
 mosdó, -t, -k, -ja – spălător, lighean
 mosdószappan, -t, -ok, -ja – săpun de toaletă
 mosoly, -t, -ok, -a – zîmbet
 mosószappan, -t, -a – săpun de rufe
 most – acum
 mozi, -t, -k, -ja – cinema
 mögött – în spatele
 mulat, -ott, -mulasson – a petrece
 múlt, -at, -ja – trecut
 múlva – după (timp), peste (timp)

múmia, -át, -ák – mumie
 municípium, -ot, -ok – municipiu
 munka, -át, -ák, -ája – muncă, lucru
 munkás, -t, -ok, -a – muncitor
 munkásifjú, -t, -munkásifjak – tânăr
 muncitor
 munkatárs, -at, -ak, -a – coleg, tovarăș
 de muncă, colaborator
 mustár, -t, -ja – muștar
 muszáj – e necesar, trebuie
 mutat, -ott, mutasson – a arăta
 mű, -vet, -vek, -ve – operă (de creație)
 műemlék, -et, -el, -e – monument de artă
 műhely, -t, -ek, -e – atelier
 műsor, -t, -ok, -a – program
 művelt – cult, cultivat
 műveltség, -et, -ek, -e – cultură
 művész, -t, -ek, -e – artist
 művészeti – de artă, artistic

N

nagy – mare
 nagyanya, -át, -ák, -ja – bunică
 nagyapa, -át, -ák, -ja – bunic
 nagyáruház, -at, -ak, -a – magazin universal
 nagybátya, -ja – unchi
 nagyértékű – prețios, de mare preț
 nagyított – mărit
 nagymama, -át, -ák, -ája – bunică
 nagyon – mult (adv.), foarte, prea
 nagyság, -ot, -a – mărire
 nagyszülő, -t, -k, -je – bunici
 nagytata, -át, -ák, -ája – bunic
 nap, -ot, -ok, -ja – zi, soare
 narancs, -ot, -a – portocală
 ne! – nu!
 -né – soția cuiva, doamna...
 négy, -et – patru
 négyes, -t, -ek, -a – patru (nota 4)
 néhány – câțiva, câteva
 nehéz – greu, dificil
 nélkül – fără
 nem – nu
 némely(ik) – careva
 német, -et, -ek – german, neamț

németül – nemțește
 nem is tudom – nici nu știu, nu mai știu
 nem ... hanem – nu ... ci
 néném, -et – sora mea mai mare
 néni, -t, -k, -je – tanti
 nép, -et, -ek, -e – popor
 név, nevet, nevek, neve – nume
 névelő, -t, -k, -je – articol (gram.)
 nevet, -ett, -nevessen – a rîde
 névmás, -t, -ok, -a – pronume
 névnap, -ot, -ok, -ja – onomastică
 névutó, -t, -k, -ja – postpoziție
 néz, -ett, nézzen – a privi, a se uita
 nincs – nu este
 nincsenek – nu sînt
 nő, -t, -k, -je – femeie
 nő, -tt, -jön – a crește
 nővel, -t, -jen – a majora, a ridica
 nős – însoțit

NY

nyak, -at, -a – gît
 nyakkendő, -t, -k, -je – cravată
 nyár, nyarat, nyarak, nyara – vară
 nyáron – vara (adv.)
 nyelv, -et, -ek, -e – limbă
 nyelvész, -t, -ek, -e – lingvist
 nyelvészet, -et, -e – lingvistică
 nyelvtan, -t, -ok, -a – gramatică
 nyír, -t, -jon – a tunde
 nyirok, -kot, -ka – umezeală
 nyit, -ott, -nyisson – a deschide
 nyitott – deschis
 nyolc, -at – opt
 nyom¹, -ott, -jon – a apăsa
 nyom², -ot, -a – urmă
 nyugat – apus, vest, occident
 nyugdíj, -t, -a – pensie
 nyugdíjas, -t, -ok, -a – pensionar
 nyugodt – calm
 nyugodtan (adv.) – liniștit
 nyugtalan (adj.) – neliniștit
 nyugtalanít, -ott, -son – a neliniști
 nyújtózkodik, -ott, -jék – a se întinde
 nyúl, -at, -ak, -a – iepure

O, Ó

oda – acolo, încolo
 okos – deștept
 olaj, -at, -a – ulei
 oldalt (adv.) – alături
 ólom, -mot, -ma – plumb
 olt, -ott, -son – a stinge
 olvas, -ott, -son – a citi
 olvasó, -t, -k, -ja – cititor
 olyan – așa, asemenea, de felul acela
 opera, -át, -ák, -ája – operă
 óra, -át, -ák, -ája – ceas, oră
 orgona¹, -át, -ák, -ája – orgă
 orgona², -át, -ák, -ája – liliac
 óriás, -t, -ok, -a – uriaș
 óriáskígyó, -t, -k, -ja – șarpe boa
 orosz, -t, -ok – rus
 oroszul – rusește
 orr, -ot, -ok, -a – nas
 ország, -ot, -ok, -a – țară
 orvos, -t, -ok, -a – medic, doctor
 orvosnő, -t, -k, -je – doctoriță
 orvosság, -ot, -ok, -a – medicament,
 doctorie, leac
 osztály, -t, -ok, -a – clasă, raion
 osztálytárs, -ak, -ak, -a – coleg de clasă
 óta – de la (imp)
 ott – acolo
 ottani – de acolo (atributiv)
 otthon – acasă
 óvoda, -át, -ák, -ája – grădiniță
 óvodás, -t, -ok, -a – copil de grădiniță
 óvónő, -t, -k, -je – educatoare

Ö, Ő

ő – el, ea
 ök – ei, ele
 ökör, -röt, -rök, -re – bou
 öltöny, -t, -ök, -e – costum bărbătesc
 öltözik, -ött, -zék – a se îmbrăca
 ölyv, -et, -ek – uliu
 ön, -t, -ök – Dumneavoastră
 öntő, -t, -k, -je – turnător, muncitor
 la turnătorie
 őr, -t, -ök, -e – paznic
 ördög, -öt, -ök, -e – drac

őreg, -et, -ek, -je – bătrîn
 őriz, -ett, -zen – a păstra
 örök – etern, veșnic
 örökös, -t, -ök, -e – moștenitor
 őrlött – măcinat, rîșnit
 öröm, -et, -ök, -e – bucurie
 örül, -t, -jön – a se bucura
 örvend, -ett, -jen – a se bucura
 őszibarack, -ot, -ja – piersică
 összegyűjt, -ött, -sön – a strînge (laolaltă)
 ősszel (adv.) – toamna
 összesen – în total
 öt, -öt – cinci
 ötös, -t, -ök, -e – cinci (nota 5)
 öv, -et, -ek, -e – cordon

P

pad, -ot, -ok, -ja – bancă
 padtárs, -ak, -ak, -a – coleg de bancă
 pálinka, -át, -ája – rachiu
 palma, -át, -ák, -ája – palmier
 pálmafa, -át, -ák, -ája – palmier
 palota, -át, -ák, -ája – palat
 panaszkodik, -ott, -jék – a se plînge
 panaszkönyv, -et, -ek, -e – condică de
 sugestii
 pap, -ot, -ok, -ja – preot, popă
 papa, -át, -ák, -ája – tăticul
 papír, -t, -ok, -ja – hîrtie
 papné, -t, -k, -ja – preoteasă
 pár, -at, -ja – pereche
 park, -ot, -ok, -ja – parc
 párt, -ot, -ok, -ja – partid
 pártonkívüli, -t, -ek – fără partid
 párttag, -ot, -ok – membru de partid
 patak, -ot, -ok, -ja – pîrîu
 pedig – iar
 penge, -ét, -ék, -éje – lamă (de ras)
 péntek – vineri
 pénz, -t, -ek, -e – bani
 perc, -et, -ek, -e – minut
 perec, -et, -ek, -e – covrig
 peronjegy, -et, -ek, -e – bilet de peron
 persze – firește
 petty, -et, -ek, -e – picătea
 pezsgő, -t, -je – șampanie
 piac, -ot, -ok, -a – piață, obor

pihen, -t, -jen — a se odihni
 pihent — odihnit
 pillanat, -ot, -ok, a — moment, clipă
 pillangó, -t, -k, -ja — fluture
 pipa, -át, -ák, -ája — pipă, lulea
 piros — roșu
 pizsama, -át, -ák, -ája — pijama
 pohár, -arat, -arak, -ara — pahar
 pohárka, -át, -ák, -ája — păhărel
 polc, -ot, -ok, -a — raft
 pompás — excelent, splendid
 pont, -ot, -ok, -ja — punct
 pontos — exact, punctual
 ponty, -ot, -ok, -a — crap
 por, -t, -a — praf
 porcukor, -rot, -a — zahăr pudră (praf)
 porszívó, -t, -k, -ja — aspirator
 posta, -át, -ája — poștă
 postaláda, -át, -ák, -ája — cutie poștală
 program, -ot, -ok, -ja — program

R

rádió, -t, -k, -ja — radio, aparat de radio
 rágyújt, -ott, -son — a-și aprinde o țigară
 rajta! — start! pocnește!, la atac! înainte!
 rajzol, -t, -jon — a desena
 rátaalál, -t, -jon — a găsi
 ravaszság, -ot, -a — șiretenie
 ráz, -ott, -zon — a scutura, a agita
 reccs! — trosc!
 regény, -t, -ek, -e — roman
 reggel, -t, -ek, -e — dimineață
 régen — de mult, de multă vreme
 remek, -et, -ek, -e — capodoperă
 remekmű, -vet, -vek, -e — capodoperă
 rend, -et, -je — rând, ordine
 rendbe jön — a se îndrepta, a reveni la
 normal, a-i fi din nou bine
 rendben van — e în ordine, în regulă,
 de acord
 rendel, -t, -jen — a comanda
 rendes — cumsecade, de treabă, obișnuit,
 normal
 rendez, -ett, -zen — a organiza
 rendező, -t, -k, -je — regizor, organizator
 rend ruha — costum
 rendszer, -t, -ek, -e — orînduire, sistem

repülőgép, -et, -ek, -e — avion
 reszket, -ett, -reszkessen — a tremura
 részlet, -et, -ek, -e — rată, fragment, amănunt
 ritka (adj.) — rar
 ritkán (adv.) — rar, rareori
 ritkaság, -ot, -ok, -a — raritate
 rizs, -et, -e — orez
 robban, -t, -jon — a exploda
 rohan, -t, -jon — a goni („a alerga”)
 róka, -át, -ák, -ája — vulpe
 rom, -ot, -ok, -ja — ruină
 román, -t, -ok — român
 románul — românește
 római, -t, -ak — roman
 rossz (adj.) — rău
 rosszul (adv.) — rău
 rozs, -ot, -a — seceră
 rózsza, -át, -ák, -ája — trandafir
 rögtön — îndată, imediat
 rövid (adj.) — scurt
 ruha, -át, -ák, -ája — rochie, haină, costum
 rum, -ot, -ja — rom

S

saját — propriu
 sajnos — din păcate
 sajt, -ot, -ja — șașcaval
 sakk, -ot, -ja — șah
 sakkozok, -ott, -zék — a juca șah
 sál, -at, -ak, -ja — fular
 sárga — galben
 sarok, -kot, -kok, -ka — colț, călcîi
 sas, -t, -ok — vultur
 sátor, -rat, -rak, -ra — cort
 savanyú — acru
 sebesen (adv.) — repede
 segít, -ett, -sen — a ajuta
 segítség, -et, -e — ajutor
 sem — nici
 semmi, -t, -je — nimic
 semmiképp (en) — în nici un fel, nicidecum
 senki, -t, -je — nimeni
 seprű, t, -k, -je — mătură
 sétál, -t, -jon — a se plimba
 sétatér, -teret, -terek, -tere — parc
 sí, -t, -je — schi
 sikerül, -t, -jön — a reuși

sinds - nici ... nu este
 síp, -ot, -ok, -ja - fluier
 sír¹, -t, -jon - a plînge
 sír², -t, -ja - mormînt
 síremlék, -et, -ek, -e - monument funerar
 sízik, -ett, -zék - - a schia
 só, -t, -k, -ja - sare (subst.)
 sofőr, -t, -ök, -je - şofer
 sógor, -t, -ak, -a - cumnat
 sógornő, -t, -k, -je - cumnată
 soha - niciodată
 sok, -at - - mult
 sokáig - îndelung, timp îndelungat,
 multă vreme
 sok minden - multe lucruri
 sokszor - de multe ori
 sólyom, -mot, -mok, -ma - şoim
 sonka, -át, -ája - şuncă, jambon
 sor, -t, -ok, -a - rînd
 sorra - pe rînd
 sors, -ot, -a - soartă, viaţă
 sorstárs, -at, -ak, -a - tovarăş de suferinţă
 sovány - slab
 sör, -t, -e - bere
 sőt - mai mult decît atît
 stadion, -t, -ok, -ja - stadion
 sugár, -arat, -arak, -ara - rază
 súly, -t, -ok, -a - greutate
 súlyos - greu, grav
 süllyed, -t, -jen - a se scufunda
 sűrű - des, dens
 süt, -ött, -süssön - a frige, a coace, a prăji
 sütemény, -t, -ek, -e - prăjitură

SZ

szabad - e voie, liber
 szabadság, -ot, -a - libertate, concediu
 szabály, -t, -ok, -a - regulă
 szabó, -t, -k, -ja - croitor
 száj, -at, -ak, -a - gură
 szakadék, -ot, -ok, -a - prăpastie
 szakít, -ott, -son - a rupe (o haină,
 o sfoară etc.)
 szakmunkás, -t, -ok, -a - muncitor calificat
 szaktárs, -at, -ak, -a - tovarăş de meserie
 szál, -at, -ak, -a - fir
 szalad, -t, -jon - a fugi, a alerga

szalámi, -t, -ja - salam
 szálloda, -át, -ák, -ája - hotel
 szalma, -át, -ája - pai
 számár, -arat, -arak, -ara - măgar
 számít, -ott, -son - a conta, a socoti
 számnév, -nevet, -nevet - numeral
 számtan, -t - aritmetică
 szándék, -ot, -ok, -a - intenţie
 szappan, -t, -ok, -a - săpun
 szár, -at, -ak, -a - tulpină
 szarkofág, -ot, -ok, -ja - sarcofag
 szatíra, -át, -ák, -ája - satiră
 száz, -at - o sută
 század, -ot, -ok, -a - secol
 százalék, -ot, -ok, -a - procent, la sută
 szed, -ett, -jen - a strînge, a culege
 szegény, -t, -ek - sărac, sărman, biet
 szégyell, -t, -jen - a-i fi ruşine
 széjjel - în toate părţile
 szék, -et, -ek, -e - scaun
 szekrény, -t, -ek, -e - dulap
 szél¹, szelet, szelek, szele - vînt
 szél², -ek, -ek, -e - margine
 széles - larg, lat
 szem, -et, -ek, -e - ochi
 szembekötősdí, -t - de-a baba oarbă
 szeminárium, -ot, -ok, -a - seminar
 szemüveg, -et, -ek, -e - ochelari
 szén, szenet, szene - cărbune
 széna, -át, -ája - fîn
 szenved, -ett, -jen - a suferi
 szenzáció, -t, -k, -ja - senzaţie, nouitate
 szép - frumos
 szerda - miercuri
 szerénység, -et, -e - modestie
 szerepel, -t, -jen - a figura, a juca într-o
 piesă, a se comporta
 szeret, -ett, szeressen - a iubi, a-i plăcea
 szeretet, -et, -e - dragoste, iubire
 szerint - potrivit cu, în conformitate,
 conform
 szervez, -ett, -zen - a organiza
 szervező, -t, -k, -je - organizator
 szeszes (adj.) - alcoolice, cu alcool
 széttép, -ett, -jen - a sfîşia, a rupe în bucăţi
 szikla, -át, -ák, -ája - stîncă
 szilva, -át, -ája - prună
 szín, -t, -ek, -e - culoare
 színdarab, -ot, -ok, -ja - piesă de teatru

színész, -t, -ek, -e – actor
 színésznő, -t, -k, -je – actriță
 színház, -at, -ak, -a – teatru
 szinte – cît p-aci, aproape să
 szintén – de asemenea
 sziszeg, -ett, -jen – a sîsîi
 szív, -et, -ek, -e – inimă
 szívbaj, -t, -a – boală de inimă
 szívesen – cu plăcere
 szíveskedik, -ett, -jék – a binevoi
 szívesség, -et, -e – amabilitate, serviciu
 szó, -t, -k (szavak), szava – cuvînt, vorbă
 szoba, -át, -ák, -ája – cameră
 szobatárs, -at, -ak, -a – coleg de cameră
 szobor, -rot, -rok, -ra – statuie
 szódavíz, -et, -e – sifon
 szokás, -t, -ok, -a – obicei
 szokott – a obișnui, de obicei
 szól, -t, -jon – a zice, a grăi, a suna, a răsună
 szolgálat, -ot, -a – serviciu
 szólít, -ott, -son – a chema
 szombat, -ot, -ja – sîmbătă
 szomorú (adj.) – trist
 szomorúan (adv.) – trist
 szomszéd, -ot, -ok, -ja – vecin
 szórakozás, -t, -ok, -a – petrecere, distracție
 szótár, -at, -ak, -a – dicționar
 szovjet (adj.) – sovietic
 szóló, -t, -k, -je – strugure, vie
 szőnyeg, -et, -ek, -se – covor
 szövet, -et, -ek, -e – stofă, țesut
 szövetkezet, -et, -ek, -e – cooperativă
 szurkol, -t, -jon – a face (cuiva) galerie
 szűcs, -öt, -ök – blănar
 szűk – îngust, strîmt
 születik, -ott, születésük – a se naște
 szülő, -t, -k, szülei – părinți
 szülőföld, -et, -je – pămînt natal
 szülőváros, -t, -a – oraș natal
 szünidő, -t, szünideje – vacanță
 szürke – gri, cenușiu, brumăriu
 szvetter, -t, -ek, -e – jersey

T

tábla, -át, -ák, -ája – tablă
 tágas – spațios
 takaró, -t, -k, -ja – cuvertură, pătură,
 învelitoare

talál, -t, -jon – a găsi, a nimeri
 található (adj.) – a se găsi, a se afla
 találkozik, -ott, -zék – a se întîlni
 talán – poate, probabil
 tálca, -át, -ák, -ája – tavă
 támad, -ott, -jon – a ataca
 tanács, -ot, -ok, -a – sfat
 tanácskozás, -t, -ok, -a – consfătuire
 tanár, -t, -ok, -a – profesor
 tanármű, -t, -k, -je – profesoară
 tanít, -ott, -son – a învăța (pe cineva),
 a preda lecții, a preda la școală
 tanítás, -t, -a – predare
 tanító, -t, -k, -ja – învățător
 tanítónő, -t, -k, -je – învățătoare
 tanterv, -et, -ek, -e – plan de învățămînt
 tanú, -t, -k, -ja – martor
 tanul, -t, -jon – a învăța
 tanuló, -t, -k, -ja – elev
 tanulságos – instructiv
 tanult – învățat, cult
 tányér, -t, -ok, -ja – farfurie
 tárgy, -at, -ak, -a – obiect
 társ, -at, -ak, -a – soț, tovarăș, asociat
 társadalom, -mat, -mak, -a – societate
 tart, -ott, -son – a ține, a dura
 tasak, -ot, -ok, -ja – pungă
 táska, -át, -ák, -ája – servietă, poșetă, geantă
 tavasz, -t, -a – primăvară
 tavasszal (adv.) – primăvară
 távirat, -ot, -ok, -a – telegramă
 tavorózsa, át, -ák, -ája – nufăr
 távol – departe
 távolság, -ot, -ok, -a – distanță
 taxi, -t, -k, -ja – taximetru
 te – tu
 tea, -át, -ája – ceai
 teafű, -fűvet, -fűve – ceai
 technikus, -t, -ok, -a – tehnician
 tehát – deci
 téhen, -enet, -enek, -ene – vacă
 teherautó, -t, -k, -ja – camion
 tehetetlen – neputincios
 tej, -et, -e – lapte
 tejeskávé, -t, -ja – cafea cu lapte
 tekintély, -t, -e – autoritate, prestigiu
 tekintélyes – cu autoritate, cu prestigiu
 tél, telet, telek, tele – iarnă
 telefon, -t, -ja – telefon

telefonál, -t, -jon — a telefona
 télen (adv.) — iarna
 telik, -t, -jék — a trece (timpul)
 télikabát, -ot, -ja — palton (de iarnă)
 temető, -t, -k, -je — cimitir
 templom, -ot, -ok, -a — biserică
 tenger, -t, -ek, e — mare (subst.)
 terem¹, -mett, -emjen — a da roade
 terem², -met, -mek, -me — sală
 térkép, -et, -ek, -e — hartă
 termel, -t, -jen — a produce
 természetesen — firește
 terv, -et, -ek, -e — plan, proiect
 tessék! — poftiți!
 testvér, -t, -ek, -e — frate
 tesz, tett, tegyen — a face, a pune
 tető, -t, -k, -teteje — acoperiș
 tetszik, -ett, tetszedjék — — a-i plăcea
 tévé, -t, -je — televizor, televiziune
 tévedés, -t, -ek, e — eroare
 ti — voi
 tilos — interzis, oprit
 tilt, -ott, -son — a interzice
 tiszta — curat
 tisztviselő, -t, -k, -je — funcționar
 tíz, -et — zeca
 tízes, -t, -ek, -e — zece (nota 10)
 tő, tavat, tavak, tava — lac
 toll, -at, ak, a — pană, condei, toc, stilou
 torony, -nyot, -nyok, -nya — turn
 torta, -át, -ák, -ája — tort
 tovább — mai departe
 tő, tövet, tövek, töve — tulpină, rădăcină
 több — mai mult
 többi — rest
 tőkés, -t, -ek, -e — capitalist
 tölt, -ött, -sön — a petrece, a umple, a turna
 a încărcă (arma)
 töltőtoll, -at, -ak, -a — stilou, toc rezervor
 töpreng, -ett, -jen — a se frământa
 tör, -t, -jön — a rupe, a fractura, a sparge
 tör, -t, -ök, -e — pumnal
 török, -öt, -ök — turc
 történelem, -met, -me — istorie
 történelmi — istoric, de istorie
 történet, -et, ek, -e — istorie, poveste,
 întâmplare
 történik, -t, -jék — a se întâmpla
 törülköző, -t, -k, -je — prosop

tréfa, -át, -ák, -ája — glumă
 tud, -ott, -jon — a ști, a fi în stare
 tudakozó, -t, -k, -ja — informații (birou de
 informații)
 tudomány, -t, -ok, -a — știință
 tudományos — științific
 tudós, -t, -ok, -a — savant
 túl — peste, dincolo de...
 tulajdon (adj.) — propriu
 turista, -át, -ák, -ája — turist
 tűró, -t, -ja — brânză
 tű, -t, -k, -je — ac
 tükkör, -röt, -rök, -ra — oglindă
 tűr, -t, -jön — a răbda
 tűz, tüzet, tüzel, tüze — foc

TY

tyúk, -ot, -ok, -ja — găină

U

udvar, -t, -ok, -a — curte
 udvariasan (adv.) — politicos
 ugat, -ott, -ugasson — a lătra
 úgy — așa (în felul acela)
 ugye? — nu-i așa?
 új, -at, -ak — nou
 ujj, -at, -ak, -a — deget, mîneacă
 újra — din nou
 újság, -ot, -ok, -ja — ziar, noutate
 újságíró, -t, -k, -ja — ziarist
 unalmas — plictisitor
 unoka, -át, -ák, -ája — nepot, nepoată (față
 de bunici)
 unokaöcs, -cse — nepot (de unchi)
 úr, urat, urak, ura — domn, stăpîn
 út, utat, utak, -ja — drum, cale
 után — după
 utána, — după aceea
 utánpótlás, -t, -a — rezervă, tineret-rezervă
 utazik, -ott, -zék — a călători
 utca, -át, -ák, -ája — stradă, uliță
 utcai — de stradă, din stradă
 utoljára — la urmă
 utolsó — ultim, cel din urmă

Ū, Ū

üdvözöl, -t, -jön — a saluta
ügyel-bajjal — cu chin-cu vai
ül, -t, -jön — a ședea
ülésszak, -ot, -ok, -a — sesiune (de
comunicări)
ültet, -ett, ültessen — a sădi (pomi), a pune
(pe cineva) să șadă
ünnep, -et, -ek, -e — sărbătoare
úr, -t — vid, spațiu extraterestru
üres — gol
üriül, -t, -jön — a se goli
üt, -ött, -üssön — a lovi
ütközik, -ött, -zék — a se ciocni
üveg, -et, -ek, -e — sticlă
üvegház, -at, -ak, -a — seră
üvölt, -ött, -sön — a urla
űz, -ött, -zön — a goni
üzem, -et, -ek, -e — uzină
üzlet, -et, -ek, -e — magazin, afacere

V

vacsora, -át, -ák, -ája — cină
vacsorázik, -ott, -zék — a cina
vad — sălbatic
vadállat, -ot, -ok — animal sălbatic
vadász, -t, -ok, -a — vânător
vadászat, -ok, -ok, -a — vânătoare
vadászik, -ott, -szék — a vâna, a face
o vânătoare
vágány, -t, -ok, -a — linie (la căile ferate)
vagy¹ — sau
vagy² — vreo
vagy³ — ești
vagyik, -ott, -jon — a dori
vagyódik, -ott, -jék — a avea dor de
vagyok (eu) sînt
vagytok — sînteți
vagyunk — sîntem
vaj, -at, -a — unt
vajon — oare
vakáció, -t, -k, -ja — vacanță
vakarószik, -ott, -zék — a se scărpină
valaha — cîndva, odinioară
valahogy — cumva
valaki, -t — cineva

valamelyik, -et — careva
valami, -t — ceva
válasz, -t, -ok, -a — răspuns
válaszol, -t, -jon — a răspunde
választ, -ott, válasszon — a alege
váll, -at, -ak, -a — umăr
valóban — într-adevăr
valóság, -ot, -a — — realitate
valóságos — adevărat
van — este
vannak — (ei, ele) sînt
vár¹, -t, -jon — a aștepta
vár², -at, -ak, -a — cetate
város, -t, -ok, -a — oraș
vas, -at, -ak, -a — fier
vasal, -t, -jon — a călca (rufe)
vásárlás, -t, -ok — cumpărături
vásárló, -t, -k, -ja — cumpărător
vásárnap, -ot — duminică
vásárol, -t, -jon — a cumpăra
vastag — gros
vászon, -nat, -nak, -na — pînză
váza, -át, -ák, -ája — vază, glastră
véd, -ett, -jen — a apăra
védekezik, -ett, -zék — a se apăra
vég, -et, -a — sfîrșit
végigjár, -t, -jon — a străbate, a cutreiera
végignéz, -ett, -zen — a urmări cu privirea,
a viziona, a fi martor la un eveniment
végre — în sfîrșit
végtelen — nesfîrșit, infinit
vegyész, -t, -ek, -e — chimist
vegytan, -t — chimie
vékony — subțire
vendég, -et, -ek, -e — musafir, oaspete
vendéglő, -t, -k, -je — restaurant
ver, -t, -jen — a bate
vér, -t, -e — sînge
veréb, verebet, verebek, verebe — vrabie
verekedik, -ett, -jék — a se bate
verem, -met, mek, me — groapă
vers, -et, -ek, -e — poezie
verseny, -t, -ek, -e — concurs, întrecere
vesz, vett, vegyen — a lua, a cumpăra
veszít, -ett, -sen — a pierde
vett, -ett, vessen — a semăna (ceva)
vétek, -ket, -kek, -ke — păcat
vezet, -ett, -vezessen — a conduce
vezető, -t, -k, -je — conducător

vicc, -et, -ek, -a – banc, glumă
 viccel, -t, -jen – a glumi
 vidék, -et, -ek, e – regiune
 vidéki – provincial, din provincie
 vígjáték, -ot, -ok, -a – comedie
 vihar, -t, -ok, -a – furtună
 világ, -ot, -ok, -a – lume
 világháború, -t, -k – război mondial
 villa¹, -át, -ák, -ája – furcă, furculiță
 villa², -át, -ák, -ája – vilă
 villany, -t, -a – lumină electrică
 virág, -ot, -ok, -a – floare
 virágzik, -ott, virágozzék – a înflori
 visel, -t, -jen – a purta
 viselet, -et, -ek, -e – port
 visszafelé – înapoi
 víz, vizet, vizek, vize – apă
 vizsga, -át, -ák, -ája – examen
 vizsgálzik, -ott, -zék – a da examen
 volna – ar fi
 volt – a fost, era
 vonat, -ot, -ok, -a – tren
 vő, -t, -k, -veje – ginere
 völgy, -et, -ek, -e – vale
 vörös, ~ veres – roșu

Z

zab, -ot, -ja – ovăz
 zacskó, -t, -k, -ja – pungă

zaj, -t, -ok, -a – zgomot
 zajong, -ott, -jon – a face zgomot
 zajos – zgomotos
 zajt csap – a face zgomot
 zár¹, -at, -ak, -a – zăvor
 zár², -t, -jon – a închide
 zárt – închis
 zászló, -t, -k, -ja – steag
 zavar, -t, -jon – a deranja
 zebra, -át, -ák, -ája – zebra (trecere
 pietoni)
 zene, -ét, -éje – muzică
 zöld – verde
 zöldség, -ek, -e – legume, verdeață
 zúg, -ott, -jon – a vîjîi, a țîui

ZS

zsák, -ot, -ok, -ja – sac
 zseb, -et, -ek, -e – buzunar
 zsebkendő, -t, -k, -je – batistă
 zsinór, -t, -ok, -ja – șnur
 zsír, -t, -ja – untură, grăsimă
 zsúfolt – aglomerat, plin, încărcat,
 arhiplin, ticsit

Vocabular român-maghiar

A

abdomen – has, -at, -a
 abia – alig
 ac – tű, t-, -k, -je
 academie – akadémi/a, -át, -ák, -ája
 acasă (aici) – itthon
 (acolo) – otthon
 acasă (mişcare spre) – haza-
 accent – hangsúly, -t, -ok, -a
 aceasta – ez
 aceea – az
 de aceea – ezért, azért
 după aceea – azután, utána
 acela – az
 acesta – ez
 acolo – ott
 acolo (cu verbe de mişcare) – oda
 acoperiş – tető, -t, -k, teteje
 – háztető, -t, -k
 ade acord – rendben van
 a-i corda atenție – észrevesz, -vett, -vegyen
 – felfigyel, -t, -jen vkire
 acru – savanyú
 actor – színész, -t, -ek, -e
 actriță – színésznő, -t, -k, -je
 acum – most
 acustică – akusztik/a, -át, -ája
 a adăuga – hozzátesz, -tett, -tegyen;
 hozzáad, -ott, -jon
 adesea – gyakran
 adevărat – igaz, igazi, valóságos
 adică – azaz
 adînc – mélye, -ek; -en
 adjectiv – melléknév, -nevet, -nevek
 a adora – imád, -ott, -jon
 adresă – cím, -et, -ek, -e
 a aduce – hoz, -ott, -zon
 adult – felnőtt, -et, -ek
 adverb – határozószó, -t, -k
 afacere – üzlet, -et, -ek, -e
 afară – kint, kinn
 în afară de – vmin kívül
 a se afla – van, volt, lesz, legyen; található
 aici – itt

aici (cu verbe de mişcare) – ide
 a ajunge – ér, -t, -jen; kerül, -t, jön
 a ajuta – segít, -ett, -sen
 ajutor – segítség, -et, -e
 alături – oldalt
 alb – fehér, -ek; -en
 albastru – kék, -ek; -en
 album – album, -ot, -ok, -ja
 alcoolic (cu alcool) – szesz
 a alege – választ, -ott, -lasszon; kiválaszt,
 -ott, -sszon
 a alerga – szalad, -t, -jon
 alimentară (magazin alimentar) – élelmi-
 szerüzlet, -et, -ek, -e
 alt, -ă – más
 altul – a másik
 amabil – kedves, -ek; -en
 amabilitate – szíveség, -et, -e; kedvesség,
 -et, -e
 amar – keserű, -ek; -en
 amarnic – keservesen
 amănunt – részlet, -et, -ek, -e
 ambiție – akarás, -t, -a; ambíció, -t, -ja
 a se amesteca – kevered/ik, -ett, -jék
 amiază – dél, delet
 după amiază – délután, -t, -ok, -ja
 la amiază – délben
 a amîna – halaszt, -ott, -lasszon
 an – év, -et, -ek, -e
 anul acesta – az idén
 a angaja – felvesz, -vett, -vegyen;
 alkalmaz, -ott, -zon
 animal – állat, -ot, -ok, -ja
 – domestic – háziállat, -ot, -ok, -a
 – sălbatic – vadállat, -ot, -ok, -a
 a (se) antrena – edz, -ett, -edden
 antrenor – edző, -t, -k, -je
 a anunța – közöl, -t, -jön; értesít, -ett, -sen
 apă – víz, vizet, vizek, vize
 – minerală – ásványvíz, -vizet, -vizek
 a apăra – véd, -ett, -jen
 a se apăra – védekezik/ik, -ett, -zék
 a apăsa – nyom, -ott, -jon
 apel – felhívás, -t, -ok, -a
 apoi – aztán, azután

a aprecia – megbecsül, -t, -jön
a aprinde – gyújt, -ott, -son
a-și aprinde o țigară – rágyújt, -ott, -son
aproape – közel; majdnem
mai aproape – közelebb
a se apropia – közeled/ik, -ett, -jék
a se apuca de ceva – hozzávág, -ott, -jon
apus (vest) – nyugat
a arăta – mutat, -ott, -mutasson
arbitru – játékvezető, -t, -k, -je; bíró, -t, -k
a arde – ég, -ett, -jen; éget, -ett, égessen
argint – ezüst, -öt, -je
argint (bani) – ezüst, -öt, -ök, -je
arhitectural – építészeti
artă – művészet, -et, -ek, -e
de artă – művészeti; művészi; mű
articol – cikk, -t, -ek, -e
articol (gram.) – névelő, -t, -k, -je
artist – művész, -t, -ek, -e
ascensor – lift, -et, -ek, -je; felvonó, -t, -k -ja
ascuțit (cu tăiș) – éles, -ek; -en
(cu vîrf) – hegyes, -ek; -en
asemănător – hasonló, -ak; -an
asemenea (așa, de acest fel) – ilyen
de felul acela – olyan
a asigura – biztosít, -ott, -son
aspirator – porszívó, -t, -k, -ja
așa (în felul acesta) – így
(în felul acela) – úgy
așa că – így hát
a aștepta – vár, -t, -jon
a ataca – támad, -ott, -jon
atelier – műhely, -et, -ek, -e
atenție – figyel/em, -met, -me;
– érdeklődés, -t, -e
atinge ceva (a se atinge de ceva) – ér, -t, -jen;
érint, -ett, -sen; nyúl, -t, -jon
atît – ennyi; annyi
atunci – akkor
aur – arany, -at, (-ak), -a
autobuz – autóbusz, -t, -ok, -a
automobil – kocsi, -t, -k, -ja;
gépkocsi, -t, -k, -ja
automobilistic (cu autovehicol) – autós
(adj.)
autoritate – tekintély, -t, -e
a auzi – hall, -ott, -jon
din auzite – hallomásból
avans – előleg, -et, -e

avion – repülő, -t, -k, -je; repülőgép, -et, -ek
azi – ma

B

bacalaureat – érettségi, -t, -je
ba da – de igen; dehogy nem
banană – banán, t, -ja
bananier – banánfa, -fát, -fák, fája
banc (glumă) – vicc, -et, -ek, -e
bancă – pad, -ot, -ok, -ja
bancă (instituție) – bank, -ot, -ok, -ja
bani – pénz, -t, -e
ba nu – de nem
barcă – csónak, -ot, -ok, -ja
baroc – barokk
basm – mes/e, -ét, -ék, -éje
a bate – ver, -t, -jen
(la ușă) – kopog, -ott, -jon
a se bate – vereked/ik, -ett, -jék
batistă – zsebkendő, -t, -k, -je
băiat – fiú, -t, -k, fia
bărbat – férfi, -t, -ak, -a
a se bărbieri – borotválkoz/ik, -ott, -zék
bătrîn – öreg, -et, -ek
băutură – ital, -t, -ok, a
a bea – iszik, ivott, igyék
bere – sör, -t, -e
biberon – cucli, -t, -k, -ja
bibliotecar – könyvtáros, -t, -ok, -a
bibliotecă – könyvtár, -t, -ak, -a
bicicletă – bicikli, -t, -k, -je;
kerékpár, -t, -ok, -ja
biet – szegény
bijuterie – ékszer, -t, -ek, -e
bilă – golyó, -t, -k, -ja
bilet – jegy, -et, -ek, -e
de peron – peronjegy, -et, -ek, -e
bine – jól
mai bine – jobban; inkább
a binevoi – szíveske/ik, -ett, -jék
birou – íróasztal, -t, -ok, -a
– irod/a, -át, -ák, -ája
– dolgozószob/a, -át, -ák, -ája
biserică – templom, -ot, -ok, -a
bîta – bot, -ot, -ok, -ja
blănar – szűcs, -öt, -ök
bluză – blúz, -t, -ok, -a

boală — kór, -t, -ok; mult mai frecvent:

betegség, -et, -ek, -e

de inimă — szívhaj, -t, -a

bogat — gazdag, -ot, -ok; -on

bolnav — beteg, -et, -ek, -e; -en

borcan — üveg, -et, -ek, -je;

befőttés üveg, -et, -ek

botanic — botanikus (adj.)

bou — ök/ör, -röt, -rök, -re

braț — kar, -t, -ok, -ja

brînză — túró, -t, -ja

bucată — darab, -ot, -ok, -ja

bucătărie — konyh/a, -át, -ák, -ája

a se bucura — örül, -t, -jön; örvend, -ett, -jen

bucurie — öröm, -et, -ök, -e

bulgăre de zăpadă — hógolyó, -t, -k, -ja

bun — jó, -k

mai bun — jobb

bunăstare — jólét, -et, -e

bunătațe — jószág, -ot, -a

bunăvoință — jóindulat, -ot, -a;

— jóakarát, -ot, -a

bunic — nagyap/a, -át, -ák, -ja

— nagytat/a, -át, -ák, -ája

bunică — nagyany/a, -át, -ák, -ja;

— nagymama, -át, -ák, -ája

bunici — nagyszülő, -t, -k, -je

burhez adj. — polgári

burhez subst. — polgár, -t, -ok; -a;

— burzsuj, -t, -ok, -a

burtă — has, at, -a

buză — aj/ak, -kat, -kak, -ka

buzunar — zseb, -et, -ek, -e

C

ca — mint

cabană — menedékház, -at, -ak, -a

se cade — ill/ik, -ett

cafea — kávé, -t, -ja

cu lapte — tejeskávé, -t, -ja

cafenea — kávéház, -at, -ak, -a

caiet — füzet, -et, -ek, -e

caisă — barack, -ot, -ja; kajsziarak, -ot, -ja

cal — ló, lovat, lovak, -lova

cald — meleg, -ek; -en

mi-e cald — melegem van

cale — út, -utat, utak, útja

calm — nyugodt; -en

cantină — étkezd/e, -ét, -ék, -éje;

kantin, -t, -ok, -ja

cantitate — mennyiség, -et, -ek, -e

cam (vreo) — vagy

camarad (la armată) — bajtárs, -at, -ak, -a

cameră — szob/a, -át, -ák, -ája

camion — teherautó, -t, -k, -ja

cap — fej, -et, -ek, -e

capitalist — tőkés, -t, -ek, -e

capodoperă — remekmű, -vet, -vek, -ve;

emek, -et, -ek, -e

capră — kecske/e, ét, -ék, -éje

care — aki, amely, ami

care? — melyik?

careva — némely(ik), valamelyik

came — hús, -t, -ok, -a

carte — könyv, -et, -ek, -e

carte poștală — levelezőlap, -ot, -ok, -ja

cartier — lakónegyed, -et, -ek, -e

cartofi — krumpli, -t, -ja

cartuș — golyó, -t, -k, -ja; töltény, -t, -ek, -e

casă — ház, at, -ak, -a

cașcaval — sajt, -ot, -ja

cauză — ok, -ot, -ok, -a

din cauza — miatt

că — hogy

a cădea — es/ik, -ett, -sék; eles-ik, -ett, -sék

a cădea în... — belees/ik, -ett, -sék

lin, încet — hull, -ott, -jon

a se prăbuși — lezuhan, -t, -jon

a călători — utaz/ik, -ott, -zék

a călca rufe — vasal, -t, -jon

căldură — meleg, -et, -ek, -e

cămașă — ing, -et, -ek, -e

căpșun — eper, epret, epre

a căra (în mîini, pe spate) — cipel, -t, -jen

cărbune — szén, szenet, szene

a se căsători — megházasod/ik, -ott, -jék

căsătorie — házasság, -ot, -a

căsnicie — házasság, -ot, -a;

— házassélet, -et, -e

a căsca — ásít, -ott, -son

către — felé

a căuta — keres, -ett, -sen

ce — ami, amely

ce? — mi? micsoda?

ceai — tea, teát, teája

ceai – teafű, -füvet, -füve
 de soc – bodzate/a, -át, -ája
 ceapă – hagym/a, -át, -ája
 ceas – óra, órát, órája
 ceaşcă – findzs/a, -át, -ák, -ája;
 – mai des: csész/e, -ét, -ék, -éje
 ceea ce – ami, -t
 central – központi
 centru – központ, -ot, -ok, -ja
 cenuşiu – szürke, -ék; -én
 cer (boltă) – ég, eget, egek, ege
 a cere – kér, -t, -jen –
 cetate – vár, -at, -ak, -a
 ceva – valami, -t, -je
 prescurtat: vmi
 chef – kedv, -et, -e
 cheie – kulcs, -ot, -ok, -a
 a cheltui – költ, -ött, -sön
 a chema – hív, -ott, -jon
 chibrit – gyuf/a, -át, -ája
 chibzuit – megfontolt; -an
 chimie – vegytan, -t, -a;
 kémi/a, -át, -ája
 chimist – vegyész, -t, -ek, -e;
 kémikus, -t, -ok, -a
 chintal – mázs/a, -át, -ája
 chip – kép, -et, -ek, -e
 chirie – házbér, -t, -ek, -e;
 lakbér, -t, -ek, -e
 a chiţcăi – cincog, -ott, -jon
 cu chiu cu vai – ügyel-bajjal
 cimitir – temető, -t, -k, -je
 a cina – vacsorázik, -ott, -zék
 cină – vacsor/a, -át, -ák, -ája
 cinci – öt, ötöt
 nota cinci – ötös, -t, -ök, -e
 cine – aki
 cine? – ki? kicsoda?
 cinema – mozi, -t, -k, -ja
 cineva – valaki, -t, -je prescurtat: vki
 a ciocni un pahar – koccint, -ott, -son
 a se ciocni – ütközik, -ött, -zék
 circulaţie – forgalom, -mat, -ma
 de circulaţie – forgalmi
 a citi – olvas, -ott, -son
 cititor – olvasó, -t, -k, -ja
 a citi cu voce tare în faţa auditorului –
 felolvas, -ott, -son
 ciubăr – cseb/er, -ret, -rek, -re

civil – civil, -t, -ek
 cizmă – csizm/a, -át, -ája
 cîine – kuty/a, -át, -ák, -ája
 cîmp – mező, -t, -k, -mezeje
 cînd? – mikor?
 cînd – mikor, amikor
 de cînd – amióta
 de cînd? – mióta?
 pînă cînd? – meddig?
 pînă cînd – ameddig
 cîndva – valaha, valamikor
 a cînta – énekel, -t, -jen
 a cîntări – mér, -t, -jen, nyom, -ott, -jon
 cîntec – ének, -et, -ek, -e; dal, -t, -ok, -a;
 nót/a, -át, -ák, -ája
 a cîştiga – nyer, -t, -jen
 (bani prin muncă) – keres, -ett, -sen
 cît? – hány? mennyi?
 cît – amennyi, ahány
 cît (e) de mare? – mekkora?
 cît e de mare – amekkora
 al cîtelea? – hányadik?
 cîte un (o) – egy-egy
 cu cîva timp în urmă – a múltkor
 cîţi, cîte? – hány?, mennyi?
 cîţiva, cîteva – néhány
 clasă – osztály, -t, -ok, -a
 clădire – épület, -et, -ek, -e
 clipă – pillanat, -ot, -ok, -a
 a coace – süti, -ott, -süssön
 coadă – far/ok, -kat, -kak, -ka
 coală – fű, -et, -ek, -e
 a (se) coborî – leereszkedik, -ett, -jék
 coc – konty, -ot, -ok, -a
 cofetărie – cukrászd/a, -át, -ák, -ája
 colaborator – munkatárs, -at, -ak, a
 colecţie – gyűjtemény, -t, -ek, -e
 coleg – munkatárs, -at, -ak, -a
 de şcoală – iskolatárs
 de clasă – osztálytárs
 de bancă – padtárs
 colet – csomag, -ot, -ok, -ja
 colţ – sar/ok, -kat, -kok, -ka
 a comanda – rendel, -t, -jen
 comedie – vígjáték, -ot, -ok, -a
 comoară – kincs, et, -ek, -e
 complicat – bonyolult, -ak; -an
 a comunica – közöl, -t, -jön
 comunist – kommunista, -át, -ák

concediu – szabadság, -ot, -a
 concert – hangverseny, -t, -ek, -e
 koncert, -et, -ek, -je
 concurs – verseny, -t, -ek, -e
 condei (pană) – toll, -at, -ak, -a
 condică de sugesții – panaszkönyv,
 -et, -ek, -e
 conducător – vezető, -t, -k, -je
 a conduce – vezet, -ett, vezessen
 a conduce un vizitator – kikísér, -t, -jen
 conferință – előadás, -t, -ok, -a
 confortabil – kényelmes, -ek; -en
 conjuncție – kötőszó, -t, -k, -ja
 consfătuire – tanácskozás, -t, -ok, -a
 consoană – mássalhangzó, -t, -k, -ja
 a construi – épít, -ett, -sen
 a se construi – épül, -t, -jön
 construit – épült, épített
 a consuma – fogyaszt, -ott, -gyasszon
 a conta – számít, -ott, -son
 contabil – könyvelő, -t, -k, -je
 continua – folytatás, -t, -ok, -a
 contra – ellen
 a conversa – beszélget, -ett, -gesen
 cooperativă – szövetkezet, -et, -ek, -e
 copertă – fedél, -t, -dele; borító, -t, -k, -ja
 copil – gyermek, -et, -ek, -e
 copilărie – gyermekkor, -t, -a
 cordon – öv, -et, -ek, -e
 a corecta – javít, -ott, -son
 corectare – javítás, -t, -ok, -a
 com, -uri – kifli, -t, -k, -je
 cort – sátor, -rat, -rak, -ra
 costum – öltöny, -t, -ök, -e; rend ruha
 coș¹ – kosár, -arat, -arak, -ara
 coș² – kémény, -t, -ek, -e
 covor – szőnyeg, -et, -ek, -e
 covrig – perec, -et, -ek, -e
 crap – ponty, -ot, -ok
 cravată – nyakkendő, -t, -k, -je
 creangă – ág, -at, -ak, -a
 creație – alkotás, -t, -ok, -a
 a crede – hisz, -hitt, higgyen; gondol, -t, -jon
 creier – agy, -at, -a
 creion – ceruz/a, -át, -ák, -ája
 cremă – krém, -et, -ek, -(j)e
 a crește (educa) – nevel, -t, -jen
 a crește – nő, -tt, -jönú
 cristalin – kristályos; kristálytisza

croitor – szabó, -t, -k, -ja
 a cruța – kímél, -t, -jen
 cub – kock/a, -át, -ák, -ája
 cuib – fész/ek, -ket, -kek, -ke
 a se culca – lefek/szik, -üdt, -üdjék
 a culege – szed, -ett, -jen; gyűjt, -ött
 cult – művelt, -ek; –
 cultură – műveltség, -et, -ek, -e
 cum? – hogy? hogyan? miképpen?
 mi módon?
 cum este? – milyen?
 cum – ahogy, amint
 cum este – amilyen
 cumnat – – sógor, -t, -ok, -a
 cumnată – sógornő, -t, -k, -je
 a cumpăni – meggondol, -t, -jon
 a cumpăra – vásárol, -t, -jon;
 vesz, vett, vegyen
 cumpărător – vásárló, -t, -k, -ja
 cumpărători – vásárlás, -t, -ok
 cum să nu? – dehogy nem!
 cumsecade – rendes, -ek
 cumva – valahogy
 a cunoaște – ismer, -t, -jen;
 megismer, -t, -jen
 curaj – bátorság, -ot, -a
 curajos – bát/or, -rak; -ran
 curat – tiszt/a, -ák; -án
 curent (aer) – huzat, -ot
 (electric) – áram, -ot
 curînd – hamar(osan)
 curmală – datoly/a, -át, -ája
 curs – előadás, -t, -ok, -a;
 kurzus, -t, -ok, -a
 curte – udvar, -t, -ok, -a
 cuscră – anyatárs, -at, -ak, -a
 cuscru – apatárs, -at, -ak, -a
 cutie – doboz, -t, -ok, -a
 cutie poștală – postaiád/a, -át, -ák, -ája
 a cutreiera – bejár, -t, -jon; végigjár, -t, -jon
 cuțit – kés, -t, -ek, -e
 cuvertură – takaró, -t, -k, -ja
 cuvînt – szó, -t, -k (szavak), szava
 cuvîntare – beszéd, -et, -ek, -e

D

da – igen
 a da – ad, ott, -jon

dacă – ha
 dar conj. – de; azonban
 dar...? – hát...; de...
 o dată – egyszer
 dăunător – káros, -ak
 de-a baba oarbă – szembekötődsdi, -t
 de asemenea – szintén
 deasupra – felett
 de, de la – -tól, -től
 de ce? – miért
 deceptionat – kiábrándult
 deci – tehát
 de deasupra (mişcare) – fölül
 deget – ujj, -at, -ak, -a
 mai degrabă – inkább
 deja – már
 a dejuna – ebédel, -t, -jen
 de la (timp) – óta
 democrație – demokráci/a, -át, -ája
 de mult – régóta
 deoarece – mert, mivel, minthogy
 departe – messze, távol
 a depinde – függ, -ött, -jön
 a deranja – zavar, -t, -jon
 des – sűrű; -n
 a deschis – nyit, -ott, nyisson
 deshis – nyitott, nyílt; nyíltan
 a desena – rajzok, -t, -jon
 a desface – kibont, -ott, -son
 desigur – bizony(ára)
 destul – elég
 deși – jóllehet
 deștept – okos, -ak
 de treabă – rendes
 devreme – korán
 a se dezamăgi – kiábrándul, -t, -jon
 a dezbate – megvitát, -ott, -vitasson
 a dezlega – megold, -ott, -jon
 dimineața – reggel
 doamnă – hölgy, -et, -ek, -e
 doctoriță – orvosnő, -t, -k
 doi – kettő, -t; (attrib.) két
 domestic – házi
 domn – úr, urat, urak, ura
 domnișoară – kisasszony, -t, -ok, -
 a avea dor – vágyód/ik, -ott, -jék
 a dori – vágy/ik, -ott, -jon vmire,
 óhajt, -ott, -son vmit
 a dormi – alszik, aludt, aludjék

a doua zi – másnap
 douăzeci – húsz, -at
 drac – ördög, -öt, -ök, -e
 drag – édes, kedves, drága
 dragoste – szeretet, -et, -e;
 (amor) – szerel/em, -met, -me
 draguț – kedves, -ek, -en
 drept¹ – jobb
 drept² – igazságos
 drept³ – egyenes
 drept⁴ – jog, -ot, -a
 la drept vorbind – az igazat megvallva
 a dribla – cselez, -ett, -zen
 drojdie de bere – élesztő, -t, -je
 drum – út, utat, utak, útja
 dicționar – szótár, t, ak, -a
 dificil – nehéz, nehezek; nehezen
 dimineață – reggel, -t, -ek, -e
 din, de la – -ból, -ből
 pe dinăuntri – belül
 dincolo de – vmin túl
 dinspre – felől
 dinte – fog, -at, -ak, -a
 dintre – közül
 director – igazgató, -t, -k, -ja
 discurs – beszéd, -et, -ek, -e
 distanță – távolság, -ot, -ok, -a
 distracție – szórakozás, -t, -ok, -a
 a duce – visz, vitt, vigyen;
 elvisz, -vitt, -vigyen
 a se duce – elmegy, ment, -menjen
 dulap – szekrény, -t, -ek, -e
 dulce – édes, -ek, -en
 duminică – vasárnap, -ot, -ok, -ja
 dumneata – maga
 Dumneavoastră – Ön, -t, -ök
 după – után
 după amiază – délután
 după (timp) – múlva
 a dura – tart, -ott, -son; eltart, -ott, -son
 a durea – fáj, -t, -jon
 dușman – ellenség, -et, -ek, -e

E

echipă – csapat, -ot, -ok, -a
 ecvestru – lovas
 editură – kiadó, -t, -k, -ja

educatoare – óvónő, -t, -k, -je
 egiptean – egyiptomi, -ak
 ei, ele – ők
 el, ea – ő
 element – elem, -et, -ek, -e
 elementar – elemi
 elev – tanuló, -t, -k, -ja
 enorm – hatalmas, -ak
 epocă – kor, -t, -ok, -a
 era – volt
 eră – kor, -t, -ok, -a
 eroare – tévedés, -t, -ek, -e
 este – van
 ești – vagy
 etaj – emelet, -et, -ek, -e
 etern – örök
 eu – én
 eveniment – esemény, -t, -ek
 exact – pontos, -ak; -an
 examen – vizsga, -át, -ák, -ája
 a da examen – vizsgáz/ik, -ott, -zék
 a examina – vizsgáztat, -ott, -tasson
 (medicul) – vizsgál, -t, -jon
 excelent (adv.) – pompás, kitűnő,
 pompásan, kitűnően
 exercițiu – gyakorlat, -ot, -ok, -a
 a explica – magyaráz, -ott, -zon
 explicație – magyarázat, -ot, -ok, -a
 a exploda – robban, -t, -jon
 expoziție – kiállítás, t, -ok, -a
 expres (tren) – expressz, -ek

F

fabrică – gyár, -at, -ak, -a
 a face – csinál, -t, -jon; tesz, tett, tegyen
 a face cunoștință – megismerked/ik,
 -ett, -jék
 a face zgomot – zajt, csap, -ott, -jon
 a face pe cineva să... – -tat, -tet; -at, -et
 familie – család, -ot, -ok, -ja
 făruri – tányér, -t, -ok, -ja
 fată – lány, -t, -ok, -a; leány, -t, -ok, -a
 din față (mişcare) – elől
 în față – előtt
 în față – elől
 făclie – fáklya, -át, -ák, -ája
 făină – liszt, -et, -je
 fără – nélkül

febră – láz, -at, -a
 femeie – asszony, -t, -ok, -a; nő, -t, -k, -je
 fereastră – ablak, -ot, -ok, -a
 fericit – boldog, -ok; -an
 a fermeca – megbabonáz, -ott, -zon;
 fetiță – kislány, -t, -ok, -a
 a fi – lenni (infinitiv)
 ar fi – lenne; volna
 va fi – lesz
 fidelitate – hűség, -et, -e
 să fie – legyen
 fier – vas, -at, -ak, -a
 fierar – kovács, -ot, -ok, -a
 a fierbe – fő, -tt, -jön
 a figura – szerepel, -t, -jen
 figură – alak, -ot, -ok, -ja
 fiindcă – mert, mivel, minthogy
 film – film, -et, -ek, -je
 filozofie – filozófia, -át, -ák, -ája
 fin – finom, -ak; -an
 fir (ață) – szál, -at, -ak, -a
 (praf) – szem, -et, -ek, -e
 firește – természetesen
 fizică – fizika, -át, -ája
 fin – szén/a, -át, -ája
 fîntînă – kút, kutat, kutak, kútja
 flămînd – éhes, -k; en
 floare – virág, -ot, -ok, -a
 fluier – síp, -ot, -ok, -ja
 a fluiera – füttyöl, -t, -jön
 fluture – lepk/e, -ét, -ék, -éje;
 pillangó, -t, -k, -ja
 foaie – levél, levelet, levelek, levele;
 lap, -ot, -ok, -ja
 foarte – nagyon
 foc – tűz, tüzet, tüzek tüze
 folos – haszon, hasznót, haszna
 folositor – hasznos, -ak; an
 formă – alak, -ot, -ok, -ja
 forță – erő, -t, -k, -ereje
 a fost – volt
 fotbal – labdarúgás, -t; futball, -t
 fotoliu – karosszék, -et, -ek, -e
 fragă – eper, epret, epre
 fragment – részlet, -et, -ek, -e
 franțuzește – franciául
 frate – testvér, -t, -ek, -e
 mai mare – báty/a, -át, -ja
 mai mic – öcs, -öt, -öccse

frig – hideg, -et, -ek
 a-i fi frig – fáz/ik, -oet, -zék
 a se frământa – töpreng, -ett, -jen,
 tépelőd/ik, -ött, -jék, gyötrőd/ik, -ött, -jék
 a frige – süit, -ött, süssön
 fruct – gyümölcs, -öt, -e
 frumos – szép, -ek; -en
 frunză – lev/él, -elet, -elek, -levele
 a fugi – fut, -ott, -fusson
 fular – sál, -at, -ak, -ja
 fumeg – füst, -öt, -je
 a fuma – cigarettáz/ik, -ott, -zék
 a fumega – füstöl, -t, -jön
 funcționar – tisztviselő, -t, -k, -je
 a fura – lop, -ott, -jon
 furcă – vill/a, -át, -ák, -ája
 furculiță – vill/a, -át, -ák, -ája
 furtună – vihar, -t, -ok, -a

G

galben – sárg/a, -ák; -án
 garaj – garázs, -t, -ok, -a
 gară – állomás, -t, -ok, -a
 gata – kész
 gaură – lyuk, -at, -ak, -a
 găină – tyúk, ot, -ok, -ja
 gălăgie – zaj, -t, -ok, -a; zshivaj, -t, -a
 a găsi – talál, -t, -jon, lel, -t, -jen
 a găti – főz, -ött, -zön
 geamă – iker, ikrek, ikrei
 geantă – tásk/a, -át, -ák, -ája
 gem de fructe – dzsem, et, -ek
 geografie – földrajz, -ot, -a
 german – német, -ek
 ghindă – makk, -ot, -ja
 ghiozdan – hátitásk/a, -át, -ák, -ája
 ginere – vő, -t, -k, -veje
 gând – gondolat, -ot, -ok, -a
 a gândi – gondol, -t, -jon
 a se gândi – gondolkoz/ik, -ott, -zék
 gât – nyak, -at, -ak, -a
 glastră – váz/a, -át, -ák, -ája
 glonte – golyó, -t, -k, -ja
 glumă – tréf/a, -át, -ák, -ája
 a glumi – viccel, -t, -jen, tréfál, -t, -jon
 gol adj.¹ – csupasz; -on,
 meztelen; -ül, fedetlen, -ül

gol adj.² – üres, -ek; -en
 gol subst. – gól, -t, -ok, -ja
 a se goli – kiürül, -t, -jön
 a goni¹ – rohan, t, -jon; száguld, -ott, -jon
 a goni² – úz, -ött, -zön
 gramatică – nyelvtan, -t, -ok, -a
 grav – súlyos; -an;
 (sunet) – mély
 grădină – kert, -et, -ek, -je
 botanică – botanikus kert
 zoologică – állatkert, -et, -ek, -je
 grădinărie – kertészet, -et, -e
 grădiniță – óvod/a, -át, -ák, -ája
 copil de g. – óvodás, -t, -ok
 grătar – flekken, -t, -je
 grec – görög, -öt, -ök
 greu – neh/éz, -ezek; -ezen
 greutate – súly, -t, -ok, -a,
 nehézség, -et, -ek, -e
 gri – szürke
 groapă – ver/em, -met, -mek, -me,
 göd/ör, -röt, -rök, -re
 gros – vastag, -ok; -on
 gură – száj, -at, -ak, -a
 gustos – finom, -ak, ízletes, -ek; -en
 guvern – kormány, -t, -ok, -a

H

hai! – gyere!
 haiduc – betyár, -t, -ok, -ja
 haină – ruh/a, -át, -ák, -ája
 hartă – térkép, -et, -ek, -e
 hîrtie – papír, -t, -ok, -ja
 a hoinări – kószál, -t, -jon; csatangol, -t, -jon
 hom – kémény, -t, -ek, -e
 a hotărî – (el)határoz, -ott, -zon
 hotărîre – határozat, -ot, -ok, -a
 hotel – szállod/a, -át, -ák, -ája;
 hotel, -t, -ek, -je

I

iar (conj.) – pedig
 iarbă – fű, füvet, füve
 iama adv. – télen
 iarnă – tél, telet, telek, tele

ieri – tegnap
a ieși – ki/jön, -jött, -jöjjön; kimegy, -ment, -menjen
ieșire – kijárat, -ot, -ok, -a
iepure – nyúl, -at, -ak, -a
imagine – kép, -et, -ek, -e
imens – hatalmas; óriási
imposibil – lehetetlen; -ül
impresie – élmény, -t, -ek, -e;
benyomás, -t, -ok, -a; hatás, -t, -ok, -a
in – len, -t, -je
inel – gyűrű, -t, -k, -je
informații (birou de ~) – tudakozó, -t, -k, -ja
inginer – mérnök, -öt, -ök, -e
i. constructor – építésmérnök, -öt
inimă – szív, -et, -ek, -e
inscripție – felirat, -ot, -ok, -a
cu inscripții – feliratos
insectă – bogár, -arat, -arak, -ara
instructiv – tanulságos
intenție – szándék, -ot, -a
interessant – érdekes, -ek, -en
a interzice – (meg)tilt, -ott, -son
interzis – tilos
a intra – bejön, -jött, -jöjjön; belép, -ett, -jen;
bemegy, -ment, -menjen
a invita – meghív, -ott, -jon
invers – fordítva
istoric adj. – történelmi
subst. – történet, -et, -e
istorie – történel/em, -met, -me
a iubi – szeret, -ett, szeressen
iubire – szeretet, -et, -e; (amor) szerel/em, -met, -me
izvor – forrás, -t, -ok, -a

I

a se îmbolnăvi – megbeteg/szik, -edett, -edjék
a se îmbrăca – öltöz/ik, -ött, -zék
a se împărți – megosz/ik, ott, megoszoljék;
eloszlik
împotriva – ellen
împreună – együtt
împrumut – kölcsön, -t, -ök
a lua î. – kölcsön vesz, vett, vegyen
a da î. – kölcsön ad, adott, adjor

în – -ban, -ben; -ba, -be
înainteș (sport) – csatár, -t, -ok, -a
înainte – lőtt
înainte de masă – délelőtt
înalt – magas, -ak, -an
înapoi – vissza; visszafelé
a înălța – emel, -t, -jen
a se înălța – emelked/ik, -ett, -jék
înăuntru – bent; benn
încă – még
a se încălța – cipőt húz, -ott, -zon
încărcat – zsúfolt, -ak, -an, megrakva
a încerca – megpróbál, -t, -jön
un costum – felpróbál, -t, -jon
un aparat – kiprobál, -t, -jon
a începe – kezd, -ett, -jen
(intranzitiv) – kezdőd/ik, -ött, -jék
încet – csendesen; lassan
a închide – zár, -t, -jon; – bezár; becsuk, -ott, -jon
de închiriat – kiadó
închis – zárt, csukott
(culoare) – sötét
înceace – erre
mai în. de – vmin innen
încotro? (pe unde?) – merre?
încotro? – merre? hová?
îndată – rögtön; azonnal
îndelung – sokáig; hosszasan
îndeosebi – különöse, főként, főleg
a se îndrăgosti de cineva – beleszeret, -ett, -szeressen vkibe
îndrăzneț – bát/or, -rak; -ran
a se îndrepta – rendbe jön, jött, jöjjön
a înflori – virág/zik, -zott, -ozzék
înghețată – fagylalt, -ot, -ja
înghițitură – korty, -ot, -ok,
îngîmfare – dölyf, -öt
a însemna – jelent, -ett, -sen
a însoți – elkísér, -t, -jen
însoțitor – kísérő, -t, -k, -je
a se înscrie – beiratkoz/ik, -ott, -zék
însuflețire – lelkesedés, -t, e
a se însura – megnősül, -t, -jön
însurat – nős; házas
a înșela – megcsal, t-, jon
a înștiința – értesít, -ett, -sen
a se întinde – nyújtóz/kod/ik, -ott, -jék
întîi – első

a se întâlni — találkozik, -ott, -zék
 întâlnire de fotbal — mérkőzés, -t, -ek, -e
 a se întâmpla — történik, -t, -jen
 (a se produce) — bekövetkezik, -ett, -zék
 a întârzia — (el) késik, -ett, -sen
 întotdeauna — mindig
 într-adevăr — bizony; valóban
 a întreba — kérdez, -ett, -zen
 a întreține — eltart, -ott, -son
 într-una — egyre, egyre csak
 a se întuneca — beborul, -t, -jon;
 besötétedik, -tt, -jék
 a înțelege — (meg)ért, -ett, -sen
 înțelegere — megbeszélés, -t, -ek, -e;
 egyezség, -et, -ek, -e
 a învăța ceva — tanul, -t, -jon
 a învăța pe alții — tanít, -ott, -son
 învățat — tanult
 învățător — tanító, -t, -k, -ja
 az învinge — győz, -ött, -zön

J

jaz — dzsessz, -et
 jerseu — szveter, -t, -ek, -e
 joc — játék, -ot, -ok, -a
 joi — csütörtök, -öt, -ön
 jos — lent; lenn
 judecător — bíró, -t, -k
 a (se) juca — játszik, -ott, -szék
 a se juca — játszik, játszott, játsszék
 a juca într-o piesă — szerepel, -t, -jen
 a juca fotbal — futballozik, -ott, -zék
 sah — sakkoz, -ik, -ott, -zék —
 jucărie — játék, -ot, -ok, -a
 jumătate — fél, felet, fele

K

kilogram — kiló, -t, -ja
 kilometru — kilométer, -t, -ek

L

la — -nál, -nél, -hoz, -hez, -höz
 la (pe) — -ra, -re

lac — tó, tavak, tavat, tava
 lacrimă — könny, -et, -ek, -e
 la fel — egyformán
 lamă de ras — peng/e, -ét, -ék, -éje
 lampă — lámpa, -át, -ák, -ája
 lance — lándzs/a, -át, -ák, -ája
 laolaltă — együtt
 lapte — tej, -et, -e
 larg — széles, -ek; -en; bő, bővek; bőven
 lasă! — hadd!
 lat — széles
 lămie — citrom, -ot, -ja
 a lăsa — enged, -ett, -jen; kienged;
 hagy, -ott, -jon
 a lătra — ugat, -ott, -ugasson
 lebădă — hattyú, -t, -k, -ja
 lecție — leck/e, -ét, -ék, -éje
 a lega — köt, -ött, -kössön
 legitimație — igazolvány, -t, -ok, -a
 legume — főzelék, -et, -ek, -e;
 zöldség, -et, -ek, -e
 lemn — fa, fát, fák, fája
 lenjerie — fehérnemű, -t, -je
 leu (bani) — lej, -t, -e
 liber — szabad, -ok; -on
 libertate — szabadság, -to, -a
 librărie — könyvüzlet, -et, -ek, -e
 liceu — középiskola, -át, -ák, -ája
 lighean — mosdó, -t, -k, -ja
 limbă — nyelv, -et, -ek, -e
 limbă maternă — anyanyelv, -et, -e
 lingvist — nyelvész, -t, -ek, -e
 lingvistică — nyelvészet, -et, -e
 lingură — kanál, alát, alak, -ala
 linie — vonal, -at, -ak, -a
 linie (ferată) — vágány, -t, -ok, -a
 liniște — csend, -et, -je
 liniștit — csendes, -ek; -en, nyugodt; -an
 a lipsi — hiányzik, -zott, -ozzék
 literatură — irodalom, -mat, -mak, -ma
 literă — betű, -t, -k, -je
 litru — liter, -t, -je
 lângă — mellett; mellé
 de lângă — mellől
 loc — hely, -et, -ek, -e
 a locui — lak, -ik, -ott, -jék
 locuință — lakás, -t, -ok, -a
 în locul — helett
 a lovi — üt, -ött, -üssön; megüt, -ött, -üssön

a lua – vesz, vett, vegyen; vásárol, -t, -jon;
 elvesz, -vett, -vegyen
 de jos – felvesz, -vett, -vegyen
 prin apucare – markol, -t, -jon
 cuvîntul – hozzászól, -t, -jon;
 felszólal, -t, -jon
 a-și lua rămas bun de la – elbúcsúz/ik,
 -ott, -zék vkitől
 a luci – fénylik, fénylett
 a lucra – dolgoz/ik, -ott, -zék
 lucrare – dolgozat, -ot, -ok, -a
 lucrător – dolgozó, -t, -k, -ja
 lucru – dolog, dolgot, dolgok,
 dolga; tárgy, -at, -ak, -a
 lulea – pip/a, -át, -ák, -ája
 lume – világ, -ot, -ok, -a
 toată lumea – mindenki, -t
 lumină – fény, -t, -ek, -e; világosság, -ot, -a
 l. electrică – villany, -t, a
 lunar (pe lună) – havonta
 lună (30 zile) – hónap, -ot, -ok, -ja
 lung – hosszú, -ak; hosszan
 luni – hétfő, -t; -n
 luntre – csónak, -ot, -ok, -ja;
 ladik, -ot, -ok, -ja
 lup – farkas, -t, -ok, -a
 a lupta – harcol, -t, -jon; küzd, -ött, -jön
 a lupta pentru ceva – megküzd vmért
 luptă – harc, -ot, -ok, -a

M

maestru – mester, -t, -ek, -e
 magazin – üzlet, -et, -ek, -e
 m. de încălțăminte – cipőüzlet, -et, -ek, -e
 m. universal – nagyáruház, -at, -ak, -a
 maghiar – magyar, -t, -ok
 maharadja – maharadzs/a, -át, -ák, -ája
 mai (încă) – még
 mai ales – főleg
 mai departe – tovább
 maimușă – maj/om, -mot, -mok, -ma
 a majora – emel, -t, -jen; növel, -t, -jen
 majorat adj. – (fel)emelt
 mamă – any/a, -át, -ák, -ja
 (bună) – édesany/a, -át, -ák, -ja
 mare adj. – nagy, -ok

mare subst. – tenger, -t, -ek, -e
 margine – szél, -et, -ek, -e
 martor – tanú, -t, -k, -ja
 marți – kedd, -et, -en
 masă – asztal, -t, -ok, -a
 mașină – gép, -et, -ek, -e
 (automobil) – autó, -t, -k, -ja;
 gépkocsi, -t, -k, -ja
 materie – anyag, -ot, -a; tantárgy, -at, -ak, -a
 măcar – legalább
 măcinat – őrlt, darált
 măgar – szam/ár, -arat, -arak, -ara
 mănusi – kesztyű, -t, -je
 măr (fruct) – alm/a, -át, -ák, -ája
 măr(pom) – almafa, -fát, -fék, -fája
 mărime – nagyság, -ot, -a
 mărit adj. – nagyított, emelt
 a se mărita – hozzámegy, -ment, -menjen,
 férjhez megy etc. vkihe
 măritată – férjezett
 măsură – seprű, t, -k, -je
 mătușă – nagynéni, -t, -k, -je
 meci – meccs, -et, -ek, -e
 medic – orvos, -t, -ok, -a
 medicament – orvosság, -ot, -ok, a;
 gyógyszer, -t, -ek, -e
 a merge – megy, ment, menjen
 a se menține (a se păstra) – fennmarad, -t,
 -jon
 merinde – elemózsi/a, -át, -ája
 metodă – módszer, -t, -ek, -e
 miazănoapte – észak
 miazăzi – dél
 mic – kis (numai ca atribut), kicsi (ca atrib.
 și ca nume predicativ)
 micuț – kicsike
 miercuri – szerd/a, -át, -án
 miezul nopții – éjfél, -t; -kor
 mileniu – (év)ezred, -et, -ek, -e
 militar – katon/a, -át, -ák, -ája
 mină – bány/a, -át, -ák, -ája
 minge – labd/a, -át, -ák, -ája
 minte – ész, -t, esze
 a minți – hazud/ik, -ott, -jék
 minunat – gyönyörű, -ek; -en
 minut – perc, -et, -ek, -e
 a se mira – csodálkoz/ik, -ott, -zék
 mîine – holnap
 mînă – kéz, kezet, kezek, keze

a mînca – eszik, evett, egyék
 mîncare – étel, -t, -ek, -e
 mîneacă – ujj, -at, -ak, -a
 modestie – szerénység, -et, -e
 molie – moly, -t, -ok
 moment – pillanat, -ot, -ok, -a
 montan – hegyi
 monument de artă – műemlék, -et, -ek, -e
 m. funerar – síremlék, -et, -ek, -e
 mormînt – sír, -t, -ok, -ja –
 mort – halott, -ak
 moştenitor – örökös, -t, -ök, -e
 mult – sok, -at

mai mult – több, -et; (conj.): sőt
 multe lucruri – sok minden, -t
 mult adv. – nagyon
 de multă vreme – régóta
 de multe ori – sokszor
 mulţumesc – köszönöm
 a mulţumi – köszön, -t, -jön
 mulţumit – megelégedett
 mumie – – múmi/a, -át, -ák, -ája
 muncă – munka, -át, -ák, -ája
 a munci – dolgoz/ik, -ott, -zék
 muncitor – munkás, -t, -ok, -a
 m. calificat – szakmunkás, -t, -ok, -a
 municipiu – minicipium, -ot, -ok, -a
 munte – hegy, -et, -ek, -e
 muştar – mustar, -t, -ja
 a se muta – költöz/ik, -ött, -zék
 muzică – zene, zenét, zenéje

N

nas – orr, -ot, -ok, -a
 a se naşte – szület/ik, -ett, -lessen
 neaez – baj, -t, -ok, -a
 e necesar – kell, -ett, -jen; szükséges;
 muszáj
 necruşător – kíméletlen, -ek; ül
 negru – fekete, -ék, -én
 e neliniştit – nyugtalan, -ok; -ul
 nemţeşte – németül
 nemuritor – halhatatlan
 nenea – bácsi, -t, -k, -ja
 nepot¹ – unok/a, -át, -ák, -ája
 nepot² – unokaöcs, -öccse
 neputincios – tehetetlen, -ül

nici – sem, se
 niciodată – soha
 nici nu ştiu – nem is tudom
 de nici un fel – semmilyen, -t
 în nici un fel – semmiképpen
 nici ... nu este – sincs(en)
 nimeni – senki, -t
 a nimeri – talál, -t, -jon
 nimic – semmi, -t
 nivel de trai – életszínvonal, -a
 noapte – éjszak/a, -át, -átk, -ája
 noaptea adv. – éjjel; éjszaka
 nod – bog, -ot, -ok, -ja
 noi – mi
 nor – felnőtt, -t, -k, -je
 noră – meny, -t, -ek, -e
 a nota – felír, -t, -jon
 notar – jegyző, -t, -k, -je
 notă¹ – jegy, -et, -ek, -e
 notă² – megjegyzés, t, -ek, -e
 nou – új, -ak, -at
 nouă (9) – kilenc, -et
 din nou – újra; ismét
 noutate – újság, -ot, -ok, -a
 nu – nem
 nu! – ne!
 nu ... ci – nem ... hanem
 nu ... decât – csak
 nu este – nincs
 nufăr – tavirózs/a, -át, -ák, -ája
 nu-i aşa? – ugye?
 numai – csak
 nume – név, nevet, nevek, neve
 numeral – számnév, -nevet, -nevek
 nu sînt pl. – nincsenek

O

oală – faz/ék, -akat, -akak, -aka
 oare – vajon
 oaspete – vendég, -et, -ek, -e
 obicei – szokás, -t, -ok, -a
 a obişnui – szokott
 a se obişnui cu ceva – megszok/ik, -ott, -jon
 vmit
 – hozzászokik vmihez
 obişnuit – rendes, szokásos
 obligatoriu – kötelező, -ek, -en

a obosi – fárad, -t, -jon
 pe cineva – fáraszt, -ott, -rasszon
 obosit – fáradt, -ak; -an
 ochi – szem, -et, -ek, -e
 ochelari – szemüveg, -et, -e
 a ocupa – foglal, -t, -jon
 a se odihni – pihen, -t, -jen
 odios – gyűlöletes
 a se ofili – elhervad, -t, -jon
 oglindă – tük/ör, -röt, -rök, -re
 om – ember, -t, -ek, -e
 om al muncii – dolgozó, -t, -k, -ja
 onomastică – névnap, -ot, -ok, -ja
 operă¹ – mű, -vet, -vek, -ve
 operă² – oper/a, -át, -ák, -ája
 opt – nyolc, -at
 a opta pentru – dönt, -ött, -sön vmi mellett
 oraş – város, -t, -ök, -a
 oraş natal – szülőváros, -t, -a
 oră – óra, órát, -órák, órája
 ordine – rend, -et, -je
 e în ordine – rendben van
 orez – rizs, -et, -e
 a organiza – rendez, -ett, -zen;
 – szervez, -ett, -zen
 organizator – szervező, -t, -k, -je;
 – rendező, -t, -k, -je
 orgă – orgon/a, -át, -ák, -ája
 orice – akármí, -t; bármí, -t
 de orice fel – akármilyen, bármilyen
 oricine – akárki, bárki
 orînduire – rendszér, -t, -ek, -e
 os – csont, -ot, -ok, -ja
 a se osteni – fárad, -t, -jon
 oştire – had, -at, -ak, -a
 oţet – ecet, -et, -je
 ovăz – zab, -ot, -ja

P

pace – bék/e, -ét, -éje
 pachet – csomag, -ot, -ok, -ja
 pahar – poh/ár, -arat, arak, -ara
 paie – szalm/a, -át, -ája
 palat – palot/a, -át, -ák, -ája
 palton – télikabát, -ot, -ok, -ja
 pană – toll, -at, -ak, -a

pantof – cipő, -t, -k, -je
 pară – kört/e, -ét, -ék, -éje
 parc public – sétatér, -teret, -terek, tere
 parcă – mintha
 parter – földszint, -et, -je
 partid – párt, -ot, -ok, -ja
 pasăre – mad/ár, -arat, -arak, -ara
 pastă – paszt/a, -át, -ája
 pat – ágy, -at, -ak, -a
 a-şi face patul – ágyat, vet, vetett, vessen
 patrie – haz/a, -át, -ája
 patru – négy, -et
 nota patru – négyes, -et, -ek, -e
 paznic – őr, -t, -ök, -e
 păcat – vét/ek, -ket, -kek, -ke; kár!
 din păcate – sajnos
 păcătos – bűnös, -t, -ök
 pădure – erdő, -t, -k, erdeje
 păhărel – pohárk/a, -át, -ák, -ája;
 – kispohár, -arat, -arak, -ara
 pălărie – kalap, -ot, -ok, -ja
 pămînt – föld, -et, -ek, -je
 păpuşă – bab/a, -át, -ák, -ája
 păr – haj, -at, -a
 părinţi – szülő, -t, -k, -je
 parte – rész, -t, -ek, -e
 în toate părţile – széjjel
 a păstra – őriz, -ett, -zen; megőrzi;
 megtart, -ott, -son
 pe (loc) – -n, -on, -en, -ön
 pensie – nyugdíj, -at, -ak, -a
 pensionar – nyugdíjas, -t, -ok, -a
 pentru că – mert; mivel; minthogy
 pepene – dinny/e, -ét, -éje
 pereche – pár, -t, -ja
 perete – fal, -at, -ak, -a
 perlă – gyöngy, -öt, -ök, -e
 a permite – megenged, -ett, -jen
 pescar – halász, -t, -ok, -a
 peste – vmin át
 peste (timp) – múlva
 peşte – hal, -at, -ak, -a
 a petrece – mulat, -ott, -mulasson; (időt)
 tölt, -ott, -sön
 petrecere – szórakozás, -t, -ok, -a
 piatră – kő, követ, -követk köve
 piaţă (tîrg) – piac, -ot, -ok, a
 piaţă centrală – főtér, teret, terek
 pic(ătură) – csepp, -et, -ek, -je

picășea – petty, -et, -ek, -e
 cu picășele – pettyes, -ek
 picior – láb, -at, -ak, -a
 pictor – festő, -t, -k, -je
 pictură (tablou) – festmény, -t, -ek, -e
 a picura – csepeg, -ett, -jen
 piele – bőr, -t, -ök, -e
 piept – mell, -et, -ek, -e
 a se pieptăna – fészülköd/ik, -ött, -jék
 pieptene – fészű, -t, -k, -je
 a pierde – (el)veszít, -ett, -sen
 piersică – őszibarackok-ot, -ja
 piesă de teatru – színdarab, -ot, -ok, -ja
 pijama – pizsam/a, -át, -ák, -ája
 pisică – macsk/a, -át, -ák, -ája;
 cic/a, -át, -ák, -ája
 pitoresc – festői, -ek; -en
 a piui – csipog, -ott, -jon
 pîine – kenyér, -eret, -erek, -ere
 pînă – -ig
 p. atunci – addig
 a pîndi – les, -ett, -sen
 pînză – vász/on, -nat, -nak, -na
 pîrîu – patak, -ott, -ok, -ja
 plan – terv, -et, -ek, -e
 de învătămînt – tanterv, -et, -ek, -e
 plasă – háló, -t, -k, -ja
 a-i plăcea – szeret, -ett, -szeressen;
 tetsz/ik, -ett, -tessék
 cu plăcere – szívesen
 plăcut – kellemes; -en
 a plăti – fizet, -ett, fizessen
 a pleca – elmegy, -ment, -menjen;
 elutaz/ik, -ott, -zék
 plictisitok – unalmas, -ak; -an
 a se plimba – sétál, -t, -jon
 a plînge – sír, -t, -jon
 a se plînge – panaszkod/ik, -ott, -jék
 ploaie – eső, -t, -k, -je
 a ploua – es/ik, -ett, -sék (az eső)
 plug – ek/e, -ét, -ék, -éje
 plumb – ólom, -mot, -ma
 poate – talán
 poartă – kapu, -t, -k, -ja
 poc-poc! – piff-paff!
 pod¹ – híd, hidat, hidak, hídja
 pod² – padlás, -t, -ok, -a
 poet – költő, -t, -k, -je
 poezie – vers, -et, -ek, -e; költemény, -t, -ek, -e

poftă de mîncare – étvágy, -at, -a
 a pofti – fárad, -t, -jon; parancsol, -t, -jon
 poftiți! – tessék!
 politicos – udvarias, -ak; -an
 pom – fa, fát, fák, fája;
 gyümölcsfa, -fát, -fák, -fája
 a pomeni – emleget, -ett, emlegessen
 popor – nép, -et, -ek, -e
 populație – lakosság, -ott, -a
 porc – disznó, -t, -k, -ja
 a porni – (el)indul, -t, -jon
 port¹ – kikötő, -t, -k, -je
 port² – viselet, -et, -ek, -e
 portocală – narancs, -ot, -a
 porție – adag, -ot, -ok, -ja
 e posibil – lehet(séges)
 postpoziție – névutó, -t, -k, -ja
 poșetă – tásk/a, -át, -ák, -ája
 poștă – post/a, -át, -ája
 potrivit (conform) – szerint
 poveste – mes/e, -ét, -ék, -éje
 a povesti – elmond, -ott, -jon;
 elmesél, -t, -jen
 a spune povești – mesél, -t, -jen
 poză – kép, -et, -ek, -e;
 fotografie – fénykép, -et, -ek, -e
 practică – gyakorlat, -ot, -a
 praf – por, -t, -ok, -a
 prăjitură – sütemény, -t, -ek, -e
 prăpastie – szakadék, -ot, -ok, -a
 prăvălie – bolt, -ot, -ok, -ja; üzlet, -et, -ek, -e
 prea – nagyon, igen
 precum – amint, ahogy
 a preda (la școală) – tanít, -ott, -son
 predare (lecție) – tanítás, -t, -ok, -a
 a prefera – jobban szeret, -ett, -szeressen
 prefix verbal – igekötő, -t, -k, -je
 a pregăti – készít, -ett, -sen
 preot – pap, -ot, -ok, -ja
 prestigiu – tekintély, -t, -e
 președinte – elnök, -öt, -ök, -e
 preț – ár, -at, -ak, -a
 prețios – értékes, -ek; nagyértékű
 prieten – barát, -ot, -ok, -ja
 prietenă – barátnő, -t, -k, -je
 prima dată – először
 în primul rînd – elsősorban
 primăvara adv. – tavasszal
 primăvară – tavasz, -t, -a

a primi – kap, -ott, -jon
 prin ceva – vmin át, keresztül
 prin intermediul – által, révén
 a prinde – fog, -ott, -jon
 printre – között
 a privi – néz, -ett, -zen
 (cu admirație) – csodál, -t, -jon;
 bámul, -t, -jon
 a privi în jur – körülnéz, -ett, -zen
 prînz – ebéd, -et, -ek, -je
 proaspăt – friss, -ek, -en
 procent – százalék, -ot, -a
 a produce – termel, -t, -jen; kelt, -ett, -sen
 profesoară – tanárnő, -t, -k, -je
 profesor – tanár, -t, -ok, -a
 program – műsor, -t, -ok, -a;
 program, -ot, -ok, -ja
 proiect – terv, -et, -ek, -e
 a promite – (meg)ígér, -t, -jen
 pronume – névmás, -t, -ok, -a
 propriu – saját; tulajdon
 a propune – javasol, -t, -jon
 prosop – törülköző, -t, -k, -je
 provincial (din provincie) – vidéki
 prună – szilv/a, -át, -ája
 pui – csirk/e, -ét, -ék, -éje
 pumnal – tör, -t, -ök, -e
 a pune – tesz, tett, tegyen
 pe cineva să... – -tat, -tet, -at, -et
 pungă – tasak, -ot, -ok, -ja
 – zacskó, -t, -k, -ja
 a purta – visel, -t, -jen
 a p. pică – harag/szík, -udott, -udjék
 a putea – bír, -t, -jon
 a p. să – -hat, -het
 a se putea – lehet, ett, lehessen
 putere – erő, -t, -k, ereje;
 – hatal/om, -mat, -mak, -ma
 puțin – kevés
 puțin adv. – keveset; kissé

R

rachiu – pálink/a, -át, -ája
 radio – rádió, -t, -ja
 raft – polc, -ot, -ok, -a
 raion – osztály, -t, -ok, -a
 ramură – ág, -at, -ak, -a

a raporta – jelent, -vett, -sen
 rapid – gyors, -ak; an
 rar(eori) – ritka; ritkán
 raritate – ritkaság, -ot, -ok, -a
 rată – részlet, -et, -ek, -e
 rază – sugár, -arat, -arak, -ara
 a răbda – tűr, -t, -jön
 răcoros – hűvös, -ek
 rădăcină – gyök/ér, -eret, -erek, -ere
 a rămînea – marad, -t, -jon;
 megmarad, -t, -jon
 în urmă – elmarad, -t, -jon;
 hátramarad, -t, -jon
 răsărit – kelet
 a răspunde – válaszol, -t, -jon; felel, -t, -jen
 răspundere – felelősség, -et, -e
 răspuns – válasz, -t, -ok, -a;
 felelet, -et, -ek, -e
 rău – rossz, -ak; -ul
 război – háború, -t, -k, -ja
 mondial – világháború, -t, -k
 realitate – valóság, -ot, -a
 a realiza – megvalósít, -ott, -son
 a se realiza – megvalósul, -t, -jon
 realizabil – megvalósítható
 rece – hideg, -ek; -en
 a recunoaște – felismer, -t, -jen;
 megismer, -t, -jen, elismer, -t, -jen
 recunoscător – hálás, -ak; -an
 a reflecta asupra... – meggondol, -t, -jon
 regiune – vidék, -et, -ek, -e
 rege – király, -t, -ok, -a
 regizor – rendező, -t, -ke, -je
 regulă – szabály, -t, -ok, -a
 e în regulă – rendben van
 reîntoarce acasă – hazatérés, -t, -e
 remunerație – fizetés, -t, -ek, -e;
 javadalmazás, -t, -a
 a repara – kijavít, -ott, -son;
 megjavít, -ott, -son
 repede adv. – sebesen
 reprezentație – előadás, -t, -ok, -a
 rest – a többi, -t; maradék, -ot, -ok, -a
 restaurant – vendéglő, -t, -k, -je
 a reuși – sikerül, -t, -jön vkinek vmi
 revoluție – forradal/om, -mat, -mak, -ma
 revoluționar – forradalmár, -t, -ok, -a
 a rezolva – megold, -ott, -jon
 rezultat – eredmény, -t, -ek, -e

a ridica – emel, -t, -jen; felemel, -t, -jen
 a ride – nevet, -ett, -nevessen,
 kacag, -ott, -jon
 rînd – rend, -et, -ek, -je; sor, -t, -ok, -a
 pe rînd – sorra
 rîndunică – fecsk/e, -ét, -ék, -éje
 rîn – folyó, -t, -k, -ja
 roată – kerék, kereket, kerekék, kereke
 rochie – női ruh/a, -át, -ák, -ája
 a rodi – ter/em, -mett, terem/jen
 rom – rum, -ot, -ja
 roman adj. – római, -ak
 roman – regény, -t, -ek, -e
 român (esc.) – román, -ok
 româneşte – románul
 roşu – piros, -ak; vörös, -ek
 a ruga – kér, -t, -jen
 pe cineva ceva – megkér vkit vmire
 vă rog – kérem
 ruină – rom, -ot, -ok, -ja
 a rupe – szakít, -ott, -son; tör, -t, -jön
 rus – orosz, -ok
 ruseşte – oroszul
 ruşine – szégyen, -t, -e
 a-i fi ruşine – szégyell, -t, -jen

S

sac – zsák, -ot, -ok, -ja
 salam – szalámi, -t, -ja
 salar – fizetés, -t, -ek, -e
 sală – ter/em, -met, -mek, -me
 a saluta – köszön, -t, -jön; üdvözl, -t, -jön
 sarcină – feladat, -ot, -ok, -a
 sarcofag – szarkofág, -ot, -ok, -ja
 sare subst. – só, -t, -k, -ja
 saşiu – bandzsi; kancsal
 sat – falu, -t, -falvak, -faluja
 satiră – satír/a, -át, -ák, -ája
 sau – vagy
 savant – tudós, -t, -ok, -a
 a sădi – ültet, -ett, -ültessen
 sălbatic – vad, -ak; ul
 sănătate – egészség, -et, -e
 sănătos – egészséges, -ek; -en
 a săpa – ás, -ott, -son
 săptămînă – hét, hetet, hetek, hetet

săpun – szappan, -t, -ok, -ja
 de rufe – mosószappan – , -t, -ja
 de toaletă – mosdószappan, -t, -ja
 sărac – szegény, -ek
 sărbătoare – ünnep, -et, -ek, -e
 sărbători fericite! – kellemes ünnepeket!
 sărman – szegény, -t, -ek
 sărut – csók, -ot, -ok, -ja
 a săruta – csókol, -t, -jon
 scară – lépcső, -t, -k, -je
 scaun – szék, -et, -ek, -e
 a se scărpină – vakaródz/ik, -ott,
 vakaróddzék
 schi – sí, -t, -je
 a schia – síz/ik, -ett, -zék
 a schimba pe cineva – felvált, -ott, -son
 a scoate – (ki)húz, -ott, -zon;
 kivesz, -vett, -vegye
 scop – cél, -t, -ok, -ja
 a scrie – ír, -t, -jon
 scriere – írás, -t, -ok, -a
 scriitor – író, -t, -k, -ja
 scrisoare – levél, -elet, elek, -ele
 a se scufunda – süllyed, t, -jen
 a se scula – felkel, -t, -jen
 scump – drág/a, -ák; -án
 scund – alacsony, -ak
 scurt – rövid, -ek; -en
 a scutura – ráz, -ott, -zon
 seara adv. – este
 seară – est/e, -ét, -ék, -éje
 bună seara! – jó estét!
 seară de seară – esténként
 secară – rozs, -ot
 a secera – arat, -ott, -arasson
 secol – (év)század, -ot, -ok, -a
 a semăna ceva – vet, -ett, -vessen
 a semăna cu... – hasonlít, -ott, -son vkire
 seminar – szeminárium, -ot, -ok, -a
 semn – jel, -t, -ek, -e
 senzaţie (noutate) – szenzáció, -t, -ja
 seră – üvegház, -at, -ak, -a
 serios – komoly, -ak; an
 a servi pe cineva cu ceva – megkínál, -t,
 -jon vkit vmivel
 serviciu – szolgált, -ot, -a
 servietă – aktatás/a, -át, -ák, -ája
 sesiune – ülésszak, -ot, -ok, -a
 sfat – tanács, -ot, -ok, -a

srîrşit – vég, -et, -e
 a sfişia – széttép, -ett, -jen
 sfoară – madzag, -ot, -ok, -ja
 sifon – szódavíz, -et, -e
 similar – hasonló, -ak
 a simţi – érez, érzett, érezzen
 singur – egyedül
 sistem – rendszer, -t, -ek, -e
 situaţie – helyzet, -et, -ek, -e
 sîmbătă – szombat, -ok, -ja; -on
 sînge – vér, -t, -e
 (eu) sînt – vagyok
 (ei, ele) sînt – vannak
 sîntem – vagyunk
 sînteţi – vagytok
 a sîsui – sziszeg, -ett, -jen
 slab – gyenge/e, -ék; én, sovány, -ak; -an
 a simulge – elvesz, -vett, -vegyen;
 kitép, -ett, -jen; kiragad, -ott, -jon
 soacră – anyós, -t, -ok, -a
 soare – nap, -ot, -ja
 soartă – sors, -ot, -a
 sobă – kályha/a, -át, -ák, -ája
 soc – bodz/a, -át, -ája
 societate – társadalom, -mat, -mak, ma,
 társaság, -ot, -ok, -a
 a socoti – számít, -ott, -son
 sofa – kerevet, -et, -ek, -e
 soldat – katon/a, -át, -ák, -ája
 soră – nővér, -t, -ek, -e;
 lánytestvér, -t, -ek, -e
 soră mai mare – nén/e, -ét, -je
 mai mică – húg, -ot, -a
 a sosi – érkezik, -ett, -zék
 soţ – férj, -et, -ek, -e
 soţia cuiva – -né
 soţie – feleség, -et, -ek, -e
 asszony, -t, -ok, -a
 sovietic – szovjet-
 a sparge – tör, -t, -jön
 spate – hát, -at, -ak, -a
 în spate – hátul
 în spatele... mögött
 spaţios – tágas, -ak
 spaţiu – tér, teret, terek
 s. extraterestru – űr, -t, -ők
 a spăla – mos, -ott, -son
 a se spăla – mosakodik, -ott, -jék
 în special – különösen

spital – kórház, -at, -ak, -a
 spre – felé
 a spune – mond, -ott, -jon
 a sta – áll, -ott, -jon
 stadion – stadion, -t, -ok, -ja
 a fi în stare – képes, -ek (adj.);
 kitel/ik, -t, -jen vkitől vmi
 start! – rajta!
 statuie – szob/or, -rot, -rok, -ra
 staţie – megálló, -t, -k, -ja
 steag – zászló, -t, -k, -ja
 sticlă – üveg, -et, -ek, -je
 stilou – (töltő) toll, -at, -ak, -a
 a stinge – olt, -ott, -son
 stîncă – szikla/a, -át, -ák, -ája
 stîng – bal
 stofă – szövet, -et, -ek, -e
 stomac – gyom/or, -rot, -rok, -ra
 stradă – utc/a, -át, -ák, -ája
 din (de) s. – utcai
 a străbate – végigjár, -t, -jon
 străin (necunoscut) – idegen, -ek
 din altă ţară – külföldi, -ek
 străinătate – külföld, -et
 a strica – árt, -ott, -son; ront, -ott, -son
 a striga – kiált, -ott, -son
 a strînge – szed, -ett, -jen; gyűjt, -ött, -sön
 struguri – szőlő, -t, -je
 student – egyetemist/a, -át, -ák;
 diák, -ot, -ok, -ja
 sub – alatt
 substantiv – főnév, -nevet, -nevek
 subţire – vékony, ak; -an
 sud – dél
 a suferi – szenved, -ett, -jen
 a sufla – fúj, -t, -jon
 sufragerie – ebédlő, -t, -k, -je
 suliţă – lándzs/a, -át, -ák, -ája
 (sport) – gerely, -t, -ek, -e
 a suna – szól, -t, -jon; hangzik, -ott,
 -gozzék
 supă – leves, -t, -ek, -e
 supărare – harag, -ot, -ja
 a suporta – elbír, -t, -jon; kibír, -t, -jon
 sus – fenn, fent; fel
 sută – száz, -at

Ş

sah – sakk, -ot, -ja
 a juca ş. – sakkoz/ik, -ott, -zék
 şampanie – pezsgő, -t, -je
 şapte – hét, hetet
 nota 7 – hetes, -t, -ek, -e
 şarpe – kígyó, -t, -k, -ja
 ş. boa – óriáskígyó, -t, -k, -ja
 şase – hat, -ot
 nota 6 – hatos, -ot, ok, -a
 şcoală – iskol/a, -át, -ák, -ája
 a şedea – ül, -t, -jön
 şedinţă – gyűlés, -t, -ek, -e
 şef – főnök, -öt, -ök, -e
 şi – és
 şi (de asemenea) – is
 şiretenie – ravaszság, -ot, -a
 şniţel pané – bécsiszelet, -et, -ek, -e
 şnur – zsinór, -t, -ok, -ja
 şoarece – egér, egeret, egerek, egere
 şofer – sofőr, -t, -ök, -je;
 gépkocsivezető, -t, -k, -je
 şoim – sólyom, -mot, -mok, -ma
 a şti – tud, -ott, -jon
 ştire – hír, -t, -ek, -e
 ştiinţă – tudomány, -t, -ok, -a
 ştiinţific – tudományos, -ak; an
 şuncă (jambon) – sonk/a, -át, -ák, -ája

T

tablă – tábl/a, -át, -ák, -ája
 tablou – kép, -et, -ek, -e
 tacîmuri – evőeszköz, -t, -ök, -e
 tanti – néni, t, -k, -je
 tare – erős, -ek; -en
 tată – ap/a, -át, -ák, -ja
 t. bun – édesap/a, -át, -ák, -ja
 tavă – tálc/a, -át, -ák, -ája
 taximetru – taxi, -t, -k, -ja
 tăriţă – korp/a, -át, -ája
 tăticul – apu, -t; pap/a, -át, -ája
 teatru – színház, -at, -ak, -a
 tehnician – technikus, -t, -ok, -a
 telefon – telefon, -t, -ja
 a telefona – telefonál, -t, -jon
 telegramă – távirat, -ot, -ok, -a

televiziune – televízió, -t; TV, tévé
 televizor – tévé, -t, -je; tévé-készülék, -et, -e
 temă – feladat, -ot, -ok, -a
 a se teme – fél, -t, -jen
 temperatură – hőmérséklet, -et, -e; láz, -at, -a
 a termina – elvég/ez, -zett, -ezzen
 bevég/ez, -zett, -ezzen;
 befejez, -ett, -zen
 a se termina – befejeződ/ik, -ött, -jék
 tic-tac; a face t. – ketyeg, -ett, -jen
 timbru – bélyeg, -et, -ek, -je
 timp – idő, -t, -k, ideje
 în timpul – alatt, idején
 la timp – jókor, idejében
 titlu – cím, -et, -ek, -e
 tânăr – fiatal, -t, -ok; -on, ifjú, ifjút, ifjak
 tânăr muncitor – munkásifjú, etc.
 toamna adv. – ősszel
 toamnă – ősz, -t, -e
 tobă – dob, -ot, -ok, -ja
 tocmăi – éppen
 tort – tort/a, -át, -ák, -ája
 tot, toată – minden
 în total – összesen
 totul – az egész, -et
 totuna – mindegy
 totuşi – mégis
 toţi – mind, mindnyájan
 tovarăş – elvtárs, -at, -ak, -a
 de meserie – szaktárs, -at, -ak, -a
 a trage – húz, -ott, -zon
 cu puşca – lő, lőtt, -lőjön; én lövök
 tradafir – rózsa/a, -át, -ák, -ája
 a transmite – közöl, -t, -jön
 a trăi – él, -t, -jen
 trăsură – kocsi, -t, -k, -ja
 treabă – dol/og, -got, -got, -ga
 a trebui – kell, -ett, -jen
 a trece – átmegy, -ment, -menjen
 (timp) – tel/ik, -t, -jen
 trecut subst. – múlt, -at, -ja
 trei – három, hármat
 nota 3 – hármas, -t, -ok, -a
 treizeci – harminc-at
 a tremura – reszket, -ett, -kessen
 tren – vonat, -ot, -ok, -ja
 a se trezi – felébred, -t, -jen
 tribună – lelátó, -t, -k, -ja;
 tribün, -t, -ök, -je

a tricota – köt, -ött, kössön
 a trimite – küld, -ött, -jön
 trist – szomorú, ak; -an
 a fi trist – búsul, -t, -jon; szomorú
 trosc! – reccs!
 trotuar – járd/a, -át, -ák, -ája
 tu – te
 tufă – bok/or, -rot, -rok, -ra
 tulpină – tő, tövet, -tövek, töve;
 szár, -at, -ak, -a
 tun – ágyú, -t, -k, -ja
 a tuna – dör/ög, -gött, -ögjön
 a tunde – nyír, -t, -jon
 turc – török, -öt, -ök, -je
 turist – turist/a, -át, -ák
 turn – tor/ony, -nyot, -nyok, -nya
 a turna – tölt, -ött, -sön; önt, -ött, -sön
 turnător muncitor t. – öntő, -t, -k, -je
 a tuși – köhög, -ött, -jön

T

țară – ország, -ot, -ok, -a
 din țară – hazai
 la țară – falun
 țigaretă – cigarett/a, -át, -ák, -ája
 a ține – tart, -ott, -son
 a țiu – zúg, -ott, -jon; cseng, -ett, -jen

U

ucenic – inas, -t, -ok, -a
 a uita – elfelejt, -ett, -sen
 de ceva – megfelelkezik, -ett, -zék
 vmiről
 a se uita – néz, -ett, -zen
 ulei – olaj, -at, -a
 uliu – ölyv, -et, -ek
 ultim – utolsó, -t, -k
 umăr – váll, -at, -ak, -a
 a umbla – jár, -t, -jon
 umezeală – nyír/ok, -kot, -ka
 umor – humor, -t, -a
 a umple – tölt, -ött, -sön
 un, o – egy
 unchi – nagybáty/a, -ák, -ja,
 (nagy)bácsi, -t, -k, -ja

unde? – hol? hova? merre?
 unde – ahol, ahová, amerre
 pînă unde? – meddig?
 pînă unde – ameddig
 de unde? – honnan? merről?
 unealtă – eszköz, -t, -ök, -e
 unghie – kör/öm, -möt, -mök, -me
 ungurește – magyarul
 unic – egyetlen, egyedüli
 universitate – egyetem, -et, -ek, -e
 unt – vaj, -at, -a
 untură – zsír, -t, -ja
 unu – egy, -et
 unul – az egyik
 unul pe altul – egymást
 a urca pe – felmegy, -ment, menjen;
 felmász/ik, -ott, -szék
 ureche – fül, -et, -ek, -e
 uriaș – óriás, -t, -ok, -a
 a urla – üvölt, -ött, -sön
 urmă – nyom, -ot, -ok, -a
 la urmă – utoljára
 a urmări (a viziona) – végignéz, -ett, -zen
 urs – medve, -ét, -ék, -éje
 ursuleț – bocs, -ot, -ok, -a
 ușă – ajtó, -t, -k, -ja
 ușor – könnyű, -ek; könnyen
 util – hasznos, -ak; -an
 uzină – üzem, -et, -ek, -e

V

vacanță – vakáció, -t, -k, -ja; szünidő, -t, -k, -ideje
 vacă – teh/én, -enet, -enek, -ene
 va fi – lesz –
 vai! – jaj!
 vale – völgy, -et, -ek, -e
 valiză – bőrönd, -öt, -ök, -je;
 koffer, -t, -ek, -e
 a valora – ér, -t, -jen
 vapor – hajó, -t, -k, -ja
 vara adv. – nyáron
 vară – nyár, nyarat, nyarak, nyara
 vas – edény, -t, -ek, -e
 vază – váz/a, -át, -ák, -ája
 de văzut – látnivaló, -t, -k, -ja
 vecin – szomszéd, -ot, -ok, -ja

a vedea – lát, -ott, lăsson
 din vedere – látásból
 a veni – jön, jött, jöjjön
 verb – ig/e, -ét, -ék, -éje
 verighetă – jegygyűrű, -t, -k, -je;
 karikagyűrű, -t, -k, -je
 verde – zöld, -ek
 veste – hír, -t, -ek, -e
 veșnic – örök
 viață – élet, -et, -e
 vid – úr, -t
 vie – szőlő, -t, -k, -je
 vilă – vill/a, -át, -ák, -ája
 vin – bor, -t, -ok, -a
 a vinde – (el)ad, -ott, -jon
 a se vindeca – meggyógyul, -t, -jon
 vineri – péntek, -et, -en
 vinovat – bűnös, -t, -ök
 vioară – hegedű, -t, -k, -je
 vis – ál/om, -mot, -mok, -ma
 a visa – álmod/ik, -ott, -jék
 vișină – meggy, -et, -e
 vitrină – kirakat, -ot, -ok, -a
 viu – élő, -k; élve
 a vizita – (meg)látogat, -ott, -látogasson;
 felkeres, -ett, -sen
 a vîji – zúg, -ott, -jön
 a vîna – vadász/ik, -ott, -szék
 vînațoare – vadászat, -ot, -ok, -a
 vînațor – vadász, -t, -ok, -a
 vînt – szél, szelet, szelek, szele
 vîrf – hegy, -et, -ek, -e; csúgy, -ot, -ok, -a
 vîrstă – kor, -t, -a
 de aceeași vîrstă cu – egyidős valakivel
 vocală – magánhangzó, -t, -k, -ja
 voi – ti
 voi, vei, va – fogok, fogsz, fog
 e voie – szabad
 voință – akarat, -ot, -a;
 ambíție – akarás, -t, -a
 volum – kötet, -et, -ek, -e

a vorbi – beszél, -t, -jen
 v. adesea despre – emleget, -ett, -gessen
 vrabie – ver/éb, -ebet, -ebek, -ebe
 a vrăji – megbabonáz, -ott, -zon;
 elvarázsol, -t, -jon
 vreme – idő, -t, -k, -ideje
 vulpe – róka/a, -át, -ák, -ája
 vultur – sas, -t, -ok

Z

zahăr – cuk/or, -rot, -rok, -ra
 z. cubic – kockacukor
 z. tos – kristálycukor
 z. pudră – porcukor
 zar – kock/a, -át, -ák, -ája
 zăpadă – hó, havat, hava
 a se zbate – küszköd/ik, -ött, -jék
 zebră – zebr/a, -át, -ák, -ája
 átkelőhely, -et, -ek, -e
 zece – tíz, -et
 nota 10 – tízes, -t, -ek, -e
 zgomot – zaj, -t, -ok, -a
 a face z. – zajong, -ott, -jon;
 – kiabál, -t, -jon;
 – zajt csap, -ott, -jon
 zgomotos – zajos, -ak, -an
 zi – nap, -ot, -ok, -ja
 bună ziua! – jó napot kívánok!
 ziar – újság, -ot, -ok, -ja; lap, -ot, -ok, -ja
 ziarist – újságíró, -t, -k, -ja
 a zice – mond, -ott, -jon
 zid – fal, -at, -ak, -a
 zîmbet – mosoly, -t, -ok, -a
 a zîmbi – mosoly/og, -gott, -ogjon
 zoologic – állattani
 zoologie – állattan, -t, -a
 zori – hajnal, -t, -ok, -a
 în zori – hajnalban

Grupuri de cuvinte pe sfere semantice

Család – Familia

férj – soț
 feleség – soție
 apa – tată
 anya – mamă
 gyermek – copil
 fiú – băiat, fiu
 leány – fată, fiică
 szülők – părinți
 testvérek – frați
 fivér – frate
 bátya – frate mai mare
 öcs – frate mai mic
 nővér – soră
 néne – soră mai mare
 húg – soră mai mică
 nagyapa, nagytata – bunic
 nagyanya, nagymama – bunică
 dédapa – străbunic

dédanya – străbunică
 anyós – soacră
 após – socru
 nagybácsi, nagybátya – unchi
 nagynéni – mătușă
 unoka – nepot
 unokatestvér – văr, verișoară
 unokaöcs – nepot
 unokahúg – nepoată
 vő – ginere
 meny – noră
 sógor – cumnat
 sógornő – cumnată
 anyatárs – cuscă
 apatárs – cuscru
 mostohaapa – tată vitreg
 mostohaanya – mamă vitregă
 mostohatestvér – frate (soră) vitreg

A ház és a lakás – Casa și apartamentul

ház – casă
 lakás – locuință, apartament
 blokk, tömbház – bloc
 emelet – etaj
 padló – podea
 fal – perete

ablak – fereastră
 ajtó – ușă
 erkély – balcon
 felvonó, lift – ascensor, lift
 lépcső – scară
 lépcsőház – casa scărilor

előszoba – vestiar, antreu
 folyosó – coridor
 szoba – cameră
 ebédlő – sufragerie
 hálósza – dormitor
 dolgozószoba – cameră de lucru,
 birou
 gyerekszoba – cameră pentru
 copii
 fürdőszoba – cameră de baie
 vendégszoba – cameră de oaspeți
 konyha – bucătărie
 éléskamra, spájz – cămară de
 alimente
 mennyezet, plafon – tavan

terasz – terasă
 kilincs – clanță
 zár – broască, încuietoare
 kulcs – cheie
 udvar – curte
 kapu – poartă
 kerítés – gard
 kert – grădină
 kút – fântină
 tornác – cerdac
 istálló – grajd
 szín – șopron
 garázs – garaj
 háztető – acoperiș
 kémény – horn

Ruházat – Îmbrăcăminte

ruha – haină
 öltöny – costum
 férfiöltöny – costum bărbătesc
 kabát – veston, haină
 nadrág – pantaloni
 szoknya – fustă
 tavaszi kabát – pardesi
 télikabát – palton
 blúz – bluză
 ing – cămașă
 nyakkendő – cravată
 harisnya – ciorapi
 zokni – șosete
 harisnyatartó – portjartier
 mellény – vestă
 nadrágtartó – bretele
 nadrágszíj – curea
 kalap – pălărie
 sapka – șapcă, bonetă, bască
 sál, nyaksál – fular

fehérnemű – lenjerie
 melltartó – sutien
 zsebkendő – batistă
 alsónadrág – chiloți bărbătești
 pizsama – pijama
 hálóing – cămașă de noapte
 pongyola – capot, halat
 szveter – jerseu
 pulóver – pulovăr
 női ruha – rochie
 női táska, retikül – geantă, poșetă
 kesztyű – mănuși
 esernyő – umbrelă
 fürdőruha – costum de baie
 cipő, lábbeli – încălțăminte, ghete
 félcipő – pantofi
 bakancs – bocanci
 csizma – cizmă
 szandál – sandale
 papucs – papuci

Bútor – Mobilă

asztal – masă
 szék – scaun
 szekrény – dulap
 íróasztal – birou
 ebédlőasztal – masă de sufragerie
 ebédlőszekrény – bufet (în cameră)
 éjjeliszekrény – noptieră
 fogas – cuier
 könyvespolc – raft
 könyvszekrény – bibliotecă
 fotel – fotoliu
 karosszék – jilț, fotoliu

kredenc – bufet (în bucătărie)
 ágy – pat
 bölcso – leagăn
 pamlag, kerevet – sofa
 kanapé – canapea
 tükör – oglindă
 lámpa – lampă
 kép – tablou
 festmény – pictură
 szőnyeg – covor
 függöny – perdea
 üvegszekrény, vitrin – vitrină

Háztartási eszközök, készülékek – Aparate de uz casnic

rádió – aparat de radio
 televízió – televizor
 telefon – telefon
 hűtőszekrény – frigider
 porszívó(gép) – aspirator
 mosógép – mașină de spălat
 kályha – sobă
 fűtőtest – calorifer

melegítő, rezsó – reșou
 vasaló – fier de călcat
 seprű – mătură
 veder, vödör – găleată
 lemezjátzó – picup
 magnetofon, magnó – magnetofon
 írógép – mașină de scris
 radiátor – radiator

Edények, evőeszközök – Veselă, tacâmuri

kenyér – farfurie
 mélytányér – farfurie adîncă
 lapostányér – farfurie plată
 kistányér – farfurie mică
 pohár – pahar
 csésze – ceașcă
 levesestál – supieră
 lábas – cratiță
 tálca – tavă
 tál – castron
 fazék – oală

kenyérkosár – coș de pîine
 sótartó – solniță
 cukortartó – zaharniță
 kanál – lingură
 kiskanál – linguriță
 kés – cuțit
 bicska – briceag
 dugóhúzó – tirbușon
 villa – furculiță
 daráló – rîșniță
 szita – sită

Étkezések, ételek – Mesele zilei, mîncăruri

reggeli – dejun, micul dejun
 ebéd – prînz, masă de prînz
 vacsora – cină, masă de seară
 uzsonna – gustare (de după masă sau de la ora zece)
 előétel – aperitiv, gustare
 sonka – șuncă
 tojás – ou
 lágytojás – ou la pahar
 keménytojás – ou tare
 tojáslepeny, omlett, rántotta – omletă, jumări de ouă
 leves – supă
 hús – carne
 főtt hús, sóbafőtt – carne fiartă, rasol
 sült – friptură
 flekken – grătar
 pörkölt – tocană
 bécsiszelet – șnițel
 fasírozott, fásírt – chiftea
 kolbász – cîrnași
 szalámi – salam
 virsli – crenvurști
 sült krumpli – cartofi prăjiți
 püré – pireu
 puliszka – mămăligă
 töltöttkáposzta – sarmale
 savanyúság – salată, murături
 szósz, mártás – sos

szalonna – slănină
 kenyér – pîine
 fehér kenyér – pîine albă
 félbarna kenyér – pîine semialbă
 barna kenyér – pîine neagră
 kifli – corn
 vekni – franzelă
 zsemle – chiflă, franzeluță
 tészta – paste făinoase
 sütemény – prăjitură
 torta – tort
 teasütemény – fursecuri
 palacsinta – clătite
 lepeny – plăcintă
 fagylalt – înghețată
 íz, lekvár – marmeladă, gem
 befőtt – dulceață
 kompót – compot
 konzerv – conserve
 cukor – zahăr
 cukorka – bomboane
 csokoládé – ciocolată
 méz – miere
 liszt – făină
 só – sare
 olaj – ulei
 zsír – untură
 rizs – orez
 griz – grîș

Tejtermékek – Produse lactate

tej – lapte
 tejszín – caimac, frișcă
 tejföl – smîntînă
 tejpor – lapte praf
 verttej – lapte bătut
 aludttej – lapte acru
 joghurt – iaurt
 anyatej – lapte de mamă

vaj – unt
 sajt – caș, cașcaval
 túró – brînză
 juhtúró – brînză de oaie
 tehéntúró – brînză de vacă
 tejeskávé – cafea cu lapte
 madártej – lapte de pasăre

Gyümölcsök – Fructe

alma – măr
 körte – pară
 szilva – prună
 ribizli – strugurel
 málna – zameură
 szeder – mură
 szőlő – strugure
 cseresznye – cireasă
 meggy – vișină
 barack – caisă
 őszibarack – piersică
 dinnye – pepene

sárgadinnye – pepene galben
 eper – căpșună, fragă, dudă
 dió – nucă
 mogoró – alună
 gesztenye – castană
 narancs – portocală
 citrom – lămție
 banán – banană
 füge – smochină
 datolya – curmală
 ananász – ananas

Zöldségek, vetemények – Legume, verdețuri

sárgarépa, murek – morcov
 petrezselyem – pătrunjel
 zeller – țelină
 cékla – sfeclă roșie
 karalábé – gulie
 krumpli, burgonya – cartof
 káposzta – varză
 csombor – cimbru
 kapor – mărar
 uborka – castravete
 paprika – ardei
 csípőspaprika – ardei iute
 paradicsompaprika – gogoșar
 paradicsom – roșie

paszuly, bab – fasole
 zöldpaszuly – fasole verde
 borsó – mazăre
 karfiol – conopidă
 hagyma – ceapă
 fokhagyma – usturoi
 saláta – salată verde
 spenót – spanac
 retek – ridiche
 tormaa – hrean
 gomba – ciupercă
 kékparadicsom, vinetta,
 padlizsán – vinete

Italok – Băuturi

víz – apă
 borvíz, ásványvíz – apă minerală
 szódavíz – sifon
 tea – ceai
 kávé – caea
 kakaó – cacao
 limonádé – limonadă

szörp – sirop
 málnaszörp – sirop de zmeură
 gyümölcsle – suc de fructe
 narancsszörp – oranjadă
 sör – bere
 bor – vin
 fehér bor – vin alb

piros (vörös) bor – vin roșu, negru
pezsgő – șampanie
vermut – vermut
pálinka – rachiu, țuică
konyak – coniac

likőr – lichior
rum – rom
szesz – spirt
szesz ital – băutură alcoolică

Fák – Arbori

bükkfa – fag
tölgyfa, cserfa – stejar, gorun
nyírfa – mestecăn
fenyőfa – brad
lucfenyő – molid
ezüstfenyő – brad argintiu
akácfa – salcîm

gesztenyefa – castan
fűzfa – salcie
nyárfa, jegenyefa – plop
juharfa – arțar
égerfa – arin
platán – platan
hársfa – tei

Virágok – Flori

rózsa – trandafir
szegfű – garoafă
hóvirág – ghiocel
ibolya – viorea, mișunea, toporaș
gyöngyvirág – lăcrămioară
orgona – liliac
tulipán – lealea
árvácska – pansea
bazarózsa – bujor
margaréta – margaretă
liliom – crin

dália – dalie
nácisz – narcisă
krizantém – crizantemă
sáfrány – brîndușă
kardvirág – gladiolă
muskáti – mușcată
jácint – zambilă
tavirózsa – nufăr
jázmin – iasomie
viola – micsandă
nefelejcs – nu-mă-uita

Madarak – Păsări

pacsirta – cocîrlie
veréb – vrabie
galamb – porumbel
gerlice – turturea
fecske – rîndunică
fülemile, csalogány – privighetoare,
filomelă
daru – cocor
csóka – stăncuță

varjú – cioară
holló – corb
sas – vultur
fűrj – prepeliță
gólya – barză
fácán – fazan
papagáj – papagal
kakukk – cuc
sólyom – șoim

rigó – sturz
sárgarigó – grangur
feketerigó – mierlă
pitypalatty – pitpalac
ülű, ölyv – uliu

sirály – pescăruș
strucc – struț
bagoly – bufniță, cucuvea
fogoly – potârniche
cinege – pițigoi

Háziállatok – Animale domestice

tehén – vacă
bika – taur
ökör – bou
borjú – vițel
ló – cal
kanca – iapă
mén, csődör – armăsar
csikó – mînz
disznó, sertés – porc
koca – scroafă
kan – vier
kecske – capră
bak – țap
gida, gidó – ied
juh – oaie
berbécs – berbec

bárány – miel
házinyúl – iepure de casă
kutya – cîine
szuka – cățea
kiskutya – cățel
macska – pisică
kandúr – motan
tyúk – găină
kakas – cocoș
csirke – pui
lúd, liba – gîscan
kacsa, ruca – rață
pulyka – curcă
galamb – porumbel
páva – păun
gyöngytyúk – bibilică

Vadállatok – Animale sălbatice

oroszlán – leu
tigris – tigru
leopárd – leopard
párduc – panteră
jaguár – jaguar
hiúz – rîs
orrszarvú – rinocer
víziló – hipopotam
elefánt – elefant
majom – maimuță
kenguru – cangur
zebra – zebra
antilop – antilopă

farkas – lup
róka – vulpe
medve – urs
vaddisznó – porc mistreț
őz, őzike – căprioară
szarvas – cerb
menyét – nevăstuică
borz – bursuc
nyúl – iepure
mókus – veveriță
krokodil – crocodil
kígyó – șarpe
vipera – viperă

Testrészek – Părțile corpului

fej – cap	csípő – șold
szem – ochi	comb – coapsă
szempilla – geană	láb – picior
szemöldök – sprinceană	térd – genunchi
szemhéj – pleoapă	boka – gleznă
orr – nas	talp – talpă
orrlyuk – nară	sarok – călcâi
száj – gură	törzs – trunchi
fog – dinte	végtagok – membre
zápfog – măsea	hónalj – subsuoară
ajak – buză	mell – piept, sîn
nyelv – limbă	has – burtă, abdomen
homlok – frunte	nyak – gât
haj – păr	szív – inimă
halánték – tîmplă	agy – creier
tarkó – ceafă	tüdő – plămîni
fül – ureche	gyomor – stomac
szakáll – barbă	máj – ficat
bajusz – mustață	vese – rinichi
áll – bărbie	vér – sînge
arc – față, obraz	bél – intestin, maț
kéz – mînă	csont – os
ököl – pumn	csontváz – schelet
tenyér – palmă	velő – măduvă
ujj – deget	bőr – piele
csukló – încheietura mîinii	borda – coastă
kar – braț	ideg – nerv
könyök – cot	idegrendszer – sistem nervos
váll – umăr	ín – tendon, ligament
hát – spată	izom – mușchi
hátgerinc – coloana vertebrală	köröm – unghie
derék – mijloc	

Színek – Culori

fehér – alb	kék – albastru
fekete – negru	lila – violet, mov
szürke – gri, cenușiu	barna – brun, maro
piros – roșu	vörös – roșu
sárga – galben	zöld – verde
rózsaszínű – roz	világos – deschis
narancssárga – oranj, portocaliu	sötét – închis

Hónapok, napok, évszakok – Luni, zile, anotimpuri

január – ianuarie
február – februarie
március – martie
április – aprilie
május – mai
június – iunie
július – iulie
augusztus – august
szeptember – septembrie
október – octombrie
november – noiembrie
december – decembrie

hétfő – luni
kedd – marți
szerda – miercuri
csütörtök – joi
péntek – vineri
szombat – sâmbătă
vasárnap – duminică
tavasz – primăvară
nyár – vară
ősz – toamnă
tél – iarnă

Közütemények, szolgáltatások – Instituții publice, servicii

bank – bancă
takarékpénztár – casă de economii
posta – poștă
állomás – gară
repülőter – aeroport
hajóállomás, kikötő – port
vám – vamă
turistahivatal – oficiu de turism
utazási jegyiroda – agenție de voiaj
szálloda – hotel
vendéglő – restaurant
bár – bar
kávéház – cafenea
cukrászda – cofetărie
mozi – cinema
színház – teatru
operaház – operă
múzeum – muzeu
iskola – școală
gimnázium – liceu
egyetem – universitate
kórház – spital
gyógyszertár – farmacie
törvényszék – tribunal

rendőrség – miliție
áruház, üzlet – magazin
nagyáruház – magazin universal
élelmiszerüzlet – complex
alimantar
szabóság – croitorie
cipésműhely – pantofărie
órásműhely – ceasornicărie
vegyszer- és tisztító – curățătorie chimică
pékség – brutărie
mészárszék – măcelărie
zöldség és gyümölcs – legume și
fructe
trafik – tutungerie
női fodrász – coafor
férfi fodrász, borbély – frizer,
bărbier
kozmetika – salon de cosmetică
egészségügyi ellátás – servicii
sanitare
belgyógyászat – interne
fogászat – stomatologie
elmeorvosászat – psihiatrie
gyermekorvosászat – pediatrie

bőrgyógyászat – dermatologie
szívgyógyászat – cardiologie
tüdőgyógyászat – fiziologie
röntgen – radiografie
nőgyógyászat – ginecologie

fül-orr-gégészet – O. R. L. nas-gît-urechi
onkológia, rákkutató – oncologie
ortopédia – ortopedie
urológia – urologie
laboratórium – laborator

Foglalkozások – Ocupații

tanár – profesor
tanárnő – profesoară
tanító – învățător
tanítónő – învățătoare
orvos – medic
mérnök – inginer
gyógyszerész – farmacist
agrarmérnök – inginer
 agronom
író – scriitor
óvónő – educatoare
újságíró – ziarist, gazetar
titkár – secretar
főtitkár – secretar șef
titkárnő – secretară
tisztviselő, hivatalnok –
 funcționar
munkás – muncitor
lakatos – lăcătuș
esztorgályos – strungar
marós – frezor
bányász – miner
kovács – fierar
sofőr – sofer

szabó – croitor
cipész – pantofar
pék – brutar
asztalos – tâmplar
kőműves – zidar
bádogos – tinichigiu
üveges – geamgiu, sticlar
autószerelő – mecanic auto
ács – dulgher, teslar
kereskedő – comerciant, negustor
mészáros – măcelar
nyomdász – tipograf
könyvkötő – legător de cărți
földműves – agricultor
kertész – grădinar
villanyszerelő – electrician
gázszerelő – instalator de gaz
pincér – chelner, ospătar
elárusító – vânzător
szakács – bucătar
szövőnő – țesătoare
gépíró – dactilografă
rendőr – polițist

Művészetek – Arte

irodalom – literatură
zene – muzică
balett – balet
szobrászat – sculptură
festészet – pictură
színművészet – artă
 dramatică

díszítőművészet, iparművészet
– artă decorativă
grafika – artă grafică
filmművészet – cinematografie
képzőművészet – arte plastice
építőművészet – arhitectură
népművészet – artă populară

Tudományok – Științe

filozófia – filozofie
lélektan, pszichológia – psihologie
logika – logică
szociológia – sociologie
számтан – aritmetică
matematika – matematică
mértan – geometrie
algebra – algebră
trigonometria – trigonometrie
csillagásztan, asztronómia –
 astronomie
meteorológia – meteorologie
élettan, biológia – biologie
fizika – fizică
vegytan, kémia – chimie
állattan, zoológia – zoologie
növénytan, botanika – botanică
földrajz – geografie

földtan, geológia – geologie
orvostudomány – medicină
anatómia, bonctan – anatomie
történelem – istorie
régészet, archeológia – arheologie
nyelvtudomány, nyelvészet –
 lingvistică
filológia – filologie
kibernetika – cibernetică
esztétika – estetică
irodalomtudomány – știința literară
irodalomtörténet – istoria literaturii
nyelvtörténet – istoria limbii
műszaki tudományok – științe
 tehnice
humán tudományok – științe
 umanistice

Közlekedési eszközök – Vehicule

autó, gépkocsi – automobil, mașină
motorkerékpár, motorbicikli –
 motocicletă
kerékpár, bicikli – bicicletă
autóbusz – autobuz
tehergépkocsi, teherautó – camion
vonat – tren
személyvonat – tren de persoane,
 personal
gyorsvonat – accelerat

nemzetközi gyors – tren internațional
tehervonat – tren de marfă
mentőkocsi – salvare
villamos – tramvai
trolibusz – troleibuz
repülőgép – avion
helikopter – elicopter
hajó – vas, vapor, corabie
csónak – barcă, luntre
szekér – căruță

Fémek – Metale

vas – fier
acél – oțel
alumínium – aluminiu
arany – aur
ezüst – argint

platina – platină
higany – mercur
réz – cupru
vörösréz – aramă, cupru
sárgarézt – alamă

ón – cositor, staniu
ólom – plumb
nikkel – nichel
króm – crom
bronz – bronz

Sport – Sport

labdarúgás, futball – fotbal
 kosárlabda – baschet
 kézilabda – handbal
 vízilabda – polo pe apă
 jégkorong – hochei pe gheață
 atlétika – atletism
 távfutás – alergare, cursă
 gátfutás, akadályfutás – cursă cu
 obstacole
 magasugrás – săritură în înălțime
 távolugrás – săritură în lungime
 hármasugrás – triplu salt
 súlylökés – aruncarea greutății
 diszkoszvetés – aruncarea discului
 gerelyvetés – aruncarea suliței
 kalapácsvetés – aruncarea ciocanului
 rúdugrás – săritură cu prăjina
 öttusa – pentatlon
 tízpróba – decatlon
 lovaglás – călărie

ökölvívás – box
 birkózás – lupte
 kötöttfogású b. – lupte greco-
 romane
 szabadfogású b. – lupte libere
 úszás – natație
 műugrás – săritură de pe
 trambulină, de pe platformă
 evezés – canotaj
 tenisz – tenis de câmp
 asztalitenisz – tenis de masă
 sakk – șah
 vívás – scrimă
 sízés – schi
 korcsolyázás – patinaj
 műkorcsolya – patinaj artistic
 szánkózás – săniuș
 alpinizmus – alpinism
 turisztika – turism
 céllövés – tir

Politikai, ideológiai élet, államigazgatás – Viață politică, ideologică, administrație de stat

gyűlés – ședință, adunare
 állam – stat
 államforma – formă de stat
 köztársaság – republică
 népköztársaság – republică populară
 parlament – parlament
 államfő – șef de stat, șef al statului
 köztársasági elnök – președintele
 republicii
 államtanács elnöke – președintele
 consiliului de stat
 parlament – parlament
 kormány – guvern
 minisztertanács – consiliul de
 miniștri

kormányfő, miniszterelnök –
 prim-ministru, președintele
 consiliului de miniștri
 miniszter – ministru
 minisztérium – minister
 képviselő – deputat
 néptanácsi elnök – președintele
 consiliului popular, primar
 szakszervezet – sindicat
 szakszervezeti tanács – consiliu
 sindical
 szakszervezeti bizottság – comitet
 sindical
 szakszervezeti elnök – președintele
 comitetului sindical

politika – politică
 ideológia – ideologie
 marxizmus-leninizmus –
 marxism-leninism
 szocializmus – socialism
 kommunizmus – comunism
 ősközösség – comună primitivă
 rabszolgatartó társadalom –
 slavagism, societate slavagistă

feudalizmus – feudalism
 kapitalizmus – capitalism
 imprealizmus – imperialism
 társadalom – societate
 társadalmi osztály – clasă socială
 társadalmi réteg – pătură socială
 munkásosztály – clasa muncitoare
 parasztság – țăranime
 értelmiség – intelectualitate

Világrészek – Continente

Európa – Europa
 Ázsia – Asia
 Afrika – Africa
 Amerika – America
 Észak-Amerika – America de Nord
 Közép-Amerika – America Centrală
 Dél-Amerika – America de Sud
 Ausztrália – Australia
 Antarktis – Antarctica

Országok és fővárosuk – Țări și capitalele lor

Albán Népköztársaság (Albánia), Tirana – Republica Populară Albania, Tirana
 Anglia (Nagy-Britannia), London – Anglia (Marea Britanie), Londo
 Argentína, Buenos Aires – Argentina, Buenos Aires
 Ausztrália, Canberra – Australia, Canberra
 Ausztria, Bécs – Austria, Viena
 Belgium, Brüsszel – Belgia, Bruxelles
 Bolgár Népköztársaság (Bulgária), Szófia – Republica Populară Bulgaria
 (Bulgaria), Sofia
 Brazília, Brasília – Brazilia, Brasilia
 Cseh és Szlovák Szocialista Köztársaság (Csehszlovákia), Prága – Republica
 Cehă și Slovacă (Cehoslovacia), Praga
 Dánia, Koppenhága – Danemarca, Copenhaga
 Amerikai Egyesült Államok, Washington – Statele Unite ale Americi,
 Washington
 Finnország, Helsinki – Finlanda, Helsinki
 Görögország, Athén – Grecia, Atena

Hollandia, Hága – Olanda, Haga
Franciaország, Párizs – Franța, Paris
India, Delhi – India, Delhi
Indonézia, Dzsakarta – Indonezia, Djakarta
Japán, Tokió – Japonia, Tokio
Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság (Jugoszlávia), Belgrád – Republica
Populară Federativă Iugoslavia (Iugoslavia), Belgrad
Kanada, Ottawa – Canada, Ottawa
Kínai Népköztársaság (Kína), Peking – Republica Populară Chineză (China),
Pekin
Kuba, Havanna – Cuba, Havana
Koreai NDK, Phenjan – R. P. D. Coreeană, Phenian
Dél-Korea, Szöul – Coreea de Sud, Seul
Lengyel Népköztársaság (Lengyelország), Varsó – Republica Populară Polonă
(Polonia), Varșovia
Magyar Köztársaság (Magyarország), Budapest – Republica Ungară (Ungaria),
Budapesta
Mexikó, Mexikóváros – Mexic, Ciudad de Mexico
Mongol Népköztársaság, Ulan Bator – R. P. Mongolă, Ulan Bator
Német Szövetségi Köztársaság, Bonn – Republica
Federală a Germaniei, Bonn
Norvégia, Osló – Norvegia, Oslo
Olaszország, Róma – Italia, Roma
Portugália, Lisszabon – Portugalia, Lisabona
Románia, Bukarest – România, București
Spanyolország, Madrid – Spania, Madrid
Svédország, Stockholm – Suedia, Stockholm
Szovjetunió, Moszkva – Uniunea Sovietică, Moscova
Törökország, Ankara – Turcia, Ankara
Vietnami DK, Hanoi – R. D. Vietnam, Hanoi
Dél-Vietnami Köztársaság, Saigon – Republica Sud-Vietnam, Saigon

Structuri lexico- gramaticale cu specială privire la regimul unor verbe și adjective

Prescurtări: vki = valaki „cineva”
vmi = valami „ceva”

adódik vmiből – a rezulta din ceva
 aggódik vkiért, vmiért – a se îngrijora pentru ceva, cineva
 ajándékoz vmit vkinek – a dona cuiva ceva
 ajánl vmit vkinek – o oferi (a propune) ceva cuiva
 alapszik vmin – a se baza pe ceva
 alkalom nyílik vmire – a se ivi ocazia pentru ceva
 alkalmazkodik vkihez, vmihez – a se acomoda cu cineva, la ceva
 áll vmiből – a consta în (din) ceva
 állít vmit vkiről – a afirma ceva despre cineva
 arányít vmit vmihez – a raporta ceva la ceva
 árt vkinek, vminek – a dăuna cuiva
 bánt vmi vkit – a supăra, a jena ceva pe cineva
 bátorít vkit vmire – a încuraja pe cineva la ceva
 belehal vmibe – a muri de ceva
 belemerül vmibe – a se adânci în ceva
 beleszeret vkibe – a se îndrăgosti de cineva
 beleszól vmibe – a se amesteca, a interveni în ceva
 beletörődik vmibe – a se resemna, a se împăca cu ceva
 belezavarodik vmibe – a se încurca în ceva
 bemutatkozik vkinek – a se prezenta cuiva
 beszél vkinek vmiről – a vorbi cuiva despre ceva
 bízik vkiben, vmiben – a se încrede, a avea încredere în cineva, în ceva
 biztat vkit vmire – a îndemna pe cineva la ceva
 biztosít vmit vkinek – a asigura ceva cuiva
 biztosít vkit vmiről – a asigura pe cineva de ceva
 búcsúzik vkitől – a-și lua rămas bun de la cineva

céloz vmire — a face aluzie la ceva
 csalódik vkiben, vmiben — a se înșela cineva, ceva
 csatol vmit vmihez — a anexa ceva la ceva
 csatlakozik vkihez, vmihez — a se asocia, a se alătura cuiva, la ceva
 cserél vkivel — a face schimb cu cineva
 dolgozik vmin — a lucra la ceva
 egybevet vmit vmivel — a confrunta ceva cu ceva
 egyetért vkivel — a fi de acord cu cineva
 egyezik vmivel — a corespunde, a se potrivi cu ceva
 egyeztet vmit vmivel — a pune în acord ceva cu ceva
 együttérez vkivel — a fi alături de cineva, a compătimi pe cineva
 elbárik vkivel — a-i veni cuiva de hac
 elér vmit vkinél — a obține ceva la cineva
 elhatárol vmit vmitől — a delimita ceva de ceva
 elhatározza magát vmire — a se hotărî la ceva
 elhítet vkivel vmit — a face pe cineva să creadă ceva
 eligazodik vmin — a se orienta, a se descurca în ceva
 elképzel vmit ykiről — a-și imagina ceva despre cineva
 elkeseredik vmin — a se necăji pentru ceva
 elkészül vmivel — a fi gata cu ceva
 ellenkezik vkivel, vmivel — a se opune cuiva, cu ceva
 ellenáll vminek — a rezista la ceva
 ellentétben áll vmivel — a fi în opoziție cu ceva
 elnevez vmit vminek — numi, a denumi ceva, a da o denumire la ceva
 elnéz vmit vkinek — a tolera, a trece cu vederea ceva cuiva
 él vmiből — a trăi din ceva
 él vmivel — a face uz de ceva
 előállít vmit vmiből — a confecționa ceva din ceva
 előkészít vkit vmire — a pregăti pe cineva pentru ceva
 előirányoz vmit vmire — a prevedea ceva pentru ceva
 elszánja magát vmire — a se decide la ceva
 elszokik vmitől — a se dezvăta, a se lăza de ceva
 eltart vmeddig — a dura pînă
 eltart vkit — a întreține pe cineva
 eltekint vmitől — a nu ține seamă de ceva, vederea ceva
 eltér vmitől — a devia de la ceva, a se deosebi de ceva
 elválík vkitől, vmitől — a se despărți de cineva, a divorța, a se desprinde de ceva
 emlékszik vkire, vmire — a-și aduce aminte de ceva, a se desprinde de ceva
 engedelmeskedik vkinek, vminek — a se supune cuiva, a asculta de cineva, ceva
 épít vmit vkire, vmire — a se baza pe ceva, a conta pe cineva
 érdeklődik vmi iránt — a se interesa de ceva
 ered vmiből — a proveni din ceva

érez vmit vki iránt — a simți ceva pentru cineva
 ért vmihez — a se pricepe la ceva
 ért vmit vmin — a înțelege ceva prin ceva
 érvel vmivel — a argumenta cu ceva
 fárads vmitől, vmi miatt — a se obosi de ceva, din cauza a ceva
 fáradozik vmin — a se osteni pentru ceva
 felajánl vmit vkinek — a oferi ceva ciuva
 fél vkitől, vmitől — a se teme de cineva, de ceva
 felel vmit vmire — a răspunde ceva la ceva
 felel vmiből — a răspunde la ceva (de ex. la istorie)
 felel vmiért, vkiért — a răspunde la ceva (de ex. la istorie)
 felez vmit vkivel — a împărți ceva cu cineva
 felhatalmaz vkit vmire — a împuternici pe cineva pentru ceva
 felkelti az érdeklődést vmi iránt — a trezi interesul pentru ceva
 felkészül vmire — a se pregăti pentru ceva
 felment vkit vmi alól — a scuti pe cineva de ceva
 fellép vki, vmi ellen — a se ridica împotriva ciuva, a ceva
 felszerel vkit, vmit vmivel — a înzestra pe cineva, ceva cu ceva
 felszólít vkit vmire — a invita, a chema pe cineva la ceva
 feltűnik vmi vkinek — a bate la ochi cuiva ceva
 figyel vkit, vmit — a pe cineva, ceva
 figyel vkire, vmire — a fi atent la cineva, la ceva
 figyelmeztet vkit vmire — a avertiza pe cineva de ceva
 feltételez vmit vkiről — presupune ceva despre cineva
 felvilágosít vkit vmiről — a lămuri pe cineva ceva
 fordít vmiből vmire — a traduce din ceva în ceva
 fordul vmivel vkihez — a se adresa cuiva cu ceva
 függ vkitől, vmitől — a depinde de cineva, de ceva
 gondol vkire, vmire — a se gândi la cineva, la ceva
 gondolkodik vmin — a se gândi la ceva
 gondoskodik vkiről, vmiről — a se îngriji de cineva, de ceva
 gondot fordít vkire, vmire — a avea grijă de cineva, de ceva
 gratulál vkinek vmihez — a felicita pe cineva pentru ceva
 gúnyolódik vkivel — a-și bate joc de cineva
 gyanakszik vkire — a bănuî pe cineva
 gyönyörködik vmiben — a admira ceva
 gyötrődik vmin, vmi miatt — a se frământa pentru ceva
 haragszik vkire vmiért — a fi supărat pe cineva pentru ceva
 hisz vkiban, vmiben — a crede în cineva, în ceva
 hisz vkinek — a crede pe cineva
 hozzászól vkihez — a se adresaciuva
 hozzászól vmihez — a lua cuvântul în legătură cu ceva

hivatkozik vkire, vmire – a se referi la cineva, la ceva
 hozzáfog vmihez – a se apuca de ceva
 igazít vmit vmihez – a potrivi ceva la ceva
 igényel vmit vkitől – a pretinde ceva de la cineva
 igényt tart vmire – a avea pretenție la ceva
 illik vmihez – a se potrivi la ceva, a se asorta cu
 izgul vmiért, vmi miatt – a avea pentru ceva
 jár vmi vkinek – a se cuveni ceva cuiva
 jólesik vmi vkinek – a-i cădea bine ceva cuiva
 jut vmi vkinek – a-i..... cuiva
 jut vki vmire – a ajunge la ceva, a reuși ceva
 jut vmihez – a obține ceva
 kell vmi vkinek – a trebui cuiva ceva
 kényszerít vkit vmire – a forța pe cineva la ceva
 kér vkitől vmit – a cere cuiva ceva
 kérdez vmit vkitől – a întreba pe cineva ceva
 kér vkit vmire – a ruga pe cineva ceva
 készen áll vmire – a fi gata de ceva
 kiabál vkire – a zbiera la cineva
 kibékül vkivel – a se împăca cu cineva
 kicserél vmit vmivel – a schimba, a preschimba ceva cu ceva
 kifejt vmit vkinek – a explica, a expune pe larg cuiva, ceva
 kiindul vmiből – a porni de la ceva
 kilátás van vmire – a avea perspectivă de ceva
 kínál vmit vkinek – a oferi cuiva ceva
 kínlódik vmivel – a se chinui, a se trudi cu ceva
 kíséretezik vmivel – a face experiențe cu ceva
 kitart vmi mellett – a persevera în ceva
 kitér vmi elől – a ocoli, a evita ceva
 kitér vmire – a se opri asupra a ceva
 kitűnik vmivel – a se remarca prin ceva
 kitűnik vmi vmiből – a reieși ceva din ceva
 kíván vmit vkinek – a dori cuiva ceva
 kivon vmit vmiből – a scădea, a scoate ceva din ceva
 korlátoz vmit vmire – a limita ceva la ceva
 kölcsön kér vmit vkitől – a cere împrumut cuiva, ceva
 kölcsön ad vmit vkinek – a da împrumut cuiva, ceva
 könyörög vkinek – a implora pe cineva
 kötelez vkit vmire – a obliga pe cineva la ceva
 követel vmit vkitől – a pretinde cuiva ceva
 következtet vmit vmiből – a deduce ceva din ceva
 különbözik vmiben – a se deosebi în, prin ceva

lebeszél vkit vmiről – a sfătui (a convinge) pe cineva să renunțe la ceva
 lelkesedik vmiért, vkiért – a se înflăcăra pentru ceva, pentru cineva
 lemond vmiről – a renunța la ceva
 leszokik vmiről – a se dezobișnui a se lăsa de ceva
 megajándékoz vkit vmivel – a oferi drept cadou cuiva
 megbirkózik vmivel – a face față la ceva
 megbíz vkit vmivel – a înșărcina pe cineva cu ceva
 megbocsát vmit vkinek – a ierta cuiva ceva (pe cineva pentru ceva)
 megbotráncózik vmin – a se indigna de ceva
 megegyezik vkivel vmiben – a se înțelege cu cineva în ceva
 megelégszik vmivel – a se mulțumi cu ceva
 megél vmiből – a trăi din ceva
 megemlékezik vkiről, vmiről – a-și aminti de cineva, de ceva
 megesk vmi vkivel – a se întâmpla cuiva ceva
 megfeledkezik vkiről, vmiről – a uita de cineva, de ceva
 megfelel vmire, vminek – a corespunde ceva la ceva, a fi apt pentru ceva
 megfoszt vkit vmitől – a priva pe cineva de ceva
 meggyanúsít vkit vmivel – a bănuie pe cineva de ceva
 meghatődik vmitől – a se impresiona de ceva
 megijed vkitől, vmitől – a se speria de cineva, de ceva
 megindokol vmit vmivel – a motiva ceva cu ceva
 megismerkedik vkivel, vmivel – a face cunoștință cu cineva,
 a se familiariza cu ceva
 megjegyez vmit vmivel kapcsolatban – a menționa ceva în legătură cu ceva
 megköszön vmit vkinek – a mulțumi cuiva (pentru) ceva
 megkülönböztet vmit vmitől – a deosebi ceva de ceva
 meglepődik vmin – a fi surprins de ceva
 megmenekül vmitől – a scăpa de ceva
 megnyilvánul vmiben – a se manifesta în, prin ceva
 megörvendeztet vkit vmivel – a face o bucurie cuiva cu ceva
 megrémül vmitől – a se îngrozi de ceva
 megsértődik vmiért – a se supăra, a fi ofensat, jignit pentru ceva
 megszabadít vkit vmitől – a scăpa pe cineva de ceva
 megtagad vmit vkitől – a refuza cuiva ceva
 megtisztel vkit vmivel – a onora, cineva cu ceva
 mellékel vmit vmihez – a anexa ceva la ceva
 mérgelődik valamiért – a fisupăra pentru ceva
 neheztel vkire – a avea pică pe cineva
 neheztel vmiért – a fi supărat pentru ceva
 nevez vmit vminek – a numi ceva cumva
 nyújt vmit vkinek – a oferi ceva cuiva
 oktat vkit vmire – a învăța pe cineva ceva

okul vmiből – a trage învățăminte din ceva
 óvakodik vkitől, vmitől – a se feri, a se păzi de cineva, de ceva
 örül vminek – a se bucura de ceva
 összefügg vmivel – a fi în legătură, în raport cu ceva
 összeütközik vmivel – a se ciocni cu ceva
 összevet vmit vmivel – a confrunta, a compara ceva cu ceva
 összhangba hoz vmit vmivel – a armoniza ceva cu ceva
 összpontosít vmit vmire – a concentre ceva la cea
 pályázik vmire – a candida la ceva
 panaszkodik vkire, vmire – a se plînge de cineva, de ceva
 ráakad vkire, vmire – a da peste cineva, peste ceva
 rábeszél vkit vmire – a îndemna, a convinge pe cineva
 rábíz vmit vkire – a încredința cuiva ceva
 ráér vmire – a avea timp pentru ceva
 rájön vmire – a afla ceva, a-și da seama de ceva
 rámutat vmire – a arăta ceva
 ráfizet vmire – a ieși în deficit, a rămîne păgubaș cu ceva
 rászorul vkire, vmire – a avea nevoie de cineva
 rátér vmire – a trece la ceva
 reménykedik vmiben – a sprae în ceva
 rendelkezik vmivel – a dispune de ceva
 részesít vkit vmiben – a face ceva
 segít vkinek – a ajuta cuiva, pe cineva
 számít vkire, vmire – a conta pe cineva, pe ceva
 számol vmivel – a ține seama de ceva
 számonkér vmit vkitől – a trage la răspundere pe cineva pentru ceva
 származik vmiből – proveni din ceva
 szembeállít vmit vmivel – a pune ceva față-n față cu ceva
 szembeszáll vkivel, vmivel – a se opune cuiva, la ceva
 szentel vmit vkinek – a consacra ceva cuiva
 szenved vmiben – a suferi de ceva
 szorítkozik vmire – a se limita la ceva
 szó van vmiről, vkiről – a fi vorba despre ceva, cineva
 szurkol vkinek, vminek – a face galerie cuiva, la ceva, a ține cu cineva, cu ceva
 szüksége van vkinek vmire – a avea nevoie cineva de ceva
 takarékoskodik vmivel – a face economie de (cu) ceva
 tanít vkit vmire – a învăța pe cineva ceva
 tanúskodik vmiről – a da dovadă de ceva
 tapasztal vmit vmivel kapcsolatban – a constata ceva în legătură cu ceva
 tárgyal vmit vmiről – a discuta ceva despre ceva
 tart vmi vmeddig – a ține ceva cîtva timp
 tart vkinek, vminek – a considera, a socoti, a ține drept ceva pe cineva

tart vkitől, vmitől – a se teme ce cineva, de ceva drept ceva pe cineva
 tartozik vkinek vmivel – a datora, a fi dator cuiva ceva
 tartozik vkihez, vmihez – a aparține cuiva, a ține de ceva
 tartozik vmi vkire – a fi în competența cuiva, a cădea în sarcina cuiva
 távolodik vmitől – a se dea în sarcina cuiva
 tetszik vki vmi vkinek – a fi pe placul cuiva
 téved vmiben – a se înșela înlegătură cu ceva
 tisztában van vmivel – a fi lărunkit cu ceva
 töpreng vmin – a se frământa cu ceva
 törekedik vmire – a năzui la una, a se strădui pentru ceva
 törődik vkivel, vmivel – a-i păsa, a se îngriji de cineva, de ceva
 tudakozódik vkinél, vkitől vmi iránt – a se interesa la cineva după cineva
 tulajdonít vmit vkinek – a atributa ceva
 utal vmire – a se referi la ceva
 utasít vkit vkihez – a îndruma pe cineva la cineva
 ügyel vmire – a avea grijă de ceva, a fi atent la ceva
 vágyik vmire – a dori ceva
 válik vmi vmié – a deveni ceva
 vállalkozik vmire – a se angaja la ceva
 való vmi vmire – a fi bun pentru ceva
 van vkinek vmije – a avea cineva ceva
 véd vkit, vmit vkitől, vmitől – a apăra pe cineva, ceva de cineva, de ceva
 védekezik vmi ellen vmivel – a se apăra de ceva cu ceva
 végződik vmi vmivel – a se termina ceva cu ceva
 visszaél vmivel – a abuza de ceva
 vitatkozik vkivel – a polemiza cu cineva
 vizsgázik vmiből – a da examen la ceva
 vonatkozik vmire – a se referi la ceva

alkalmas vmire – apt de ceva
 alkalmatlan vmire – inapt de ceva, incapabil de ceva
 ártalmas vmire – dăunător pentru ceva
 ártalmatlan vmire – nepericulos (pentru ceva)
 barátságos vkivel szemben – neprietenos față de cineva
 bizalmas vkihez – intim cu cineva
 bizalmatlan vkihez – neîncrezător în cineva
 bizonyos vmiben – sigur de ceva
 bizonytalan vmiben – nehotărât ceva
 büszke vmire – mândru de ceva
 durva vkihez – dur, brutal cu cineva
 dühös vkire – furios pe cineva
 elégedett vmivel, vkivel – mulțumit de cineva satisfăcut de ceva

elégedetlen vmivel, vkivel – nemulțumit de ceva, de cineva
 érett vmire – matur, copt pentru ceva
 érzékeny vmire – sensibil la ceva
 féltékeny vkire, vmire – gelos pe cineva, pe ceva
 felülmúlhatatlan vmiben – neîntrecut în ceva
 figyelmes vkihez, vkivel szemben – atent cu (față de) cineva
 gyakorlott vmiben – experimentat, versat în ceva
 hajlamos vmire – înclinat, predispus la ceva
 hiú vmire – încrezut de ceva
 hű vkihez – devotat, fidel cuiva
 hűtlen vkihez – infidel, necredincios cuiva
 igényes vmiben – pretențios, exigent în ceva
 igénytelen vmiben – nepretențios în ceva
 jártas vmiben – priceput în ceva
 járatlan vmiben – nepriceput în ceva
 jó vmi vmire – bun ceva la (pentru, de) ceva
 jókedvű vmiért – vesel pentru ceva
 kedves vkihez – draguț, amabil cu cineva
 kegyetlen vkihez – crud, nemilos cu cineva
 kész vmire – gata pentru ceva
 kitartó vmiben – perseverent în ceva
 kitűnő vmiben – excelent în ceva
 kiváló vmiben – remarcabil în ceva
 kíváncsi vmire – curios de ceva
 következetes vmiben – consecvent în ceva
 közömbös vmi iránt – indiferent față de ceva
 mérges vkire – supărat, furios pe cineva
 otthonos vmiben – este familiarizat cu ceva
 óvatos vkivel szemben – precaut, prudent față de cineva
 páratlan vmiben – unic, neîntrecut în ceva
 szerelmes vkibe – îndrăgostit de cineva
 szerencsés vmiben – norocos în ceva
 szigorú vkihez – sever cu cineva
 szomorú vmiért, vmi miatt – trist pentru ceva
 tanácstalan vmiben – dezorientat în ceva
 udvarias vkihez – politicos față de cineva
 veszélyes vkire – periculos pentru cineva
 vétkes vmiben – vinovat în (de) ceva

Textul lecțiilor în traducere românească

I.

Aceasta e o masă.
E masă aceasta?
Aceasta e o masă?
Da.
Da, aceasta este o masă.
Ce este acesta?
Acesta e un scaun?
Este acesta un scaun?
Da. E scaun.
Masă e asta?
Nu. Nu e masă
Aceasta nu e masă
E scaun aceasta?
Nu. Nu e scaun.

Acela e un scaun.
Acela e scaun?
Da. Acela-i scaun.
E masă aceea?
Nu. Nu-i masă.
Aceea nu e masă, ci scaun.
Dar acela ce-i?
Acela e un tablou.
Și aceea?
Aceea e o fereastră.
E dulap acela?
Da. E dulap.

Aceasta este o cameră. E cameră asta?
Da, aceasta e o cameră
Ce-i acesta?
Acesta e un pat.
Dar asta?
Asta e o fereastră. Aceasta e o ușă.
Acesta-i un covor. Acesta e un tablou.
Acesta e un dulap.
Asta ce-i? E fereastră?
Da. Aceasta este o fereastră.
E ușă aceasta?
Nu, aceasta nu e ușă, ci fereastră.
E masă aceasta?
Nu, asta nu-i masă, ci scaun.

E tablou acela?
Nu. Acela nu-i tablou.
Dar ce e?
Acela e un covor.
E ușă aceea?
Aceea nu-i ușă, ci fereastră.
Aceasta a o masă, acela e un scaun.
E ușă aceea?
Nu. Aceea nu e ușă, ci pat.
Aceasta e o cameră? E cameră asta?
Da. Aceea e o cameră.

Aceasta e o carte. Aceea e o grădină. Aceasta e o casă. Acela e un garaj. Aceasta e o floare.
Acela e un pom. Aceasta este o scară, aceea e o poartă.

E curte asta? Da, asta-i curte. Dar asta? Aceasta nu e carte, aceasta e o grădină. Acela e pom?
Da, acela e pom. E poartă aceea? Nu. Aceea nu e poartă, ci ușă. Ce-i asta? Aceasta e o floare. E floare asta? Nu, asta nu-i floare, ci pom. Aceasta este o casă, acela e un garaj.

II.

Tatăl este inginer. Ce este tatăl? Tatăl e inginer. Ce este mama? Mama e profesoară. Băiatul e elev, fetița e copil la grădiniță. Petre e muncitor, Ana e medic. Cine-i acesta? Acesta e Zoltán. Ce este el? El e scriitor. Dar acesta cine e? Acesta e Ioan. Ce este el? El e contabil. Cîinele este animal. Cîinele e animal? Da. Pisica ce e? Și pisica e animal.

Cum e casa? Casa e înaltă. Cum e pomul (copacul)? Și copacul e înalt. Cum e peretele? Peretele este alb. Cum este frunza, cerul și zăpada? Frunza e verde, cerul e albastru, zăpada e albă. Rochia e frumoasă. Zahărul e dulce. Lămîia e acră. Steagul e roșu. Pacea e bună. Cum este războiul? Războiul este (un lucru, ceva) rău.

III.

CE SÎNT? Petre și Vasile sînt prieteni. Ei sînt studenți. Ce sînt cîinii și pisicile? Cîinii și pisicile sînt animale. Animalele sînt oameni? Nu. Animalele nu sînt oameni.

CUM SÎNT? Vapoarele sînt mari. Cum sînt florile? Florile sînt roșii. Oamenii sînt buni. Copiii sînt fericiți. Cum sînt copacii, drumurile? Copacii sînt înalți, drumurile sînt curate, trotuarele sînt largi. Poveștile sînt frumoase. Magazinele sînt spațioase. Rîurile sînt adînci. Pădurile și cîmpurile sînt verzi? Da. Pădurile și cîmpurile sînt verzi.

IV.

Coșurile sînt acum goale. Iarna păsările sînt flămînde. Lingurile, cuțitele, furculițele, farfuriile și paharele sînt tacîmuri. Iarna vînturile sînt reci. Vara zilele sînt lungi, totuși sînt scurte săptămînilor și lunile: Vacanța e scurtă.

Cum sînt buzele? Buzele sînt albastre (vinete) ca prunele, galbene ca caisele, roșii ca fragile. Ce sînt acelea? Acelea sînt corturi? Cum sînt corturile? (Ele)sînt gri, verzi și mici (joase). Turnurile sînt înalte.

Caii sînt flămînzi. Printre pietre e iarbă puțină. Ce sînt acestea? Lacuri sau rîuri? Acestea sînt lacuri. Orașele sînt zgomotoase, satele sînt liniștite.

V.

Unde-i scaunul? Scaunul este aici. Grădina e aproape. Pădurea e aproape? Nu. Pădurea e departe. Unde-i fereastra? Fereastra e acolo. Lampa e sus, covorul e jos. Unde-i dulapul? Dulapul e lângă perete. Dar masa? Masa este în fața ferestrei. Unde-i pisica? Sub scaun.

Eu sînt aici. Tu ești aproape. Ion e departe. Cartea e în față, dulapul e în spate. Unde-i tabloul? Tabloul e deasupra patului. Masa e în fața patului, patul e în spatele mesei.

Unde sînt scaunele? (Ele) sînt acolo. Mesele, tablourile, lămpile și dulapurile sînt aici. Pisicile sînt sub scaun.

Unde sîntem? Sus sau jos? Sîntem sus. Voi unde sînteți? Sîntem afară, în fața ușii. Unde sînt copiii? (Ei) sînt după ușă (în spatele ușii). Tatăl și mama sînt acasă. Dulapul este între ușă și fereastră.

VI.

Pozele sînt în carte. Cartea e în geantă. Ce este în sticlă? În sticlă e vin. În ce e vinul? În sticlă. În ce e laptele? În sticlă? În pahar? Nu. Laptele este în pungă. Unde sînt peștii? În lac, în râu, în mare sau în oală.

Unde-i harta? Harta e pe perete. Unde-i luna? Pe cer. Unde sînt paharele? Paharele sînt pe tavă. Unde-i tava? Pe masă. Ce este pe masă? Pe masă e o carte, pe carte, e un caiet, pe caiet e un creion. Unde e vaporul? Pe apă. Și pe vapor? Pe vapor sînt oameni.

Unde este profesorul? El e la tablă. Unde-i Agneta? La teatru: ea e actriță. La cine e cheia? La Emese. Unde sînt copiii? La bunica. Unde este stația de autobuz? Este una la Universitate; și la gară este una.

VII.

- Bună ziua! Este înghețată?	- Sînt acasă copiii?
- Este, vă rog. (Nu este, vă rog.)	- Nu sînt acasă.
- Este loc la masă?	- Unde sînt?
- Nu este.	- La școală.
- Este bilet?	- Nu sînt la școală!
- Nu este.	- Vai, unde sînt?
- E aici Petre?	- Nu sînt în grădină?
- Nu-i aici. E acasă.	- Ba da! Sînt acolo!

VIII.

Rochia nouă e albastră. Rochia albastră e frumoasă. Frumoasa rochie albastră este în dulapul (cel) mare. Cum e floarea? Floarea e albă. Unde-i floarea albă? Floarea albă e în gلاstră. Și unde-i gلاstră? Pe masa mică. Unde sînt creioanele roșii? În geanta neagră. Unde este geanta (poșeta, servieta) neagră? Pe banca galbenă. Este o singură bancă galbenă? Nu. Sînt multe bănci galbene în sală. Pe băncile galbene sînt cărți și caiete. Cărțile sînt interesante, caietele sînt curate. Sînt cărți interesante în biblioteca (cea) mare.

IX.

- Ce faci?
- Privesc un tablou.
- E interesant?
- Nu, dar e instructiv. Privește numai! Bunicul se odihnește în fotoliu. Bunica stă lîngă sobă și tricotează.
- Aceasta cine e?
- Aceasta e o fetiță. Stă la geam.
- Ce crezi, ce face băiatul?
- Citește sau învață.
- Acesta e tatăl, nu-i așa?

- Da. El stă la masă și scrie.
- Ce scrie?
- Nu știu. Poate o scrisoare.
- Unde-i mama? Nu-i acasă?
- Ba da. E în bucătărie. Gătește (ciupa). Când cina e gata, mănâncă cu toții. Numai bunica nu mănâncă carne.
- Poftă mare!
- Ești amabil, dar acesta este doar un tablou.
- Nu contează. Ce mănâncă bunica?
- Cafea cu lapte.
- După cină ce face familia?
- Copiii se joacă, adulții citesc, conversează. După ora zece toată lumea doarme.
- De treabă familie! Noapte bună! Vise plăcute!

X.

- Unde te duci?
 - Mă duc să fac cumpărături.
 - Ce cumperi?
 - Îmi cumpăr un costum, o pereche de pantofi negri și o cămașă albă.
 - Mă duc și eu. Vreau să-mi cumpăr un palton și un fular.
 - Excelent!
 - Feri nu vine?
 - Nu, pentru că mîine prezintă o lucrare de seminar. Apoi mai scrie și o scrisoare.
- Cei doi prieteni fac cumpărăturile împreună. Aleg un frumos costum gri și un palton verde. În magazinul de încălțăminte Zoltán încearcă o pereche de pantofi, apoi încă una, dar nu e mulțumit. Într-un alt magazin găsește apoi o pereche de pantofi frumoși și comozi.
- Acum mai trebuie să găsim o cămașă.
- Cumpără o cămașă. Petru vede o cravată frumoasă în vitrină.
- Îți place?
 - E frumoasă.
- În prăvălie sînt mulți cumpărători. Nu cumpără cravată.

XI.

- Ce faci?
- Citesc ziarul.
- Scrie ceva interesant?
- Scrie că se majorează din nou salariile.
- Am auzit (-o) și eu la radio.
- Îți cumperi apartamentul?
- Am hotărît să-l cumpărăm. Avansul îl economisim, restul îl luăm împrumut. Locuim într-un loc foarte frumos, n-aș vrea să-mi pierd apartamentul.
- Nu-l pierzi nici dacă nu-l cumperi. Îl poți păstra, dacă plătești chiria majorată.
- Știu. Dar mai bine îl cumpăr. Rata e cu puțin mai mare decît chiria.

XII.

- Ce program ai mâine?
- Destul de încărcat. Dimineața mă duc la fabrică. Am mult de lucru.
- Ești liber după amiază? (După amiaza ți-e liberă?)
- Ies de la fabrică către ora patru. Dorm o oră. După cinci îmi duc băiatul la plimbare. După aceea intrăm la o cofetărie. Lui Săndel nu-i plac prăjiturile, dar adoră înghețata. Eu beau o cafea.
- Ce obișnuiești să faci seara?
- Asta depinde de o mulțime de lucruri. În condiții normale ne petrecem serile acasă. Dacă e bun programul, ne uităm la televizor. Adesea citim. Avem multe cărți bune. O dată pe lună mergem la teatru, o dată la operă. Avem abonament. Din când în când mergem la câte un concert bun.
- Deseară ce faci?
- Deseară mă duc la gară. Sosește băiatul fratelui meu mai mare.
- Cît e de mare nepotul tău?
- Are paisprezece ani. E prima dată când călătorește fără însoțitor. Acum e destul de mare să călătorească singur. E un băiat abil.

XIII.

E ora opt și un sfert seara. Inginerul Székely Sándor sosește la gară.

- Când sosește expresul? - întreabă la Informații.
- La opt și jumătate.
- Are întârziere?
- N-are.
- Atunci vă rog (să-mi dați) un bilet de peron.
E opt și jumătate. Vine trenul. Se oprește pe linia a treia.
- Nenea Sándor! Nenea Sándor! Sînt aici!
- Bună, Pisti!
Pornesc spre ieșire.
- E destul de grea valiza ta.
Iau un taxi.
- Sînt bine părinții tăi?
- Pe tata l-au numit director. Stă toată ziua la școală. Si mama e bine. Uneori se plînge că e obosită.
- Frații tăi sînt sănătoși?
- Da. Fratele meu mai mare învață mult. E în ajunul bacalaureatului. Sora mai mare e în clasa a zecea.
- Și gemenii?
- Se simt excelent. Cresc. Se joacă toată ziua, mănîncă, țipă. Fratele mai mic joacă deja destul de bine fotbal, cu dreptul, cu stîngul la fel de bine. Surioara se joacă de-a bucătăreasa, cu păpușile.
- Ce mai fac bătrînii, bunicii tăi?
- Bunicii? Liniștit. Bunicul își fumează pipa și spune povești, bunica gătește și se plînge că o dor picioarele.

XIV.

- Auzi, Pisti, după masă mergem la meci!
- Vai ce bine, unchiule Sanyi. Și mie îmi place mult să joc fotbal.
- Dejunăm devreme, că mai este și un meci în deschidere. Joacă echipele de tineret – speranțe.
- Nenea Sanyi, dv. cu care echipă ți-e?
- Eu cu echipa feroviarilor (cu ceferiștii). Dar tu?
- Eu cu studenții. Ce credeți, care câștigă azi?
- Asta nu se poate ști. Studenții poate sînt mai buni, dar feroviarii joacă cu mai multă însuflețire. Își ocupă locurile în tribună. Arbitrul fluieră. Începe partida.

Extrema stîngă a ceferiștilor dribblează admirabil, centrează cu stîngul și centrul atacant sosit la timp trimite cu capul mingea în colțul din dreapta sus al porții. După reluare, studenții joacă cu multă ambiție și însuflețire, ceferiștii se apără cu mult calm și prin contraatacuri rapide pun în pericol poarta alb-negrilor.

Studenții atacă. Un fundaș alb-violet atinge mingea cu mîna în interiorul careului de 16 metri. Penalți! A., calmul mijlocăș dreapta, trimite printr-o fentă portarul la dreapta, apoi înscrie cu dreptul în colțul stîng al porții golul egalizator. Unu-unu. Cu acest rezultat se termină partida.

XV.

- E voie?
- Pofțiți, tovarășe, profesor. Pofțiți înăuntru?
- Bună ziua, tinere. Părinții dumitale aînt acasă?
- Mama e la coafor, tata vine în curînd. La fabrică se lucrează pînă la patru.
- Cu ce se ocupă domnul?
- El?
- Nu. Dumneata, tinere.
- Păi ... stau.
- De ce nu înveți?
- Nu pot învăța.
- Poate nu vrei.
- O, eu vreau să învăț, dar nu pot. Știu, mîine răspund la matematică și la istorie. Mă tem că iau note proaste. De la prînz stau cu cartea în față, dar nu-mi intră nimic în cap.
- În asemenea împrejurări trebuie să te odihnești. Să dormi.
- Nu pot nici să dorm.
- Trebuie doar să vrei.
- Bine, o să încerc... Dar aici vine tata. Îl cunoașteți?
- Cum să nu? Bună ziua, domnule Fekete!
- Vă salut, domnule profesor. Ce mai faceți?
- Mulțumesc, destul de bine. Și dumneavoastră?
- Trăim și noi. Numai băiatul acesta mă îngrijorează. În ultima vreme îi merge greu învățătura.
- Știu. De aceea sînt aici. Eu cred că e obosit băiatul. Ar trebui să se odihnească mai mult.
- Și eu cred la fel. Dar știți, ni-e teamă că dacă se culcă, pînă a doua zi dimineață nici nu se scoală. Și rămîn lecțiile multe (nepregătite) și vin notele proaste.
- Dar cel puțin se odihnește.
- Și aste mi-o spuneți tocmai Dv., dirigintele lui?
- O să vedeți și dv. că odihnit va învăța cu mai mult chef și își va corecta pe rînd și notele rele.

- Vă mulțumim foarte frumos amabilitatea dv., domnule profesor. Vă pot servi cu ceva?
- Mulțumesc, am și plecat. La revedere.
- Permiteți-mi să vă conduc pînă la poartă. Vă sîntem foarte recunoscători, domnule profesor, pentru bunăvoința Dv.

XVI.

- Pot să te rog ceva, Pisti? - întrebă într-o dimineață mătușa băiatului.
- Firește, tanti Margareta. Ajut cu plăcere. Și așa mi-e tare rușine că nu v-am fost de nici un folos în aceste patru zile de cînd am sosit.
- Atunci te rog, du-te la alimentară. Ia două kg de făină, un kg de zahăr tos ...
- Spuneți numai. N-am să uit.
- Ar trebui să aduci multe lucruri, e mai bine să le notez. Deci: 2 kg de făină, 1 kg de zahăr tos, o jumătate de kg de zahăr pudră, o bucată de unt, un pachetel de drojdie de bere, un litru (kg) de ulei, 100 g de cafea măcinată, un pachet de ceai, 300 g de șuncă, 400 g de salam, 500 g de cașcaval, un borcan mic cu muștar. Atît. Și dacă mai vezi ceva bun, cumpără-l. Iată 120 de lei. N-o să-ți fie oare prea greu? Totul cîntărește vreo șapte kilograme.
- Nu vă temeți! Încărcată și geanta mea cîntărește vreo șase kg. Și aici greutatea se mai și împarte, căci o să iau cu mine două plase.
- După o oră băiatul sosește acasă.
- Cumpărăturile au durat așa de mult?
- Nu, tanti Margareta, dar am fost în mare încurcătură.
- Ce s-a întîmplat?
- M-am dus la prăvălie, am luat tot ce mi-ați notat. Au mai rămas 20 de lei. M-am uitat în jur ce aș mai putea lua. Am văzut că sînt portocale, curmale, banane. M-am frămîntat mult, din care să iau. În sfîrșit m-am decis pentru banane. Am ales bine?
- Bine. Copiii mei, verișorii tăi, cu cîțva timp în urmă n-au mîncat curmalele. Portocale se găsesc adesea. Bananele sînt o raritate la noi. Ție îți plac bananele?
- La drept vorbind, merele îmi plac mai mult. Dar dacă trebuie, mîncînc și bananele.
- Nu-i obligatoriu.

XVII.

Dragii mei părinți,

La 7 aprilie v-am scris o carte poștală și v-am înștiințat că am sosit cu bine. De atunci au trecut cinci zile. Acum vreau să vă scriu despre impresiile primelor zile.

Am trecut din nou pe la locurile pe care în anii trecuți le-am vizitat împreună, dar acum eram singur. Am fost pe la Grădina botanică. Am intra și la sere, am văzut din nou palmierii, bananierii și nufărul acela minunat care ne-a plăcut atît de mult la noi toți. Am fost și la Muzeul zoologic, dar am văzut acum numai colecția de fluturi.

La stadion am urmărit, împreună cu unchiul Sanyi, două meciuri de fotbal.

A doua zi am făcut cunoștință cu un băiat de aceeași vîrstă cu mine. Ne-am urcat pe Cetățuie și de acolo priveam orașul. Mi-au făcut o puternică impresie cele două mari cartiere de locuit construite la marginea de răsărit și la cea de apus a orașului. Am hotărît că în una din zile ne ducem pînă acolo cu troleibuzul să le vedem mai de aproape.

XVIII.

Zoli, noul meu prieten, a fost la noi încă de dimineață. Potrivit înțelegerii noastre, toată ziua am colindat prin oraș. Prietenul meu cunoaște foarte bine istoria orașului său natal, capodoperele arhitecturale, monumentele artistice. Am fost în biserica Sf. Mihai ce se înalță în piața centrală, în biserica reformată din str. Kogălniceanu. Această biserică are o orgă excelentă și o acustică formidabilă, de aceea se organizează adesea în ea concerte de orgă. Palatul Bánffy e o capodoperă a arhitecturii în stil baroc. Muzeul de artă amenajat în el adăpostește câteva picturi de mare preț, creații ale artiștilor români, maghiari și germani din țară precum și câteva din lucrările celor mai mari artiști ai lumii.

Am vizitat Muzeul de istorie. Sînt acolo atîtea de văzut, încît e imposibil să le povestești într-o scrisoare. Am privit îndelung cu admirație sarcofagul egiptean cu mumia, dar poate cel mai mult mi-a plăcut lapidarul, numeroase pietre cu inscripții și monumente funerare rămase din epoca romană.

În legătură ce asta mi-am amintit că n-am văzut încă cimitirul central. Zoli mi-a promis să mă conducă și acolo într-una din zile. O să vizităm mormintele unor scriitori, artiști, savanți. Ducem cu noi și câteva flori.

Peste trei zile, duminica, facem o excursie cu autocarul în Valea Drăganului. Se spune că regiunea e minunată.

Luni seara pomesc spre acasă. Și pînă atunci vă sărută pe toți cu multă dragoste

Pisti

XIX.

- E voie?
- Poftiți. Poftiți înăuntru. Luați loc.
- Mulțumesc. Pot să-mi aprind o țigară?
- Liniștit, Dar permiteți-mi să vă servesc eu. Luați din acestea.
- Mulțumesc, dar rămîn la ale mele.
- Cum doriți. Cu ce Vă pot fi de folos?
- Este vorba de copiii noștri.
- Ai Dv.? Nici nu știam că aveți mai mulți copii. Eu știu de unul singur.
- Nu e vorba de ai mei, ci despre ai noștri. Despre fiica Dv. și fiul meu.
- Interesant! Ce a făcut fiica mea?
- Nu știu, dar l-a fermecat pe băiatul meu.
- Nu mai spuneți! E așa de grav? Încep să fiu neliniștit.
- Închipuiți-vă doar! În loc să-și învețe lecțiile sau să hoinărească cu prietenii săi, toată după amiaza stă postat în fața porții Dv. și pîndește fereastra fiicei Dv. Camera aceea din colț e a domnișoarei, nu-i așa?
- Da. E a ei. Ce putem face?
- Eu aș propune să permiteți fiicei Dv. să iasă în grădină o orădouă, să se joace împreună.
- De acord. Cîți ani are băiatul Dv.?
- Doisprezece ani. Și fiica Dv.?
- Zece.

XX.

Marți dimineața la ora șapte Pisti a sosit acasă. La gară îl aștepta tatăl său.

- Te-am așteptat mult, fiule.
- Și mie mi-a fost deja dor să vă văd. Sînteți bine? Eu am petrecut excelent cele zece zile.
- Sîntem sănătoși. Prietenii tăi te-au căutat de mai multe ori în prima zi.
- Pe mine?
- Da, pe tine. Le-am spus că ai plecat. Le-am mai spus că sosești azi dimineața. Mă mir că nu sînt aici.
- Să nu te miri, tată. E vacanță. În această perioadă adevăratul elev doarme mult.

Au pornit spre casă. N-au făcut nici două sute de pași, cînd veneau în goană spre ei patra băieți. Urla de departe: Bună, Pisti! Cînd l-au observat pe director, l-au salutat respectuos.

I-au luat li Pisti valiza și o duceau cu rîndul. Pisti repeta într-una:

- Vai ce mă bucur că vă văd. Vă mulțumesc pentru scrisoarea voastră, că v-ați gîndit la mine. Mi-a fost dor de voi. Dacă părinții îmi dau voie, ultimele zile ale vacanței le petrecem împreună. Am vorbit mult unchiului meu despre voi... Dar am și ajuns. Așteptați-mă sau haideți la noi.
- Nu ți-e somn?
- Nu. Mi-e foame numai. Mănînc ceva și putem pleca.
- Oho! - zise tatăl său. - Nu crezi că mama, bunicii, frații tăi ar dori și ei să stea de vorbă cu tine? De ei ai uitat complet?
- Ai dreptate. Dar băieții pot să rămîină, nu-i așa?
- Firește că da.
- ... Era așa de frumos, încît nici nu se poate povesti. Pîrîuri de munte cu apă cristalină, brazi ce se înalță pînă la cer. Ne-am cățărat pe o stîncă înaltă. În fața noastră, lîngă noi - o prăpastie adîncă, sub noi vuia pîrîul. Deasupra noastră, nesfîrșitul cer senin. Am coborît în vale. Am găsit un izvor. Ne-am așezat lîngă el, am desfăcut pachetele cu merinde și am mîncat cu multă poftă. Am băut apă curată. Nici nu dusesem cu noi nici vin, nici rachiu. Unchiul Sanyi zicea că e păcat și dăunător să consumi băuturi alcoolice la excursie.

XXI.

(traduceri aproximative)

1. Cine sapă groapă altuia cade singur în ea.
2. Cine fuge după doi iepuri, nu prinde nici unul.
3. Cine rîde la urmă rîde mai cu folos.
4. Cine seamănă vînt culege furtună.
5. Cine se amestecă între tărîțe îl mănîncă porcii.
6. Cine minte și fură.
7. Cine se scoală de dimineață departe ajunge.
8. Cine cum seamănă așa va culege.
9. Cum îți vei așterne așa vei dormi.
10. Dacă nu-i cămașa ta, n-o lua pe tine.
11. Nu tot ce lucește e aur.
12. Ce poți face azi nu lăsa pe mîine.
13. De ce ți-e frică nu scapi.
14. Cînele cae latră nu mușcă.
15. Nu alerger după cocia care nu te așteaptă.
16. Unuia îi place popa, altuia preoteasa.

17. Cum e fapta și răsplata.
18. Cîte bordeie, atîtea obicei.
19. Bate fierul pînă-i cald.
20. Întinde-te cît ți-e plapuma.

XXII.

– Cînd am fost copil, tot visam să termin liceul și să mă înscriu la facultate. Voiam să mă fac inginer constructor.

– Nu s-a putut?

– Nu. Eram săraci. I-am spus tatii: „Tată, aș învăța, dacă s-ar putea”. – Nu se poate, fiule, zise el cu tristețe. Și eu aș fi avut minte pentru învățătură, dar dacă eu învățam mai departe, cine o întreține pe mama și pe cei patru frați ai mei? – Dacă bunicul meu n-ar fi căzut în război, poate și tatăl meu ar fi putut termina școala medie. Așa n-a putut face decît patru clase.

– Și Dv., nenea Kovács?

– Eu am reușit să termin șapte clase, apoi m-am dus ucenic la fabrica unde tatăl meu lucra ca turnător.

– Cînd a fost asta?

– Cîțiva ani înainte de cel de al doilea război mondial. Am suferit mult împreună cu tovarășii mei muncitori. Seară de seară discutam, visam: ar fi bine dacă am lua fabrica de la capitaliști ne-am organiza viața noastră, am asigura o viață mai bună pentru noi. Un muncitor ne-a spus că visul nostru poate fi realizat, dar trebuie să luptăm pentru asta. Am crezut ca adată cu alungarea burjuilor bunăstarea se realizează imediat. Am greșit. Naționalizarea nu ne-a adus nici bunăstare, nici o adevărată libertate. Pentru acestea mai trebuie luptat.

Cheia exercițiilor

Dăm în continuare rezolvarea numai a acelor exerciții care prezintă dificultăți mai mari. Cifra romană indică numărul lecției, iar cea arabă numărul exercițiului.

II. 3. Az anya nem tanárnő, hanem orvosnő. A fiú tanuló? Nem ő nem tanuló, hanem munkás. Péter nem munkás, hanem technikus. Mi Anna. Írónő? Nem, ő nem író, hanem könyvelő. Zoltán nem író, hanem tanár. Ki ez? Ez Tibor. Mi ő? Mémők ő? Nem, ő sofőr. A kutya nem ember, hanem állat. Az ember nem állat, ő ember. A ház nem magas. Milyen az? A ház kicsi. Fehér a fal? Nem, a fal nem fehér, hanem szürke. Milyen a levél? Zöld? Nem, a levél nem zöld, hanem sárga. A cukor nem savanyú, hanem édes. A háború nem jó.

III. 1. A kocsik kicsik. A tanulók jók. A hajók nagyok. A háborúk nem jók. A járdák tiszták. A mesék szépek. A könyvek fehérek. A kutyák barnák. A macskák szürkék. A házak magasak. A kalapok feketék. Az apák öregek. Ők emberek. A leckék unalmasak? Nem, a leckék nem unalmasak, hanem érdekesek.

III. 2. A folyók mélyek. Az emberek boldogok. A képek szépek. A kecskék fehérek. A fák zöldek. Az üzletek tiszták. Télen az erdők és mezők fehérek. A gyermekek kicsik. Ezek a diákok. Ők nem görögök és nem törökök, hanem románok.

IV. 3. A lovak, a tehenek, az ökrök, a kutyák és a macskák háziállatok. Az egerek háziállatok? A kanalak, a kések és a villák evőeszközök. Az eprek pirosak. A tornyok magasak. A folyók és a tavak mélyek. A falvak nem zajosak. A leckék nem nagyon nehezek. Itt a telek nem nagyon hidegek, és a nyarak nem nagyon melegek.

V. 2. Péter itt van? Nincs. Hol van Péter? Péter ott van. Hol van a repülőgép? Fent van, a ház felett. Hol van a gyermek? Lent van, a ház előtt. Hol vannak a gyermekek? Ők messze vannak. Messze van az állomás? Nincs messze. Itt van, közel. Az anya itthon van? Igen, itthon van anya is, apa is. Délután otthon vagytok? Igen, otthon vagyunk.

VI. 1. a kertben, a fiúnál, a lánynál, a fán, a kútánál, a szobában, az asztalon, a könyvön, a falon.

VI. 2. A tej az üvegben van. A bor is az üvegben van. Miben vannak a ceruzák? A ceruzák a táskában vannak. A táska a széken van. A szék az ablaknál van. A falnál van egy szekrény. A szekrényben ruhák vannak. A ruhák tiszták. Min van a könyv? A könyv a polcon van. A könyvben mesék és képek vannak. Az asztalon doboz van. A dobozban cigaretta van. A gyufa a doboz

mellett van. Kinél vannak a füzetek? Gergelynél. Nem Ilonánál? Nem, Ilonánál és Margitnál könyvek vannak, nem füzetek.

VI. 4. Az erdőben állatok vannak. A forrás ott van, a fáknál. Kinél vannak most a gyermekek? A nagyszülőknél? A földön, a fákon, a házakon hó van most. A tanulók a padokban vannak, a könyvek a padokon. Egy tanuló és a tanár a táblánál van. A ruhák a szekrényekben vannak.

VII. 1. Az apa nem tanár. A gyermekek nem betegek. Az anya nem beteg. Az üzletben nincs kávé. A konyhában sincs. Péter nem munkás. Feri sem munkás. János sem az. A szülők nincsenek a kertben. A nagyszülők sincsenek ott? Nincsenek; és a gyermekek sincsenek.

VII. 2. Itt vannak a gyermekek? Nem, a gyermekek nincsenek itt. Az iskolában sincsenek? Nem, nincsenek az iskolában. Van kenyér? Nincs. Vekni van? Nincs sem vekni, sem kifli. Az apa mérnök? nem, ő nem mérnök, hanem tanár. Otthon van a tanár? Nincs itthon. Az egyetemen van. Nincs az egyetemen, sem a könyvtárban.

VIII. 2. A magas és a fehér ajtó ott van a nagy szekrény mellett. Az új és szép könyvben érdekes dolgok vannak. A városokban magas házak vannak. A fekete ceruza, az új toll és a vastag füzet a padban van. A doktor úr nincs itt. Az új kórházban van. A tanár úr az iskolában van. A magas hegyeken vastag hó van. A széles udvaron két kocsi van: egy kék és egy fekete. A kék és a fekete kocsi az udvaron van. A szép és fiatal tanár úr ott van.

IX. 1. Mit csinálsz itt? Dolgozom. Mít dolgozol? Cikket írok. Mit csinál Kerekes úr? Ó, ő nyugdíjas. Reggel eszik valamit, újságot olvas, sétál a parkban, délben eszik, aztán alszik egy órát. Cigarettazik? Igen, de keveset. Reggel vesz két cigarettát, délután vesz még kettőt. Sokat eszik? Nem, keveset eszik. Iszik? Csak sört. Egy pohár nem árt.

IX. 2. – Bună ziua! Caut un domn, pe domnul Ferenczi. Este înăuntru? – Da, e sus la etajul al doilea, în camera nr. 30. – Lucrează singur acolo? – Nu, mai sînt doi oameni în cameră. – Cum poate fi recunoscut? – Poartă un costum maro, cămașă albă, cravată verde. Și ochelari. – Mulțumesc. – Pentru puțin.

X. 1. Megyek vásárolni egy füzetet, egy ceruzát és egy szótárt. (Megyek füzetet, ceruzát és szótárt vásárolni.) Tudok egy könyvkereskedést itt a szomszéd utcában. Hol akarsz ebédelni ma? A kávéházban (az étkezdében) vagy a vendéglőben? A vendéglőben. Mit fogsz rendelni? Iszom egy pohárka konyakot, eszem egy tányér levest, aztán egy adag bécsiszeletet. És mit iszol? Délben csak ásványvizet iszom, majd egy kávéházban iszom egy kávé. A vendéglőben nem lehet? Lehet, de az ottani kávé nem elég jó.

X. 2. Cine bate la ușă? El bate, aduce flori. Eu aduc zahăr, lămîe. Văd niște oameni străini în grădina. Bunica spală rufe. La tablă răspund trei elevi. Vă rog (să-mi dați) două cutii de cremă de ghetă. Este ora nouă, transmitem un buletin de știri. Vedem în port un vapor uriaș. Cînd e frig, aprindem focul (facem foc) în sobă. Tovarășul Kovács dă sfaturi bune. La fabrica de chibrituri, Gheorghe lucrează la două mașini. Cunosce un om: vorbește în opt limbi. Eu nu cunosc decît trei limbi. Bună dimineața! Bună ziua! Poftă bună! Petrecere plăcută! Bună seara! Noapte bună!

XI. 2. Fekete urat régóta ismerem. Te ismered? A cipőt és a ruhát a nagyruházban vesszük meg. Mióta vezeted a kocsit? Ismered a forgalmi szabályokat? Ismerem. Mit jelent ez a jel? A jel azt jelenti, hogy a hídon nem mehetnek át nehéz teherautók. Nagyon fáradt vagyok.

XI. 5. a lakás, az embereket, a békét, háborút, a határozatokat, azokat, a híreket, kenyeret, húst, gyümölcsöt, nyelvet, magyarázatot, szótárt

XII. 3. Hol van a tollad? Itt van a zsebemben. Van egy cigarettád? Van, de nincs gyufám. Van egy kérdésem: a gyermekük tanuló vagy egyetemista? A vonatja nyolc órakor érkezik. Az unokaöcsém kísérel nélkül jön. A városunkba sok turista érkezik. Eladod a kocsidat?

– Milyen a barátnőd?

– Az arca fehér, a haja fekete, a szeme gyémánt, az ajka rubin, a foga gyöngysor, a szíve arany. Valóságos kincs!

XII. 5. A ceruzám az asztalomon van. A szobámban két szék van. A gyermekem iskolában van. A kocsim a garázsban van. A vonatom kilenc órakor érkezik. A csomagom nehéz. A csomagomban könyveket hozok. Sokat dolgozom a könyvemen.

XII. 6. a ceruzád, az asztalodon, a szobádban, a gyermeked, a kocsid, a vonatod, a csomagod, a csomagodban, a könyveden

XII. 7. A ceruzája nincs az asztalán. A szobájában nincs két szék. A gyermeke nincs az iskolában. A kocsija nincs a garázsban. A vonatja nem kilenc órakor érkezik. A csomagja nem nehéz. A csomagjában nem könyveket hoz (nem hoz könyveket). Nem dolgozik sokat a könyvén.

XIII.2. A barátaim betegek. A gyermekeink iskolában vannak. A tanárain jók. A tanítóitok öregek. A testvéreid szeretik a gyermekeket.

XIII. 3. Apám technikus. A gyárban dolgozik. Anyám nyugdíjas.

– Vannak testvéreid?

– Négyen vagyunk testvérek. Három fiú és egy leány. Bátyám tanár, a felesége könyvtáros. Désen laknak. Öcsém újságíró. Egy vidéki lapnál dolgozik.

– Nőse?

– A sógornóm óvónő. Két gyermekük van.

– Mi a húgod?

– A húgom még egyetemista. Az orvosin tanul. Menyasszony. A vőlegénye építésszámológép.

– És ti?

– A feleségem vegyész. Három gyermekünk van.

– Mekkora?

– Az egyik lányom egyetemista, a másik tanuló. A fiam még kicsi.

– Élnek a nagyszüleid?

– Nem. A feleségem nagyszülei sem.

XIII. 4. Az iskoláinkban a gyermekek jól tanulnak. A lakásokban van villany? Délután mindnyájan otthon vagyunk. A gyermekek a leckéiket (leckéjüket) készítik, én az újságomat olvasom, a feleségem pihen. Nem tudod, hol a tollam? A fiadnál láttam. Nincs az asztalán? Nem esett le az asztalról? Nem szeretem, mikor a gyermek elveszi a dolgaimat. Mit beszélnek ők a te sógornődről?

XIII. 5. az iskoláinkban, a lakásukban, újságját, a felesége, a tolla, a fiánál, dolgait, az ő sógornőjéről?

XIV. 3. A vasutasok csapata jól játszik ma. A tanár fekete kalapja az asztalon van. Nyáron a fák levelei zöldesek. A barátunk feleségének szépek a szemei (szép szeme van). A gyermek fekete ceruzájának nincsen hegye. Az ország lakosságának nagy része városban él. A tanügyi dolgozók

szakszervezetének városi konferenciája megvitatja a román nyelv és az idegen nyelvek tanítási módszereinek a kérdését is. A tenger vizének a hőmérséklete húsz fok. Hiányzik a kislány babájának a füle. A nagymama macskájának a farka fekete.

XIV. 5. A vendégeket kenyérral és sóval fogadjuk. Holnap találkozom Péterrel, Pállal, Annával és Évával. A csónakkal a szigetig megyünk.

Hová utazol? Bukarestbe megyek, egy tudományos tanácskozásra. Mivel utazol? Vonattal, Autóval? (Gépkocsival?) Vonattal. Talán repülőgéppel. (Repülővel.) Egyedül mész? Nem. Két társammal.

XV. 1. Játszani akarok a labdával. (Labdázni akarok.) Most nem szabad. Négy óra, és nem szabad zajt csapni, amikor a szomszédok pihennek. De én tudok csendben is játszani! Igen, de nem a labdával. Szeretsz rajzolni. Jól van, ötig rajzolok. Öt óra után együtt futballozunk. Jó? Ma nem játszhatom veled, be kell fejeznem egy cikket. Sohasem akarsz velem játszani!

XV. 2. – Jó napot, Kovács úr! Hová megy? – A városba megyek. Ruhát akarok venni. – Tudok egy jó üzletet a főtéren. – Oda akarok menni én is. De maga honnan jön, Fekete úr? – A piacról. Krumplit, hagymát és almát hozok. – Gyalog jön? A piac elég messze van. Nem nehéz magának egy olyan nagy kosarat cipelni?

XV. 3. Hová tetszik menni? Honnan tetszik jönni? Gyalog tetszik jönni? Nem nehéz Fekete úrnak egy olyan nagy kosarat cipelni?

XV. 4. A gyermek énekelni kezd. A gyermek el akarja énekelni a dalt. Tudok tanulni. Írni akarok. A tanár beszélni kezd. A tanuló kezd érteni a nyelvet. Kezded érteni? Akarsz aludni délután? Magas a hegy, de fel akarunk menni (fel tudunk menni) a csúcsra.

XV. 5. leírhatom, megtanulhatom, megeheted, elmondhatja, sétálhatunk, maradhatunk, elmondhatjátok, elmondhatjuk, mondhatják, vihettek, vehetünk, nem láthatja meg, megírhatja.

XVI. 1. ültek, beszélgettek, gondoltad, tanultam, olvastam, elmentünk, kerestünk, rendeltünk, elmentünk, szerettem, viseltem, vettünk, kiválasztottunk, felpróbáltam, találítottunk; felolvasta, tetszett, tetszetek, tetszett, láttam; akartam, nyugtalanított, felelt, kapott

XVI. 2. nem vettem meg, építettem, nem látogatták meg, szedtünk, ültettünk, elköltöttük, kinyitotta, becsukta, kijött, várta, megérkezett, nem szállt le, vitte, megtörtént, elaludt, bementem, megkértem, telefonált, volt, tudott

XVI. 3. Vacanța ne-o petrecem de obicei la țară. Și anul trecut am avut o vreme splendidă, ne-am plimbat mult, am făcut excursii, am făcut baie și ne-am odihnit mult. Am vizitat secția horticola a cooperativei. Timp de două zile, fiica mea avea dureri de cap (o durea capul). Am chemat un medic. El i-a dat niște medicamente și totul a revenit la normal. Am scris câteva scrisori, dar n-am primit încă răspuns.

XVI. 4. Panaszkodott, hogy senki sem veszi észre, most azért panaszkodik, hogy mindenki őt keresi.

Megnőtt a fiad. Láttam, milyen jól futballozik. Láttam a mérkőzésen.

Megnősült. Elvett egy szép és kedves lányt. Szebenben laktak. Boldogan éltek, míg meg nem haltak.

Nagyon szerettem a kávé, de választanom kellett a szívbjaj és a hosszú élet között: Én a hosszú életet választottam. Tévedés volt. Az orvos tévedett.

– Azt álmodtam, hogy az akadémia tudományos ülészakán vagyok.

– És?

– És amikor felébredtem, valóban ott voltam.

XVII. 1. az a ház, abban a házban, ezeket a leveleket, ezekben a levelekben, azokról az eseményekről, ebben a ruhában, abba az új lakásba, azokat a virágokat, ezeket, azokat, ebben a kertben, ezekről a könyvekről, azon a széken, ebben a karosszéken, ezzel a tollal, azokkal az emberekkel, ettől a háztól, addig a fáig;

XVII. 3. Három barátom van. Az első mémők, a második festő, a harmadik író. Az első tíz évvel előttem ismertem meg. Januárban harmincegy nap van, februárban huszonnyolc vagy huszonkilenc nap. Áprilisnak harminc napja van.

Amikor én tizenkilenc éves voltam, házasodni indultam. Tizenkét szép lánya volt, egy anyának, mint a tizenkettőt kértem magamnak. Az elsőnek kicsi voltam, a másodiknak csalfa voltam, a harmadiknak nem tetszett, hogy kék a szemem, a negyediknek nem is tudom, mi nem tetszett. A többi is visszautasított, az ötödik, a hatodik, a hetedik... a tizenkettedik, így hát egyedül kell maradnom.

Volt szeretőm tizenhárom, tizenháromból maradt három, kettő megcsalt, maradt egy. Azt az egyet én csalom meg.

XVII. 4. abban a házban, abban az iskolában, arról a barátomról, azt a ... kocsit, abból a toronyból, ahhoz a folyóhoz, az a csónak, annak a babának, azzal az emberrel, azon a sarkon

XVII. 5. tizenhét, huszonnyolc, harminckilenc, hetvenhat, kilencvenkettő, száztizenegy, háromszázötvenhárom, ezeröttszáztizennégy, ezerkilencszázhuszonegy, harminckilencezer-ötszáznyolcvanhárom, százhatvannyolcezer-négyszázkilencvenkettő

XVII. 6. második, huszonhetedik, a hetediknek, hetvenharmadik, negyedik

XVII. 7. A vizsgákon egy tízest, két kilencest és egy hetest kaptam. Neked milyen jegyeid vannak? Csak kilenceseim vannak. János fizikából nyolcast, kémiaiából kilencest, filozófiából tízest kapott.

XVII. 8. Évával, a lánnyal, a szüleiddel, az írókkal, Ferinek, fiúnak, a diákoknak, barátainknak.

XVIII. 2. Kiben lehet bizalmam? Önben igazi barátot látok. Van néhány albumom. Sok szép reprodukció van bennük. Megkaptam a leveledet. Azt közlöd benne, hogy meg akarsz látogatni. Benne vagyok! Nálunk maradsz néhány napig, aztán veled megyek a hegyekbe. Nem szeretem, hogy egyedül jössz. A feleséged és a gyermekeid miért nem jönnek veled? Van helyünk nekik (a számukra) is. A múlt nyáron mi mindnyájan nálatok voltunk, és nektek kisebb a lakásotok.

XVIII. 3. a leszakított, nyitott, elmúlt, szeretett, járt, szerzett

XVIII. 4. Az előadáson hallottakról jó jegyzeteket készítettem. A történetek mélyen meghatottak. Nem is tudom, hogy köszönjem meg önnek a nekem nyújtott segítséget. A megmosott gyümölcsöt megeheti a gyermek. A csapatunk három mérkőzésen hét gólt lőtt, és háromat kapott. A csapatunknak három meccsen hét lőtt és három kapott gólja van.

XVIII. 6. Az ott jővő fiatalember nem érti, amit beszélünk, mert angol. A nálunk lakó férfi jó mémők. Látod azt a vörös bort ivó embert? A nézők nagyon elégedettek voltak a darabbal. Elesett a labda után szaladó gyermek. Az olvasókkal való találkozón az író részleteket olvasott fel készülő regényéből. Hallottam a műhelyben dolgozó munkásoktól, hogy Papp mémőköt igazgatónak nevezték ki.

XIX. 1. Kié ezt a füzet? Az övé. Volt nekem is egy, de elveszett. Talán az enyémet vette el. Nem lehet. A tiednek kék a fedele (kék fedele van), az övének sága. Kinek a gyermekeiről van szó? Az övéikről? Igen, tudd meg, hogy a mieink is voltak a versenyen. Érdekes, nemcsak a tieitek és az övéik, hanem az övéi is ott voltak.

Kié a labda? A Zolié. Hát a bicikli (kerékpár)? A fiamé, azaz nemcsak az övé, hanem a három gyermekemé. Láttad a diákjaim dolgozatait? Nem. Csak az enyéiméit láttam. Sok hiba van a tanulók dolgozataiban? A jó tanulókéiban kevés hiba van, a rossz tanulókéiban elég sok.

XIX. 2. a) Vadászék, Évákék, Károlyék, Imrécék, bátyámék, nénédék, húgomék, öcsédék, a barátjádék, a sógorádék, a doltorék, a tanárék, a tanítókék, a festőkék.

XIX. 3. a) magam, magával, magammal, magad, magatok magunk, magadról, magamról, magadnak, magukat, magánál, magadon, magadat, magukra

XIX. 4. Rég nem láttuk egymást, mégis megismertük egymást. Elmentek egymás mellett, és nem szóltak egy szót sem egymáshoz. Egymás után olvasod a könyveket. Egymás mellett ülnek a padon, de nem néznek egymásra. Egymás között németül beszélnek. Azt mondták, hogy nem tudnak élni egymás nélkül. Nem voltak soha egymás lakásában? Sohasem látogattatok meg egymás otthonát?

XIX. 5. Tessék, fáradjon be! Foglaljon helyet! Vegyen (tessék venni) ebből a cigarettából. Engedje meg, hogy kérdezzek valamit.

Mondd meg Péternek, vegye meg nekem a szótárt. Mondd meg neki, vegyen nekem egy szótárt, és írja meg, mibe került. Küldje el postán. Mondjam meg a lánynak, milyen nagyon várom?

XX.1. Kit vártok? – Téged. – Engem nem vár soha senki. – Téged várlak. – Miért vársz? – Szeretem, ha együtt vagyunk. – Én is szeretem. – Hol voltál tegnap? Kerestelek otthon. Látni akartalak. – Nem voltam otthon. Kimentem a városba. – Egyedül? – Nem. – Kivel voltál? – Anyámmal. Mikor jössz látogatóba? (hogy meglátogass?) – Te mit mondasz? Mikor mehetek hozzátok? – Amikor akarsz. Be akarlak mutatni az enyéimnek. Ők ismernek téged hallomásból, de meg akarnak ismerni személyesen is. – Nem zavar, ha még ma elmegyek? – Miért zavarna? Nem én hívtalak meg? – Nem furcsa? Egy éve ismerlek, és még nem voltam nálatok. – Ha nem hívtalak!

XX. 2. szeretnek, köszöntelek, várlak, hazakísérjük, megnézem, láttalak, meghívtalak, elküldted, megkérhetlek, viszel el.

XX. 5.

- a) hozzánk, hozzájuk, hozzá, hozzád
- b) rólunk, rólunk, tőlük, rólad, magadról
- c) tőled, tőle, tőlünk, tőled, tőlem, tőled
- d) rajtam, rajtad, rajta, rajta, rajtuk
- e) értem, értem, értük, érte, érted

XX. 6. Előtte a jövő. Sok év van mögöttem. Nincs mögöttünk olyan gazdag tapasztalat. Jánosék mellettünk, egy szép lakásban laknak. Felettünk egy mérnök lakik. Látom, hogy (valami) könyvet olvasol. Mi van alatta? Levél? Mikor vacsoráztok? Mit csináltok előtte? Hát utána? Helyettük dologzik. Nem akarom, hogy helyettem dolgozzék. Miattam haragszol? Igen, miattad.

XXI. 2. Nem felejttem el a nagyapámat, akinek a házában szép napokat töltöttem. Nem felejtettem el a szüleimet, akiknek a házában sok szép évet töltöttem.

„Az elveszett levél” című vígjáték, amelyet Caragiale 1884-ben írt, kíméletlen szatírája a polgári-földesúri rendszerek. Ez a vígjáték, amelynek szereplői (alakjai) az uralkodó osztályok tipikus képviselői a polgári-földesúri koalíció lényegét leplezi le. A szerző feltárta mindazt, ami gyűlöletes volt abban a társadalomban, amelyben élt.

Azt a fát, amely már nem terem, kivágják és a tűzre vetik. Olvastam azokat a könyveket, amelyekről beszéltél. Azt a munkást, aki jól dolgozik, megbecsülik a munkatársai. nem tudom, hogy hívják azt az elvtársat, aki kihúzta a gyermekemet a kocsi alól.

Ez az az ember, akiről olyan sokat írtak. Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra. Aki szelet vet, vihart arat.

XXI. 3. ahová, ahol, ahonnan, bárhová (akárhová, akármerre, bármerre), amikor – amikor, amikor – ahogy, ahogyan, amennyit.

XXI. 7. a) akit szeretsz, akiről beszéltél nekem, akitől táviratot kaptam, akivel a hegyekben voltunk, akinek virágot adtam

b) amelyik ott van, amelyet látsz, amelynek két emelete van, amelyben lakunk, amelybe beléptünk, amelyből kijöttünk, amelyhez közeledünk.

XXII. 1. Ha elmennék (elmennél, elmenne, elmennék, elmennének, elmennének) Bukarestbe, meglátogatnám (meglátogatnád, meglátogatná, meglátogatnók, meglátogatnátok, meglátogatnák) a múzeumokat.

XXII. 2. Ha eljőnnél hozzám, megmutatnám a festményeket, amelyeket tegnap vásároltam. Meglátogatnálak, ha nem kellene apósomékhoz mennem. Anyósom nagyon beteg, és szeretne látni. Örvidenék, ha meggyógyulna, mert nagyon rendes asszony.

XXII. 3. Ha szép lenne az idő, kirándulnánk. Elmennénk a hegyekbe, ott töltenénk néhány napot. Ti eljőnnétek-e velünk? Meglátátok, milyen szépek a mi hegyeink. Sanyiék is eljőnnének, de ők csak két napig maradnának. Ők a tengerre akarnának menni. Ha a gyermekeink nem betegednének meg, mi is elmennénk néhány napra a tengerre.

Ha szép lett volna az idő, kirándultunk volna. Elmentünk volna a hegyekbe, ott töltöttünk volna néhány napot. Ti eljöttetek volna velünk? Meglátátok volna, milyen szépek a mi hegyeink. Sanyiék is eljöttek volna, de csak két napig maradtak volna. Ők a tengerre akartak volna menni. Ha a gyermekeink nem betegedtek volna meg, mi is elmentünk volna néhány napra a tengerre.

Bibliografie

Ádám Zsigmond, Balázs János, Balázs László: Helyesen románul. Kriterion, Bukarest, 1971.

Balogh Dezső, Gálffy Mózes, J. Nagy Mária: A mai magyar nyelv kézikönyve. Kriterion, Bukarest, 1971.

Borza Lucia, Dr. Nagy Béla: Román nyelvkönyv tanfolyamok és magántanulók számára. Tankönyvkiadó, Budapest, 1971.

Deutsch. Ein Lehrbuch für ausländer. Teil. 2. Veb. Verlag Enzyklopädie. Leipzig, 1970.

Dan Duțescu, Liliana Mareș: Manual de conversație în limba engleză. Ed. Stiințifică ed. a II-a, București, 1973.

Hegy Endre: Hogyan tanítsuk idegen nyelvként a magyart? A vonzatközpontú nyelvoktatás és módszere. Egységes jegyzet. Kézirat. Tankönyvkiadó. Budapest, 1967.

Lelkes István: Manuel de hongrois. Budapest, 1968.

Tabla de materii

Cuvînt înainte	5
----------------------	---

PARTEA ÎNTÎI Az első lépések – Primii pași.

Literele alfabetului maghiar și sunetele pe care le notează	9
1. Literele care se găsesc atît în alfabetul românesc cît și în cel maghiar	9
a) Cu aceeași valoare fonetică în ambele limbi	9
b) Cu altă valoare fonetică decît în română	10
2. Litere din alfabetul maghiar inexistente în alfabetul românesc	14
a) Litere simple	14
b) Litere compuse	22
3. Notarea consoanelor lungi	31
Pronunțarea consoanelor lungi	32
Alfabetul maghiar	45
Accentul	46
Nume proprii	50
a) Nume de familie	50
b) Nume de bărbati	50
c) Nume de femei	51
Silaba	51

PARTEA A DOUA Csak az a nyelvtan ...! Doar gramatica aceea ...!

Lecția I, Mi ez? Mi az? Ce este acesta? Ce este aceea?	57
Gramatică	59
1. Pronumele demonstrativ	59
2. Propoziția nominală pură	60
Lecția a II-a, Mi? Ki? Milyen? Ce este? Cine este? Cum este?	62
1. Articolul hotărît	63
2. Adjectivul	63
3. Propoziția nominală pură	63
Lecția a III-a, Mik? Milyenek? Ce sînt? Cum sînt?	65
Gramatică	65
Pluralul numelor (substantive și adjective)	65
Lecția a IV-a, Mik? Milyenek? (Continuare)	73
Gramatică	74
Pluralul numelor (continuare)	74
Lecția a V-a, Hol van? Hol vannak? Unde este? Unde sînt?	78

Gramatică	79
1. Pronumele personal	79
2. Verbul <i>lenni</i> „a fi”	79
ca verb predicativ	79
ca auxiliar sintactic	79
3. Postpoziții	80
4. Cîteva adverbe de loc	81
Lecția a VI-a, hol? Unde?	83
Gramatică	84
1. Acomodarea vocalică	84
2. Cîteva desinențe pentru exprimarea unor raporturi circumstanțiale	85
Lecția a VII-a, Van, nincs, vannak, nincsenek. Este, nu e, sînt, nu sînt	89
Gramatică	90
Negția	90
Lecția a VIII-a, Jó ember. Om bun.	93
Gramatică	93
1. Atributul adjectival	93
2. Subiectul multiplu și numărul predicatului	94
3. Apozitia	95
4. Numărul substantivelor precedate de numeral	95
Lecția a IX-a, Jönnek az igék! Vin verbele!	96
Exersarea unor construcții	97
Gramatică	98
1. Conjugarea verbelor la indicativ prezent	98
2. Articolul nehotărît	100
3. Complementul direct	100
Lecția a X-a, mit? Ce (acuz.)	103
Gramatică	104
1. Articolul nehotărît	104
2. Verbul	105
a) forma de infinitiv	105
b) conjugarea verbolor la timpul prezent	105
3. Complementul direct	106
Lecția a XI-a, Kit? Mit? Pe cine? Ce?	109
Exerciții – conversații	110
Explicații	110
Gramatică	111
Conjugarea obiectivă	111
Lecția a XII-a, Napi program. Programul zilei	115
1. Sufixul personal posesiv	117
2. Exprimarea ideii de posesiune	118
Lecția a XIII-a, Hogy van a család? Ce mai face familia?	121
Locul numelui de familie și al „prenumelui”	122
Lexic: gradele de rudenie	123
Gramatică	124
1. Sufixe personale posesive (cu numele obiectului la plural)	124
2. Desinențele circumstanțiale	126
3. Sufixe personale posesive și numele de rudenie	128
Lecția a XIV-a, Labdarúgás. Fotbal	131
Gramatică	133
1. Dativul	133
2. Genitivul	135
3. Desinența -val, -vel	136

Lecția a XV-a, Látogatás. Vizită	139
Gramatică	141
1. Infinitivul verbelor	141
2. Exprimarea politetei	143
3. Desinența circumstanțială -ig	146
Lecția a XVI-a, Vásárlás. Cumpărături	149
Gramatică	152
Timpul trecut al modului indicativ	152
Lecția a XVII-a, Levél. Scrisoare	161
Gramatică	165
1. Adjectivul demonstrativ	165
2. Pronumele demonstrativ	168
3. Numeralul cardinal și ordinal	169
4. Desinența -val, -vel și pronumele personal	172
Lecția a XVIII-a, A levél folytatása. Continuarea scrisorii	176
Gramatică	180
1. Desinența -ban, -ben și pronumele personal	180
2. Desinența -nak, -nek și pronumele personal	180
3. Desinența -nál, -nél și pronumele personal	181
4. Participiul	181
Lecția a XIX-a, Apák egymás között. Tați, între ei	185
Gramatică	188
1. Pronumele posesiv	188
2. Sufixul posesiv -é	189
3. Sufixul colectiv -ék	190
4. Pronumele reflexiv maga	191
5. Pronumele reciproc egymás	192
6. Modul imperativ	193
Lecția a XX-a, Hazatérés. Reîntoarcere acasă	198
Gramatică	202
1. Conjugarea obiectivă	202
2. Acuzativul pronumelui personal	203
3. Verbul și complementul direct	204
4. Desinențe circumstanțiale și pronumele personal	205
5. Postpozițiile și pronumele personal	207
Lecția a XXI-a, Közmondások. Proverbe	212
Gramatică	214
1. Pronumele și adjectivul interogativ	214
2. Pronume și adjective relative	220
Lecția a XXII-a, Álom és valóság. Vis și realitate	228
Gramatică	231
Modul condițional – optativ	231

PARTEA A TREIA

Scurtă schiță de gramatică a limbii maghiare	237
Fonetica	237
Alfabetul	237
Silaba	237
Intonația	237
Accentul	238
Armonia vocalică și acomodarea vocalică	238

Morfologia	239
1. Articolul	239
2. Substantivul	239
a) Numărul substantivelor	239
b) Cazurile substantivelor	240
3. Adjectivul	242
Gradele de comparație	242
4. Pronumele	243
Pronumele personal	243
Pronumele de politețe	244
Pronumele reflexiv	245
Pronumele demonstrativ	245
Adjectivul demonstrativ	245
Pronumele posesiv	245
Pronumele interogativ	246
Pronumele relativ	246
Pronumele nehotărît	247
5. Numeralul	247
cardinal	247
ordinal	248
fracționar	248
adverbial	248
multiplicativ	249
6. Verbul	249
Verbul <i>van</i> „a fi”	249
Conjugarea subiectivă și conjugarea obiectivă	251
Desinențele prezentului indicativ	251
Formele timpului trecut	252
Timpul viitor	253
Modul condițional – optativ	253
Modul imperativ	254
Cazuri speciale ale conjugării obiective	255
Diatezele	257
Formele potențiale	258
Forme factitive	258
Infinitivul	259
Participiul	260
Gerunziul	260
7. Prefixele verbale	261
8. Postpozițiile	263
9. Adverbul	264
10. Conjunția	265
Cîteva probleme de sintaxă	266
Topica	266
Acordul	266
Corelativele	266
Vocabular maghiar–român și român–maghiar	268
Vocabular maghiar–român	269
Vocabular român–maghiar	289
Grupuri de cuvinte pe sfere semantice	309
Structuri lexico – gramaticale cu specială privire la regimul unor verbe și adjective	323
Textul lecțiilor în traducere românească	331
Cheia exercițiilor	341
Bibliografie	348

